

Opdrachtgever

SZW

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtnemer

SEOR / J. de Koning, H. Kroes, A. van
der Steen

Onderzoek

*Patronen van werk en gebruik van
sociale regelingen*

Startdatum – 1 februari 2006

Einddatum – 1 februari 2006

Categorie

Kenmerken van klanten

Patronen van werk en gebruik van sociale regelingen

Conclusie

Vervolg op de studie "Patronen in het gebruik van de WW". Onderhavig onderzoeksrapport heeft tot doel een beeld te geven van de mate waarin mensen werken, gebruik maken van een uitkering of inactief zijn zonder uitkering tijdens hun gehele arbeidsleven. Herhaald uitkeringsgebruik en gebruik van verschillende uitkeringen door dezelfde persoon over de levensloop staan centraal. De meeste aandacht gaat daarbij uit naar de WW. Bij het onderzoek konden door gebruik van het IPO-panel van het CBS ongeveer 65.000 mensen over twaalf jaar (1989-2000) worden gevolgd. Van deze mensen is bekend wanneer en hoe lang ze hebben gewerkt en een uitkering hadden. Op basis hiervan zijn de overgangskansen tussen werk en uitkering afgeleid en zijn via kanstrekkingen en een wiskundig model 100.000 complete levenslopen gesimuleerd, die elk een periode van 50 jaar omvatten. Hierbij zijn drie varianten onderscheiden: een variant waarbij uitstroomkansen uit een situatie niet afhangen van de duur die men zich al in de situatie bevindt (geen duurzaamheidsafhankelijkheid) en waarbij huidige werkloosheid geen invloed heeft op de kans op werkloosheid in de toekomst (geen cumulatie), een variant met duurzaamheidsafhankelijkheid, maar geen cumulatie en een variant met duurzaamheidsafhankelijkheid en cumulatie. De volgende vragen komen aan de orde: Hoe is de kans op gebruik van sociale uitkeringen, alsmede de concentratie binnen dit gebruik? Hoe is het WW-gebruik in relatie tot het gebruik van andere regelingen? Maken WW-ers meer of juist minder gebruik van andere sociale regelingen? Hoe is het gebruik van sociale uitkeringen in relatie tot werk? Hoe verhoudt het aantal uitkeringsdagen zich tot het aantal gewerkte dagen (het risicoprofiel)? In hoeverre is er sprake van duurzaamheidsafhankelijkheid en cumulatie bij werkloosheid en hoe beïnvloedt dit de concentratie van het gebruik van uitkeringen? Hoe verschillen de resultaten naar kenmerken van individuen (geslacht, leeftijd, etnische afkomst en indicator opleidingsniveau)? Verder is nagegaan wat de consequenties zouden zijn van de invoering van een (geheel of gedeeltelijke) spaar-WW. Bron: Bibliotheek SZW

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/dqatcpeo>

PATRONEN VAN WERK EN GEBRUIK VAN SOCIALE REGELINGEN

Jaap de Koning

Hassel Kroes

Alex van der Steen

Rotterdam, februari 2006

MANAGEMENT SAMENVATTING

Het onderzoek heeft tot doel een beeld te geven van de mate waarin mensen werken, gebruik maken van een uitkering of inactief zijn zonder uitkering tijdens hun gehele arbeidsleven. Herhaald uitkeringsgebruik en gebruik van verschillende uitkeringen door dezelfde persoon over de levensloop staan centraal. De meeste aandacht gaat daarbij uit naar de WW.

Bestaand onderzoek is veelal gebaseerd op momentopnames en als er al paneldata beschikbaar zijn, worden individuen slechts over een korte periode gevolgd. Daaruit is bijvoorbeeld bekend dat langdurige uitkeringsduren bij sommige groepen (zoals ouderen en lager opgeleiden) veel meer voorkomen dan bij andere groepen. Maar dit zegt niet alles over de concentratie van het uitkeringsgebruik over een lange periode of de gehele levensloop.

In dit onderzoek konden door gebruik van het IPO-panel van het CBS ongeveer 65.000 mensen over twaalf jaar (1989-2000) worden gevolgd. Van deze mensen weten we wanneer en hoe lang ze hebben gewerkt en een uitkering hadden. Op basis hiervan zijn de overgangskansen tussen werk en uitkering afgeleid en zijn via kanstrekkingen en een wiskundig model 100.000 complete levenslopen gesimuleerd, die elk een periode van 50 jaar omspannen. Hierbij zijn drie varianten onderscheiden: een variant waarbij uitstroomkansen uit een situatie niet afhangen van de duur die men zich al in de situatie bevindt (*geen* duurzaamheidsafhankelijkheid) en waarbij huidige werkloosheid geen invloed heeft op de kans op werkloosheid in de toekomst (*geen* cumulatie), een variant met duurzaamheidsafhankelijkheid, maar *geen* cumulatie en een variant met duurzaamheidsafhankelijkheid *en* cumulatie.

Dat leidt tot twee afzonderlijke analyses:

1. Een analyse van 12 jaar werk en uitkeringsgegevens.
2. Een analyse van werk en beslag op uitkeringen over de gehele levensloop.

Bij de analyse over de gehele levensloop verschillen de uitkomsten wat tussen de drie varianten, wat verklaart waarom we soms een marge voor de uitkomsten aangeven.

1. Gebruik van sociale zekerheid en WW over een periode van 12 jaar

Sociale zekerheid

- Relateren we het gebruik van uitkeringen aan het totale aantal personen in de bevolking (in die 12 jaar) dan blijkt dat 10 procent van de bevolking 58 procent van het uitkeringsbeslag in tijd en 69 procent van het beslag in inkomen voor hun rekening neemt. Dit zijn voornamelijk ouderen en mensen met een lage opleidingsindicatie.
- In de onderzochte periode van 12 jaar heeft de meerderheid van de bevolking (57 procent) in het geheel geen uitkering gehad. Van de mensen die wel een uitkering hebben gehad, ontving ongeveer de helft eenmalig en de helft meermalig een uitkering. Ook binnen de groep uitkeringsgerechtigden is er een relatief beperkte groep die een groot deel van het uitkeringsbeslag voor zijn rekening neemt. Het deciel (tien procent) van de mensen met het hoogste beslag op uitkeringen neemt

31 procent van het beslag in tijd en 39 procent van het beslag in inkomen voor hun rekening. Een dergelijke concentratie is er ook voor de WW, bijstand en (in mindere mate) WAO en pensioenen afzonderlijk.

WW

- Voor de WW geldt dat de mate van concentratie van gebruik van uitkeringen sterker is dan voor de sociale zekerheid als geheel. Gerelateerd aan de totale bevolking in de periode van 12 jaar betekent het dat vijf procent van de bevolking 71 procent van het WW-beslag in dagen en zelfs 79 procent van het totale inkomen uit WW voor hun rekening neemt. De groep mensen met het hoogste WW-beslag kenmerkt zich door een hoog aandeel ouderen, mensen met een lage opleidingsindicatie en relatief iets meer westers allochtonen. Er wordt geen duidelijke relatie gevonden tussen mate van WW-beslag en de sector waarin mensen werkzaam waren.
- Van de gehele bevolking heeft 17 procent in die periode van 12 jaar een WW-uitkering gehad. De overgrote meerderheid van de bevolking heeft geen beroep hoeven te doen op de WW. Ook binnen de groep van uitkeringsgerechtigden is het gebruik van de WW niet gelijk verdeeld. Het deciel (tien procent) van de mensen met het hoogste WW-beslag neemt 36 procent van het beslag in tijd en 47 procent van het beslag in inkomen voor hun rekening. Ook *binnen* groepen naar geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsindicatie en inkomensdecielen is er concentratie van gebruik van de WW. De ongelijkheid is het grootst binnen de groep jongeren en de groep hoger opgeleiden.
- De ongelijkheid in het gebruik van de WW heeft tot gevolg dat sparen voor de eigen uitkering moeilijk realiseerbaar is. Aan de hand van risicoprofielen kan de haalbaarheid van een ‘spaar-WW’ beoordeeld worden. Circa 75 procent van de mensen zou in het geheel geen beroep doen op WW en heeft voor niets gespaard, waardoor zij het volledige spaarsaldo overhouden. Degenen die gebruik maken van de WW, maar (meer dan) voldoende hebben gespaard, vormen 7 procent van het totaal. Ongeveer 4 procent van het totaal bestaat uit WW-gebruikers die te weinig hebben gespaard, maar wel meer dan de helft van hun uitkeringsdagen uit het gespaarde kunnen financieren. De resterende 14 procent maakt gebruik van de WW, maar heeft slechts gespaard voor minder dan helft van de uitkeringsdagen. Hoewel van een spaar-WW een prikkel uitgaat om het WW-gebruik te beperken, is zeker voor laatstgenoemde groep te verwachten dat dit effect onvoldoende zal zijn om evenwicht te brengen tussen het gespaarde bedrag en het bedrag dat nodig is voor de uitkeringen.
- Mensen die een keer WW hebben ontvangen, hebben een grotere kans om ook een bijstand, WAO of ziektewet-uitkering gehad te hebben. Vooral de combinatie met bijstand komt veel voor, met name onder jongeren en niet-westerse allochtonen (deze laatste groep is ook relatief jong).
- Er is ook gekeken naar het gebruik van de WW in relatie tot uittreedroutes. Geconcludeerd kan worden dat de groep werknemers die vlak voor het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een WW-uitkering ontvingen, qua persoonskenmerken en arbeidsverleden het meest vergelijkbaar is met degenen die tot het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een Vut-uitkering ontvingen of werkten.

2. *Gebruik van sociale zekerheid en WW over de gehele levensloop*

Sociale zekerheid

- Bezien over de gehele levensloop zal de mate van concentratie van gebruik van sociale zekerheid minder sterk zijn dan zojuist bekeken over een periode van 12 jaar. Inclusief VUT blijkt dat bijna iedereen op een gegeven moment in zijn levensloop (dat wil zeggen een periode van 50 jaar van de leeftijd van 15 tot de leeftijd van 65) wel eens een uitkering heeft gehad. Exclusief VUT heeft ongeveer 80 procent wel eens een uitkering.
- Ook heeft vrijwel iedereen tijdens de levensloop gewerkt. Iets meer dan de helft van de bevolking werkt in totaal langer dan 30 jaar. Ongeveer tien procent heeft over de levensloop langer een uitkering dan een baan. Ook over de levensloop bezien is het uitkeringsgebruik tamelijk geconcentreerd: de tien procent met het hoogste uitkeringsgebruik neemt meer dan eenderde van het totale uitkeringsgebruik voor zijn rekening.
- De uitkomsten verschillen sterk naar persoonskenmerken. Veel uitkeringsgebruik treedt op aan het eind van het arbeidsleven. Ongeveer 60 procent treedt uit via VUT- of prepensioenregeling en maar een klein percentage werkt tot aan zijn pensioen. Anderen treden uit via de WW, een andere uitkering of zonder uitkering. Vrouwen werken minder dan mannen, maar maken ongeveer evenveel gebruik van uitkeringen (maar minder van de WW). Lager opgeleiden en etnische minderheden werken duidelijk minder dan gemiddeld en maken meer dan gemiddeld gebruik van uitkeringen.

WW

- Ook over de gehele levensloop is het gebruik van de WW sterk geconcentreerd. Maar –net als bij de sociale zekerheid als geheel– is de mate van concentratie minder sterk dan bezien over 12 jaar. Tussen de 36 en 43 procent van de bevolking heeft tenminste eenmaal een WW-uitkering ontvangen tijdens hun arbeidsleven.
- Gerelateerd aan de totale bevolking betekent dit dat tien procent van de personen 60 à 68 procent van het WW-beslag voor hun rekening neemt. De ongelijkheid in het gebruik van de WW over de gehele levensloop bezien heeft tot gevolg dat sparen voor de eigen uitkering moeilijk realiseerbaar is. Op basis van de gesimuleerde levenslopen kan geconcludeerd worden dat (als het we het gemiddelde van de drie varianten nemen) ca. 61 procent van de mensen gedurende het gehele leven in het geheel geen beroep zou doen op de WW. Dit zou betekenen dat zij gedurende hun arbeidzame leven voor niets gespaard hebben en het volledige spaarsaldo overhouden. Ongeveer 13 procent van het totaal maakt gebruik van de WW en spaart (meer dan) voldoende om voor alle dagen in de WW een uitkering te kunnen financieren. De groep die WW gebruikt, niet alle uitkeringsdagen uit het gespaarde kan financieren, maar wel meer dan de helft, vormt ongeveer 10 procent van het totaal. De resterende 16 procent maakt gebruik van de WW en heeft veel te weinig gespaard: deze groep kan voor slechts minder dan de helft van de dagen in de WW een uitkering financieren. Zeker bij deze laatste groep is niet te verwachten dat de prikkel om WW-gebruik te beperken die uitgaat van een spaar-WW, voldoende zal zijn om evenwicht te brengen tussen het gespaarde bedrag en het bedrag dat nodig is voor de uitkeringen.
- De concentratie van gebruik binnen de groep WW-gebruikers is sterk. De tien procent WW-ers met het hoogste WW-beslag gebruikt iets minder dan 40 procent

van alle WW-uitkeringen. Circa 1/3 van de WW-ers is tijdens zijn arbeidzame leven bij herhaling werkloos en legt daarbij een beslag op de helft van de WW in tijd. De mate van concentratie van het gebruik van de WW neemt toe met de leeftijd.

INHOUDSOPGAVE

Management samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Achtergrond	1
1.2 Doel en onderzoeksvragen	2
1.3 Het IPO-panel	3
1.4 Simulatiemodel voor levenslopen	5
1.5 Structuur van het rapport	6
2 Patronen van werk en sociale zekerheid over 12 jaar	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Algemene patronen van werk, sociale zekerheid en inactiviteit	7
2.3 Sociale zekerheid	9
2.3.1 Concentratie in gebruik	9
2.3.2 Risicoprofielen	10
2.3.3 Gebruik naar persoonskenmerken	13
2.4 WW	13
2.4.1 Aantal, beslag en typologiën	13
2.4.2 Concentratie in WW-gebruik	15
2.4.3 Risicoprofielen	15
2.4.4 Gebruik naar persoonskenmerken	18
2.4.5 Gecombineerd gebruik WW en andere sociale regelingen	18
2.4.6 WW in relatie tot (vervroegde) uittreding	19
2.5 Conclusies	20
3 Simulatie van levenslopen	22
3.1 Inleiding	22
3.2 Opzet van de simulaties	23
3.2.1 Overgangkansen	23
3.2.2 Simulatiemethode	24
3.2.3 Begincohort	24

3.2.4	Restricties	25
3.3	Uitkomsten van de simulaties	25
3.3.1	Patronen van gebruik van uitkeringen	26
3.3.2	Patronen van gebruik van de WW	32
3.4	Vergelijking met IPO	37
3.5	Conclusies	41
4	Samenvatting en conclusies	44
4.1	Doel en inhoud van het onderzoek	44
4.2	Uitkomsten	46
4.3	Sparen voor een uitkering	50
Bijlage 1	Het IPO-panelbestand 1989-2000: Bewerkingen en representativiteit	
Bijlage 2	Patronen van werk en gebruik van sociale regelingen	
Bijlage 3	Patronen van WW-gebruik	
Bijlage 4	Overgangskansen tussen werk, uitkeringen en inactiviteit zonder uitkering	
Bijlage 5	Validatie van de simulatieresultaten	

1 INLEIDING

1.1 ACHTERGROND

In de tweede helft van de jaren tachtig van de vorige eeuw, toen Nederland geconfronteerd werd met een voor naoorlogse begrippen zeer hoge werkloosheid, is een proces van hervorming van de sociale regelingen ingezet. De criteria voor het gebruik van uitkeringen zijn aangescherpt en de relatieve hoogte van uitkeringen is verlaagd. Dit hervormingsproces is nog steeds gaande. Recent zijn ingrijpende veranderingen doorgevoerd en nieuwe ingrepen staan op stapel. Zo komen in de nieuwe regeling voor arbeidsongeschiktheid volledig arbeidsongeschikten in aanmerking voor de Inkomensvoorziening voor Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) en gedeeltelijke arbeidsongeschikten voor de Werkhervattingsregeling voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA) die werkhervatting wil stimuleren. Verder worden vervroegde uittrekking en vervroegde pensionering tegengegaan door afschaffing van de fiscale voordelen van deze regelingen. Tevens worden waarschijnlijk ingrijpende veranderingen doorgevoerd in de WW. Het door het kabinet grotendeels overgenomen SER-advies over de WW komt neer op een relatief breed toegankelijke WW met een kortere maximum-uitkeringsduur die vooral bedoeld is ter overbrugging van korte werkloosheidsperiodes tussen twee banen. Met de veranderingen wil men het gebruik van de WW als exit-route aan het eind van het arbeidsleven tegengaan. Over het algemeen is het achterliggende doel van de maatregelen om te bevorderen dat een hoger percentage van de bevolking tussen 15 en 65 jaar, voor zover niet schoolgaand, werkt.

Voor de onderbouwing en evaluatie van dergelijk beleid is longitudinale analyse wenselijk. We weten echter weinig over de mate waarin individuen over een langere periode bezien gebruik maken van de verschillende regelingen en of er een samenhang in het gebruik van deze regelingen is. Maken mensen die relatief veel gebruik maken van de ene regeling ook veel gebruik van andere regelingen of is er juist sprake van substitutie tussen regelingen? Dit is van groot belang voor de effecten van hervormingen. Als toegang tot een bepaalde regeling of de maximale duur die men van die regeling gebruik kan maken wordt beperkt, dan betekent dit immers niet automatisch dat de kans wordt vergroot dat mensen in een baan komen. Er kan ook substitutie ontstaan met andere regelingen en het is eveneens mogelijk dat mensen in een situatie komen zonder baan en zonder uitkering. Maatregelen die het gebruik van sociale regelingen tegengaan hoeven dus niet te leiden tot verhoging van het deel van de bevolking dat werkt.

Verder is voor de beleidsonderbouwing van belang hoe geconcentreerd het gebruik van sociale regelingen is. Zijn het steeds dezelfde mensen die gebruik maken van regelingen of is het gebruik vrij sterk gespreid over de bevolking? Dit is onder meer van belang voor de vraag of een spaar-WW mogelijk is. Deze houdt in dat individuen WW-rechten opsparen die bij werkloosheid benut kunnen worden om een basisuitkering aan te vullen. Dit gaat er echter vanuit dat het werkloosheidsrisico over het gehele arbeidsleven gezien tamelijk gespreid is. Spreiding zou inhouden dat over het gehele arbeidsleven genomen iedereen ongeveer in dezelfde mate wordt getroffen door werkloosheid.

Er is weinig bekend over het patroon van werken en gebruik van sociale uitkeringen over het gehele arbeidsleven. Eén van de weinige voorbeelden in Nederland is een onderzoek

uit 1998¹, waarin onder meer gegevens van de Belastingdienst over de periode 1989-1995 zijn gebruikt om overgangskansen te bepalen tussen de situaties werk, werkloosheid en overig. Op basis hiervan is een cohort arbeidslevens gesimuleerd. Uit de resultaten komt een sterke concentratie van werkloosheid naar voren: de 10 procent van het cohort dat tijdens het arbeidsleven het meest met werkloosheid te maken heeft, neemt in één van de varianten bijna 60 procent van de totale werkloosheid voor zijn rekening. Beperkingen van dit onderzoek zijn dat de onderzoekers niet konden beschikken over de individuele gegevens, dat de beschouwde periode relatief kort was en dat de gegevens nauwelijks uitgesplitst waren naar kenmerken van mensen. In een recent onderzoek naar de WW², waarbij voor de periode 1998-2002 de gegevens zijn geanalyseerd van alle mensen die in die periode minimaal een keer gebruik hebben gemaakt van de WW, komt overigens ook een hoge concentratie van werkloosheid naar voren.

1.2 DOEL EN ONDERZOEKSVRAGEN

Doel van dit onderzoek is nader inzicht te krijgen in patronen van werk en gebruik van sociale regelingen gedurende het arbeidsleven in het licht van de eerder genoemde beleidsdiscussies.

Het onderzoek is als vervolg op het eerder genoemde WW-onderzoek te zien, maar is aanzienlijk breder van opzet. Wel is er nog steeds een zekere nadruk op de WW. In vergelijking met het vorige onderzoek, waarin alleen WW-gegevens konden worden geanalyseerd, is dit onderzoek op de volgende punten uitgebreid:

- Mensen worden gevolgd over een langere periode: twaalf jaar in plaats van vijf jaar. Hierdoor wordt een beter beeld verkregen van de concentratie in het WW-gebruik.
- Doordat ook bekend is hoe lang en hoe vaak de leden van het panel gewerkt hebben, kan een beter beeld worden verkregen van de kans dat mensen überhaupt gebruik maken van de WW. Hiermee kan dus worden nagegaan in hoeverre er sprake is van een dubbele concentratie in het WW-gebruik. Het is immers denkbaar (en op basis van het vorige onderzoek zelfs aannemelijk) dat niet alleen een relatief kleine groep gebruikers een groot deel van het gebruik voor hun rekening nemen, maar ook dat slechts een klein deel van de potentiële gebruikers (waaronder mensen die steeds werk hebben) feitelijk gebruik maken van de WW.
- Doordat we ook informatie hebben over het gebruik van bijstand, WAO en VUT/prepensioen, kan ook een beeld worden gegeven van het gebruik van sociale regelingen in het algemeen.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe is de kans op gebruik en de concentratie binnen het gebruik als we het gebruik van sociale regelingen in het algemeen over een periode van twaalf jaar beschouwen?

¹ J. de Koning, P.J. van Nes en C. van der Veen, *Patronen van werkloosheid*, uitgave Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Den Haag, juli 1998.

² Bijwaard, G., B. van Dijk, J. de Koning, H. Kroes & P. van Nes (2005) *Patronen in het gebruik van de WW*. In opdracht van SZW.

2. Hoe is het WW-gebruik in relatie tot het gebruik van andere regelingen? Maken WW-ers meer of juist minder gebruik van andere sociale regelingen? Enerzijds is gebruik van de WW alleen mogelijk als men voldoende lang heeft gewerkt (en dan dus geen gebruik heeft gemaakt van een andere regeling), maar anderzijds kan een langdurige WW-periode uitmonden in een bijstands- of een WAO-uitkering. Verder zouden WW-uitkeringen, eventueel volgtijdelijk in combinatie met bijstand en WAO, in de praktijk kunnen dienen als overbrugging ('exit-route') naar VUT of (vervroegde) pensionering.
3. Hoe is het gebruik van sociale uitkeringen in relatie tot werk? Door het beslag van uitkeringen te relateren aan de gewerkte tijd (de periode gedurende welke men heeft gewerkt) kunnen risicoprofielen worden opgesteld.
4. In hoeverre is er sprake van duurzaamheid en cumulatie bij werkloosheid? Denkbaar is dat de herintredingskans afneemt naarmate iemand langer werkloos is. Verder zou iemand die werkloos is geweest na werkhervatting een grotere kans kunnen hebben opnieuw werkloos te worden. Duurzaamheid en cumulatie kunnen ertoe bijdragen dat sommige individuen tijdens hun arbeidsleven meer dan gemiddeld met werkloosheid worden geconfronteerd.
5. Hoe verschillen de patronen van werk en gebruik van sociale uitkeringen naar kenmerken van individuen? Door duurzaamheid en cumulatie ontstaat zelfs concentratie van het gebruik van uitkeringen als persoonskenmerken geen invloed hebben op de kansen om werkloos te worden of werk te krijgen, maar aan te nemen is dat deze kenmerken ook een belangrijke rol spelen. Op basis van eerder onderzoek valt aan te nemen dat leeftijd, geslacht, etnische afkomst en opleidingsniveau hierbij een rol spelen³. Daarom zullen de uitkomsten steeds naar kenmerken uitgesplitst worden.

Verder wordt ingegaan op de mogelijkheid van sparen voor uitkeringen, een optie die vooral in relatie tot de WW in discussie is. Als mensen individueel voor hun eigen uitkeringen zouden moeten sparen wat betekent dit dan voor de hoogte van hun uitkering? Hoeveel procent van de bevolking is daadwerkelijk in staat zijn uitkeringen zelf op te sparen?

1.3 HET IPO-PANEL

Beschrijving van het panel

De basis van de analyses bestaat uit CBS-panelgegevens, waarmee individuen over maximaal 12 jaar gevolgd kunnen worden. In 1989 is het panel begonnen met een steekproef van 65.000 personen die representatief is voor de Nederlandse bevolking. Afgezien van uitval door overlijden of emigratie zijn deze mensen van 1989 tot 2000 gevolgd. Elk jaar is het panel aangevuld om rekening te houden met immigratie en

³ Zie onder meer een onderzoek waarbij op basis van gegevens uit het OSA/aanbodpanel transitiekansen tussen de situaties werken, werkloosheid en 'overig' worden verklaard: J. de Koning, G. Bijwaard, A. Gelderblom en H.J. Kroes, *Arbeidsmarkttransities en Aanboddiscrepanties*, Uitg. OSA, Tilburg, 2003.

instroom van jongeren. In totaal gaat het over de periode 1989-2000 om ongeveer 80.000 personen.

Van de personen in het panel is precies bekend wanneer mensen hebben gewerkt of een uitkering hebben gehad. Ook de hoogte van het inkomen of de uitkering is bekend. Deze gegevens zijn afkomstig van de belastingdienst. Op basis van deze gegevens hebben we per individu de periode 1989-2000 (of een deel daarvan, als men niet de volle periode deel heeft uitgemaakt van het panel) volgtijdelijk opgedeeld in perioden van werk, uitkering en non-participatie. Verder heeft het CBS persoonsgegevens (geslacht, leeftijd en etniciteit), huishoudenkenmerken (burgerlijke staat, gezinssituatie) en, voor zover van toepassing, bedrijfskenmerken (sector en bedrijfsgrootte) aan de gegevens van de belastingdienst toegevoegd, die wij ook aan ons analysebestand hebben toegevoegd. Het opleidingsniveau is niet bekend, maar hiervoor hebben wij zelf een proxy-variabele geschat uit de inkomensgegevens⁴. Een beperking hierbij is wel dat we geen informatie over deeltijd-werk hebben. Hierdoor zal voor mensen die deeltijd werken het opleidingsniveau te laag worden ingeschat worden omdat zij een lager inkomen hebben dan mensen met een vergelijkbaar opleidingsniveau die voltijds werken.

Representativiteit

Bij het formeren van een werkbaar databestand op basis van de basisgegevens moesten een aantal bewerkingen en ingrepen worden gepleegd. Deze worden in bijlage 1 toegelicht. Hier wordt ook een vergelijking gemaakt met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in de jaren negentig in Nederland. Vanuit de optiek van de WW geeft het IPO-panel een vrij goede weerspiegeling van de arbeidsmarktsituatie in de jaren negentig. Vooral de ontwikkeling van de aandelen naar werk, WW en bijstand in het IPO-panel komt goed overeen met de ontwikkeling voor de totale bevolking. Wel is het zo dat de hoogte van het aandeel werkenden wat aan de lage kant ligt als we bedenken dat een deel van de WAO-uitkeringen onder loon valt. Wij wijten dit aan administratieve onzuiverheden in het panel. Vaak worden overgangen niet direct opeenvolgend geadmistreerd zodat het lijkt alsof mensen een periode geen inkomen gehad hebben. Hierdoor ontstaat een overschatting van het aandeel mensen zonder inkomen.

Voor het analyseren van patronen van werk en het gebruik van sociale regelingen zullen dergelijke onnauwkeurigheden weinig invloed hebben, omdat we dan naar patronen over de gehele periode van twaalf jaar kijken. Als we aannemen dat onnauwkeurigheden min of meer willekeurig voorkomen, zullen deze weinig invloed op de relatieve beslagen van de verschillende situaties voor elk individu hebben. Voor het schatten van overgangskansen van de ene naar de andere situatie kan het echter wel een probleem zijn. Denkbaar is dat de kans op een overgang van bijvoorbeeld een bijstandssituatie naar een situatie zonder inkomen overschat wordt, omdat in werkelijkheid iemand weer een baan gevonden heeft, maar de ingangsdatum niet direct aansluit op de periode waarin iemand

⁴ Dit is gedaan door uit het dagloon de effecten van leeftijd en geslacht te filteren. Het dagloon is bepaald door het inkomen per gewerkte periode te delen door het aantal dagen in de periode. In een regressie is dit dagloon verklaard uit leeftijd en geslacht. De restterm uit deze regressie is gebruikt als opleidingsindicator. Uiteraard is dit een ruwe benadering. Een vrij grote beperking van de analyse is dat we niet weten of mensen in deeltijd werken. Gedeeltelijk wordt dit ondervangen door de variabele geslacht, maar niet helemaal, aangezien een deel van de mannen in deeltijd en een deel van de vrouwen voltijds werkt.

bijstand kreeg. Wel is het zo dat we de overgangskansen voor vrij grote aantallen personen schatten, zodat de geschatte kans alsnog kan uitmiddelen richting de werkelijke overgangskans. Vooral wanneer we de totale groep mensen in verschillende groepen opdelen is het dan zaak voldoende waarnemingen over te houden om gemiddeld reële overgangskansen over te houden.

1.4 SIMULATIEMODEL VOOR LEVENSLOPEN

Een periode van twaalf jaar maakt het tot op zekere hoogte mogelijk om na te gaan hoe lang perioden van werk en uitkering duren en hoeveel perioden van werk en uitkering men over een langere tijd gezien heeft. Maar om hieruit conclusies te trekken voor het gebruik van sociale uitkeringen door mensen tijdens hun arbeidsleven moeten vrij vergaande veronderstellingen worden gemaakt. Als je de bevolking opdeelt in leeftijdsgroepen van twaalf jaar, dan zou je moeten aannemen dat het gebruik van uitkeringen door de ene leeftijdscategorie geen invloed heeft op het gebruik van de daarop volgende leeftijdscategorie. Dit is weinig aannemelijk. In de eerste plaats hangt WW-gebruik af van de mate waarin men in het verleden heeft gewerkt. Dus heeft iemand in de WW gezeten, dan moet hij eerst de nodige tijd werken om in aanmerking te komen voor een nieuwe WW-uitkering. Huidig gebruik van de WW beperkt dus de kans op toekomstig gebruik. In de tweede plaats kunnen duurzaamheid en vooral cumulatie op langere termijn doorwerken.

Om beter zicht te krijgen op werk en gebruik van uitkeringen over een langere periode, is een simulatiemodel ontwikkeld waarmee een groot aantal (honderdduizend) arbeidslevens wordt nagebootst. Het model bepaalt ieder kwartaal gedurende vijftig jaar of iemand werkt, een WW-uitkering heeft, in de bijstand zit, enz. Van kwartaal op kwartaal is overgang mogelijk van een bepaalde situatie (bijvoorbeeld werk) naar één van de andere situaties (bijvoorbeeld WW), maar men kan uiteraard ook in dezelfde situatie blijven. Met behulp van het verkregen bestand van individuele arbeidslevens kan onder meer worden berekend hoeveel procent van de mensen tijdens het arbeidsleven minimaal eenmaal gebruik maakt van een sociale uitkering en hoe geconcentreerd het gebruik is binnen de groep gebruikers.

Om de transitiekansen voor het model te bepalen, is uit de basisdata een bestand afgeleid waarbij gedurende de twaalfjaarsperiode aan het eind van ieder kwartaal is vastgesteld in welke situatie iemand zat. Op basis hiervan zijn overgangskansen tussen de verschillende situaties bepaald. Bij de analyse van deze overgangskansen is onder meer nagegaan in hoeverre zij afhangen van de conjunctuur.

Basisbestand en simulatiebestanden bieden schier onbegrensde mogelijkheden. In dit onderzoek kan slechts een deel van de potentiële mogelijkheden worden benut. Zo zullen we de sociale uitkeringen veelal gezamenlijk bekijken, waarbij hoofdzakelijk de WW bijzondere aandacht krijgt. Maar het zou bijvoorbeeld ook mogelijk zijn om speciaal in te zoomen op de bijstand of een andere regeling. Verder gaan we maar in beperkte mate in op de effecten van beleidsmaatregelen. Zo zullen we enkele eenvoudige berekeningen uitvoeren om de mogelijkheden van een spaar-WW te onderzoeken. Maar in beginsel kunnen ook allerlei andere beleidssimulaties worden uitgevoerd. Zo zou je kunnen nagaan in hoeverre een ongunstige uitgangssituatie op de arbeidsmarkt (doordat bijvoorbeeld op het moment dat jongeren op de arbeidsmarkt komen sprake is van een conjuncturele inzinking) doorwerkt in het latere arbeidsleven. Ook zou doorgerekend

kunnen worden wat de effecten zijn van effectiever reïntegratiebeleid. In al deze gevallen dienen overigens wel veronderstellingen te worden gemaakt over de effecten van beleid of beleidsveranderingen op de transitiekansen: de basisdata bevatten geen gegevens over beleidstoepassingen.

1.5 STRUCTUUR VAN HET RAPPORT

De opzet van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 gaan we in op de patronen van werk en gebruik van sociale uitkeringen en de WW zoals deze naar voren komen uit het IPO-panel over 12 jaar. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 op basis van overgangskansen uit het IPO-panel drie simulatievarianten en de daarmee gesimuleerde arbeidslevens gepresenteerd. Hoofdstuk 4 bevat de samenvatting en de conclusies.

In bijlage 1 worden de bewerkingen op het databestand en de representativiteit daarvan toegelicht. Bijlagen 2 en 3 bevatten een uitgebreide beschrijving van de analyses op het IPO-panel evenals gedetailleerde tabellen over patronen van werk, sociale zekerheid en WW. In bijlage 4 wordt de bepaling van de overgangskansen besproken, die ten grondslag liggen aan de simulaties. Bijlage 5 bevat een bespreking van de validiteit van de simulatieresultaten.

2 PATRONEN VAN WERK EN SOCIALE ZEKERHEID OVER 12 JAAR

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de gegevens uit het IPO-panel over een periode van 12 jaar. Men zou kunnen stellen dat het in dit onderzoek uiteindelijk gaat om de uitkomsten voor de gehele levensloop (die in het volgende hoofdstuk aan de orde komen). Maar de uitkomsten voor de gehele levensloop zijn gebaseerd op een model dat enerzijds is gebaseerd op de waargenomen patronen over 12 jaar, maar waar anderzijds ook veronderstellingen aan ten grondslag liggen. De gegevens uit IPO over twaalf jaar zijn waarnemingen; de berekende levenslopen in het volgende hoofdstuk zijn modelberekeningen waarvoor onzekerheidsmarges gelden. Daarom ligt een beschrijving van de IPO-data voor de hand, data die weliswaar lang niet de volledige levensloop omvatten, maar voor een tamelijk lange periode van twaalf jaar een op feiten gebaseerd beeld geven. Verder is de analyse over 12 jaar interessant voor een vergelijking met de gehele levensloop (waarop we in het volgende hoofdstuk terugkomen).

De opzet van dit hoofdstuk is als volgt. In paragraaf 2.2 worden algemene patronen van werk, inactiviteit en gebruik van sociale zekerheid weergegeven voor de personen in het IPO-panel. Vervolgens gaan we in paragraaf 2.3 in op de sociale zekerheid als geheel en in paragraaf 2.4 op de WW in het bijzonder. Uitgebreide informatie is te vinden in respectievelijk bijlage 2 (over patronen van werk en uitkering in het algemeen) en bijlage 3 (specifiek over de WW). Beide bijlagen zijn zelfstandig leesbaar en bevatten de gedetailleerde uitkomsten waarvan wij in dit hoofdstuk vaak alleen de conclusies geven.

2.2 ALGEMENE PATRONEN VAN WERK, SOCIALE ZEKERHEID EN INACTIVITEIT

Ongeveer 80.000 mensen in de leeftijd van 15 tot 65 jaar hebben in de periode van 1989 tot en met 2000 minstens één jaar in het IPO-panel gezeten. Van deze mensen heeft 27 procent altijd gewerkt, 11 procent heeft nooit een inkomen gehad en 7 procent heeft steeds een uitkering (WW, bijstand, WAO, Ziektewet of pensioen) gehad tijdens de periode dat zij in het panel zaten. De overige 55 procent heeft een wisselende situatie gehad. Van alle mensen in het panel heeft 43 procent tijdens de periode in het panel wel eens een uitkering gehad. Mannen, ouderen en laag opgeleiden nemen het grootste beslag (in tijd en inkomen) op uitkeringen voor hun rekening. Mensen die geboren zijn in de periode 1960-1969 hebben in aantal personen gemeten relatief vaak een uitkering gehad, maar hun beslag in tijd en inkomen is echter vrij gering.

Op basis van tijdsbeslag op en aantal perioden in de situaties ‘werk’, ‘uitkering’ en ‘geen inkomen’ zijn typologieën van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen

bepaald (zie tabel 2.1). De meeste mensen in het panel hebben voornamelijk⁵ gewerkt (57 procent). Dit zijn relatief vaak mensen van het mannelijke geslacht, van middelbare leeftijd, van autochtone afkomst en met een hoge opleidingsindicatie. Mensen in deze typologieklassen krijgen, wanneer zij een keer een uitkering ontvangen, meestal een WW-uitkering of pensioen.

Tabel 2.1 Verdeling panel naar patronen van werk en gebruik van sociale regelingen (1989-2000)

Typologieën geordend naar hoofdbezigheid ¹	% van totaal
Werk	
Altijd gewerkt bij dezelfde werkgever	21%
Altijd gewerkt bij verschillende werkgevers	6%
Voornamelijk ² gewerkt, nooit een uitkering gehad	11%
Voornamelijk ² gewerkt, uitkering(en) gehad, minder dan 6 overgangen gehad	11%
Voornamelijk ² gewerkt, uitkering(en) gehad, 6 of meer overgangen gehad	8%
subtotaal	57%
Uitkering	
Gehele periode dezelfde uitkering gehad	5%
Voornamelijk dezelfde uitkering gehad, één andere situatie (werk, uitkering of geen inkomen) gehad	4%
Voornamelijk uitkering(en) gehad, meerdere andere situaties gehad	8%
subtotaal	17%
Geen inkomen	
Gehele periode geen inkomen gehad	11%
Voornamelijk geen inkomen gehad, nooit een uitkering gehad	7%
subtotaal	18%
Overig	
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, minder dan 5 overgangen gehad	4%
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, 5 of meer overgangen gehad	4%
subtotaal	8%
Overig	1%
Totaal	100%
Aantal personen	79.288

¹ Zie tabel B2.17 in bijlage 2 voor de precieze definiëring van de typologieklassen.

² De aanduiding 'voornamelijk' wil zeggen: '51 – 99 procent van de tijd dat iemand in het panel zat'.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

⁵ Voornamelijk wil zeggen: meer dan de helft van de tijd dat iemand in het panel zat.

17 procent van de panelleden heeft voornamelijk een uitkering ontvangen tijdens de onderzoeksperiode. Mensen die de hele periode een uitkering hebben gehad of maximaal één andere situatie hebben gehad, zijn veelal ouderen en mensen met een lage opleidingsindicatie. Meest voorkomende uitkeringstypen hier zijn respectievelijk WAO, pensioen en bijstand. De groep die voornamelijk een uitkering heeft gehad en meer dan twee situaties heeft gehad tijdens de onderzoeksperiode heeft hoge aandelen niet-westers allochtonen en mensen met een lage opleidingsindicatie. Meest voorkomende uitkeringstypen hier zijn respectievelijk bijstand, WAO, pensioen en WW. Vergelijkbare patronen zien we voor de klassen waarin uitkering, werk en geen inkomen elkaar afwisselen. Ook hier zitten relatief veel niet-westers allochtone mensen en mensen met een lage opleidingsindicatie.

Een globaal patroon dat we zien bij alle klassen waarin uitkeringen voorkomen, is dat de aandelen van jongeren, niet-westers allochtonen en de aandelen van WW en bijstand toenemen naarmate het aantal perioden toeneemt. Dit zijn mensen met een zwakke positie op de arbeidsmarkt die makkelijk in een uitkerings situatie terecht kunnen komen. De overige groepen met weinig overgangen bestaan veelal uit ouderen die in een WAO-, bijstands- of pensioensituatie terecht komen en daar moeilijk weer uitstromen.

2.3 SOCIALE ZEKERHEID

2.3.1 CONCENTRATIE IN GEBRUIK

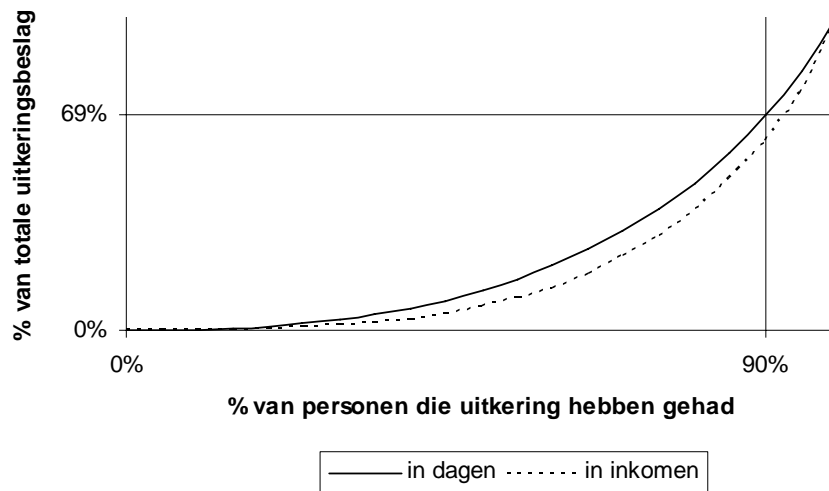
Het beslag (in tijd en inkomen) op uitkeringen is ongelijk verdeeld over de mensen die er gebruik van maken. Het deciel (tien procent) van de mensen met het hoogste beslag op uitkeringen neemt 31 procent van het beslag in tijd en 39 procent van het beslag in inkomen voor hun rekening. Dit is grafisch weergegeven in figuur 2.1.⁶ Een dergelijke concentratie vinden we ook voor de WW, bijstand en (in mindere mate) WAO en pensioenen afzonderlijk.

Relateren we het gebruik van uitkeringen aan het totale aantal personen in het panel dan betekent het dat 10 procent van de panelleden 58 procent van het uitkeringsbeslag in tijd en 69 procent van het beslag in inkomen voor hun rekening neemt. Dit zijn voornamelijk ouderen en mensen met een lage opleidingsindicatie. De hoge concentratie van het uitkeringsgebruik heeft tot gevolg dat sparen voor de eigen uitkering moeilijk realiseerbaar lijkt. Circa 50 procent van de mensen heeft in het geheel geen uitkering ontvangen en houdt dus het totale saldo over. Ongeveer 20 procent maakt gebruik van een uitkering en zou (meer dan) voldoende sparen. Iets meer dan 5 procent is uitkeringgebruiker, zou niet voldoende sparen om voor alle uitkeringsdagen een uitkering te kunnen financieren, maar wel voor meer dan de helft van de benodigde dagen. Bij iets minder dan 25 procent gaat het om gebruikers waarvan het gespaarde zwaar onvoldoende zou zijn om de uitkeringen daaruit te betalen. Zeker bij deze groep is niet te verwachten

⁶ In een Lorenzcurve worden de panelleden die een uitkering hebben ontvangen gesorteerd op het aantal dagen dat men de uitkering heeft gehad of het inkomen dat men ontvangt. De Lorenzcurve geeft dan aan welk aandeel de eerste x procent van de uitkeringsgerechtigden heeft in het totale beslag (in dagen) op de betreffende uitkering. Bij een gelijke verdeling zou het een rechte lijn met een hoek van 45 graden moeten zijn. Hoe 'platter' de lijn dus is, hoe ongelijker het beslag is verdeeld over de uitkeringsgerechtigden.

dat de prikkel die uitgaat van een spaarsysteem voldoende zou zijn om evenwicht te krijgen tussen het gespaarde en het bedrag dat nodig is voor de uitkeringen.

Figuur 2.1 Lorenzcurve van uitkeringsgebruik (in dagen en in inkomen) voor totaal van uitkeringsgerechtigden

Binnen de groep ouderen en laag opgeleiden is het beslag eveneens ongelijk verdeeld. Het deciel van de mensen met het hoogste uitkeringsbeslag neemt ongeveer een kwart van het totale beslag binnen deze groepen voor hun rekening. Binnen de groepen jongeren en hoger opgeleiden is de concentratie sterker (tien procent neemt ongeveer 40 procent in).

Nemen we de 10 procent grootste gebruikers als percentage van de totale groep (gebruikers *en* niet-gebruikers) dan is de concentratie (uiteraard) nog aanzienlijk hoger (zie tabel 2.2). Bij jongeren en personen met een hoge opleidingsindicatie nemen de grootgebruikers dan drievierde van het totale uitkeringsgebruik voor hun rekening. Ook nemen de verschillen tussen groepen dan toe, vooral tussen jongeren en ouderen, tussen degenen met een hoge en degenen met een lage opleidingsindicatie, maar ook tussen autochtonen en allochtonen.

2.3.2 RISICOPROFIELEN

Om iets te kunnen zeggen over het risico voor mensen om tijdens hun arbeidsleven in een uitkeringssituatie terecht te komen, hebben we risicoprofielen opgesteld voor alle mensen die tenminste tien jaar in het panel zaten en tijdens die periode werk en/of een uitkering hebben gehad. Het risicoprofiel is gedefinieerd als de verhouding tussen het aantal dagen dat iemand een uitkering ontving gedeeld door het aantal gewerkte dagen.

Hieruit blijkt dat bijna één op de vijf mensen tijdens de periode langere tijd een uitkering heeft gehad dan dat ze hebben gewerkt (zie tabel 2.2). Ouderen, niet-westers allochtonen en laag opgeleiden hebben de meest ongunstige risicoprofielen.

Tabel 2.2 Overzicht patronen van werk en gebruik van sociale regelingen binnen groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator

	Concentratie			Risicoprofiel
	Percentage dat uitkering heeft gehad	Aandeel 10% grootste gebruikers in uitkeringen binnen betrokken groep	Aandeel 10% grootste gebruikers binnen totale groep	Percentage waarvoor totale tijd in een uitkering langer is dan de totale gewerkte tijd
Geslacht				
Man	47%	30%	55%	15%
Vrouw	40%	32%	62%	21%
Geboortejaar				
1970-1985	32%	39%	76%	7%
1960-1969	48%	36%	60%	11%
1950-1959	35%	28%	66%	14%
1940-1949	39%	25%	55%	22%
1925-1939	67%	23%	35%	53%
Etniciteit				
Autochtoon	41%	32%	61%	15%
Niet-westers allochtoon	58%	29%	44%	41%
Westers allochtoon	47%	30%	54%	23%
Opleidingsindicatie				
Laag	52%	28%	46%	26%
Gemiddeld	42%	36%	63%	8%
Hoog	35%	40%	74%	4%
Totaal	43%	31%	58%	18%

2.3.3 GEBRUIK NAAR PERSOONSKENMERKEN

De verschillen in patronen in gebruik van de sociale zekerheid tussen groepen zijn als volgt samen te vatten:

- Vrouwen werken minder⁷ dan mannen, maar maken slechts iets minder gebruik van uitkeringen. De concentratie in het gebruik van uitkeringen verschilt niet veel tussen beide groepen.
- Het gebruik van uitkering en inactiviteit zonder uitkering nemen beide sterk toe met de leeftijd en derhalve het percentage gewerkt sterk af. Onder uitkeringsgebruikers neemt de concentratie in het uitkeringsgebruik af met de leeftijd.
- Allochtonen (en dan vooral niet-westerse allochtonen) werken minder en maken meer gebruik van uitkeringen; inactiviteit zonder uitkering komt onder allochtonen
- niet veel vaker voor dan onder autochtonen. Ook de concentratie binnen het uitkeringsgebruik verschilt weinig.
- Lager opgeleiden maken meer gebruik van een uitkering en zijn vaker inactief zonder uitkering en werken aanzienlijk minder dan hoger opgeleiden. De concentratie van het uitkeringsgebruik binnen de groep lager opgeleiden is daardoor relatief laag.

Herhaald gebruik van uitkeringen komt bij allochtonen veel meer voor dan bij autochtonen, en bij lager opgeleiden veel meer dan bij hoger opgeleiden. Naar geslacht en leeftijd zijn de verschillen op dit punt minder groot.

2.4 WW

2.4.1 AANTAL, BESLAG EN TYPOLOGIËN

Ongeveer 14.000 mensen in de leeftijd van 15 tot 65 jaar die minstens één jaar in het IPO-panel hebben gezeten, hebben in de periode van 1989 tot en met 2000 minimaal één keer een WW-uitkering ontvangen. Hiervan heeft de meerderheid één keer in de WW gezeten (55 procent), ongeveer een kwart tweemaal en de rest meer dan twee keer (zie tabel 2.3).

Mannen leggen meer beslag op de WW dan vrouwen. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat mannen meer gewerkt hebben in de onderzoeksperiode en daardoor eerder in de WW terecht kunnen komen. Meer dan de helft van de personen die een keer in de WW heeft gezeten, was jonger dan 30 jaar in 1989. Hun relatieve beslag in tijd en inkomen is echter niet groot. In aantal personen gemeten zitten ouderen minder in de WW dan jongeren, maar hun beslag in tijd en vooral inkomen is wel aanzienlijk hoger. Laag opgeleiden tenslotte nemen het meeste beslag in tijd en inkomen voor hun rekening,

⁷ Hiermee wordt bedoeld op de totale lengte van de periode dat men werk heeft (waarbij het volgtijdelijk om meer dan één baan kan gaan). Het gaat niet om de wekelijkse arbeidsduur (die is uit IPO niet bekend).

terwijl mensen met een gemiddelde opleidingsindicatie in aantal personen gemeten het meest in de WW hebben gezeten.

Op basis van tijdsbeslag op en aantal perioden in de WW zijn typologieën van gebruik van de WW onderscheiden. Vergeleken met een eerder onderzoek op basis van een vijfjaarsperiode (1998-2002) neemt het relatieve beslag in personen, tijd en inkomen van de klassen met betrekking tot herhaald gebruik van de WW toe over een twaalfjaarsperiode. De verschuiving treedt vooral op van eenmalig langdurig naar 'meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar'. Ouderen zitten relatief vaak eenmalig langdurig in de WW en laag opgeleiden zitten relatief vaak in de langdurende WW-klassen (zowel eenmalig als herhaald). De groep, die herhaald langdurig in de WW zit, is wat betreft leeftijd vrij gelijkmatig verdeeld. Hier zijn ouderen niet oververtegenwoordigd.

Tabel 2.3 Procentuele verdeling aantal personen en beslag in tijd en inkomen per typologieklasse van WW-gebruik (o.b.v. IPO-panel 1989-2000 en totale WW-populatie 1998-2002)(a)

Typologieën van WW-gebruik	IPO panel 1989-2000 (b)			WW-populatie 1998-2002 (c)	
	Aantal personen	Tijdsbeslag	Inkomens beslag	Aantal personen	Tijdsbeslag
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	40%	9%	8%	47%	10%
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	6%	6%	6%	7%	7%
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	9%	23%	29%	19%	56%
<i>Eenmalig, sub totaal</i>	<i>55%</i>	<i>39%</i>	<i>42%</i>	<i>72%</i>	<i>72%</i>
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	12%	4%	4%	10%	3%
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	12%	20%	20%	7%	13%
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	4%	2%	2%	5%	2%
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	17%	35%	32%	6%	10%
<i>Meermalig, sub totaal</i>	<i>45%</i>	<i>61%</i>	<i>58%</i>	<i>28%</i>	<i>28%</i>
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	13.580 personen	7.139.231 dagen	201.659.954 euro	1.073.952 personen	66.226.240 weken

(a) De duren in de tabel zijn cumulatieve duren.

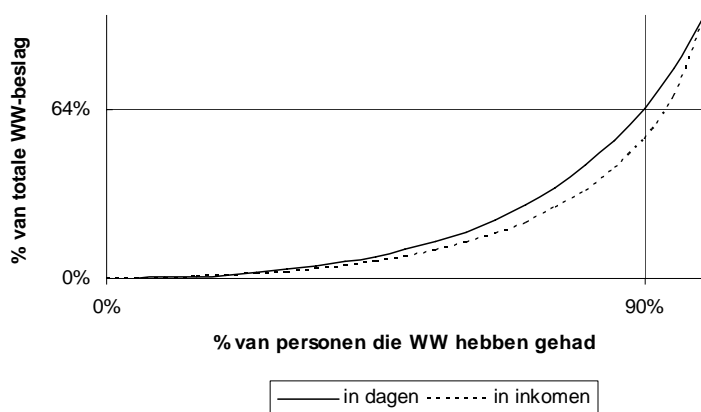
(b) Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

(c) Bron: Het onderzoek naar patronen in het gebruik van de WW in opdracht van SZW (Bijwaard et al., 2005).

2.4.2 CONCENTRATIE IN WW-GEBRUIK

Het beslag op de WW is ongelijk verdeeld over de mensen die er gebruik van hebben gemaakt (zie figuur 2.2). Het deciel (10 procent) van de mensen met het hoogste WW-beslag neemt 36 procent van het beslag in tijd en 47 procent van het beslag in inkomen voor hun rekening. Gerelateerd aan het totale panel betekent het dat vijf procent van het panel 71 procent van het WW-beslag in dagen en zelfs 79 procent van het totale inkomen uit WW voor hun rekening neemt.

Figuur 2.2 Lorenzcurve van WW-gebruik (in dagen en in inkomen) voor totaal van WW-gebruikers

De groep mensen met het hoogste WW-beslag kenmerkt zich door een hoog aandeel ouderen, mensen met een lage opleidingsindicatie en relatief iets meer westers allochtonen. We vinden geen duidelijke relatie tussen de indeling naar mate van WW-beslag en de sector waarin mensen werkzaam waren.

Ook *binnen* groepen naar geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsindicatie en inkomensdecielen zien we concentratie van gebruik van de WW. De ongelijkheid is het grootst binnen de groep jongeren en de groep hoger opgeleiden (zie tabel 2.4). Kijken we naar concentratie van gebruik binnen de totale groep, dan zien we een enigszins ander beeld. Definiëren we de grootgebruiker als de 5 procent met het hoogste gebruik, dan zien we dat onder ouderen deze grootgebruikers 88 procent van het gebruik voor hun rekening nemen, wat hoger is dan bij de andere leeftijdsgroepen (zie tabel 2.4).

2.4.3 RISICOPROFIELEN

We hebben risicoprofielen met betrekking tot de WW opgesteld voor alle mensen die tenminste tien jaar in het panel zaten en tijdens die periode werk en/of een WW-uitkering hebben gehad. Voor het totale panel vinden we een vrij gelijkmatige verdeling naar risicoprofiel. Voor verschillende groepen zijn wel duidelijk verschillen zichtbaar (zie tabel 2.4). Jongeren hebben een relatief grote kans om in de WW terecht te komen, maar hebben doorgaans ook een gunstig risicoprofiel, dat wil zeggen: ze komen ook makkelijk weer aan het werk. Voor de oudere leeftijdsgroepen zien we dat de kans om in de WW te

komen kleiner is dan voor jongeren, maar dat naarmate de leeftijd toeneemt het risicoprofiel steeds ongunstiger wordt. Voor 16 procent van de oudste leeftijdsgroep is de verhouding tussen het aantal dagen in de WW en het aantal gewerkte dagen hoger dan 1/3; bij de jongste leeftijdsgroep is dit slechts 3 procent. Niet-westers allochtonen hebben zowel de grootste kans om in de WW terecht te komen als een ongunstig risicoprofiel. Zij zitten gemiddeld niet veel langer in de WW dan de andere groepen, maar ze komen vaker via de WW in de bijstand terecht zodat het aantal gewerkte dagen relatief laag is ten opzichte van anderen. Ook laag opgeleiden hebben een grotere kans om via de WW in de bijstand terecht te komen wat leidt tot een ongunstiger risicoprofiel dan gemiddeld of hogere opgeleiden.

De ongelijkheid in het gebruik van de WW heeft tot gevolg dat sparen voor de eigen uitkering moeilijk realiseerbaar is. Aan de hand van risicoprofielen kan de haalbaarheid van een 'spaar-WW' beoordeeld worden. Op basis van de twaalfjaarsperiode kan geconcludeerd worden dat het merendeel van de WW-gebruikers te weinig spaart om de uitkering daar uit te kunnen betalen. Circa 75 procent van de mensen zou in het geheel geen beroep doen op WW en heeft voor niets gespaard, waardoor zij het volledige spaarsaldo overhouden. Degenen die gebruik maken van de WW, maar (meer dan) voldoende hebben gespaard, vormen 7 procent van het totaal. Ongeveer 4 procent van het totaal bestaat uit WW-gebruikers die te weinig hebben gespaard, maar wel meer dan de helft van hun uitkeringsdagen uit het gespaarde kunnen financieren. De resterende 14 procent maakt gebruik van de WW, maar heeft slechts gespaard voor minder dan helft van de uitkeringsdagen. Hoewel van een spaar-WW een prikkel uitgaat om het WW-gebruik te beperken, is zeker voor laatstgenoemde groep te verwachten dat dit effect onvoldoende zal zijn om evenwicht te brengen tussen het gespaarde bedrag en het bedrag dat nodig is voor de uitkeringen.

Tabel 2.4

Overzicht patronen van WW-gebruik binnen groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator

	Patronen			Concentratie			Risicoprofiel
	Percentage "grote WW -gebruiker" (> 2 jaar)	Gemiddeld percentage van de totale tijd in de WW	Percentage met meer dan één WW-perioden	Percentage dat WW heeft gehad	Aandeel 10% grootste WW-gebruikers in WW-uitkeringen binnen betrokken groep	Aandeel 5% grootste WW-gebruikers binnen totale groep	Verhouding tijd in WW en gewerkte tijd groter dan 1/3
Geslacht							
Man	26%	2,9%	9%	20%	37%	68%	6%
Vrouw	28%	2,1%	6%	14%	33%	75%	7%
Geboortejaar							
1970-1985	9%	1,7%	7%	17%	38%	72%	3%
1960-1969	19%	2,9%	13%	28%	35%	52%	5%
1950-1959	32%	2,3%	8%	17%	31%	66%	5%
1940-1949	46%	2,5%	6%	13%	27%	73%	8%
1925-1939	72%	3,2%	2%	8%	20%	88%	16%
Etniciteit							
Autochtoon	26%	2,4%	8%	17%	36%	72%	6%
Niet-westers allochtoon	27%	3,6%	10%	21%	32%	59%	13%
Westers allochtoon	30%	3,1%	8%	18%	34%	67%	9%
Opleidingsindicatie							
Laag	37%	4,2%	11%	23%	30%	54%	11%
Gemiddeld	22%	3,1%	12%	25%	36%	58%	6%
Hoog	17%	1,8%	7%	18%	42%	74%	2%
Totaal	27%	2,5%	4%	17%	36%	71%	6%

2.4.4 GEBRUIK NAAR PERSOONSKENMERKEN

Naar persoonskenmerken bezien, wordt een vergelijkbaar patroon in WW-gebruik gevonden als bij uitkeringsgebruik in het algemeen (zie tabel 2.4). Wel vinden we bij de WW grotere verschillen tussen mannen en vrouwen en juist kleinere bij de andere kenmerken. Maar de tendens dat mannen meer gebruik maken van uitkeringen dan vrouwen, ouderen meer dan jongeren⁸, allochtonen meer dan autochtonen en lager opgeleiden meer dan hoger opgeleiden, komt ook bij de WW terug. Ook wat betreft de concentratie van het uitkeringsgebruik zien we bij de WW eenzelfde beeld als bij uitkeringen in het algemeen. Het belangrijkste verschil is dat bij de WW de concentratie van het gebruik onder ouderen groter is als deze in relatie tot de totale populatie van ouderen wordt bezien. Dit komt doordat maar weinig ouderen in de WW terecht komen, zodat het gebruik ervan per definitie sterk geconcentreerd is. Bij het algemene uitkeringsgebruik is dit niet het geval, omdat vrij veel ouderen een keer een uitkering ontvangen⁹, waardoor het uitkeringgebruik meer gespreid is over de groep ouderen.

Voor alle subgroepen geldt dat mensen die WW gebruiken ook meer gebruik maken van andere uitkeringen. De grootste verschillen zien we bij leeftijd en etniciteit. Jongeren die WW hebben gehad maken relatief meer gebruik van andere uitkeringen dan jongeren die geen WW hebben gehad. Voor ouderen geldt dit minder sterk. Dit verklaart mede waarom de cumulatie bij allochtonen relatief sterk is, aangezien deze groep voor een belangrijk deel uit jongeren bestaat.

2.4.5 GECOMBINEERD GEBRUIK WW EN ANDERE SOCIALE REGELINGEN

Op basis van partiële correlaties tussen zowel duren van verschillende uitkeringstypen als het aantal perioden dat mensen in verschillende uitkeringstypen hebben gezeten, vinden we cumulatie-effecten tussen het gebruik van de WW en het gebruik van andere sociale regelingen. Mensen die een keer WW hebben ontvangen, hebben een grotere kans om ook een bijstand, WAO of ziektewet-uitkering gehad te hebben. Vergelijken we het gemiddelde aantal uitkeringsdagen tussen WW-gebruikers en niet-WW-gebruikers dan zien we gemiddeld genomen alleen een verschil in het gebruik van de bijstand: Voor WW-gebruikers is het gemiddelde aantal dagen in de bijstand 278, voor niet-WW-gebruikers 170 dagen.

Mensen die in totaal langer dan een jaar een WW-uitkering hebben gehad, maken meer gebruik van andere uitkeringen dan mensen die geen of korter dan een jaar een WW-uitkering hebben gehad. De verschillen tussen mensen die nooit of korter dan een jaar WW hebben gehad lijken klein. Als we echter corrigeren voor leeftijd vinden we voor elke leeftijdscategorie dat mensen die korter dan een jaar WW hebben ontvangen meer gebruik maken van andere uitkeringen dan niet-WW-gebruikers. Voor alle personen in het panel bij elkaar verdwijnt dit patroon doordat de leeftijdsopbouw van kortdurende

⁸ Dat wil zeggen: ouderen leggen als groep een hoger beslag op de WW. In aantal personen gemeten zitten jongeren vaker in de WW.

⁹ Vergeleken met andere leeftijdsklassen relatief vaak een WAO- of VUT-uitkering.

gebruikers en niet-gebruikers verschilt¹⁰. Voor de opleidingsindicatie geldt hetzelfde. Rekening houdend met leeftijd en opleidingsniveau lijkt WW-gebruik dus ook bij kortdurend gebruik gepaard te gaan met meer gebruik van andere uitkeringen.

We hebben het panel ingedeeld naar typologieën van gecombineerd gebruik van de WW en andere inkomenssituaties door per persoon te kijken welke inkomenssituaties men gehad heeft (zie tabel 2.5). De belangrijkste typologieklassen van combinaties met de WW zijn de klassen ‘werk en WW’ (9,5 procent) en ‘werk, WW en bijstand’ (4,3 procent). Dit zijn veel mannen en jongeren en voor wat betreft de klasse met bijstand ook relatief veel niet-westers allochtonen. Wat betreft verhouding tussen uitkeringsbeslag en aantal personen leggen personen in de klasse ‘werk, WW, bijstand en WAO’ een groot beslag op uitkeringen. Dit zijn relatief veel niet-westers allochtonen en mensen met een lage opleidingsindicatie.

Tabel 2.5 Aantal personen en beslag in tijd en inkomen per typologieklasse naar typologieën van combinaties van werk, WW en gebruik van overige sociale regelingen

	Procentuele verdeling uitkeringsbeslag naar			Verhouding
	Aantal personen	Tijd	Inkomen	Tijdsbeslag / personen
Combinaties met WW				
Werk en WW gehad	9,5%	8%	6%	0,8
Werk, WW en bijstand gehad	4,3%	9%	6%	2,1
Werk, WW en WAO gehad	1,6%	6%	4%	3,8
Werk, WW, bijstand en WAO	0,7%	3%	2%	4,3
Werk, WW en Vut gehad	0,6%	2%	3%	3,3
Alleen WW en pensioen gehad	0,2%	0%	0%	0,0
<i>subtotaal</i>	17%	28%	21%	1,6
Overige combinaties zonder WW	83%	72%	79%	0,9
Totaal	100%	100%	100%	
Aantal	79.288 personen	56.491.147 dagen	1.936.818.124 €	

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

2.4.6 WW IN RELATIE TOT (VERVROEGDE) UITTREDING

Er is tot slot gekeken naar het gebruik van de WW in relatie tot uittreedroutes. Van degenen die in de panelperiode de leeftijd van 65 jaar bereikten, heeft ruim 30 procent het kwartaal daarvoor een VUT- of lijfrente-uitkering. Verder heeft 16 procent een WAO-uitkering, 5 procent bijstand en 3 procent een WW-uitkering. Van de resterende 36

¹⁰ Onder kortdurig WW-gebruikers is het percentage ouderen veel kleiner dan onder niet-gebruikers, terwijl bij ouderen het gemiddeld aantal uitkeringsdagen juist relatief hoog is.

procent heeft het grootste deel geen (eigen) inkomen. De uittreders via de WW zijn qua persoonskenmerken en arbeidsverleden het meest vergelijkbaar met de groepen werknemers die tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een Vut-uitkering ontvingen of werkten. Dit betekent dat zij een duidelijk hogere opleidingsindicatie hebben dan bijvoorbeeld mensen die via de bijstand uittreden.

2.5 CONCLUSIES

In de periode 1989-2000 heeft 80 procent van de personen uit het IPO-panel ten minste enige tijd gewerkt. Bijna eenderde hiervan (dat wil zeggen iets meer dan een kwart van het totale panel) heeft in deze periode altijd gewerkt. Ook ongeveer eenderde van degenen die wel eens hebben gewerkt, heeft meer dan twee werkperiodes gehad.

Bijna de helft van de panelleden heeft tijdens de twaalfjaarsperiode wel eens een uitkering gehad. Bij de helft van de uitkeringsgebruikers is er sprake van herhaald uitkeringsgebruik. Het uitkeringsgebruik is tamelijk geconcentreerd: de tien procent grootste gebruikers neemt 30 procent van het totale gebruik voor hun rekening. Ten opzichte van de totale populatie (dus inclusief niet-uitkeringsgebruikers) is het zelfs zo dat de tien procent grootste gebruikers 60 procent van het uitkeringsgebruik voor hun rekening nemen. Bijna een vijfde van degenen die wel eens hebben gewerkt of een uitkering hebben gehad, hebben meer dagen een uitkering gehad dan een baan.

Iets meer dan 15 procent van de panelleden heeft wel eens een WW-uitkering gehad. De concentratie in het WW-gebruik is over twaalf jaar vergelijkbaar met het algemeen uitkeringsgebruik. De tien procent die het meeste gebruik maakt van de WW neemt ongeveer 35 procent van het totale WW-gebruik voor hun rekening. Ten opzichte van de totale populatie is dit 70 procent. De tendens is dat degenen die relatief veel gebruik maken van de WW ook meer gebruikmaken van andere typen uitkeringen.

Kijken we naar de rol van persoonskenmerken, dan is leeftijd over het algemeen de dominante factor. Van de ouderen is het percentage dat werkt het kleinst en het percentage dat een uitkering heeft het hoogst. Na leeftijd is etniciteit het meest van belang: vooral bij niet-westerse allochtonen is het deel van de tijd die wordt gewerkt laag en het deel in een uitkering hoog. Geslacht en opleidingsindicatie zijn van grote invloed op het percentage van de tijd dat men werkt, maar spelen een wat minder grote rol bij het gebruik van uitkeringen. Het percentage van de tijd die men werkt ligt bij vrouwen aanzienlijk lager dan bij mannen en bij lager opgeleiden veel lager dan bij hoger opgeleiden. Bij deze effecten is rekening gehouden met het feit dat genoemde persoonskenmerken ook onderling samenhangen.

De concentratie in het uitkeringsgebruik verschilt over het algemeen niet veel naar geslacht en etniciteit. Bij het algemene uitkeringsgebruik neemt de concentratie af met de leeftijd. Bij het WW-gebruik bestaat dit verband met leeftijd alleen voor de concentratie binnen de groep WW-gebruikers; als de concentratie wordt gerelateerd aan de totale groep (dus inclusief niet-gebruikers) is er geen duidelijk verband met leeftijd. De concentratie is verder hoger onder hoger opgeleiden dan onder lager opgeleiden. Voor hoger opgeleiden is de kans om in een uitkering te komen kleiner, maar als men in een uitkerings situatie komt, hebben ook zij te maken met mechanismen die tot voortgezet uitkeringsgebruik leiden.

Kijken we nu naar de samenstelling van de groep 'grootgebruikers' binnen de totale groep van uitkeringsgebruikers dan komen we daarin vooral vrouwen, laagopgeleiden en allochtonen tegen. Verder geldt voor al deze groepen dat zij op oudere leeftijd in sterke mate gebruik maken van uitkeringen. Ruim 30 procent van degenen die in de panelperiode 65 jaar worden, treedt uit via een VUT- of lijfrente-uitkering. Bijna een kwart heeft voorafgaande aan de pensionering een WAO-, bijstands- of WW-uitkering. Nog geen 10 procent bereikt de pensioengerechtigde leeftijd als werkende. De WW als uittreedroute wordt door slechts 3 procent van de uittreeders gebruikt. Deze groep komt qua kenmerken het meest overeen met degenen die via een baan of via de VUT uittreeden.

Door de eerder genoemde concentratie in het WW-gebruik is sparen voor de eigen uitkering moeilijk realiseerbaar. Van degenen die gebruikmaken van een uitkering zou een groot deel veel te weinig sparen. Deze mensen kunnen voor slechts minder dan de helft van de dagen die zij zonder werk zijn, uit het gespaarde een uitkering bekostigen. Van een spaar-WW zou enige prikkel kunnen uitgaan om het uitkeringsgebruik te beperken, maar voor laatstgenoemde groep is dit effect naar verwachting te klein om evenwicht te brengen tussen het gespaarde bedrag en het voor de uitkeringen benodigde bedrag.

3 SIMULATIE VAN LEVENSLOPEN

3.1 INLEIDING

Op basis van het IPO-panel voor 1989-2000 is niet goed af te leiden hoe de patronen van werkloosheid er uit zien voor personen gedurende hun gehele leven in de werkzame leeftijd. De lengte van het panel is immers (slechts) twaalf jaar. Om hier toch inzicht in te krijgen, maken we gebruik van microsimulatie.

Uitgaande van overgangskansen tussen werk, WW, bijstand, WAO, enzovoort, kunnen met behulp van kanstrekkingen individuele arbeidslevens of levenslopen worden geconstrueerd. De kanstrekkingen leiden tot een bepaalde individuele variatie, maar door arbeidslevens voor een voldoende groot aantal individuen te construeren, hangt het totaal beeld niet meer af van toevalligheid¹¹. De voor de simulaties gehanteerde overgangskansen zijn afgeleid van IPO. Met de IPO-cijfers is bepaald hoe groot bijvoorbeeld de kans is dat iemand die in kwartaal t werkt, in het kwartaal $t+1$ nog steeds werkt, hoe groot de transitiekans naar een WW-uitkering is, hoe groot de transitiekans naar een WAO-uitkering, enzovoort. De overgangskansen verschillen naar de in IPO onderscheiden kenmerken (geslacht, leeftijd en etnische afkomst) en naar de ons geconstrueerde opleidingsindicatie. Voor diverse groepen, onderscheiden naar kenmerken, wordt zo een tijdreeks geconstrueerd van kwartaal op kwartaal die 50 jaar bestrijkt, waarmee inzicht verkregen wordt in de patronen van werk en gebruik van sociale regelingen.

We hebben drie simulaties uitgevoerd. Eén simulatie is verricht op basis van overgangskansen zonder rekening te houden met duurzaamheid, een tweede simulatie is verricht waarbij wel rekening is gehouden met duurzaamheid en een derde simulatie bevat zowel duurzaamheid als een variabele voor doorwerking van het verleden (cumulatie). Duurzaamheid wil zeggen dat naarmate mensen langer in een bepaalde situatie (bijvoorbeeld WW) verblijven hun kans op uitstroom naar een andere situatie (bijvoorbeeld werk) afneemt. Cumulatie wil zeggen dat als iemand (langdurig) werkloos is geweest, dit doorwerkt op toekomstige overgangskansen.

In paragraaf 3.2 worden de overgangskansen, de simulatiemethode, de samenstelling van het cohort en de opgelegde restricties besproken waarna in paragraaf 3.3 de uitkomsten van de simulaties worden gepresenteerd. In bijlage 5 bespreken we de validatie van deze uitkomsten door ze te vergelijken met de patronen die we in het IPO-panel vinden. In paragraaf 3.4 maken we een vergelijking met de IPO-uitkomsten. Paragraaf 3.5 bevat de conclusies.

¹¹ De simulaties omvatten gesimuleerde arbeidslevens voor 100.000 individuen. Een groter aantal zou geen andere resultaten laten zien wat betreft het percentage van de tijd dat men werkt, de concentratie van het uitkeringsgebruik en andere relevante indicatoren. Dit geldt ook voor subgroepen (voor vrouwen afzonderlijk, voor allochtonen afzonderlijk, e.d.).

3.2 OPZET VAN DE SIMULATIES

3.2.1 OVERGANGKANSEN

In beginsel kunnen voor combinaties van kenmerken de overgangskansen direct uit IPO berekend worden, namelijk als volgt:

- Je gaat bijvoorbeeld uit van jonge, allochtone mannen.
- Je kijkt naar alle mensen die tussen twee achtereenvolgende kwartalen in een bepaalde leeftijdscategorie vallen, bijvoorbeeld 15-25 jaar.
- Je kijkt voor de groep jonge, allochtone mannen die op tijdstip t een baan hebben, hoeveel procent van hen op tijdstip $t+1$ nog steeds een baan heeft, hoeveel procent dan in de WW zit, etcetera.
- Elk tijdstip t levert een set van overgangskansen voor werkende jonge, allochtone mannen op die optellen tot één.
- Neem dan de gemiddelden over de verschillende tijdstippen.
- Doe hetzelfde voor jonge, allochtone mannen die op tijdstip t in de WW zitten.
- Doe hetzelfde voor jonge, allochtone mannen die op tijdstip t in de bijstand zitten.
- Etcetera.

Dit kan voor elke uitgangssituatie en voor alle mogelijke combinaties van persoonskenmerken gedaan. Sommige overgangskansen zijn per definitie nul. Zo zal de overgang naar VUT/prepensioen voor het 55ste jaar waarschijnlijk niet voorkomen.

Een alternatief voor het direct berekenen van de overgangskansen uit de IPO-data is de overgangen op individueel niveau te verklaren met behulp van econometrische modellen. Deze modellen kunnen dan geschat worden op basis van de IPO-gegevens. De belangrijkste voordelen van deze aanpak is dat rekening gehouden kan worden met de invloed van de factoren duurzaamheid, cumulatie en conjunctuur op de overgangskansen. Wij hebben voor deze methode gebruik gemaakt van multinomiale logitmodellen (zie bijlage 4). Voor elke uitgangssituatie is een apart model geschat. We vatten hier kort de belangrijkste uitkomsten van de overgangskansen vanuit werk en de WW samen. Voor een gedetailleerde bespreking verwijzen we naar bijlage 4.

Uit de multinomiale modellen komt naar voren dat de overgangskansen vanuit werk afhangen van persoonskenmerken, de duur in de huidige werksituatie, het arbeidsverleden en de conjunctuur. Mannen hebben een grotere kans om aan het werk te blijven dan vrouwen. De kans om aan het werk te blijven neemt toe tot aan de leeftijd van ongeveer 54 jaar en neemt daarna af. De kans op WW en bijstand neemt af naarmate men ouder wordt. De kans om vanuit werk in de WW of bijstand terecht te komen is groter voor allochtonen, laagopgeleiden en mensen, die nog niet zo lang in de huidige werksituatie verkeren.

De invloed van het arbeidsverleden op de overgangskansen vanuit werk is getoetst door mensen die korter dan twee jaar werken en daarvoor een keer werkloos zijn geweest te vergelijken met mensen die eveneens korter dan twee jaar werken, maar niet werkloos zijn geweest. Het blijkt dat voor mensen die korter dan twee jaar werken en een keer werkloos zijn geweest de kans om vanuit werk in de WW te komen groter is dan voor mensen die niet werkloos zijn geweest. De conjuncturele situatie in een kwartaal speelt

een rol bij de overgangskansen vanuit werk. Naarmate het geregistreerde, landelijke werkloosheidspercentage in een kwartaal hoger is, neemt de kans om vanuit werk in de WW terecht te komen toe ten koste van de kans om aan het werk te blijven.

De overgangskansen vanuit de WW hangen af van persoonskenmerken, de duur in de huidige WW-situatie en de conjuncturele situatie. De kans om in de WW te blijven, is hoger voor vrouwen en allochtonen en neemt toe naarmate de leeftijd toeneemt. Naarmate iemand langer in de WW zit, neemt de uitstroomkans naar werk af en de uitstroomkans naar bijstand of WAO toe. De conjuncturele situatie heeft niet alleen invloed op de kans om van werk in de WW terecht te komen, maar ook op de kans om in de WW te blijven. Naarmate het geregistreerde, landelijke werkloosheidspercentage hoger is, neemt de blijfkans toe. Dit gaat samen met een lagere kans om weer aan het werk te komen.

3.2.2 SIMULATIEMETHODE

Voor de simulatie zonder duurzaamheid zijn de direct uit IPO berekende overgangskansen gebruikt. Voor de twee simulaties met duurzaamheid hanteren we de berekende kansen op basis van de geschatte multinomiale logitmodellen. Door in te vullen hoe oud iemand is, of het een man of een vrouw is, wat zijn of haar etniciteit is, hoe hoog de opleidingsindicatie is en hoe lang iemand al in dezelfde situatie zit, kan voor dit individu worden berekend hoe groot de overgangskansen vanuit deze situatie zijn. Deze kansen zullen met de leeftijd en met de duur in de situatie variëren.

3.2.3 BEGINCOHORT

Om de simulaties te kunnen verrichten hebben we een begincohort nodig van mensen die beginnen aan hun arbeidsleven. Uitgaande van een cohort jongeren van 15 jaar moet worden bepaald hoeveel procent op 15-jarige leeftijd van school komt, hoeveel op 16-jarige leeftijd, enz. Vervolgens moet worden bepaald hoeveel procent vanuit school direct een baan vindt, hoeveel procent een bijstandsuitkering krijgt, hoeveel procent geen inkomen heeft en hoeveel procent in de WAO terechtkomt. Op basis van de Enquête Beroepsbevolking 2002 (EBB) hebben we een begincohort bepaald, waarbij het cohort is gedifferentieerd naar persoonskenmerken en startsituatie bij schoolverlaten (werk/werkzoekend/geen inkomen/WAO).

Als resultaat van de hierboven beschreven exercitie ontstaat een begincohort van jongeren verdeeld over vier situaties: werk, bijstand, geen inkomen en WAO. De absolute omvang van het cohort is minder van belang dan de samenstelling ervan, die representatief moet zijn voor de situatie in Nederland. De simulaties zijn verricht op basis van een cohort van 100.000 gesimuleerde personen met een representatieve verdeling naar kenmerken en startsituatie op de arbeidsmarkt.

Door de overgangskansen op het begincohort toe te passen kunnen we individuele levenslopen simuleren. De simulatie levert dan bijvoorbeeld op hoeveel personen altijd gewerkt hebben, hoeveel personen één keer een WW-periode hebben gehad, etcetera.

Gegeven een gesimuleerde levenslooptijd van ruwweg 50 jaar en het gebruik van kwartaalgegevens is het niet moeilijk in te zien dat het aantal mogelijke patronen zeer groot is. Hoewel het in principe mogelijk is om vertrekkende van het begincohort de gehele populatie gedurende een periode van 50 jaar door te rekenen, is dit in de praktijk niet werkbaar. Handiger is het om uit te gaan van een startsituatie van een individu en dan

vervolgens op basis van de overgangskansen via trekkingen uit de kansverdeling te bepalen in welke situatie het individu opeenvolgend uitkomt. Door op deze wijze een groot aantal simulaties uit te voeren wordt een beeld verkregen van het optreden van bepaalde patronen. Beide benaderingen (doorrekenen en simuleren via trekkingen) leveren overigens in beginsel dezelfde uitkomst op als het aantal gesimuleerde arbeidslevens maar groot genoeg is. Om die reden (en om ook bij detailuitkomsten nog voldoende betrouwbaarheid te verkrijgen) is gekozen voor simulatie van een groot aantal (honderdduizend) arbeidslevens per variant.

3.2.4 RESTRICTIES

We hebben een aantal restricties in de simulaties verwerkt. De eerste restrictie is het betrekken van wettelijke bepalingen bij de mogelijke overgangen. Zo is WW-recht en de WW-duur gebonden aan wettelijke bepalingen en hangen beide af van het arbeidsverleden van een individu. Als we dit buiten beschouwing zouden laten, zouden mensen in de simulatie veel langer in de WW kunnen zitten dan wettelijk gezien toegestaan is. Omdat in de simulatie onder andere het arbeidsverleden wordt geregistreerd, hebben we op basis daarvan een variabele voor opgebouwd WW-recht geconstrueerd. Mensen die in de WW terecht komen, kunnen maximaal de lengte van het opgebouwde WW-recht ‘verbruiken’ en komen daarna automatisch in de bijstand terecht. Hierdoor wordt een realistischer beeld verkregen. Een vergelijkbare aanpassing hebben we voor de Ziektewet verricht. Mensen die in de Ziektewet terechtkomen, kunnen daar maximaal twee jaar inzitten en stromen dan uit naar de WAO.

Een tweede restrictie in de simulaties is het ‘verbieden’ van bepaalde overgangen, die door administratieve onnauwkeurigheden wel mogelijk zijn in het IPO-panel, maar die theoretisch en praktisch onmogelijk zijn. De belangrijkste wijziging is dat mensen alleen in de WW kunnen komen vanuit werk, werk in combinatie met WW of WAO of vanuit de ziektewet.

Ten derde is er de restrictie dat alle mensen school verlaten tussen hun 15^e en 25^e jaar. In werkelijkheid zijn er ook mensen die na hun 25^e nog een opleiding volgen, maar deze laten we in de simulatie buiten beschouwing.

3.3 UITKOMSTEN VAN DE SIMULATIES

In deze paragraaf presenteren we de uitkomsten van de verrichte simulaties. De berekeningen zijn zowel voor het totaal aan uitkeringen¹² als voor alleen de WW verricht.

In bijlage 5 bespreken we de validiteit van de uitkomsten van de drie simulaties. We vatten hier de voornaamste conclusies kort samen. We concluderen dat wat betreft beslag van de tijd in verschillende situaties de uitkomsten van de simulaties voldoende valide zijn. Het aantal perioden in verschillende situaties moet echter voorzichtiger behandeld worden. De simulaties geven met name een onderschatting van herhaald WW-gebruik (zie bijlage 5). Dit wordt hoogst waarschijnlijk veroorzaakt door niet-waarneembare

¹² Namelijk WW, bijstand, WAO, Ziektewet en vervroegd pensioen.

factoren zoals persoonskenmerken en sectorkenmerken (seizoenswerkloosheid, uitzendwerk) die tot herhaald WW-gebruik leiden.

3.3.1 PATRONEN VAN GEBRUIK VAN UITKERINGEN

In tabel 3.1 is weergegeven hoeveel van de gesimuleerde personen een keer werk, WW, WAO, bijstand, ziektewet of pensioen hebben gehad tijdens hun arbeidsleven. Bijna alle personen in ons cohort hebben gedurende hun arbeidsleven wel eens gewerkt. Ongeveer de helft van de mensen heeft wel eens een keer een bijstandsuitkering ontvangen en tussen de 36 en 43 procent een WW-uitkering. In de simulaties met duurzaamheidskansen gaan relatief meer mensen vervroegd met pensioen dan in de simulatie zonder duurzaamheidskansen. Wat hier precies de reden voor is, is moeilijk aan te geven. In de simulaties met duurzaamheidskansen is relatief meer instroom in werk, ook op latere leeftijd, waardoor mogelijk de kansen voor deze mensen om vervolgens, na een periode van werk, vervroegd met pensioen te gaan toenemen.

Tabel 3.1 Aandeel personen dat tijdens hun arbeidsleven werk, WW, WAO, bijstand, Ziektewet of pensioen heeft gehad

	Simulatie zonder duurzaamheidskansen	Simulatie met duurzaamheidskansen	Simulatie met duurzaamheidskansen en cumulatief
Aandeel personen binnen het cohort dat tijdens hun arbeidsleven tenminste éénmaal:			
Werk heeft gehad	99%	99%	99%
WW heeft gehad	43%	37%	36%
WAO heeft gehad	31%	29%	29%
Bijstand heeft gehad	48%	47%	46%
Ziektewet-uitkering heeft gehad	16%	12%	13%
Pensioen heeft gehad	40%	55%	51%

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

Als we bovenstaande uitkeringssoorten samennemen dan blijkt dat rond de 90 procent van de gesimuleerde personen een keer een uitkering ontvangt tijdens hun arbeidsleven (zie tabel 3.2, laatste rij). Als we vervroegd pensioen buiten beschouwing laten, ligt dit percentage tussen de 72 (met duurzaamheidskansen) en 79 procent (zonder duurzaamheidskansen). In een eerdere simulatie¹³ uit 1998 werd gevonden dat tussen de 70 en 80 procent van de mensen een keer een WW en/of bijstandsuitkering ontvangt tijdens hun arbeidsleven. Ervan uitgaande dat mensen die een WAO- en/of een Ziektewet-uitkering ontvangen meestal ook wel eens WW of bijstand ontvingen, komt dit redelijk overeen.

¹³ Zie: J. de Koning, P.J. van Nes en C. van der Veen, *Patronen van werkloosheid*, uitgave Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Den Haag, juli 1998.

In tabel 3.2 zijn typologieën van gebruik van uitkeringen weergegeven. Ruwweg eenderde van de uitkeringsgerechtigden heeft langer dan tien jaar een uitkering gehad. Gezamenlijk nemen zij ongeveer 70 procent van het totale uitkeringsgebruik voor hun rekening. Het opnemen van duurzaamheid zorgt voor meer concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigden die eenmalig langdurig een uitkering heeft gehad. Hier neemt ongeveer twee procent van de uitkeringsgerechtigden negen procent van het totale uitkeringsbeslag in. De groep grootgebruikers bestaat uit relatief veel vrouwen, niet-westers allochtonen en mensen met een lage opleidingsindicatie.

Tabel 3.2 Procentuele verdeling aantal personen en beslag in tijd per type uitkeringsgebruik op basis van simulaties

	Simulatie zonder duurzaamheid		Simulatie met duurzaamheid		Simulatie met duurzaamheid en cumulatie	
	Aantal personen	Tijds beslag	Aantal personen	Tijds beslag	Aantal personen	Tijds beslag
Enmalig, minder dan 5 jaar	17%	3%	23%	5%	24%	5%
Enmalig, tussen 5 en 10 jaar	8%	6%	8%	6%	8%	6%
Enmalig, tussen 10 en 20 jaar	3%	5%	2%	3%	2%	3%
Enmalig, tussen 20 en 40 jaar	1%	3%	1%	4%	1%	4%
Enmalig, langer dan 40 jaar	0,05%	0,22%	0,93%	4,90%	0,94%	4,97%
<hr/>						
Twee keer, minder dan 5 jaar	10%	2%	12%	4%	12%	4%
Twee keer, tussen 5 en 10 jaar	10%	7%	9%	7%	8%	7%
Twee keer, tussen 10 en 20 jaar	7%	9%	4%	7%	4%	7%
Twee keer, tussen 20 en 40 jaar	2%	7%	2%	5%	2%	5%
Twee keer, langer dan 40 jaar	0,12%	0,51%	0,41%	2,08%	0,39%	1,95%
<hr/>						
Drie keer, minder dan 5 jaar	4%	1%	5%	2%	5%	2%
Drie keer, tussen 5 en 10 jaar	7%	5%	6%	5%	6%	5%
Drie keer, tussen 10 en 20 jaar	7%	10%	4%	7%	4%	6%
Drie keer, tussen 20 en 40 jaar	3%	8%	2%	5%	2%	5%
Drie keer, langer dan 40 jaar	0,13%	0,57%	0,22%	1,11%	0,25%	1,25%
<hr/>						
> drie keer, minder dan 5 jaar	2%	1%	2%	1%	3%	1%
> drie keer, tussen 5 en 10 jaar	5%	4%	6%	5%	7%	6%
> drie keer, tussen 10 en 20 jaar	9%	13%	8%	13%	8%	13%
> drie keer, tussen 20 en 40 jaar	5%	14%	4%	12%	4%	12%
> drie keer, langer dan 40 jaar	0,15%	0,65%	0,26%	1,26%	0,29%	1,43%
<hr/>						
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden	100%	100%	100%	100%	100%	100%
<hr/>						
Aandeel uitkeringsgerechtigden in cohort	88%		90%		90%	

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

Hoe is het gebruik van de afzonderlijke uitkeringssoorten verdeeld over de uitkeringstypen uit tabel 3.2? De WW en de VUT komen vooral voor in de kortere

uitkeringstypen van minder dan tien jaar. Een opvallend verschil tussen de simulatie zonder duurzaamheid en de simulaties met duurzaamheid is de verdeling van uitkeringssoorten binnen de langdurige uitkeringstypen. In de simulatie zonder duurzaamheid zijn de langdurig uitkeringsgerechtigden vooral WAO-ers en in mindere mate bijstandsgerechtigden. In de simulaties met duurzaamheid is dat precies andersom. Hier zijn de langdurig uitkeringsgerechtigden in overgrote meerderheid bijstandsgerechtigden. Dit komt waarschijnlijk doordat WAO-gebruik vaak pas later in het arbeidsleven van mensen optreedt, terwijl bijstand al aan het begin van iemand's arbeidsleven op kan treden. Door het opnemen van duurzaamheid blijven meer mensen in de bijstand zitten en neemt daardoor het belang van bijstand in langdurige uitkeringstypen toe.

In tabel 3.3 is de verdeling van het uitkeringsbeslag (in personen en tijd) over verschillende groepen weergegeven¹⁴. In de simulatie met duurzaamheid leggen vrouwen een relatief groter beslag op uitkeringen dan mannen. Dit komt doordat zij vaker langdurig in een uitkeringssituatie zitten. Door het opnemen van duurzaamheid wordt dit effect versterkt. Niet-westers allochtonen hebben een relatief hoog tijdsbeslag op uitkeringen. Dit komt doordat zij vaker in respectievelijk de bijstand, WAO en WW terecht komen. Op het totaal aan uitkeringen hebben niet-westers allochtonen echter niet vaker een uitkering dan autochtonen. Dit komt doordat autochtonen vaker vervroegd met pensioen gaan dan allochtonen zodat per saldo de verschillende groepen ongeveer gelijk gebruik maken van het totaal aan sociale regelingen.

De verdeling van beslag naar leeftijd moet anders gelezen worden dan in het voorgaande hoofdstuk. In het voorgaande hoofdstuk ging het om de vraag hoe het gebruik van uitkeringen in een 12-jaarsperiode was verdeeld over verschillende leeftijdsgroepen. In de simulatie is echter iedereen op elk tijdstip even oud, zodat een dergelijke vergelijking niet mogelijk is. Wat we hier in de tabel zien is feitelijk de verdeling van uitkeringsbeslag over het totale arbeidsleven van de gesimuleerde personen in het cohort.

We zien in de tabel dat leeftijd een belangrijke factor is bij de verdeling van uitkeringen. De gesimuleerde personen in ons cohort nemen in de beginjaren van hun arbeidsleven (15-25 jaar) zo'n zeven à acht procent van het totale uitkeringsbeslag in. Naarmate de personen in het cohort ouder worden, neemt het beslag op uitkeringen toe. In de laatste tien jaar van het arbeidsleven wordt ongeveer de helft van het totale uitkeringsbeslag gebruikt. Ongeveer de helft van dit beslag wordt ingenomen door vervroegde uittreding van ouderen.

¹⁴ De opleidingsindicatie is alleen in de simulaties met duurzaamheid als verklarende variabele opgenomen.

Tabel 3.3 Beslag in personen en tijd op sociale regelingen naar persoonskenmerken

	Simulatie zonder duurafhankelijkheid		Simulatie met duurafhankelijkheid		Simulatie met duurafhankelijkheid en cumulatie		Aandeel binnen totale cohort
	% binnen groep uitkerings gerechtigden	Beslag in kwartalen	% binnen groep uitkerings gerechtigden	Beslag in kwartalen	% binnen groep uitkerings gerechtigden	Beslag in kwartalen	
Vrouwen	49%	51%	50%	57%	51%	58%	52%
Mannen	51%	49%	50%	43%	49%	42%	48%
Totaal aantal uitkerings gerechtigden	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Autochtoon	83%	75%	84%	73%	74%	73%	85%
Niet-westers allochtoon	10%	17%	9%	18%	9%	18%	8%
Westers allochtoon	7%	8%	7%	9%	7%	9%	7%
Totaal aantal uitkerings gerechtigden	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Leeftijdsklassen (a):							
15-25 jaar	18%	7%	16%	8%	15%	8%	100% (b)
25-35 jaar	19%	12%	14%	11%	14%	10%	100%
35-45 jaar	15%	13%	15%	13%	15%	13%	100%
45-55 jaar	16%	19%	15%	18%	16%	19%	100%
55-65 jaar	31%	49%	40%	50%	41%	50%	100%
Totaal aantal uitkerings gerechtigden	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Opleidingsindicatie:							
Laag	-	-	32%	48%	31%	45%	31%
Gemiddeld	-	-	48%	42%	49%	43%	48%
Hoog	-	-	19%	11%	20%	12%	21%
Totaal aantal uitkerings gerechtigden	-	-	100%	100%	100%	100%	100%

(a) Omdat elke persoon in de simulatie alle leeftijdsgroepen doorloopt tijdens zijn of haar arbeidsleven vallen personen in meerdere leeftijdsgroepen. Het totaal aantal uitkeringsgerechtigden is hier dus hoger dan bij de andere kenmerken vanwege dubbeltellingen.

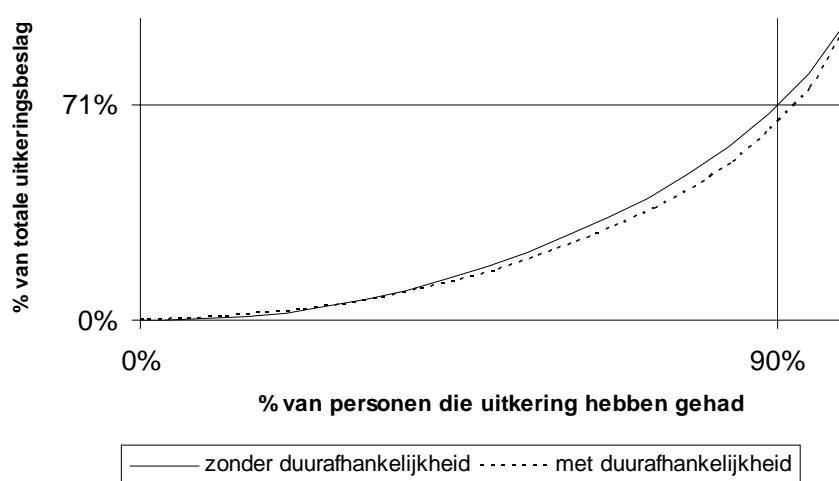
(b) De aandelen binnen het totale cohort zijn 100 procent voor elke leeftijdsgroep omdat elke persoon in het cohort in elke leeftijdsgroep voorkomt.

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

Voor alle simulaties geldt dat er sprake is van concentratie van gebruik van uitkeringen binnen de groep van uitkeringsgebruikers (zie figuur 3.1). De mate van concentratie voor

de simulatie met duurzaamheid en de simulatie met duurzaamheid en cumulatie verschilt nauwelijks van elkaar. Daarom zijn in figuur 3.1 alleen de Lorenzcurven van de simulatie zonder en de simulatie met duurzaamheid weergegeven. In de simulatie zonder duurzaamheid neemt tien procent van de uitkeringsgerechtigden met het hoogste uitkeringsbeslag 30 procent van het totale uitkeringsbeslag voor hun rekening. In de simulatie met duurzaamheid is de concentratie groter. Tien procent van de uitkeringsgerechtigden neemt 36 procent van het totale beslag in.

Figuur 3.1 Lorenzcurven van uitkeringsgebruik

Relateren we het gebruik van uitkeringen aan het totale cohort van gesimuleerde personen dan blijft de concentratie vrijwel gelijk, aangezien slechts een klein deel van de gesimuleerde personen nooit een uitkering ontvangen heeft. In tabel 3.4 is de verdeling van het beslag op uitkeringen weergegeven voor het totale cohort. Hierbij zijn de gesimuleerde personen in vijf groepen ingedeeld naar mate van gebruik. Een tiende van het totaal aantal gesimuleerde personen neemt 32 tot 37 procent van het totale uitkeringsgebruik voor hun rekening.

Tabel 3.4 Verdeling uitkeringsbeslag ten opzichte van totale simulatiecohort

	Simulatie zonder duurzaamheid	Simulatie met duurzaamheid	Simulatie met duurzaamheid en cumulatie
Indeling totale cohort naar uitkeringsbeslag	Beslag	Beslag	Beslag
60% met laagste beslag	22%	21%	20%
10% met laag gemiddeld beslag	12%	9%	10%
10% met gemiddeld beslag	14%	14%	13%
10% met hoog gemiddeld beslag	20%	19%	20%
10% met hoogste beslag	32%	37%	37%
Totale uitkeringsbeslag	100%	100%	100%

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

Ook binnen groepen naar achtergrondkenmerken (geslacht, etniciteit en opleiding) zien we vergelijkbare patronen van concentratie als voor de totale groep gesimuleerde personen. De groepen vrouwen en autochtonen kennen relatief de hoogste concentratie. Tien procent van de vrouwen neemt 35 tot 40 procent van het totale uitkeringsgebruik voor hun rekening tegen 30 tot 34 procent voor mannen. Van de groep autochtonen neemt tien procent 32 tot 36 procent van het WW-beslag in tegen 22 tot 26 procent voor niet-westers allochtonen en 28 tot 35 procent voor westers allochtonen. Naar opleidingsindicatie zijn geen grote verschillen in mate van concentratie. Tien procent van de mensen met een lage opleidingsindicatie neemt ongeveer 32 procent van het uitkeringsbeslag in tegen 36 procent voor mensen met een hoge opleidingsindicatie.

Tot slot hebben we gekeken naar hoe het gebruik van uitkeringen is verdeeld binnen de verschillende levensfasen die de gesimuleerde personen in het cohort doorlopen. Tot aan de leeftijd van 45 jaar neemt tien procent van de personen met het hoogste uitkeringsbeslag zo'n tweederde van het totale uitkeringsbeslag voor zijn rekening. Voor de leeftijdsgroep '45-55 jaar' bedraagt dit percentage tussen de 56 en 65 procent en voor de leeftijdsgroep '55-65 jaar' tussen de 28 en 36 procent. Dat de concentratie voor de oudste leeftijdsgroep zoveel lager is, zal vooral komen doordat ongeveer de helft van de mensen in deze leeftijdsgroep vervroegd met pensioen gaat waardoor het gebruik van uitkeringen meer gelijkmatig verdeeld wordt.

In tabel 3.5 is het cohort ingedeeld naar de verhouding in aantal uitkeringsdagen gedeeld door aantal gewerkte dagen. Ongeveer één op de tien personen heeft nooit een uitkering gehad en eveneens één op de tien personen heeft juist langer een uitkering gehad dan gewerkt.

Tabel 3.5 Indeling van het simulatiecohort naar risicoprofiel (verhouding aantal uitkeringsdagen gedeeld door aantal gewerkte dagen)

		Simulatie zonder duur afhankelijkheid	Simulatie met duur afhankelijkheid	Simulatie met duur afhankelijkheid en cumulatie
		Procentuele verdeling naar		
Risicoprofiel	Verhouding	aandeel personen	aandeel personen	aandeel personen
Nooit uitkering gehad	0%	12%	9%	10%
Meer dagen gewerkt dan een uitkering gehad	1-15%	28%	37%	38%
	15-30%	21%	22%	21%
	30-45%	11%	10%	10%
	45-60%	6%	5%	5%
	60-100%	9%	6%	6%
Meer dagen een uitkering gehad dan gewerkt	>100%	12%	10%	10%
Totaal		100%	100%	100%
Aantal personen		100.000	100.000	100.000

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

In box 3.1 bestuderen we aan de hand van risicoprofielen de haalbaarheid van sparen voor sociale regelingen op life-time-basis.

Box 3.1 Sparen voor eigen uitkering op life-time-basis

In hoofdstuk twee hebben we op basis van het 12-jaarsbestand gekeken naar de haalbaarheid van sparen voor de eigen uitkering. Hierbij hebben we de veronderstelling gemaakt dat de twaalf jaren uit het bestand representatief zijn voor het gehele arbeidsleven van mensen. Onder deze veronderstelling concludeerden we dat het grootste deel van de mensen (70%) uitkeringsrecht overhoudt en dat bijna een kwart van de mensen een aanzienlijk tekort opbouwt. In hoeverre blijft deze conclusie overeind als we dezelfde berekening toepassen op de verrichte simulaties?

We delen weer de gemiddelde tijd dat mensen een uitkering hebben gehad door de gemiddelde tijd dat men gewerkt heeft. Dit percentage varieert van 0,26 tot 0,30. Deze percentages gebruiken we als maatstaf voor het aantal uitkeringsdagen dat mensen per gewerkte dag moeten sparen. In onderstaande tabel is te zien dat voor alle simulaties ongeveer 10 procent van de mensen nooit gebruik zal maken van hun spaarsaldo, circa 50 procent van de mensen houdt uitkeringsrecht over en ongeveer één op de vijf mensen bouwt een aanzienlijk spaartekort op. Slechts 30 procent van de mensen heeft een spaarsaldo dat redelijk in de buurt van het evenwicht tussen sparen en opnemen ligt. De conclusies op basis van de gehele levensloop wijken dus niet wezenlijk af van die op basis van de twaalfjaarsperiode.

	Simulatie zonder duurafhankelijkheid	Simulatie met duurafhankelijkheid	Simulatie met duurafhankelijkheid en cumulatie
Nooit uitkering gehad	12%	9%	10%
Houdt recht over	50%	56%	55%
Komt tot 100% tekort	17%	17%	17%
Komt meer dan 100% tekort	21%	18%	18%
Totaal aantal mensen	100%	100%	100%

3.3.2 PATRONEN VAN GEBRUIK VAN DE WW

Zoals gezegd geven de simulaties een onderschatting van herhaald WW-gebruik. Patronen met betrekking tot het aantal WW-perioden moeten dan ook met enige voorzichtigheid behandeld worden. We zullen in deze paragraaf dan ook wat meer nadruk leggen op duur en beslag van WW-gebruik dan op frequentie.

In tabel 3.6 zien we de verdeling van personen en tijd over de typen van WW-gebruik. Over een geheel arbeidsleven gemeten, ontvangt ongeveer 60 procent nooit een WW-uitkering. Tussen de 36 en 43 procent van de mensen ontvangt wel eens een WW-uitkering. Van deze groep WW-gebruikers komt 30 procent bij herhaling en 70 procent eenmalig in de WW terecht. Duren langer dan acht jaar komen bijna niet voor.

Tabel 3.6 Procentuele verdeling aantal personen en beslag in tijd per type van WW-gebruik op basis van simulaties

	Simulatie zonder duurzaamheid		Simulatie met duurzaamheid		Simulatie met duurzaamheid en cumulatie	
	Aantal personen	Tijds beslag	Aantal personen	Tijds beslag	Aantal personen	Tijds beslag
Typen van WW-gebruik						
Eenmalig, korter dan een jaar	54%	20%	58%	23%	53%	18%
Eenmalig, 1 tot 2 jaar	9%	11%	6%	9%	7%	8%
Eenmalig, 2 tot 4 jaar	5%	11%	5%	12%	6%	13%
Eenmalig, 4 tot 8 jaar	3%	10%	2%	8%	3%	10%
Eenmalig, langer dan 8 jaar	0%	0%	0,05%	0,4%	0,1%	0,4%

Meermalig, korter dan een jaar	11%	7%	12%	8%	12%	7%
Meermalig, 1 tot 2 jaar	9%	12%	8%	11%	9%	10%
Meermalig, 2 tot 4 jaar	7%	15%	6%	15%	7%	16%
Meermalig, 4 tot 8 jaar	3%	14%	3%	12%	4%	16%
Meermalig, langer dan 8 jaar	0,01%	0,1%	0,2%	1,3%	0,2%	2%

Totaal aantal WW-gebruikers	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Aandeel WW-gebruikers in cohort	43%		37%		36%	

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

In tabel 3.7 is de verdeling van WW-gebruik over verschillende groepen weergegeven. Naar leeftijd zien we het duidelijkste patroon. Naarmate het cohort ouder wordt, neemt het relatieve beslag op de WW toe. Voor de overige kenmerken geldt dat het beslag op de WW vrij gelijkmatig over de verschillende groepen is verdeeld.

Tabel 3.7 Beslag in personen en tijd op de WW naar persoonskenmerken

	Simulatie zonder duurafhankelijkheid		Simulatie met duurafhankelijkheid		Simulatie met duurafhankelijkheid en cumulatie		Aandeel binnen totale cohort
	% binnen groep WW- gebruikers	Beslag in kwartalen	% binnen groep WW- gebruikers	Beslag in kwartalen	% binnen groep WW- gebruikers	Beslag in kwartalen	
Vrouwen	46%	44%	47%	49%	49%	50%	52%
Mannen	54%	56%	53%	51%	51%	50%	48%
Totaal aantal WW- gebruikers	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Autochtoon	81%	80%	80%	78%	82%	80%	85%
Niet-westers allochtoon	11%	12%	11%	13%	11%	12%	8%
Westers allochtoon	8%	9%	8%	9%	8%	8%	7%
Totaal aantal WW- gebruikers	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Leeftijdsklassen (a):							
15-25 jaar	16%	6%	18%	8%	14%	5%	100% (b)
25-35 jaar	32%	20%	25%	16%	22%	13%	100%
35-45 jaar	21%	18%	23%	20%	23%	18%	100%
45-55 jaar	17%	20%	21%	29%	24%	29%	100%
55-65 jaar	13%	35%	12%	27%	17%	35%	100%
Totaal aantal WW- gebruikers	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Opleidingsindicatie:							
Laag	-	-	36%	35%	31%	29%	31%
Gemiddeld	-	-	51%	53%	52%	55%	48%
Hoog	-	-	13%	12%	16%	16%	21%
Totaal aantal WW- gebruikers			100%	100%	100%	100%	100%

(a) Omdat elke persoon in de simulatie alle leeftijdsgroepen doorloopt tijdens zijn of haar arbeidsleven kunnen personen in meerdere groepen vallen. Het totaal aantal uitkeringsgerechtigden is hier dus hoger dan bij de andere kenmerken vanwege dubbeltellingen.

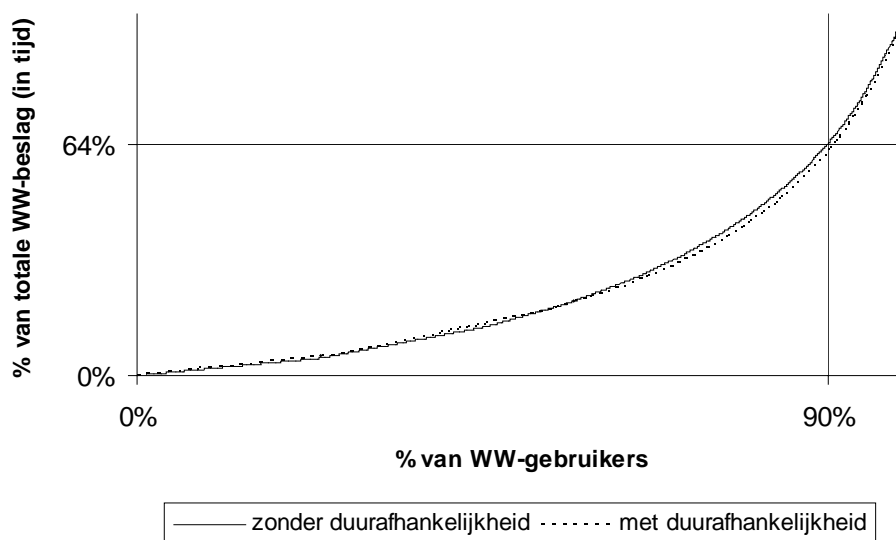
(b) De aandelen binnen het totale cohort zijn 100 procent voor elke leeftijdsgroep omdat elke persoon in het cohort in elke leeftijdsgroep voorkomt;

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

Binnen de groep WW-gebruikers is sprake van concentratie van gebruik (zie figuur 3.2). De tien procent van de WW-gebruikers met het hoogste WW-beslag neemt 36 tot 38

procent van het totale WW-beslag voor hun rekening¹⁵. Gerelateerd aan het totale cohort van gesimuleerde personen is de concentratie van WW-gebruik nog veel sterker (zie tabel 3.8). Tien procent van alle gesimuleerde personen neemt 60 à 68 procent van het totale WW-beslag over het totale arbeidsleven in.

Figuur 3.2 Lorenzcurve van WW-gebruik

Tabel 3.8 Verdeling WW-beslag ten opzichte van totale simulatiecohort

Verdeling WW-beslag	Simulatie zonder duurzaamheid	Simulatie met duurzaamheid	Simulatie met duurzaamheid en cumulatie
Indeling totale cohort naar WW-beslag			
60% met laagste WW-uitkering	2%	0%	0%
10% met laag gemiddeld WW-beslag	6%	4%	3%
10% met gemiddeld WW-beslag	11%	10%	9%
10% met hoog gemiddeld WW-beslag	22%	19%	20%
10% met hoogste WW-beslag	60%	67%	68%
Totale WW-beslag	100%	100%	100%

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

¹⁵ Voor de simulatie met duurzaamheid en cumulatie is geen Lorenzcurve weergegeven omdat deze vrijwel gelijk loopt met de Lorenzcurve van de simulatie met alleen duurzaamheid.

Ook binnen groepen naar achtergrondkenmerken (geslacht, etniciteit en opleiding) is sprake van (dubbele) concentratie van WW-gebruik. De groepen vrouwen, autochtonen en mensen met een hoge opleidingsindicatie kennen relatief de hoogste concentratie. Tien procent van de vrouwen neemt 65 tot 70 procent van het totale WW-gebruik voor hun rekening tegen 58 tot 65 procent voor mannen. Van de groep autochtonen neemt tien procent 58 tot 70 procent van het WW-beslag in tegen 48 tot 55 procent voor niet-westers allochtonen en 55 tot 65 procent voor westers allochtonen. Van de mensen met een hoge opleidingsindicatie neemt 10 procent ongeveer 80 procent voor hun rekening tegen 63 tot 68 procent voor mensen met een lage opleidingsindicatie.

Tot slot hebben we gekeken naar hoe het WW-gebruik is verdeeld binnen de verschillende levensfasen die de gesimuleerde personen in het cohort doorlopen. Het gebruik van de WW is het minst geconcentreerd in de levensfase van 25 tot 35 jaar. Voor de jongste en de oudste leeftijdsgroepen is de concentratie het hoogst. Dit lijkt vooral te komen doordat in deze groepen een relatief klein deel van de mensen in de WW terecht komt (zes en acht procent). Het gebruik van de WW binnen de groep WW-gebruikers is voor alle leeftijdsgroepen ongeveer gelijk verdeeld.

In tabel 3.9 is het cohort ingedeeld naar de verhouding in aantal dagen in de WW gedeeld door het aantal gewerkte dagen. De meerderheid van de mensen heeft nooit WW gehad. De personen die wel een keer WW hebben gehad, zijn vrij gelijkmatig verdeeld over de verschillende risicoklassen. Ongeveer 15 procent heeft relatief lang WW gehad.

Tabel 3.9 Indeling van het simulatiecohort naar risicoprofiel WW (verhouding aantal dagen in de WW gedeeld door aantal gewerkte dagen)

		Simulatie zonder duurafhankelijkheid	Simulatie met duurafhankelijkheid	Simulatie met duurafhankelijkheid en cumulatie
		Procentuele verdeling naar		
WW-risicoprofiel	Verhouding	aandeel personen	aandeel personen	aandeel personen
Nooit WW-uitkering gehad	0%	57%	63%	64%
Relatief kort WW gehad	0-1%	7%	7%	6%
	1-2%	10%	9%	8%
	2-3%	6%	5%	5%
	3-4%	4%	3%	3%
Relatief lang WW gehad	4-8%	8%	6%	6%
	>8%	8%	6%	8%
	Totaal	100%	100%	100%
Aantal personen		100.000	100.000	100.000

Bron: Simulatie op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

In box 3.2 bestuderen we aan de hand van risicoprofielen de haalbaarheid van sparen voor de WW op life-time-basis.

Box 3.2 Sparen voor eigen WW-uitkering op life-time-basis

In hoofdstuk twee hebben we op basis van het 12-jaarsbestand gekeken naar de haalbaarheid van sparen voor de eigen WW-uitkering. Hierbij hebben we de veronderstelling gemaakt dat de twaalf jaren uit het bestand representatief zijn voor het gehele arbeidsleven van mensen. Onder deze veronderstelling concludeerden we dat 75 procent van de mensen in het geheel geen spaarsaldo opneemt, dat zeven procent WW-recht overhoudt en dat ongeveer één op de vijf mensen een aanzienlijk tekort opbouwt. In hoeverre blijft deze conclusie overeind als we dezelfde berekening toepassen op de verrichte simulaties?

We delen weer de gemiddelde tijd dat mensen een WW-uitkering hebben gehad door de gemiddelde tijd dat men gewerkt heeft. Dit percentage bedraagt tussen de 1,4% en 1,9%. Dit gebruiken we als maatstaf voor het aantal uitkeringsdagen dat mensen per gewerkte dag moeten sparen. In onderstaande tabel is te zien dat voor alle simulaties rond de 60 procent van de mensen in het geheel geen beroep doet op de WW, dat 11 tot 16 procent van de mensen de WW gebruikt, maar tevens spaarsaldo overhoudt en dat ongeveer één op de vijf mensen juist een aanzienlijk tekort opbouwt. Uit tabel 3.9 kunnen we opmaken dat slechts 16 procent een spaarsaldo heeft dat redelijk in de buurt ligt van het evenwicht van sparen en opnemen (namelijk rond de twee procent). De conclusies op basis van de gehele levensloop wijken dus niet wezenlijk af van die op basis van de twaalfjaarsperiode.

	Simulatie zonder duurafhankelijkheid	Simulatie met duurafhankelijkheid	Simulatie met duurafhankelijkheid en cumulatie
Nooit WW gehad	57%	63%	64%
Houdt recht over	16%	11%	11%
Komt tot 100% tekort	10%	11%	9%
Komt meer dan 100% tekort	17%	16%	16%
Totaal aantal mensen	100%	100%	100%

3.4 VERGELIJKING MET IPO

In hoeverre verschillen de simulatie-uitkomsten voor het gehele arbeidsleven met de uitkomsten uit het IPO voor de periode 1989-2000? Tabel 3.10 maakt de vergelijking voor een aantal indicatoren¹⁶. Omdat de simulaties een langere periode bestrijken dan het IPO-panel is het logisch dat in de simulaties meer mensen ooit gewerkt hebben of een uitkering hebben gehad. In de simulaties werkt bijna iedereen wel enige tijd, tegen 80 procent in het IPO-panel. Ook het percentage mensen dat lange tijd werkt en de baanmobiliteit nemen toe over de gehele levensloop¹⁷.

¹⁶ Bij deze vergelijking moeten we aantekenen dat we een cohort vergelijken met een dwarsdoorsnede van de bevolking. Van belang hierbij is dat binnen het IPO-panel alle leeftijdsgroepen ongeveer even groot zijn, zodat dit geen bron van verschil is.

¹⁷ Hier vergelijken we het aandeel mensen in het IPO dat de gehele periode werkte met het aandeel mensen in de simulaties dat meer dan 30 jaar werkt. Dit omdat over een geheel arbeidsleven gezien bijna niemand altijd gewerkt heeft. Bijna iedereen heeft ook een periode van school of uitkering gehad.

Tabel 3.10 *Vergelijking tussen IPO-cijfers over een twaalfjaarsperiode met de levensloopsimulaties*

	IPO	Simulaties voor gehele arbeidsleven		
		Zonder duurafhankelijkheid en cumulatie	Met duurafhankelijkheid en zonder cumulatie	Met duurafhankelijkheid en cumulatie
Werk				
Percentage minimaal enige tijd gewerkt	80%	99%	99%	99%
Percentage altijd gewerkt versus percentage meer dan 30 jaar gewerkt in simulaties	27%	51%	54%	55%
Percentage met meer dan twee werkperiodes	25%	52%	76%	76%
Totaal uitkeringen				
Percentage minimaal enige tijd een uitkering gehad	43%	88%	90%	90%
Percentage binnen uitkeringsgebruikers met herhaald uitkeringsgebruik	49%	71%	65%	64%
Aandeel 10 procent met hoogste uitkeringsgebruik in totale uitkeringsgebruik	31%	30%	36%	36%
Concentratie ten opzichte van totale populatie (10% van de populatie)	58%	32%	37%	37%
Percentage met meer dagen uitkering dan werk	18%	12%	10%	9%
WW				
Percentage minimaal enige tijd een WW-uitkering gehad	17%	43%	37%	36%
Aandeel 10 procent met hoogste WW-gebruik in totale WW-gebruik	36%	36%	38%	38%
Concentratie ten opzichte van totale populatie (10% van de populatie)	93%	60%	67%	68%

Bron: *Simulaties op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.*

IPO-panelbestand 1989-2000.

Het overgrote deel (ongeveer negentig procent) van de gesimuleerde personen heeft ten minste voor enige tijd een uitkering. Dit is twee keer zoveel als in het IPO-panel. Ook herhaald uitkeringsgebruik onder de uitkeringsgebruikers komt in de simulaties meer voor dan in IPO (ongeveer de helft in IPO tegen ongeveer tweederde in de simulaties; dit verschilt licht tussen de simulatievarianten). Het percentage met een WW-uitkering meer dan verdubbelt en komt voor de totale levensloop op ongeveer 40 procent uit (ook dit verschilt iets tussen de varianten). Het percentage van de mensen dat meer tijd in een uitkeringssituatie doorbrengt dan werkt is lager in de simulaties dan in het IPO-panel.

De concentratie binnen de groep uitkeringsgebruikers verschilt niet veel tussen IPO en de simulaties. In de simulaties met duurzaamheid is de concentratie iets groter, wat logisch lijkt, omdat mensen dan langer in dezelfde situatie blijven. Omdat over de gehele levensloop genomen het percentage met een uitkering hoger ligt, betekent dit dat in de simulaties de concentratie ten opzichte van de totale populatie minder groot is. Ook bij de WW is de concentratie onder de gebruikers over de gehele levensloop genomen vergelijkbaar met IPO. Tevens is de concentratie ten opzichte van de totale populatie over de gehele levensloop genomen minder groot dan in IPO.

In hoeverre beïnvloedt het in beschouwing nemen van de totale levensloop de resultaten naar kenmerken? Uit tabel 3.11 blijkt dat als de gehele levensloop in beschouwing wordt genomen, het percentage vrouwen dat ten minste enige tijd een uitkering heeft gehad in vergelijking met IPO wat meer toeneemt dan bij mannen. Dit geldt vooral voor de simulaties met duurzaamheid. Mannen werken meer en langer, en de kans op uitstroom vanuit werk naar een uitkeringssituatie neemt af met de baanduur. Vrouwen maken relatief veel en langdurig gebruik van de bijstand en voor deze situatie geldt dat de uitstroomkans naar een situatie zonder uitkering afneemt met de verblijfsduur.

Naar leeftijd zien we dat de simulatie zonder duurzaamheid vrijwel gelijke percentages oplevert als het IPO. Dit geeft aan dat de simulaties voor de verschillende levensfasen goede resultaten opleveren. Wel hebben ouderen in de simulaties met duurzaamheid vaker een uitkering ten opzichte van het IPO-panel. Dit komt doordat men vaker gewerkt heeft en daarna met de VUT gaat. Naar etnische afkomst en opleidingsindicatie geldt dat de 'sterkere' groepen een grotere toename in uitkeringspercentage hebben ten opzichte van het IPO vergeleken met de 'zwakkere' groepen. Dit geldt vooral voor autochtonen en mensen met een hoge opleidingsindicatie. Dit komt doordat deze mensen vaak met de VUT gaan aan het eind van hun arbeidsleven.

Tabel 3.11 *Procentueel aandeel van mensen met ten minste enige tijd in een uitkering naar kenmerken: vergelijking van IPO-cijfers (twaalfjaarsperiode) met de levensloopsimulaties*

	Percentage dat ten minste enige tijd uitkering heeft gehad			
	IPO	Simulaties voor gehele arbeidsleven zonder duurzaamheid en cumulatie	Simulaties voor gehele arbeidsleven met duurzaamheid en zonder cumulatie	Simulaties voor gehele arbeidsleven met duurzaamheid en cumulatie
Vrouwen	40%	83%	88%	87%
Mannen	47%	94%	94%	93%
Geboortjaar versus levensfase				
1970 en 1985 – 15-25 jaar	32%	36%	32%	29%
1960 en 1969 – 25-35 jaar	48%	40%	28%	26%
1950 en 1959 – 35-45 jaar	35%	32%	30%	29%
1940 en 1949 – 45-55 jaar	39%	35%	31%	31%
1924 en 1939 – 55-65 jaar	67%	68%	80%	79%
Autochtoon	41%	87%	90%	89%
Niet-westers allochtoon	58%	99%	98%	97%
Westers allochtoon	47%	93%	94%	93%
Lage opleidingsindicatie	52%	-	96%	93%
Gemiddeld opleidingsindicatie	42%	-	92%	91%
Hoge opleidingsindicatie	35%	-	83%	83%
Totaal	43%	88%	90%	90%

Bron: Simulaties op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

IPO-panelbestand 1989-2000.

In tabel 3.12 is tenslotte het WW-gebruik naar kenmerken vergeleken tussen het IPO en de simulaties. Hier is een tegenovergesteld patroon waarneembaar als bij het totaal van uitkeringen. Juist de groepen met een zwakke positie op de arbeidsmarkt hebben de grootste toename in WW-gebruik over de gehele levensloop. Dit geldt voor vrouwen, allochtonen en mensen met een lage opleidingindicatie die nu eenmaal een hoger risico op werkloosheid lopen.

Tabel 3.12 *Procentueel aandeel van mensen met ten minste enige tijd in de WW naar kenmerken: vergelijking van IPO-cijfers (twaalfjaarsperiode) met de levensloopsimulaties*

	Percentage dat ten minste enige tijd WW heeft gehad			
	IPO	Simulaties voor gehele arbeidsleven zonder duurzaamheid en cumulatie	Simulaties voor gehele arbeidsleven met duurzaamheid en zonder cumulatie	Simulaties voor gehele arbeidsleven met duurzaamheid en cumulatie
Vrouwen	14%	38%	33%	33%
Mannen	20%	49%	40%	38%
Geboortjaar versus levensfase				
1970 en 1985 – 15-25 jaar	17%	9%	8%	6%
1960 en 1969 – 25-35 jaar	28%	18%	12%	10%
1950 en 1959 – 35-45 jaar	17%	12%	11%	10%
1940 en 1949 – 45-55 jaar	13%	10%	10%	11%
1924 en 1939 – 55-65 jaar	8%	8%	6%	8%
Autochtoon	17%	41%	35%	34%
Niet-westers allochtoon	21%	58%	51%	47%
Westers allochtoon	18%	49%	43%	38%
Lage opleidingsindicatie	23%	-	43%	37%
Gemiddeld opleidingsindicatie	25%	-	39%	38%
Hoge opleidingsindicatie	18%	-	23%	27%
Totaal	17%	43%	37%	36%

Bron: *Simulaties op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.*

3.5 CONCLUSIES

Er zijn drie simulaties verricht met als doel inzicht te krijgen in patronen van gebruik van uitkeringen en specifiek de WW over het gehele arbeidsleven. Hierbij is gebruik gemaakt van een simulatie zonder duurzaamheid, een simulatie met alleen duurzaamheid en een simulatie met duurzaamheid en cumulatie. Voor de simulaties geldt dat de uitkomsten met betrekking tot het tijdsbeslag valide zijn. Voor de frequentie in verschillende situaties geldt dat de simulaties een onderschatting geven van het aantal perioden. Dit geldt vooral voor herhaald WW-gebruik.

Ongeveer 90 procent van alle gesimuleerde personen ontvangt tenminste eenmaal een uitkering tijdens hun arbeidsleven. Eenderde van de uitkeringsgerechtigden zit over hun hele arbeidsleven meer dan tien jaar in een uitkeringssituatie. Deze groep neemt ongeveer 70 procent van het totale uitkeringsbeslag voor hun rekening.

Leeftijd is het belangrijkste achtergrondkenmerk bij de verdeling van beslag op uitkeringen. Naarmate mensen ouder worden, neemt het beslag op uitkeringen toe. Verder zien we dat niet-westers allochtonen weliswaar niet veel vaker een uitkering ontvangen dan autochtonen of westers allochtonen, maar dat zij wel een relatief hoog beslag op uitkeringen leggen.

De concentratie van gebruik binnen de groep uitkeringsgerechtigden varieert tussen de 30 en 36 procent voor de tien procent met het hoogste uitkeringsbeslag. Vanwege het feit dat het grootste deel van de gesimuleerde personen wel eens een uitkering heeft ontvangen in hun arbeidsleven is de concentratie voor het totale cohort vrijwel gelijk hieraan. Binnen verschillende groepen naar achtergrondkenmerken is eveneens concentratie van uitkeringsgebruik. Binnen de groepen vrouwen, autochtonen en in jongere levensfasen is relatief de meeste concentratie.

Een meerderheid van de gesimuleerde personen ontvangt geen WW-uitkering tijdens hun arbeidsleven. Tussen de 36 en 43 procent van de gesimuleerde personen heeft tenminste eenmaal een WW-uitkering ontvangen tijdens hun arbeidsleven. De meerderheid hiervan komt eenmalig in de WW terecht. Het relatieve beslag op de WW is vrijwel gelijk voor de groepen 'eenmalig, langer dan twee jaar' en 'meermalig, langer dan twee jaar'.

Evenals bij het totaal van uitkeringen heeft leeftijd de meeste invloed op de verdeling van het WW-gebruik. De gesimuleerde personen leggen het meeste beslag op de WW in de leeftijd van 55 tot 65 jaar. Verder zien we dat mannen en allochtonen relatief een groot beslag op de WW leggen.

De concentratie van gebruik binnen de groep WW-gebruikers varieert tussen de 36 en 38 procent voor de tien procent met het hoogste WW-beslag. Gerelateerd aan het totale cohort van gesimuleerde personen betekent dit dat tien procent van de personen 60 à 68 procent van het WW-beslag voor hun rekening neemt. Ook binnen verschillende groepen naar achtergrondkenmerken is sprake van concentratie van WW-gebruik. Binnen de groepen vrouwen, autochtonen en hoger opgeleiden is relatief de grootste concentratie. Tot slot is in de leeftijdsfase van 25 tot 35 jaar de concentratie van WW-gebruik het laagst. Na deze levensfase loopt de concentratie op met het toenemen van de leeftijd.

Welke verschillen treden nu op vergeleken met IPO? Wat maakt het uit als we de gehele levensloop in beschouwing nemen in vergelijking met een periode van twaalf jaar zoals in IPO? De concentratie binnen het uitkeringsgebruik blijkt niet veel te veranderen door de gehele levensloop in beschouwing te nemen. Bij de simulaties met duurzaamheidsrisico ligt deze wat hoger dan bij IPO. Wel neemt –uiteraard – het percentage dat minimaal een keer een uitkering heeft toe als men de gehele levensloop in beschouwing neemt. Het verdubbelt ongeveer naar zo'n 90 procent over de gehele levensloop. Laat men VUT en prepensioen buiten beschouwing dan is dit ongeveer 75 procent (het verschilt wat per simulatievariant). Over de gehele levensloop bezien werkt vrijwel iedereen wel eens; over twaalf jaar bezien was dit 80 procent.

Naar persoonskenmerken veranderen de patronen voor uitkerings- en WW-gebruik over het gehele arbeidsleven gemeten wel enigszins. Het uitkeringsgebruik neemt voor autochtonen en hoger opgeleiden over het arbeidsleven gemeten relatief sterker toe dan voor andere groepen doordat zij aan het einde van hun arbeidsleven met de VUT gaan. Dit wordt bevestigd door het feit dat het WW-gebruik over de totale levensloop juist sterker toeneemt voor vrouwen, allochtonen en laag opgeleiden, die nu eenmaal een hoger risico op werkloosheid lopen.

Ook de simulaties leiden tot de conclusie dat sparen voor de eigen uitkering(en) moeilijk haalbaar is. Voor een groot deel van de uitkeringsgebruikers geldt dat men minder dan de helft voor het voor de uitkering(en) benodigde bedrag spaart.

4 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 DOEL EN INHOUD VAN HET ONDERZOEK

In dit rapport is onderzocht hoe de patronen van werk, gebruik van sociale uitkeringen en inactiviteit zijn als mensen over een langere periode worden gevolgd. Hierbij is gebruik gemaakt van het IPO-panel dat uit 65.000 personen bestaat. Doordat sommige mensen het panel verlaten in verband met emigratie en sterfte, wordt het jaarlijks aangevuld met immigranten en jongeren. In totaal gaat het om ongeveer 80.000 mensen die over een periode van maximaal 12 jaar (de periode 1989-2000) zijn gevolgd. Van deze mensen weten we volgtijdelijk wanneer en hoe lang zij gewerkt hebben en wanneer en hoe lang zij een uitkering hebben gehad. Hierbij zijn de volgende sociale regelingen onderscheiden: WW, bijstand, WAO, Ziektewet en VUT/prepensioen. Wat betreft werk, WW en bijstand komt het panel goed overeen met de macro-economische verhoudingen en de ontwikkelingen daarin in de betrokken periode. Het percentage WAO-ers ligt in het panel ongeveer een kwart lager dan in werkelijkheid doordat in het panel van de werkenden met een WAO-uitkering niet bekend is dat zij een dergelijke uitkering hebben. Wat de conjuncturele situatie betreft geeft de periode 1989-2000 een redelijk gemiddeld beeld met zowel jaren met relatief hoge werkloosheid als jaren met lage werkloosheid.

Een belangrijk voordeel van longitudinale data op individueel niveau is dat men een beter beeld krijgt van duur en frequentie van gewerkte perioden, uitkeringsperioden en perioden zonder baan en uitkering. Heeft, over een langere periode bezien, steeds dezelfde groep mensen een baan en een andere groep steeds een uitkering? Dit is beleidsmatig gezien waarschijnlijk een minder gunstige situatie dan één waarin werk en uitkering in hoge mate gespreid zijn over iedereen. Beide situaties kunnen echter aanleiding geven tot dezelfde momentopname. In dit onderzoek is een uitvoerige beschrijvende analyse uitgevoerd op basis van de IPO-gegevens met als doel nader zicht te krijgen op de patronen van werk, uitkeringsgebruik en inactiviteit zonder uitkering.

Twaalf jaar is een behoorlijk lange periode, maar omvat maar een deel van de levensloop van mensen. Daarom is van belang de gegevens over twaalf jaar te extrapoleren naar volledige arbeidslevens. Een simpele extrapolatie zou tot sterk vertekende resultaten kunnen leiden. Bij zo'n extrapolatie zou men bijvoorbeeld moeten aannemen dat WW-gebruik binnen een bepaalde periode geen invloed heeft op WW-gebruik in een volgende periode. Maar in werkelijkheid zal iemand die een relatief lange WW-periode achter de rug heeft eerst weer een aantal jaren moeten werken om in aanmerking te komen voor een volgende WW-periode. In een simulatiemodel kan wel met dergelijke aspecten van de regelgeving rekening worden gehouden en daarom is tot de ontwikkeling van zo'n model besloten.

Het simulatiemodel is als volgt ontwikkeld. Uit de IPO-cijfers zijn overgangskansen afgeleid voor de overgangen tussen werk, uitkeringen en de situatie zonder werk en zonder uitkering. Deze overgangskansen hangen af van de persoonskenmerken geslacht, leeftijd, etnische afkomst en opleidingsindicatie. Met behulp van deze overgangskansen zijn vervolgens 100-duizend volledige arbeidslevens gesimuleerd, verdeeld naar subgroepen op basis van genoemde persoonskenmerken.

Toeval bepaalt in belangrijke mate of men bijvoorbeeld in een uitkeringssituatie terecht komt. Maar als men eenmaal in zo'n situatie komt, is er een relatief grote kans op een route die tot langdurige inactiviteit (al dan niet met uitkering) leidt. Dit kan ertoe leiden dat als men een cohort zou volgen vanaf toetreding tot de arbeidsmarkt tot pensionering, binnen dit cohort de ene persoon minder met uitkeringen en inactiviteit te maken krijgt dan een andere persoon. Anders gezegd: een minderheid van het cohort zou meer dan de helft van het uitkeringsgebruik en de inactiviteit van het gehele cohort bekeken over een volledig arbeidsleven voor zijn rekening nemen. Twee verschijnselen kunnen deze concentratie versterken. Het eerste verschijnsel is duurzaamheid. Hiervan is sprake als de overgangskans vanuit een bepaalde situatie verandert naarmate men langer in die situatie verblijft. Zo zou de overgangskans van werkloosheid naar werk kleiner kunnen worden naarmate men langer werkloos is door verlies aan motivatie en menselijk kapitaal en door stigmatisering. Dit zou dan leiden tot lange werkloosheidsperiodes bij een betrekkelijk kleine groep mensen. Het tweede verschijnsel is cumulatie. Dit houdt in dat als iemand werkloos is geweest, dit de kans op toekomstige werkloosheid vergroot. Een mogelijke oorzaak hiervoor kan zijn dat werkgevers mensen die werkloos zijn minder snel een vast contract zullen geven. Ook cumulatie zal bijdragen tot concentratie van het gebruik van uitkeringen. Bij de simulaties zijn drie varianten onderscheiden: één zonder duurzaamheid, één met duurzaamheid, maar zonder cumulatie en één met beide.

Concentratie van gebruik van uitkeringen kan dus optreden als de overgangskansen voor iedereen gelijk zijn, deels door toeval en deels door duurzaamheid en cumulatie. Maar aan te nemen is dat ook verschillen in deze kansen tussen groepen mensen aanleiding geven tot concentratie. Het panel bevat gegevens over leeftijd, geslacht en etniciteit van de deelnemers. We hebben zelf een indicator van het opleidingsniveau geschat uit de inkomensgegevens uit het panel.

Zowel de basisdata als het simulatiemodel bieden een bijna onbegrensd aantal analysemogelijkheden. In het kader van dit onderzoek kon slechts een beperkt deel van de mogelijkheden worden benut. Er liggen nog vele mogelijkheden voor verder onderzoek. In dit onderzoek hebben wij ons op de volgende vragen gericht:

1. Hoe is de kans op gebruik van sociale uitkeringen, alsmede de concentratie binnen dit gebruik?
2. Hoe is het WW-gebruik in relatie tot het gebruik van andere regelingen? Maken WW-ers meer of juist minder gebruik van andere sociale regelingen?
3. Hoe is het gebruik van sociale uitkeringen in relatie tot werk? Hoe verhoudt het aantal uitkeringsdagen zich tot het aantal gewerkte dagen (het risicoprofiel)?
4. In hoeverre is er sprake van duurzaamheid en cumulatie bij werkloosheid en hoe beïnvloedt dit de concentratie van het gebruik van uitkeringen?
5. Hoe verschillen de resultaten naar kenmerken van individuen (geslacht, leeftijd, etnische afkomst en indicator opleidingsniveau)?

Verder is nagegaan wat de consequenties zouden zijn van de invoering van een (geheel of gedeeltelijke) spaar-WW.

4.2 UITKOMSTEN

De belangrijkste uitkomsten zijn samengevat in onderstaande tabellen 4.1 en 4.2. Hierbij zijn steeds zowel de resultaten uit IPO voor twaalf jaar als de simulatieresultaten over de gehele levensloop weergegeven. In de tabellen wordt maar beperkt aandacht besteed aan de verschillende simulatievarianten. Bij de schattingen op basis van IPO die ten grondslag liggen aan de simulaties, blijkt weliswaar dat duurzaamheid en cumulatie een rol spelen, maar hun effecten in de simulaties blijken over het algemeen van beperkte omvang. Waar de verschillen wat groter zijn, geven we dit aan. Waar er verschillen optreden, lijken de uitkomsten voor de simulatie met duurzaamheid en cumulatie het meest realistisch.

Tabel 4.1 *Belangrijkste uitkomsten: werk, uitkeringen in het algemeen en WW*

	IPO: waargenomen patronen op basis van een representatieve steekproef van ca. 65.000 personen die over 12 jaar gevolgd zijn	Simulaties van 100.000 levenslopen over 50 jaar op basis van uit IPO afgeleide overgangskansen
Werk		
Percentage ooit gewerkt	Ongeveer 80 procent heeft ten minste enige tijd gewerkt	Vrijwel iedereen werkt ten minste 1 keer
Aantal gewerkte perioden	Iets meer dan een kwart heeft meer dan twee werkperiodes	Varieert tussen simulatievarianten: zonder duurzaamheid heeft ongeveer de helft meer dan twee werkperiodes; met duurzaamheid driekwart
Deel van de tijd dat men heeft gewerkt	Iets meer dan een kwart heeft de volle periode van 12 jaar gewerkt	Iets meer dan de helft werkt in totaal langer dan dertig jaar
Uitkeringen algemeen		
Percentage ooit uitkering gehad	Bijna 45 procent heeft ten minste 1 keer een uitkering	Ongeveer 90 procent heeft ten minste 1 keer een uitkering
Herhaald gebruik van uitkeringen binnen groep uitkeringsgebruikers	Bij ongeveer de helft van de uitkeringsgebruikers is sprake van herhaald gebruik	Ongeveer tweederde van de uitkeringsgebruikers heeft herhaald uitkeringsgebruik
Concentratie van uitkeringen	De 10 procent gebruikers met het hoogste uitkeringsgebruik neemt 30 procent van het totale uitkeringsgebruik voor zijn rekening. Ten opzichte van de totale populatie (inclusief niet-gebruikers) is dit bijna 60 procent	Concentratie onder uitkeringsgebruikers ligt bij simulaties met duurzaamheid iets hoger.
Verhouding uitkeringsgebruik en werk	Iets minder dan 20 procent heeft meer dagen een uitkering gehad dan gewerkt	Ongeveer 10 procent heeft meer dagen een uitkering gehad dan gewerkt
WW		
Percentage ooit WW-uitkering gehad	Iets meer dan 15 procent heeft ten minste een keer een WW-uitkering gehad	Ongeveer 40 procent heeft ten minste één keer een WW-uitkering gehad
Concentratie van uitkeringen	De 10 procent WW-gebruikers met het hoogste WW-gebruik neemt ongeveer 35 procent van het totale WW-gebruik voor zijn rekening. Ten opzichte van de totale populatie (inclusief niet-gebruikers) is dit ruim 70 procent	Uitkomsten zijn vergelijkbaar met IPO
Cumulatie van WW-gebruik met andere uitkeringen	WW-gebruikers maken ook meer gebruik van andere uitkeringen. Het verschil is gemiddeld ongeveer 100 uitkeringsdagen	Vergelijkbaar patroon in simulatievarianten met duurzaamheid. Bij de variant zonder duurzaamheid is er geen sprake van cumulatie

Bron: *Simulaties op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.*

IPO-panelbestand 1989-2000.

Uit tabel 4.1 komt naar voren dat over het gehele arbeidsleven bezien bijna iedereen wel eens werkt. Iets meer dan de helft van de mensen werkt tijdens de levensloop in totaal meer dan 30 jaar. Afhankelijk van de simulatievariant heeft over de gehele levensloop de helft tot driekwart meer dan twee werkperiodes (die overigens niet aaneensluitend hoeven te zijn).

Ongeveer 90 procent van de mensen heeft tijdens zijn arbeidsleven ten minste enige tijd een uitkering gehad, een verdubbeling ten opzichte van de twaalfjaarsperiode. Als we de VUT en het prepensioen buiten beschouwing laten is dit over de gehele levensloop 75 procent. Over de gehele levensloop bezien is bij ongeveer tweederde van de uitkeringsgebruikers sprake van herhaald uitkeringsgebruik (tegen 50 procent over twaalf jaar). De tien procent 'grootgebruikers' nemen 30 (IPO en simulatie zonder duurzaamheid) tot 36 (de beide simulatievarianten met duurzaamheid) procent van het totale uitkeringsgebruik voor hun rekening, wat betekent dat een relatief kleine groep vaak een uitkering heeft. Ongeveer 10 procent heeft over de gehele levensloop gezien langer een uitkering gehad dan gewerkt (in IPO is dit over twaalf jaar 20 procent).

Een meerderheid van de gesimuleerde personen heeft tijdens hun arbeidsleven nooit een WW-uitkering ontvangen. Ongeveer 40 procent heeft tijdens de levensloop minstens één WW-uitkering gehad, bijna een verdriedubbeling ten opzichte van IPO. De concentratie binnen de groep WW-gebruikers is ongeveer even groot als onder uitkeringsgebruikers in het algemeen. Zowel bij IPO als bij de simulaties met duurzaamheid vinden we cumulatie van WW-gebruik en ander uitkeringsgebruik. WW-gebruikers maken meer gebruik van andere uitkeringen dan niet-WW-gebruikers. Het verschil is in relatieve zin even groot: in IPO hebben WW-gebruikers gemiddeld 100 dagen meer in andere uitkeringen en bij de simulaties met duurzaamheid (die een vier keer zo lange periode bestrijken) is dit 400 dagen meer. In de simulatie zonder duurzaamheid vinden we deze cumulatie niet.

In tabel 4.2 hebben we de resultaten naar groepen samengevat. In de tabel zijn de resultaten niet apart gegeven voor IPO en de simulaties omdat de verschillen over het algemeen klein zijn.

Over het algemeen is leeftijd een dominante factor. De oudste levensfase is die waarin men relatief weinig werkt en veel gebruik maakt van uitkeringen. Daarna is etniciteit het meest van belang: vooral bij niet-westerse allochtonen is over de levensloop het deel van de tijd die wordt gewerkt laag en het deel in een uitkering hoog. Geslacht en opleidingsindicatie zijn van grote invloed op de mate waarin men tijdens het arbeidsleven werkt, maar spelen een wat minder grote rol bij het gebruik van uitkeringen. Het percentage van de tijd die men werkt ligt bij vrouwen aanzienlijk lager dan bij mannen en bij lager opgeleiden veel lager dan bij hoger opgeleiden. Bij deze effecten is rekening gehouden met het feit dat genoemde persoonskenmerken ook onderling samenhangen.

De concentratie in het uitkeringsgebruik verschilt over het algemeen niet veel naar geslacht en etniciteit. Het neemt af met de leeftijd, waarbij sprake is van een geleidelijke daling die derhalve niet verklaard kan worden uit een algemeen gebruik van VUT en prepensioen onder 55-plussers. Het heeft meer te maken met het feit dat naarmate men langer op de arbeidsmarkt verblijft, de kans automatisch toeneemt dat men een keer in een uitkeringssituatie terecht komt, wat dan op zichzelf een verhoogde kans geeft op een voortgezette route met relatief veel uitkeringsgebruik. De concentratie is verder hoger onder hoger dan onder lager opgeleiden. Voor hoger opgeleiden is de kans om in een uitkering te komen kleiner, maar als men in een uitkeringssituatie komt, hebben ook zij te maken met mechanismen die tot voortgezet uitkeringsgebruik leiden.

Tabel 4.2 *Uitkomsten naar persoonskenmerken (IPO en simulaties geven over het algemeen vergelijkbare uitkomsten).*

Persoonskenmerk en item	Uitkomsten
Geslacht	
Werk	Bij mannen ligt het percentage van de tijd die men in totaal heeft gewerkt duidelijk hoger dan bij vrouwen
Uitkeringen algemeen	Percentage van de totale tijd in een uitkering verschilt weinig tussen mannen en vrouwen Concentratie in uitkeringsgebruik verschilt weinig tussen mannen en vrouwen
WW	Mannen maken meer gebruik van de WW dan vrouwen. Concentratie binnen groep WW-gebruikers verschilt weinig tussen mannen en vrouwen
Leeftijd	
Werk	Percentage van de tijd in het panel dat men heeft gewerkt daalt sterk met de leeftijd
Uitkeringen algemeen	Percentage van de tijd dat men een uitkering heeft gehad neemt zeer sterk toe met de leeftijd Concentratie binnen groep uitkeringsgebruikers is lager onder oudere leeftijdsgroepen
WW	Percentage van de tijd in een WW-uitkering neemt iets toe met de leeftijd Concentratie binnen groep WW-gebruikers is lager onder oudere leeftijdsgroepen
Etniciteit	
Werk	Percentage van de tijd die men heeft gewerkt ligt vooral bij niet-westerse allochtonen aanzienlijk lager dan bij autochtonen
Uitkeringen algemeen	Percentage van de tijd dat men een uitkering heeft gehad ligt vooral bij niet-westerse allochtonen aanzienlijk hoger dan bij autochtonen Concentratie binnen groep WW-gebruikers verschilt weinig naar etniciteit
WW	Het percentage van de tijd in een WW-uitkering ligt vooral onder niet-westerse allochtonen aanzienlijk hoger dan bij autochtonen Concentratie binnen groep WW-gebruikers verschilt weinig naar etniciteit
Opleidingsindicatie	
Werk	Bij hoger opgeleiden ligt het percentage van de tijd die men in totaal heeft gewerkt aanzienlijk hoger dan bij lager opgeleiden
Uitkeringen algemeen	Het percentage van de tijd in een uitkering ligt onder hoog opgeleiden aanzienlijk lager dan bij laag opgeleiden (die ook relatief vaak in de situatie zonder werk en uitkering verkeren) Concentratie neemt toe met de hoogte van de opleidingsindicatie
WW	Vergelijkbaar patroon als bij uitkeringen in het algemeen, zij het dat de verschillen wat minder groot zijn

Bron: Simulaties op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

IPO-panelbestand 1989-2000.

Zoals eerder is aangegeven verschillen de patronen niet veel tussen IPO en de simulaties. Wel zien we dat bij de simulatievarianten met duurzaamheid de concentratie onder het uitkeringsgebruik bij vrouwen wat toeneemt. Verder nemen in de simulaties de verschillen in uitkomsten naar opleidingsindicatie wat af.

Kijken we nu naar de samenstelling van de groep ‘grootgebruikers’ binnen de totale groep van uitkeringsgebruikers dan komen we daarin vooral vrouwen, laagopgeleiden en allochtonen tegen. Verder geldt voor al deze groepen dat zij op oudere leeftijd in sterke mate gebruik maken van uitkeringen. Ongeveer 60 procent van de mensen verlaat het arbeidsproces via vervroegde uittreding aansluitend op een baan. Bij ruim 10 procent is sprake van een uittreedroute via de WW, ook ruim 10 procent heeft geen uitkering voorafgaande van de pensioengerechtigde leeftijd (waarvan slechts een beperkt deel voorafgaande aan de pensionering werkt) en de rest heeft een andere uittreedroute. Bij vrouwen komen uittreedroutes via WW of VUT/prepensioen minder vaak voor dan bij mannen. Bij hoger opgeleiden komen uittreedroutes met andere uitkeringen dan WW of VUT-prepensioen of zonder uitkeringen minder voor dan bij lager opgeleiden.

4.3 SPAREN VOOR EEN UITKERING

In het beleid wordt momenteel gespeeld met het idee van sparen voor de eigen uitkering. In zijn meest vergaande vorm houdt dit in dat mensen hun eigen uitkering moeten opsparen gedurende de tijd dat zij werken. Een andere, wellicht meer realistische variant is die waarbij er een collectieve verzekering blijft voor een minimum-uitkering en mensen sparen voor een aanvulling hierop. De gedachte achter dergelijke spaarvormen is dat zij een (extra) prikkel vormen om te (blijven) werken. De hoogte van de uitkering hangt immers samen met de lengte van de gewerkte periode. Verder krijgt men de niet-verbruikte premies voor het spaardeel terug. Daarbij kan overigens aan verschillende varianten worden gedacht, bijvoorbeeld de mogelijkheid van tussentijdse opname of teruggave uitsluitend aan het eind van het arbeidsleven. Het gevolg van deze prikkels zou kunnen zijn dat het beroep op uitkeringen afneemt en de werkgelegenheid toeneemt.

De berekeningen die wij hebben uitgevoerd zijn te beschouwen als een eerste indicatie voor de consequenties van sparen voor een uitkering. De berekeningen zijn uitgevoerd voor een vorm waarbij de gehele uitkering wordt opgespaard en men ook gebruik kan maken van in de toekomst gespaarde middelen. Verder is geen rekening gehouden met gedragseffecten. De berekeningen zijn zowel uitgevoerd voor uitkeringen in het algemeen als specifiek voor de WW. Daarbij moet worden aangetekend dat de beleidsdiscussie over sparen in de sociale zekerheid zich vooral richt op de WW.

De belangrijkste uitkomsten zijn opgenomen in tabel 4.3. Uit de tabel komt naar voren dat circa 60 procent van de gesimuleerde personen nooit een WW-uitkering ontvangt en derhalve gedurende het arbeidsleven voor ‘niets’ gespaard heeft. Bijna één op de vijf personen komt juist de helft van de benodigde middelen voor een WW-uitkering tekort. Bij uitkeringen in het algemeen ligt dit minder ongunstig omdat het gebruik van uitkeringen in het algemeen meer gespreid is. Maar uitkeringen in het algemeen bevatten onder meer de bijstand, een basisvoorziening. Spaarvormen liggen hier zeker niet voor de hand en zouden ertoe leiden dat velen door het bestaansminimum zakken. Het is niet aannemelijk dat gedragseffecten zodanig zijn dat deze het beeld dat naar voren komt uit tabel 4.3 wezenlijk zouden veranderen.

Tabel 4.3 Percentage dat in de simulaties meer dan de helft van de middelen voor de uitkeringen tekort komt als deze individueel moeten worden opgespaard

	Percentage dat minimaal één keer een uitkering heeft gehad	Percentage dat meer dan de helft van de benodigde middelen voor de uitkering tekort komt
Uitkeringen in het algemeen	88 á 90 procent, afhankelijk van de simulatievariant	18 á 21 procent, afhankelijk van de simulatievariant
WW	36 á 43 procent, afhankelijk van de simulatievariant	16 á 17 procent, afhankelijk van de simulatievariant

Bron: Simulaties op basis van overgangskansen uit het IPO-panel 1989-2000 en een startcohort van schoolverlaters uit de EBB 2002.

Varianten waarin wordt gespaard voor een aanvulling op een basis-WW-uitkering zijn minder ingrijpend. Maar op basis van bovengenoemde uitkomsten valt aan te nemen dat voor velen de aanvulling zeer beperkt zou zijn.

BIJLAGE 1 HET IPO-PANELBESTAND 1989-2000: BEWERKINGEN EN REPRESENTATIVITEIT

De basis van de analyses is een panel van ongeveer 80.000 personen van 15-65 jaar over de periode van 1989 – 2000. In 1989 is met het panel begonnen door middel van een steekproef van ongeveer 65.000 personen die representatief is voor de totale Nederlandse bevolking. Elk jaar wordt de steekproef aangevuld met immigranten en nieuw geboren ter compensatie voor personen die uit het panel zijn gestroomd vanwege overlijden of emigratie. Op deze manier blijft de steekproef representatief voor de Nederlandse bevolking.

Voor de personen uit het panel zijn inkomens-, persoon- en huishoudengegevens verstrekt uit de *fibase* (databestand van belastinggegevens die door werkgevers aan de belastingdienst worden verstrekt) voor de jaren 1989 tot en met 2000. Van de personen is in beginsel elke verandering in inkomenssituatie in de betreffende periode bekend. Daarnaast zijn persoonskenmerken (zoals geslacht, leeftijd, etniciteit) en huishoudkenmerken (zoals burgerlijke staat, gezinssituatie) toegevoegd. Bij het tot stand brengen van een werkbaar bestand waarin op persoonsniveau bekend was welke veranderingen mensen hadden doorgemaakt in de periode van 1989-2000 moesten we een aantal keuzen maken die we in deze bijlage toe zullen lichten. Hierbij onderscheiden we drie fasen.

Fase 1

Begonnen is met een bestand met ongeveer 1,4 miljoen records. Een record representeert een bepaalde inkomenssituatie in een bepaald jaar voor een bepaalde persoon. Voor elke persoon is minstens één inkomenssituatie per jaar bekend mits de persoon niet overlijdt of emigreert (dit zijn in beginsel de enige redenen om uit het panel te stromen).

In het basisbestand zijn 27 verschillende inkomenssituaties bekend. We hebben dit teruggebracht tot 8 verschillende soorten inkomenssituaties. Daarnaast hebben alle records waarvoor geen inkomenssituatie bekend was de aanduiding 'niet-participerend' gekregen. De indeling naar soort inkomen is weergegeven in tabel B1.1.

Tabel B1.1 Indeling van inkomenssituaties in 9 groepen

Geaggregeerde inkomenssituaties	Oorspronkelijke inkomenssituaties
Loon	Loon/salaris ambtenaren, Ambt.wet 1929 Loon/salaris WAGGS en niet budget.regeling Loon/salaris directeuren NV/BV verzekerd voor de werknemersv Loon/salaris overige werknemers niet verzekerd voor de WAO Overig loon en/of salaris Loon/salaris werknemers vallend onder een budgetteringsregel Loon/salaris directeuren NV/BV niet verzekerd voor de werknemer Wachtgeld uitgekeerd door overheidsinstelling (pas vanaf 1992 apart geregistreerd, daarvoor zat het onder loon ambtenaren. Vanwege het kleine aantal waarnemingen wachtgeld is deze post onder loon ondergebracht)
Pensioen / lijfrente / Vut	Pensioen/lijfrente/Vut enz.
Overige pensioenen	Uitkeringen AOW Oorlogs- en verzetspensioenen Uitkeringen ANW (Algemene nabestaandenwet)
Uitkeringen Ziektewet	Uitkeringen ZW (ziektewet)
WW-(vervolg)uitkeringen	Uitkeringen nWW (nieuwe Werkloosheidswet) Vervolguutkeringen nWW (nieuwe Werkloosheidswet)
Bijstanduitkeringen	Uitkeringen bijstandsbesluit zelfstandigen Overige uitkeringen ingevolge ABW (alg. Bijstandswet) Uitkeringen WIK (Wet ink.voorz. Kunstenaars) Uitkeringen IOAZ (Wet ink.voorz. Oudere en ged. Arb.ongesch) Uitkeringen IOAW (werkloosheidsvoorziening) RWW (afgeschaft in 1996 en opgegaan in ABW)
Overige uitkeringen (WAO / AAW / Wajong / WAZ)	Uitkeringen WAO en/of AAW (arbeidsong.wet) Uitkeringen Waz (Wet arb. Ongesch. Verz. Zelfst.) Uitkeringen Wajong (Wet arb. Ongesch. Jong gehand.) Samenloop uitkeringen WAZ of WAO met Wajong Uitkeringen overige Sociale Verzekeringen (is een soort verzamelnaam voor oude regelingen, die over het algemeen meer verwant zijn aan WAO dan aan andere regelingen. Daarom onder WAO ondergebracht)
Onbekend of ongeldige score	Onbekend Ongeldige score
Geen codering	Geen inkomen

Allereerst moesten (identieke) inkomenssituaties die voor een persoon doorliepen in een volgend jaar samengevoegd worden. Daarnaast kwam het veel voor dat een persoon twee dezelfde inkomenssituaties had die elkaar binnen een jaar geheel of gedeeltelijk overlapt (bv. overgangen van personen van de ene loonsituatie in een andere als gevolg

van verandering van werkgever). Deze situaties hebben we samengenomen tot één inkomenssituatie waarbij we wel een teller hebben aangemaakt voor het aantal samengenomen situaties om zo een indicatie voor veranderingen te behouden.

Door het samenvoegen van overlap binnen en over jaren heen werd het aantal records tot 380.000 teruggebracht. In tabel B1.2 is een overzicht gegeven van de verdeling van dit tussenbestand naar soorten inkomenssituaties. Het gaat hier dus niet om personen maar om situaties.

Tabel B1.2 Verdeling van inkomenssituaties naar soort inkomen (tussenbestand einde fase 1)

	Percentage van totale aantal unieke inkomenssituaties in 1989-2000
Geen inkomen	18%
Loon	41%
Pensioenen / lijfrente / Vut	6%
Overige pensioenen	5%
Uitkering Ziektewet	9%
WW-(vervolg)uitkering	10,6%
Bijstand	5,3%
WAO / AAW / Wajong / WAZ	3,4%
Onbekend of ongeldige score	1,5%
Totaal	381.217 (100%)

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Fase 2

In de tweede fase van het bewerkingsproces hebben we de volgende aanpassingen verricht:

- Alleen mensen in de leeftijd van 15 – 65 jaar zijn meegenomen. Dit betekent dat voor mensen, die in de onderzoeksperiode de leeftijd van 65 jaar bereiken, alleen de informatie tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar wordt meegenomen. Voor jongeren geldt dat zij pas in het panel worden opgenomen op het moment dat zij de leeftijd van 15 jaar bereiken. Het onderzoek gaat immers primair om patronen in werk en uitkeringen tijdens de periode dat mensen op de arbeidsmarkt (kunnen) participeren.
- Personen die één of meer perioden met een negatieve duur hebben, zijn geheel uit het bestand verwijderd. Gaat om relatief kleine aantallen en de onzekerheid over de feitelijke opeenvolging van inkomenssituaties is groot.
- Bij personen waarbij een periode met een duur van één dag voorkwam, is ervoor gekozen om alleen die betreffende periode te verwijderen. Het gaat hier namelijk vaak om kortdurende perioden waarbij hoogstwaarschijnlijk niet ‘de moeite is genomen’ om de feitelijke duur te registreren, maar alleen het moment van betaling/uitkering. De overige perioden van die personen kunnen wel gewoon

meegenomen worden, omdat hierbij weinig reden is te twijfelen aan de juistheid van de informatie.

- We hebben de uitkeringen in het kader van de Ziektewet die binnen een loonsituatie plaatsvinden niet meegenomen. Dit is gedaan omdat er in feite geen overgang plaatsvindt maar slechts een tijdelijke onderbreking van de loonsituatie.
- Bij een relatief groot deel van de personen die in de WW hebben gezeten eindigt een WW-periode in december en begint een nieuwe WW-periode in januari van het volgende jaar. Dit komt ongeveer 10.000 keer voor. De CBS-documentatie wijt dit aan onnauwkeurigheid in de registratie. Het is niet waarschijnlijk dat mensen in de tussenliggende tijd iets anders gedaan hebben daarom hebben we direct opeenvolgende WW-situaties samengenomen. Ook is getest in hoeverre voor de andere inkomenssituaties sprake was van direct opeenvolgende zelfde situaties (zie tabel B1.3). Alleen loon volgend op loon komt relatief veel voor, maar dat was te verwachten omdat mensen nogal eens van werkgever veranderen.
- Zelfstandigen bleken niet in het bestand van de belastingdienst geregistreerd te worden. Wel hadden we per jaar uit de onderzoeksperiode de beschikking over de variabele ‘sociaal economische categorie’ waarin zelfstandige als categorie werd onderscheiden. We hebben per jaar bekeken of iemand als inkomenssoort de code ‘geen inkomen’ of ‘loon’ had in combinatie met de klasse ‘zelfstandige’. Als dit het geval was, hebben we het soort inkomen veranderd in ‘zelfstandige’.

Tabel B1.3 Aantal gevallen waarin inkomenssituatie door dezelfde inkomenssituatie wordt opgevolgd

Inkomensituatie	Aantal	% van totaal
Nvt	249.135	81,8%
Geen inkomen	402	0,1%
Loon	47.798	15,7%
Ziektewet uitkering	420	0,1%
WAO	284	0,1%
WW	5.304	1,7%
Bijstand	703	0,2%
Onbekend	911	0,3%
Pensioen/lijfrente/VUT	117	0,0%
Overig pensioen	19	0,0%
Totaal aantal inkomenssituaties	305.093	100%

Het aantal records aan het einde van fase 2 bedroeg ongeveer 280.000. In tabel B1.4 is de verdeling van de inkomenssituaties naar soort inkomen weergegeven aan het einde van fase 2.

Tabel B1.4 Verdeling van inkomenssituaties naar soort inkomen (tussenbestand einde fase 2)

	Percentage van totale aantal unieke inkomenssituaties in 1989-2000
Geen inkomen	15%
Loon	55%
w.v. zelfstandigen	3%
Pensioenen / lijfrente / Vut	3,6%
Overige pensioenen	0,9%
Uitkering Ziektewet	4,7%
WW-(vervolg)uitkering	9,3%
Bijstand	6,7%
WAO / AAW / Wajong / WAZ	3,7%
Onbekend of ongeldige score	1,5%
Totaal	274.231 (100%)

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Fase 3

Voor het bepalen van typologieën in het patroon van werkloosheid (en werkgelegenheid) moesten we een bestand creëren dat op persoonsniveau veranderingen kon meten.

We hebben mensen uit het bestand gefilterd die korter dan een jaar in het panel hebben gezeten. Dit gold voor 3,7 procent van de personen. Uiteindelijk hielden we ongeveer 80.000 personen in de leeftijd van 15 – 65 jaar over die geheel of gedeeltelijk in de periode van 1989 – 2000 in het panel hebben gezeten. In tabel B1.5 is de verdeling naar geslacht, decennium van geboorte en etnische afkomst weergegeven.

Tabel B1.5 Verdeling van het panel naar geslacht, leeftijd en etniciteit

Persoonskenmerken	Percentage van totaal
Geslacht	
Man	51%
Vrouw	49%
Decennium van geboorte	
Jaren '20/ '30	17%
Jaren '40	17%
Jaren '50	19%
Jaren '60	22%
Jaren '70	18%
Jaren '80	7%
Etniciteit	
Autochtoon	82%
Westers allochtoon	10%
Niet-westers allochtoon	8%

Totaal aantal personen	79.288

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Het maximale aantal verschillende inkomenssituaties per persoon bedraagt 33 in het IPO-panel voor de jaren 1989 – 2000.

Een tweede bestand dat we hebben gecreëerd was een zogeheten kwartaalbestand waarmee overgangskansen konden worden geschat. In dit bestand is voor elk individu per kwartaal dat hij of zij in het panel zat de inkomenssituatie (werk, WW, bijstand, etc) bepaald. Voor elk individu is de hoofdsituatie per kwartaal bepaald op basis van het cumulatieve inkomen per situatie. Hierbij werd als selectie criterium gebruikt dat de situatie met het hoogste cumulatieve inkomen werd behouden. Daarnaast hebben we de specifieke combinaties 'loon en WW' en 'loon en WAO' als aparte situaties onderscheiden omdat deze combinaties relatief vaak voorkomen.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en representativiteit van het panel

In tabel B1.6 zijn standcijfers van de Nederlandse bevolking van 15 – 65 jaar voor verschillende inkomenssituaties in de jaren '90 weergegeven. Deze cijfers zijn om twee redenen van belang. Ten eerste geven ze een beeld van trends op de arbeidsmarkt in de onderzoeksperiode. Dit is van belang bij het analyseren en interpreteren van de analyses op het IPO-panel. Ten tweede geeft het een referentiekader voor het bepalen van de representativiteit van het IPO-panel als steekproef voor de totale bevolking. In hoeverre komt de verdeling van de totale bevolking naar inkomenssituatie overeen met die van het panel?

We zien dat in de jaren '90 het aandeel van de mensen dat minimaal 12 uur per week werkt geleidelijk aan is toegenomen. Het percentage mensen in de WW nam jaarlijks toe tot 1994 en is sindsdien afgenomen. Het aandeel mensen in de bijstand is in de jaren negentig alleen maar gedaald. Het aandeel van mensen in de WAO laat een golfbeweging

zien in de jaren negentig. Aan het begin van de periode stijgt het aandeel WAO-ers, waarna het van 1993 tot 1996 daalt en tot 2000 weer stijgt. De ziektewet is nogal aan verandering onderhevig geweest in de jaren '90 en dit is terug te zien in het daggemiddelde per jaar. In 1994 en in 1996 is het percentage ziektewetuitkeringen sterk gedaald als gevolg van wetsveranderingen. Dit komt vooral door de verlenging van de uitbetalingsperiode voor werkgevers bij ziekte van hun werknemers.

Tabel B1.6 Standcijfers van de Nederlandse bevolking van 15-65 jaar naar inkomenssituatie per jaar

Jaar	Inkomenssituatie					Totale bevolking 15-65 jaar
	Werkzame beroepsbevolking ^{a)}	WW	Bijstand	WAO / AAW / Wajong / WAZ	Ziektewet	
	Jaar-gemiddelden	Per 31-12	Per 31-12		Op basis van daggemiddelde	
1989	54%	2,1%	5,9%	8,2%	2,6%	10,3 mln
1990	55%	2,0%	5,5%	8,5%	2,8%	10,3 mln
1991	56%	2,0%	4,9%	8,7%	2,8%	10,4 mln
1992	57%	2,4%	4,8%	8,7%	2,8%	10,5 mln
1993	57%	3,2%	4,7%	8,8%	2,8%	10,5 mln
1994	57%	3,9%	4,8%	8,5%	1,6%	10,6 mln
1995	58%	3,7%	4,6%	8,2%	1,6%	10,6 mln
1996	59%	3,5%	4,5%	8,2%	0,4%	10,6 mln
1997	60%	3,1%	4,1%	8,3%	0,9%	10,7 mln
1998	62%	2,7%	3,7%	8,5%	1,0%	10,7 mln
1999	64%	2,1%	3,4%	8,6%	1,0%	10,8 mln

a) Personen die tenminste 12 uur per week werken.

Bron: CBS Statline.

Tabel B1.7 bevat overeenkomstige gegevens, maar dan berekend op basis van het IPO-panel. Het betreft standcijfers aan het eind van elk jaar uit de onderzoeksperiode weergegeven maar dan voor het IPO-panel¹⁸. Uit de tabel blijkt dat de aandelen van werkenden, WW en bijstand redelijk overeen komen met die voor de totale bevolking. Ook uit de IPO-gegevens komt we een stijgend aandeel werkenden in de periode 1989-2000 naar voren. Ook het patroon in de ontwikkeling van het aandeel WW-ers komt overeen: tot 1994 een stijging en daarna een daling. En evenals in de officiële statistische gegevens zien we in de IPO-cijfers een gestaag dalend aandeel mensen in de bijstand terug. Wel zijn er qua niveaus van de aandelen verschillen ten opzichte van de totale bevolking. Dit geldt vooral voor de bijstand. In 1989 ligt het niveau van bijstand in het

¹⁸ Zie tabel B1.8 voor de standcijfers per 31-12 van elk jaar voor iedere afzonderlijke inkomenssituatie.

IPO-panel hoger dan voor de totale bevolking terwijl dit in 1999 precies andersom ligt. Een goede verklaring hiervoor is moeilijk te geven. Wel is het zo dat in onze definitie van bijstand ook regelingen als de WIK, IOAZ en IOAW zitten, wat ten dele het verschil in niveaus kan verklaren.

Voor de WAO liggen de percentages in het panel voor alle jaren lager dan voor de totale bevolking. Voor WAO-ers geldt dat wanneer hun uitkering door hun voormalige werkgever betaald wordt dit in het IPO-panel als loon genoteerd staat. Hierdoor ontstaat een onderschatting van het aantal WAO-uitkeringen. Verder zien we ook qua patroon verschil tussen het IPO-panel en de totale bevolking. In het IPO-panel daalt het percentages WAO-ers tot en met 1994 licht en stijgt het vervolgens met een tijdelijke daling in 1998. Landelijk steeg het WAO-percentage tot en met 1993, daalde het tot en met 1996 en is het vervolgens weer gestegen. Het percentage mensen met een Ziektewetuitkering is in de gepresenteerde IPO-cijfers aanzienlijk lager dan in de officiële cijfers, maar dat komt omdat we in onze analyses van het IPO-panel perioden van ziekte binnen een werkkring niet meetellen. Dergelijke perioden worden als ononderbroken werkperiodes beschouwd.

Samenvattend is onze conclusie dat het panel een redelijke afspiegeling biedt van de Nederlandse arbeidsmarkt en de ontwikkelingen daarop in de periode 1989-2000. De belangrijkste afwijking is te vinden bij de WAO. Het panel bevat geen gegevens over recente jaren. Wat conjuncturele situatie betreft is de periode 1989-2000 zeker niet atypisch. Binnen deze periode komen jaren voor met een werkloosheid van vergelijkbare hoogte als de huidige.

Tabel B1.7 Standcijfers van de personen van 15-65 jaar uit het IPO-panel naar inkomenssituatie per jaar

Standcijfers per 31-12	Werkzaam	WW	Bijstand	WAO / AAW/ Wajong / WAZ	Ziektewet	Totaal aantal personen in IPO-panel
Jaar						
1989	55%	2,0%	5,7%	5,9%	0,5%	65.058
1990	56%	2,1%	5,6%	5,6%	0,5%	62.551
1991	58%	2,3%	5,5%	5,7%	0,4%	62.876
1992	58%	3,0%	5,4%//	5,7%	0,4%	63.022
1993	57%	3,4%	5,5%	5,7%	0,5%	64.362
1994	58%	3,7%	5,5%	5,5%	0,4%	64.222
1995	59%	3,7%	5,4%	5,7%	0,5%	65.101
1996	60%	3,9%	5,1%	5,9%	0,4%	65.200
1997	62%	2,8%	5,0%	6,7%	0,4%	65.177
1998	63%	2,1%	4,6%	6,3%	0,5%	64.921
1999	63%	1,7%	4,3%	6,7%	0,4%	66.219

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Wat kunnen we op basis van bovenstaande vergelijking nu concluderen over de representativiteit van het IPO-panel? Vanuit de optiek van de WW geeft het IPO-panel

een vrij goede weerspiegeling van de arbeidsmarktsituatie in de jaren negentig. Vooral de ontwikkeling van het aandeel naar werk, WW en bijstand in het IPO-panel komt goed overeen met de ontwikkeling voor de totale bevolking. Wel is het zo dat de hoogte van het aandeel werkenden wat aan de lage kant ligt als we bedenken dat een deel van de WAO-uitkeringen onder loon valt. Wij wijten dit aan administratieve onzuiverheden in het panel. Vaak worden overgangen niet direct opeenvolgend geadmistreerd zodat het lijkt alsof mensen een periode geen inkomen gehad hebben. Hierdoor ontstaat een overschatting van het aandeel mensen zonder inkomen.

Voor het analyseren van patronen van werk en het gebruik van sociale regelingen zullen dergelijke onnauwkeurigheden weinig invloed hebben, omdat we dan naar patronen over de gehele periode van twaalf jaar kijken. Als we aannemen dat onnauwkeurigheden min of meer willekeurig voorkomen, zullen deze weinig invloed op de relatieve beslagen van de verschillende situaties voor elk individu hebben. Voor het schatten van overgangskansen van de ene naar de andere situatie kan het echter wel een probleem zijn. Denkbaar is dat de kans op een overgang van bijvoorbeeld een bijstandssituatie naar een situatie zonder inkomen overschat wordt, omdat in werkelijkheid iemand weer een baan gevonden heeft, maar de ingangsdatum niet direct aansluit op de periode waarin iemand bijstand kreeg. Wel is het zo dat we de overgangskansen voor vrij grote aantallen personen schatten, zodat de geschatte kans alsnog kan uitmiddelen richting de werkelijke overgangskans. Vooral wanneer we de totale groep mensen in verschillende groepen opdelen is het dan zaak voldoende waarnemingen over te houden om gemiddeld reële overgangskansen over te houden.

Tabel B1.8 Standcijfers van de personen van 15-65 jaar uit het IPO-panel naar inkomenssituatie per jaar

Standcijfers per 31-12	Werkzaam	WW	Bijstand	WAO / AAW / Wajong / WAZ	Ziektewet	Pensioen/ lijfrente / Vut	Overige pensioenen	Geen inkomen	Onbekend of ongeldige score	Totaal	Totaal aantal personen in panel
Jaar											
1989	55%	2,0%	5,7%	5,9%	0,5%	4,6%	1,6%	24%	0,7%	100%	65.058
1990	56%	2,1%	5,6%	5,6%	0,5%	4,6%	1,6%	23%	0,9%	100%	62.551
1991	58%	2,3%	5,5%	5,7%	0,4%	4,6%	1,5%	22%	0,5%	100%	62.876
1992	58%	3,0%	5,4%	5,7%	0,4%	4,5%	1,5%	21%	0,6%	100%	63.022
1993	57%	3,4%	5,5%	5,7%	0,5%	4,7%	1,5%	21%	0,5%	100%	64.362
1994	58%	3,7%	5,5%	5,5%	0,4%	4,7%	1,5%	20%	0,4%	100%	64.222
1995	59%	3,7%	5,4%	5,7%	0,5%	4,8%	1,5%	19%	0,2%	100%	65.101
1996	60%	3,9%	5,1%	5,9%	0,4%	4,8%	1,5%	18%	0,3%	100%	65.200
1997	62%	2,8%	5,0%	6,7%	0,4%	4,2%	1,4%	17%	0,2%	100%	65.177
1998	63%	2,1%	4,6%	6,3%	0,5%	4,2%	1,3%	18%	0,2%	100%	64.921
1999	63%	1,7%	4,3%	6,7%	0,4%	4,3%	1,3%	17%	0,7%	100%	66.219

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

BIJLAGE 2 PATRONEN VAN WERK EN GEBRUIK VAN SOCIALE REGELINGEN

INLEIDING

In deze bijlage gaan we in op patronen van werk en het gebruik van sociale regelingen die op basis van de twaalf jaar van het IPO-panel zichtbaar zijn. We zullen hierbij gebruik maken van het beslag in tijd en inkomen en de frequentie dat mensen in verschillende situaties hebben doorgebracht. Deze zijn als volgt gedefinieerd:

- Het tijdsbeslag is de cumulatieve duur in dagen dat iemand in een bepaalde situatie heeft gezeten ten opzichte van de totale duur in dagen dat deze persoon in het panel heeft gezeten.
- Het inkomensbeslag is het cumulatieve inkomen uit een situatie gedeeld door het totale inkomen over de hele periode.
- De frequentie van een situatie definiëren we als het aantal perioden dat iemand in een bepaalde situatie heeft gezeten.

Op basis van deze maatstaven worden vervolgens typologieën van werk en gebruik van sociale regelingen geconstrueerd. Hierbij onderscheiden we drie hoofdsituaties, te weten:

- Werk: dit bestaat uit alle vormen van loon zoals weergegeven in tabel B1.1 in bijlage 1. Dit omvat zowel werknemers als zelfstandigen.
- Uitkering: dit omvat alle uitkeringsvormen in tabel B1.1, te weten WW-uitkeringen, WAO-uitkeringen, bijstandsuitkeringen, ziektewet-uitkeringen¹⁹ en pensioenen.
- Geen inkomen.

Verder gaan we in op de vraag welke mensen het meest gebruik maken van uitkeringen (concentratie van het gebruik). Hierbij wordt concentratie op twee verschillende niveaus bekeken, namelijk concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigden en concentratie gerelateerd aan de totale populatie. Daarnaast kijken we op beide niveaus ook naar de concentratie binnen groepen naar achtergrondkenmerken (zoals geslacht).

Ook relateren we het gebruik van sociale regelingen aan de tijd dat men gewerkt heeft. Dit doen we door middel van risicoprofielen van verschillende groepen personen. In alle paragrafen wordt waar mogelijk onderscheid gemaakt naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicatie. De laatste paragraaf geeft nog eens een samenvattend beeld van de resultaten naar deelgroepen.

¹⁹ Het gaat hier om ziektewet-uitkeringen volgend op een loonsituatie. Ziektewet-uitkeringen die binnen een loonsituatie plaatsvinden worden niet als aparte toestand onderscheiden.

BESLAG EN FREQUENTIE VAN WERK EN SOCIALE REGELINGEN

In deze paragraaf beginnen we met het bespreken van het tijdsbeslag en de frequentie van de drie hoofdsituaties die mensen kunnen hebben. In tabel B2.1 is de verdeling van het panel naar tijdsbeslag per situatie weergegeven. In de periode van 1989 – 2000 heeft 27 procent van de mensen altijd gewerkt en heeft 20 procent nooit gewerkt (zie categorie werk). Verder heeft elf procent gedurende de gehele periode geen inkomen en heeft 43 procent van de mensen één of meerdere keren een uitkering gehad. Het percentage van de mensen dat gedurende de gehele periode een uitkering heeft gehad, is gering (zeven procent).

Tabel B2.1 Verdeling panel naar beslag van de tijd dat men gewerkt heeft, een uitkering heeft ontvangen en/of geen inkomen heeft gehad

Tijdsbeslag per situatie	Werk	Uitkering	Geen inkomen
0 procent	20%	57%	58%
1-50 procent	20%	27%	21%
51-99 procent	33%	10%	10%
100 procent	27%	7%	11%
Totale panel	100%	100%	100%
Aantal personen	79.288	79.288	79.288

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In tabel B2.2 is de verdeling van de personen weergegeven naar het aantal situaties dat iemand heeft gehad in de onderzoeksperiode. 36 procent van de personen heeft slechts één situatie gehad en ongeveer eenderde heeft twee of drie situaties gehad. Als we kijken naar het aantal perioden dat iemand een uitkering heeft gehad dan zien we dat de meerderheid van de mensen in het geheel geen uitkering heeft gehad en dat van de mensen die wel een uitkering hebben gehad ongeveer de helft eenmalig en de helft meermalig een uitkering ontving. We zien verder dat vooral in werksituaties vrij veel dynamiek voorkomt. 25 procent van de mensen heeft drie of meer verschillende werksituaties gehad. Mensen die een deel van de tijd geen inkomen hadden, hadden dit overwegend eenmalig.

Tabel B2.2 Verdeling panel naar aantal perioden dat men gewerkt heeft, een uitkering heeft ontvangen en/of geen inkomen heeft gehad

Aantal perioden per situatie	Werk	Uitkering	Geen inkomen	Totaal
0 perioden	20%	57%	58%	Nvt
1 periode	40%	22%	35%	36%
2 perioden	15%	11%	6%	18%
3 perioden	9%	5%	1%	13%
4 perioden	6%	2%	0,1%	9%
5 perioden	4%	1%	0,01%	6%
6 perioden	3%	1%	-	5%
>6 perioden	3%	1%	-	14%
Totale panel	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	79.288	79.288	79.288	79.288

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In tabel B2.10 hebben we de verdeling van het panel naar het tijdsbeslag en aantal perioden voor elke afzonderlijke type uitkering weergegeven. Mensen die een WW-uitkering hebben gehad, hebben deze overwegend maximaal de helft van de tijd gehad. Ongeveer de helft van hen heeft eenmalig een WW-uitkering gehad, een kwart heeft twee maal een WW-uitkering gehad en eveneens een kwart heeft meer dan twee keer een WW-uitkering gehad. Mensen met een langdurige uitkering ontvangen vaak (eenmalig) een WAO- of bijstandsuitkering.

In tabel B2.3 is de verdeling van het totale beslag op uitkeringen over verschillende groepen weergegeven. Het beslag is weergegeven in personen, tijd en inkomen. Meer mannen dan vrouwen hebben een keer een uitkering gehad. Dit is niet verwonderlijk aangezien mannen vaker werken dan vrouwen en dus ook vaker werkloos kunnen worden. De leeftijdsklassen '1960-1969' en '1924-1939' zijn in aantal personen gemeten het meest vertegenwoordigd in de groep uitkeringsgerechtigden. Gemeten in beslag in tijd en inkomen zien we echter een toenemend beslag met het toenemen van de leeftijd. Naar etniciteit zijn geen grote verschillen te zien. Wel hebben westers allochtonen ten opzichte van hun aandeel in het totale panel relatief iets vaker een uitkering gehad. Naar opleidingsindicatie tenslotte zien we duidelijk verschillen. Laag opgeleiden leggen zowel in aantal personen als in tijd en inkomen een groter beslag op het totaal aan uitkeringen dan gemiddeld of hoog opgeleiden.

Tabel B2.3 geeft een eerste inzicht in hoe het beslag op uitkeringen is verdeeld over verschillende groepen. Waar hier nog geen rekening mee is gehouden, is de verdeling van werk over de verschillende groepen. Dit is met name van belang omdat je alleen vanuit werk in de WW terecht kunt komen. Daardoor zal voor groepen waar veel gewerkt wordt het risico op een uitkerings situatie groter zijn. Zo zagen we bijvoorbeeld dat mannen in absolute zin een groter beslag op uitkeringen leggen dan vrouwen. Gerelateerd aan de gewerkte tijd zou er echter een ander beeld kunnen ontstaan. Hier zullen we nog nader op in gaan.

Tabel B2.3 *Beslag in personen, tijd en inkomen op sociale regelingen naar persoonskenmerken*

Verdeling beslag sociale regelingen	Aandeel binnen groep uitkeringsgerechtigden	Beslag in dagen	Beslag in inkomen	Aandeel binnen totale panel
Vrouwen	45%	47%	38%	49%
Mannen	55%	53%	62%	51%
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden	100%	100%	100%	
<hr/>				
Geboortejaar tussen 1970-1985	18%	8%	4%	24%
Geboortejaar tussen 1960-1969	25%	16%	11%	22%
Geboortejaar tussen 1950-1959	15%	16%	12%	19%
Geboortejaar tussen 1940-1949	15%	22%	19%	17%
Geboortejaar tussen 1924-1939	26%	37%	54%	17%
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden	100%	100%	100%	
<hr/>				
Autochtoon	79%	78%	81%	82%
Niet-westers allochtoon	11%	11%	8%	10%
Westers allochtoon	10%	11%	11%	8%
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden	100%	100%	100%	
<hr/>				
Lage opleidingsindicatie	40%	57%	49%	33%
Gemiddelde opleidingsindicatie	33%	25%	24%	33%
Hoge opleidingsindicatie	27%	17%	26%	33%
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden	100%	100%	100%	

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

TYOLOGIEËN VAN PATRONEN VAN WERK EN GEBRUIK VAN SOCIALE REGELINGEN

Door het kruisen van het tijdsbeslag en de frequentie van verschillende situaties van personen kunnen we de panelleden indelen naar 13 typen van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen (zie tabel B2.4). We hebben de verschillende combinaties van werk, uitkering en geen inkomen verdeeld naar hoofdbezigheid, dat wil zeggen de situatie waarin iemand tijdens de onderzoeksperiode de meeste tijd heeft doorgebracht.

Het merendeel van de mensen heeft in de periode voornamelijk gewerkt (57 procent) waarvan eenderde daarnaast tenminste één keer een uitkering heeft ontvangen. 17 procent van de mensen heeft voornamelijk een uitkering ontvangen in de onderzoeksperiode, waarvan ongeveer eenderde de gehele periode dezelfde uitkering heeft ontvangen. 18 procent van de panelleden heeft het grootste deel van de tijd geen inkomen gehad en 8 procent heeft in de onderzoeksperiode zowel werk gehad, uitkering(en) ontvangen als een tijd geen inkomen gehad.

Tabel B2.4 Verdeling panel naar typologieën van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen over de periode 1989-2000

Typologieën geordend naar hoofdbezigheid ¹	% van totaal
Werk	
Altijd gewerkt bij dezelfde werkgever	21%
Altijd gewerkt bij verschillende werkgevers	6%
Voornamelijk ² gewerkt, nooit een uitkering gehad	11%
Voornamelijk ² gewerkt, uitkering(en) gehad, minder dan 6 overgangen gehad	11%
Voornamelijk ² gewerkt, uitkering(en) gehad, 6 of meer overgangen gehad	8%
subtotaal	57%
Uitkering	
Gehele periode dezelfde uitkering gehad	5%
Voornamelijk dezelfde uitkering gehad, één andere situatie (werk, uitkering of geen inkomen) gehad	4%
Voornamelijk uitkering(en) gehad, meerdere andere situaties gehad	8%
subtotaal	17%
Geen inkomen	
Gehele periode geen inkomen gehad	11%
Voornamelijk geen inkomen gehad, nooit een uitkering gehad	7%
subtotaal	18%
Overig	
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, minder dan 5 overgangen gehad	4%
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, 5 of meer overgangen gehad	4%
subtotaal	8%
Overig	1%
Totaal	100%
Aantal personen	79.288

¹ Zie tabel B2.17 voor de precieze definiëring van de typologieklassen.

² De aanduiding 'voornamelijk' wil zeggen: '51 – 99 procent van de tijd dat iemand in het panel zat'.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Welk type uitkering (WW, bijstand, WAO en pensioen) komt in welke typologieklassie voor? In tabel B2.11 is per typologieklassie aangegeven hoeveel mensen een WW-, bijstands-, WAO-, of pensioenuitkering hebben ontvangen. De typologieën waarin voornamelijk is gewerkt en daarnaast één of meer keer een uitkering is ontvangen, kenmerken zich door een relatief hoog aandeel WW-uitkeringen. Met name wanneer er 6 of meer overgangen zijn geweest, heeft bijna 80 procent van de mensen één of meer keer een WW-uitkering gehad. De groep met minder dan 6 overgangen bevat verder een groep personen die na hun arbeidsleven met pensioen gaat.

De groep mensen die de gehele periode dat zij in het panel zaten een uitkering hebben gehad, bestaat voor bijna de helft uit mensen met een WAO-uitkering en verder voor een belangrijk deel uit mensen met een pensioen of bijstandsuitkering. WW-uitkeringen

komen hier bijna niet voor. Dit is begrijpelijk aangezien mensen alleen voor een WW-uitkering in aanmerking komen na een periode van werk. Het hoge aandeel pensioenen wordt voornamelijk veroorzaakt door mensen die in 1989 al een pensioen hadden en op hun 65e jaar uit het panel stromen. De groep mensen die voornamelijk een uitkering hebben gehad en meer dan twee overgangen heeft gehad, is het meest gevarieerd wat betreft soorten uitkeringen. Ongeveer eenderde heeft een WW-uitkering gehad, bijna de helft een bijstandsuitkering en ongeveer twee op de vijf mensen in deze groep heeft een WAO-uitkering en/of pensioen gehad.

De twee groepen in de categorie ‘overig’ bevatten mensen die niet meer dan de helft van de tijd een uitkering hebben gehad en daarnaast zowel gewerkt hebben als een tijd geen inkomen hebben gehad. De subgroep met minder dan vijf overgangen zijn veelal mensen met een bijstandsuitkering. Relatief weinig mensen uit deze groep hebben een WW- of WAO-uitkering gehad. Mensen in de subgroep met meer dan vijf overgangen hebben daarentegen wel vaak een WW-uitkering gehad, al dan niet in combinatie met een bijstandsuitkering.

Nu we weten welke patronen van werk en gebruik van sociale regelingen er zijn, is de volgende stap te bepalen wat voor soort mensen in welke typologieklassen zitten. In tabel B2.12 is per typologieklassie de verdeling naar persoonskenmerken van de panelleden weergegeven. We zullen hier per hoofdbezigheid kort de belangrijkste patronen samenvatten:

Werk:

- Mannen, mensen van middelbare leeftijd en autochtonen hebben relatief hoge aandelen in de typen waarin altijd is gewerkt. Mensen met een hoge opleidingsindicatie²⁰ zitten veel in de klasse waarin altijd gewerkt is.
- De klasse ‘voornamelijk gewerkt, nooit een uitkering gehad’ bestaat voor tweederde uit mensen in de leeftijdsgroep ‘1970-1985’. Dit zullen voor een deel schoolverlaters zijn die na een periode van geen inkomen een baan vinden en (tijdens de onderzoeksperiode) niet met werkloosheid in aanraking zijn gekomen.
- Typen waarin voornamelijk gewerkt is en daarnaast één of meer keer een uitkering is ontvangen, kenmerken zich door een relatief hoog aandeel mannen van maximaal 40 jaar in de onderzoeksperiode.

Uitkering:

- De klasse van mensen die de gehele periode een uitkering hebben gehad, bestaat vooral uit ouderen en relatief wat meer mannen.
- Het type ‘voornamelijk uitkering gehad met één andere situatie’ kenmerkt zich eveneens door een hoog aandeel ouderen en verder een hoog aandeel laagopgeleiden. De klasse die de gehele periode een uitkering heeft gehad zal zeer waarschijnlijk eveneens veel laagopgeleiden bevatten, maar doordat wij het verdiende inkomen uit arbeid (gecorrigeerd voor geslacht en leeftijd, zie hoofdstuk 1) hebben gebruikt als indicatie voor opleiding, konden we voor de groep mensen die de gehele periode een uitkering hebben gehad geen opleidingsindicatie schatten.

²⁰ Zie hoofdstuk 1 voor een toelichting op de totstandkoming van de opleidingsindicator.

- Het type ‘voornamelijk uitkering gehad met meerdere andere situaties’ heeft hoge aandelen niet-westerse allochtonen en mensen met een lage opleidingsindicatie.

Geen inkomen:

- De klasse waarin geheel geen inkomen is ontvangen, kenmerkt zich door een hoog aandeel oudere vrouwen.
- De klasse waarin voornamelijk geen inkomen is ontvangen, maar wel een deel van de tijd gewerkt is, bestaat voor meer dan de helft uit de jongste leeftijdsgroep en voor bijna 70 procent uit vrouwen. Ook het aandeel laag opgeleiden is oververtegenwoordigd ten opzichte van het totaal.

Overig:

- De twee klassen waarin werk, uitkering en geen inkomen worden afgewisseld kenmerken zich door een relatief hoog aandeel niet-westerse allochtonen en laag opgeleiden. De groep met vijf of meer overgangen bevat daarnaast veel jongeren.

CONCENTRATIE VAN GEBRUIK VAN SOCIALE REGELINGEN

In deze paragraaf gaan we in op de concentratie van het gebruik van sociale regelingen. Hierbij bekijken we concentratie op drie niveaus, namelijk concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigden, concentratie gerelateerd aan de totale populatie en concentratie binnen groepen naar kenmerken (bijvoorbeeld geslacht).

Concentratie binnen groep uitkeringsgerechtigden

In onze onderzoeksperiode hebben ongeveer 34.000 mensen een keer gebruik gemaakt van een sociale regeling. Dit is 43 procent van het totale panel. Hiervan hebben ongeveer 14.000 mensen minimaal één keer een WW-uitkering ontvangen, 12.000 mensen hebben tenminste eenmaal een bijstandsuitkering ontvangen, 8.000 een WAO-uitkering, 9.000 mensen hebben een pensioen-, lijfrente- of Vut-uitkering ontvangen en 7.000 mensen een Ziektewet-uitkering²¹.

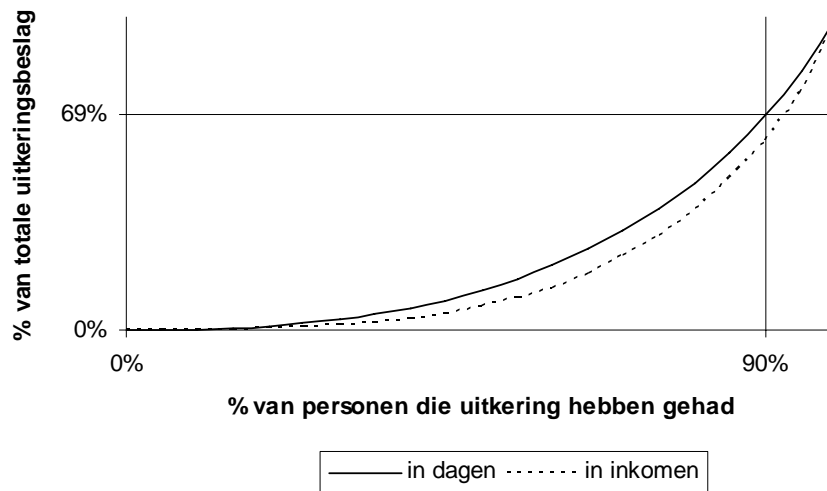
Niet iedereen legt evenveel beslag op de verschillende sociale regelingen. Uitkeringsgerechtigden die een korte tijd een uitkering ontvangen, leggen minder beslag op de regeling dan mensen die langdurig een uitkering ontvangen. Het is mogelijk om deze ongelijkheid zichtbaar te maken door middel van een zogenaamde Lorenzcurve. Hiervoor worden de panelleden die een uitkering hebben ontvangen gesorteerd op het aantal dagen dat men de uitkering heeft gehad²². De Lorenzcurve geeft dan aan welk aandeel de eerste x procent van de uitkeringsgerechtigden heeft in het totale beslag (in dagen) op de betreffende uitkering. Bij een gelijke verdeling zou het een rechte lijn met een hoek van 45 graden moeten zijn. Hoe ‘platter’ de lijn dus is, hoe ongelijker het beslag is verdeeld over de uitkeringsgerechtigden.

²¹ Het gaat hier om mensen die een ziektewet-uitkering ontvingen en niet meer als werkend geregistreerd stonden.

²² Of wanneer het beslag gemeten wordt aan de hand van inkomen worden uitkeringsgerechtigden gesorteerd op de hoeveelheid geld dat men uit die uitkering heeft ontvangen.

Figuur B2.1 geeft de Lorenzcurve weer voor het totale beslag op sociale regelingen in tijd en inkomen. Te zien is dat het totale beslag op sociale regelingen ongelijk verdeeld is. Het deciel (tien procent) van de uitkeringsgerechtigden met het hoogste uitkeringsbeslag neemt 31 procent van het totale uitkeringsbeslag in dagen en 39 procent van het totale inkomensbeslag voor hun rekening.

Figuur B2.1 Lorenzcurve van uitkeringsgebruik (in dagen en in inkomen) voor totaal van uitkeringsgerechtigden

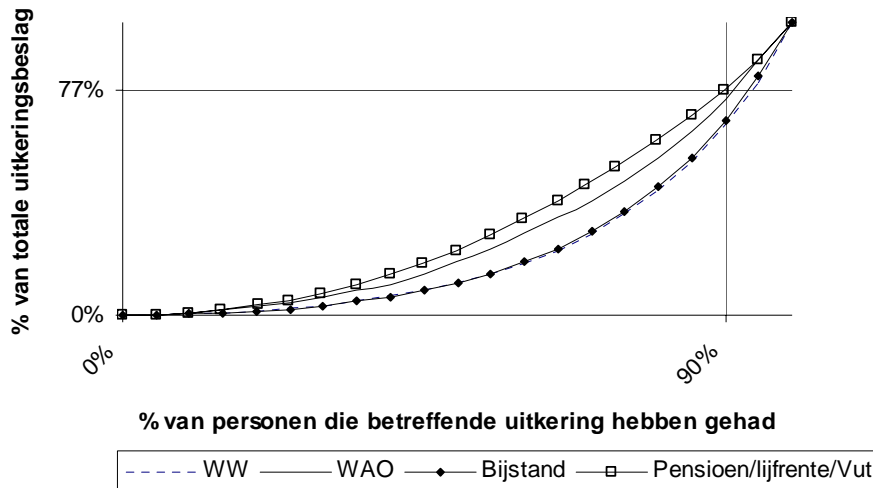

In figuur B2.2 zijn de Lorenzcurven van het beslag in tijd voor respectievelijk WW, bijstand, WAO en pensioen/lijfrente/Vut afzonderlijk weergegeven²³. We zien dat alle regelingen concentratie van gebruik kennen. De WW en bijstand hebben de sterkste concentratie. In de WW neemt tien procent van de WW-gebruikers 36 procent van de totale WW-duren voor hun rekening en zelfs 47 procent van het totale inkomen uit WW. In de bijstand neemt tien procent van de bijstandontvangers 34 procent van de totale duur en 40 procent van het totale inkomen uit bijstand voor hun rekening.

Voor de WAO is de concentratie kleiner dan voor de WW en de bijstand. De tien procent van de WAO-ers met het hoogste beslag neemt een kwart van de totale duur voor hun rekening en 30 procent van het totale inkomen uit WAO. Voor pensioen/lijfrente/Vut vinden we ongeveer eenzelfde beslag als voor de WAO. De tien procent met het hoogste beslag neemt 23 procent van de totale duur voor hun rekening en 35 procent van het totale inkomen uit pensioen/lijfrente/Vut.

²³ De figuren B2.5-2.7 geven de Lorenzcurven naar *inkomensbeslag* voor de afzonderlijke uitkeringstypen.

Figuur B2.2 Lorenzcurven van afzonderlijke uitkeringen (in dagen)

Wat zijn de kenmerken van de groep uitkeringsgerechtigden die het hoogste beslag op sociale regelingen leggen? In box B2.1 zijn voor het totaal aan sociale regelingen en voor de bijstand en WAO afzonderlijk de kenmerken van de ‘grootgebruikers’ weergegeven.²⁴ De groep grootgebruikers van het totaal aan sociale regelingen bestaat vooral uit ouderen en mensen met een lage opleidingsindicatie. Naar etniciteit zien we geen duidelijke verschillen in mate van beslag op het totale gebruik van sociale regelingen. Het hoogste beslag op de bijstand wordt vooral bepaald door vrouwen, relatief veel niet-westers allochtonen en mensen met een lage opleidingsindicatie. Het beslag op de WAO wordt vooral bepaald door oudere mannen met een overwegend lage opleidingsindicatie.

Box B2.1 Grootgebruikers van totaal aan sociale regelingen en bijstand en WAO afzonderlijk

	Kenmerken van de 10 procent van de uitkeringsgerechtigden met het hoogste beslag (in dagen) op de betreffende regeling
Totaal aan uitkeringen	<ul style="list-style-type: none"> – Veelal mensen van 40 jaar of ouder in 1989 (70%) – Overwegend mensen met een lage opleidingsindicatie (79%)
Bijstand	<ul style="list-style-type: none"> – Veel vrouwen (62%); – Relatief veel niet-westers allochtonen (22%);
WAO	<ul style="list-style-type: none"> – Veelal mensen met een lage opleidingsindicatie (82%). – Veel mannen (62%) – Veel mensen van 40 jaar of ouder in 1989 (65%) – Overwegend mensen met een lage opleidingsindicatie (94%)

²⁴ Zie tabel B2.13 voor een gedetailleerde weergave van de kenmerken van uitkeringsgerechtigden naar mate van gebruik.

In hoeverre komt concentratie van gebruik van sociale regelingen voor *binnen* verschillende groepen naar achtergrondkenmerken? In tabel B2.14 is de concentratie van gebruik binnen verschillende groepen naar geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsindicatie en inkomensdecielen weergegeven. Hierbij is dezelfde indeling in drie klassen naar mate van beslag gebruikt als in tabel B2.13, maar nu berekenen we geen percentages per klasse maar per achtergrondkenmerk (bijvoorbeeld vrouwen). Zo zien we bijvoorbeeld dat van alle vrouwen die een keer een uitkering hebben gehad de tien procent met het hoogste beslag 32 procent van het totale uitkeringsbeslag inneemt.

Voor vrijwel alle groepen vinden we concentratie van gebruik van uitkeringen. De sterkste concentratie zien we binnen de groepen jongeren en mensen met een hoge opleidingsindicatie die een uitkering hebben gehad. Zowel binnen de jongste leeftijdsklasse als binnen de groep met een hoge opleidingsindicatie neemt tien procent met het hoogste uitkeringsbeslag ongeveer 40 procent van het totale uitkeringsbeslag voor hun rekening. Binnen deze groepen is dus een groep mensen die extra risico loopt om langdurig in een uitkeringssituatie te zitten.

Concentratie gerelateerd aan totale populatie

Relateren we het beslag op uitkeringen aan de totale beroepsbevolking dan is de concentratie natuurlijk nog veel groter, omdat dan ook rekening wordt gehouden met mensen die helemaal geen uitkering hebben gehad. Eerder zagen we dat 43 procent van de panelleden een keer een uitkering heeft gehad. Binnen het totale panel is er dus al een zekere concentratie van gebruik van sociale regelingen. Daarnaast is er binnen deze groep van gebruikers nog eens een subgroep die een groot beslag op uitkeringen legt. Dit wordt ook wel *dubbele concentratie* genoemd. Voor het IPO-panel betekent dit dat vier procent van het totale aantal panelleden 31 procent van het totale uitkeringsbeslag in dagen en 39 procent van het totale uitkeringsbeslag in geld voor hun rekening neemt²⁵.

In tabel B2.5 is de verdeling van het uitkeringsbeslag voor het totale panel weergegeven waarbij we de mensen in het panel in vijf klassen van mate van beslag hebben ingedeeld. Hier zien we ook duidelijk de dubbele concentratie. Tien procent van alle mensen die in het IPO-panel zitten neemt 58 procent van het uitkeringsbeslag in dagen voor hun rekening en 69 procent van het totale inkomen uit uitkeringen.

Tabel B2.5 Verdeling uitkeringsbeslag ten opzichte van totale panel

Verdeling uitkeringsbeslag	in dagen	in inkomen
Indeling totale panel naar uitkeringsbeslag		
60% met laagste beslag	0,1%	0,1%
10% met laag gemiddeld beslag	3%	1%
10% met gemiddeld beslag	12%	7%
10% met hoog gemiddeld beslag	26%	23%
10% met hoogste beslag	58%	69%
Totale uitkeringsbeslag	100%	100%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

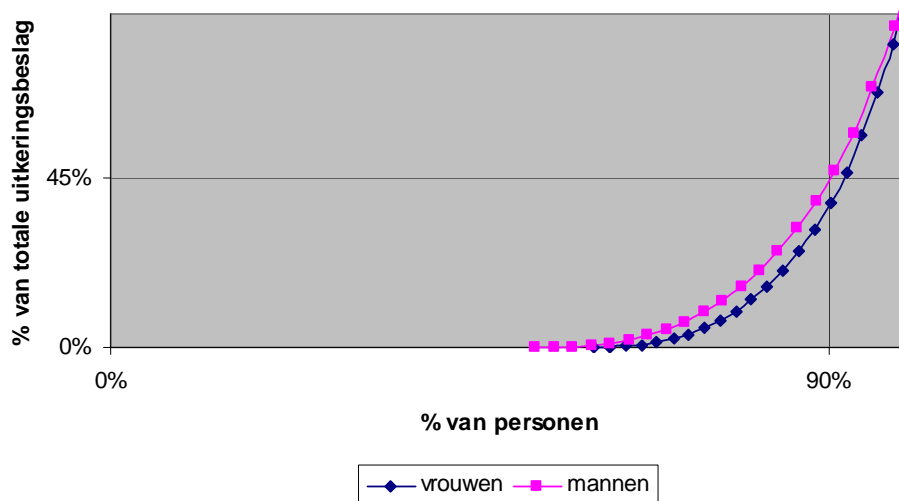
²⁵ Tien procent van 43 procent is immers 4,3 procent.

Ook binnen verschillende groepen naar achtergrondkenmerken is er sprake van dubbele concentratie. Dit is grafisch weergegeven in de figuren B2.3a-B2.3d²⁶. Deze figuren zijn zo te interpreteren dat hoe steiler de curve van een groep verloopt hoe sterker de concentratie binnen die groep is.

Het gebruik van uitkeringen binnen de groep vrouwen is iets sterker geconcentreerd dan binnen de groep mannen. Tien procent van de vrouwen neemt 62 procent van het totale uitkeringsbeslag in en tien procent van de mannen neemt 55 procent in. De dubbele concentratie is onder jongeren (geboortjaar 1970-1985) het hoogst. Van alle jongeren neemt tien procent 76 procent van het uitkeringsbeslag voor hun rekening. Voor de mensen in de leeftijdsklasse '1924-1939' geldt dat de kans om een keer een uitkering gehad te hebben aanzienlijk groter is dan voor mensen in andere leeftijdsklassen en dat het gebruik van uitkeringen vrij gelijkmatig is verdeeld over de mensen in deze leeftijdsklasse.

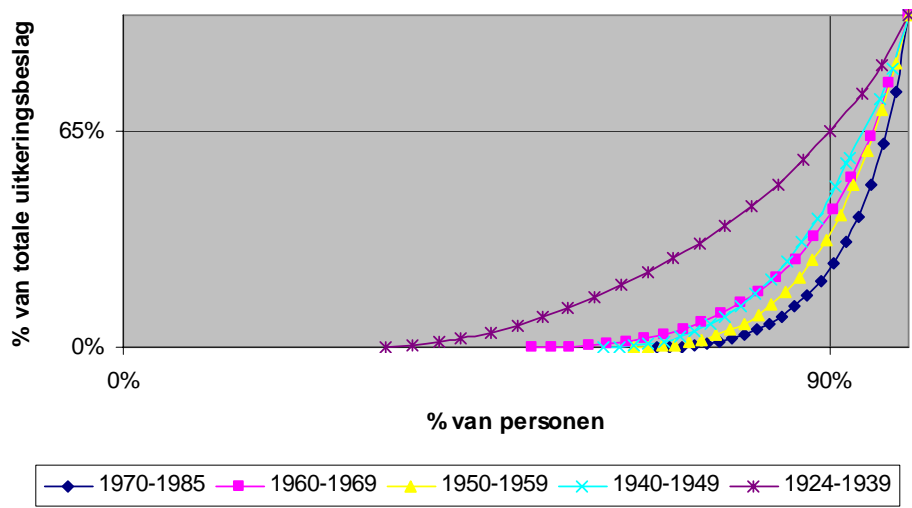
Naar etniciteit zien we dat de concentratie het hoogst is voor autochtonen. Naar opleidingsindicatie is de concentratie het hoogst binnen de groep met een hoge opleidingsindicatie. Naar dagloon neemt de concentratie aanvankelijk af met het toenemen van het dagloon, maar vanaf ongeveer een dagloon van 50 euro neemt de concentratie weer toe.

Figuur B2.3a Lorenzcurve van uitkeringsgebruik (in dagen) naar geslacht

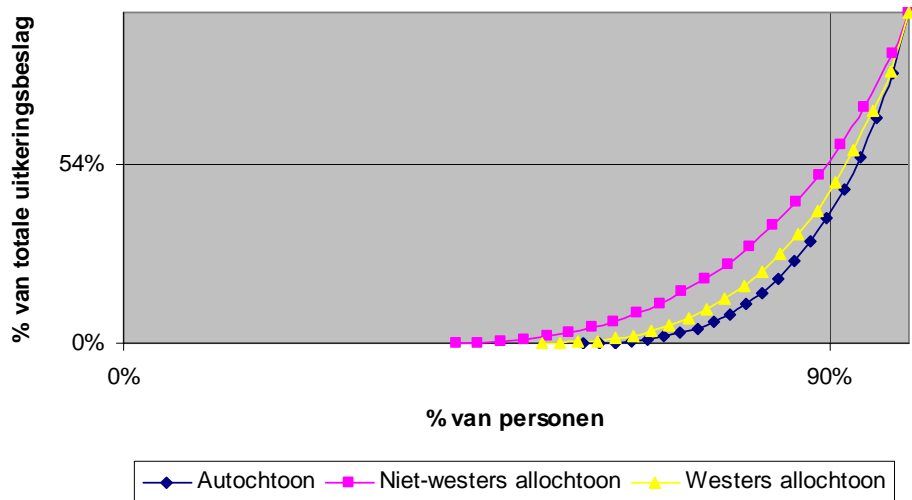

²⁶ In tabel B2.15 is de dubbele concentratie per groep in tabelvorm weergegeven.

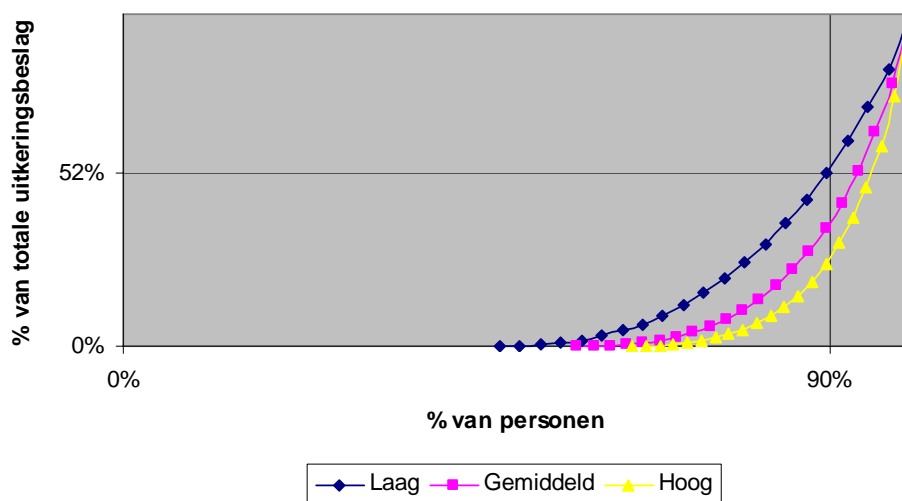
Figuur B2.3b *Lorenzcurve van uitkeringsgebruik (in dagen) per leeftijdsgroep*

Figuur B2.3c *Lorenzcurve van uitkeringsgebruik (in dagen) per groep naar etniciteit*

Figuur B2.3d *Lorenzcurve van uitkeringsgebruik (in dagen) per groep naar opleidingsindicatie*

In box B2.2 zijn de resultaten uit deze paragraaf over concentratie nog eens samengevat. In de eerste kolom is weergegeven het percentage van het totaal aantal mensen, van het aantal mannen, etcetera dat een keer een uitkering heeft gehad. In de tweede kolom zien we vervolgens hoeveel procent van het uitkeringsbeslag de grootgebruikers binnen de groep uitkeringsgerechtigden innemen. De derde kolom is in feite een combinatie van de eerste twee kolommen. Hier zien we hoeveel procent van het uitkeringsbeslag de grootgebruikers binnen de totale groep panelleden, binnen de groep mannen, etcetera innemen.

Naar geslacht zien we dat de dubbele concentratie voor vrouwen iets groter is dan voor mannen. Dit komt vooral doordat een kleiner deel van de vrouwen een uitkering heeft gehad. De concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigde vrouwen is namelijk niet veel sterker dan binnen de groep uitkeringsgerechtigde mannen.

Naar leeftijd geldt dat de dubbele concentratie het hoogst is voor jongeren van 19 jaar of jonger per 1989. Dit komt zowel doordat een relatief klein deel van deze jongeren een keer een uitkering heeft gehad als doordat de concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigde jongeren relatief groot is. Voor de oudste leeftijdsgroep geldt precies het omgekeerde. De dubbele concentratie is laag, omdat enerzijds een groot aantal ouderen een keer een uitkering heeft ontvangen en anderzijds de concentratie binnen de groep oudere uitkeringsgerechtigden laag is.

Voor autochtonen is de dubbele concentratie hoger dan voor allochtonen. Dit komt vooral doordat een relatief kleiner deel van de autochtonen een keer een uitkering heeft ontvangen waardoor het gebruik meer geconcentreerd is.

De groep mensen met een hoge opleidingsindicatie kent de hoogste dubbele concentratie. Dit komt zowel doordat het gebruik van uitkeringen bij een kleiner aantal mensen geconcentreerd ligt als doordat de concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigden

met een hoge opleidingsindicatie groter is dan bij uitkeringsgerechtigden met een lage of gemiddelde opleidingsindicatie.

Box B2.2 Concentratie van gebruik van sociale regelingen

	% dat een uitkering heeft gehad	Concentratie binnen de groep uitkeringsgerechtigden	Concentratie binnen totale groep (=dubbele concentratie)
		10% van de uitkeringsgerechtigden neemt aan tijdsbeslag in:	10% van de betreffende groep neemt aan tijdsbeslag in:
Totale panel	43%	31%	58%
Geslacht			
Mannen	47%	30%	55%
Vrouwen	40%	32%	62%
Leeftijdsgroepen			
1970-1985	32%	39%	76%
1960-1969	48%	36%	60%
1950-1959	35%	28%	66%
1940-1949	39%	25%	55%
1924-1939	67%	23%	35%
Etniciteit			
Autochtonen	41%	32%	61%
Niet-westers allochtonen	58%	29%	44%
Westers allochtonen	47%	30%	54%
Opleidingsindicatie			
Laag	52%	28%	46%
Gemiddelde	42%	36%	63%
Hoog	35%	40%	74%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

RISICOPROFIEL

Welke mensen lopen nu het meeste risico om in een uitkeringssituatie te komen tijdens hun arbeidsleven? Een manier om hier iets over te zeggen is door de tijd dat men een uitkering heeft gehad af te zetten tegen de tijd dat men gewerkt heeft. Als we dan per groep individuen bekijken hoe de verhouding uitkering/werk over individuen binnen die groep verdeeld is, ontstaat een risicoprofiel. Je kunt zien bij welke groepen het gebruik bovengemiddeld is als je het relateert aan de gewerkte tijd.

In de tabellen in deze paragraaf zijn alleen mensen opgenomen die in de periode 1989 – 2000 minstens tien jaar in het panel hebben gezeten en die tijdens die periode een uitkering hebben gehad, hebben gewerkt of een combinatie van beide hebben gehad. We laten de mensen die nooit een inkomen hadden buiten beschouwing (bijvoorbeeld scholieren/studenten/huisvrouwen). Het gaat in deze paragraaf dus om een subpopulatie

van mensen die als het ware actief op de arbeidsmarkt participeren. Hierdoor zullen enkele percentages afwijken van percentages in eerdere paragrafen. Daarbij komt nog eens dat we mensen die minder dan tien jaar in het panel zaten buiten beschouwing laten. Dit heeft met name gevolgen voor de jongste leeftijdsgroep waar veel instroom in het panel plaatsvindt. Jongeren stromen met 15 jaar in het panel en zitten doorgaans nog een tijd op school en hebben daardoor minder kans om tijdens de onderzoeksperiode in een uitkeringssituatie te terecht te komen. Wanneer we deze jongeren dus buiten beschouwing laten vinden we een lager percentage personen binnen deze leeftijdsgroep dat nooit een uitkering ontvangen heeft. Ditzelfde geldt overigens ook voor de groep niet-westers allochtonen waar relatief veel jongeren inzitten.

In tabel B2.6 is het risicoprofiel weergegeven voor alle personen die in de periode 1989-2000 tenminste tien jaar in het panel hebben gezeten. De helft van de panelleden heeft nooit een uitkering gehad in de periode 1989 – 2000. Bijna één op de vijf mensen heeft langer een uitkering ontvangen dan gewerkt in de jaren '90.

Tabel B2.6 Indeling van het panel naar risicoprofiel (verhouding aantal uitkeringsdagen gedeeld door aantal gewerkte dagen)

Risicoprofiel	Verhouding	Aandeel personen
Nooit uitkering gehad	0%	50%
Meer dagen gewerkt dan een uitkering gehad	1-10%	13%
	10-25%	7%
	25-50%	6%
	50-100%	6%
Meer dagen een uitkering gehad dan gewerkt	100-200%	5%
	>200%	13%
	Totaal	100%
Aantal personen in subpopulatie		48.369

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In tabel B2.16 zijn op dezelfde wijze als in tabel B2.6 de risicoprofielen voor afzonderlijke groepen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicatie weergegeven. Daarnaast zijn hieronder in figuur B2.4a – B2.4d de risicoprofielen per groep nog eens grafisch weergegeven. Hier zien we bijvoorbeeld dat iets minder dan 50 procent van de vrouwen nooit een uitkering heeft gehad, ongeveer 30 procent meer dagen gewerkt heeft dan een uitkering ontvangen en 21 procent meer dagen een uitkering heeft gehad dan gewerkt.

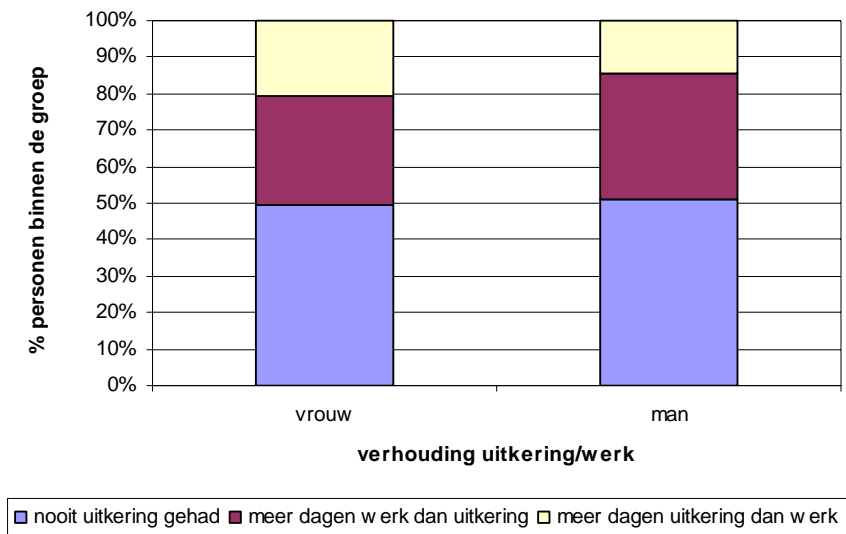
De verschillen tussen mannen en vrouwen zijn klein. Wel hebben iets meer vrouwen meer dagen een uitkering gehad dan dat ze hebben gewerkt. Dit zijn vooral vrouwen die langdurig in de bijstand zitten. Naar leeftijd zien we dat mensen die geboren zijn tussen 1940 en 1959 de grootste kans hebben om nooit een uitkering te hebben gehad. Als mensen uit deze leeftijdsklassen wel een uitkering hebben gehad, is de kans op een ongunstig risicoprofiel wel groter dan voor de jongere leeftijdsgroepen. Mensen die aan het begin van de onderzoeksperiode 50 jaar of ouder waren (de leeftijdsklasse '1925-1939'), hebben verreweg de meeste kans om een keer een uitkering te hebben gehad (85

procent). Hiervan heeft de helft zelfs twee keer zo lang een uitkering ontvangen als gewerkt.

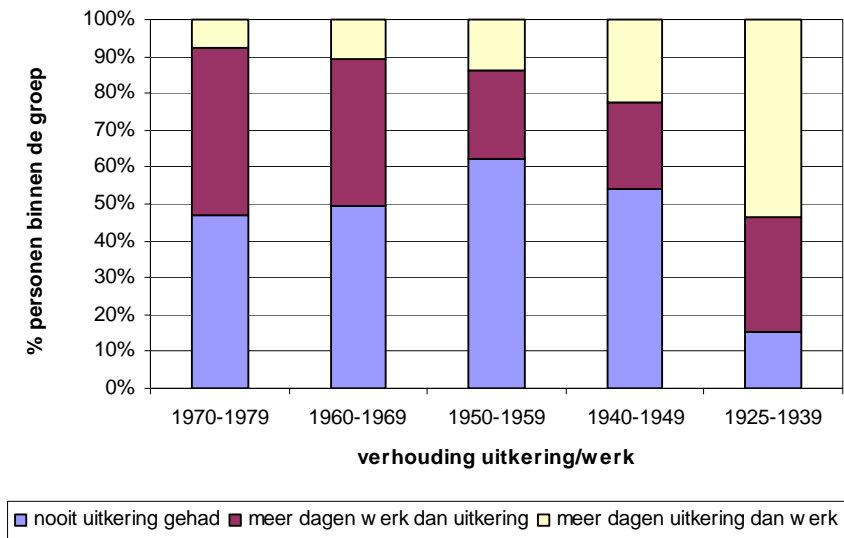
Ook etniciteit heeft invloed op de kans om in een uitkerings situatie terecht te komen. Ongeveer driekwart van de niet-westers allochtonen heeft een uitkering gehad. Van autochtonen heeft ongeveer de helft een uitkering gehad. Van de niet-westerse allochtonen heeft 41 procent langer een uitkering gehad dan gewerkt. Voor westers allochtonen ligt dit percentage op 23 en voor autochtonen op 15 procent.

Naarmate de opleidingsindicatie hoger is, neemt de kans om een uitkering te krijgen af. Mensen met een lage opleidingsindicatie hebben de meeste kans om in een uitkerings situatie terecht te komen. Wanneer ze er eenmaal inzitten, is de kans groot dat ze ook langdurig een uitkering zullen hebben. Mensen met een gemiddelde of hoge opleidingsindicatie hebben, wanneer ze in een uitkerings situatie terecht zijn gekomen, vaak kortdurende perioden.

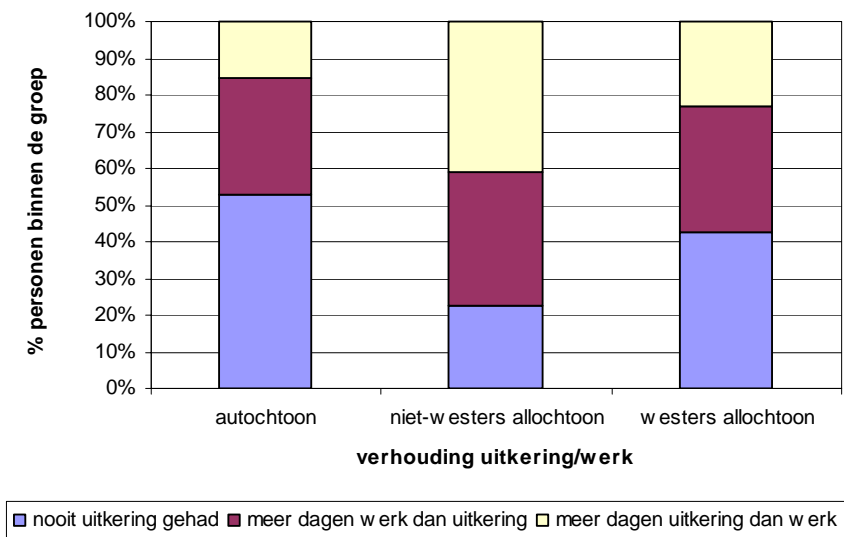
Figuur B2.4a Risicoprofiel naar geslacht

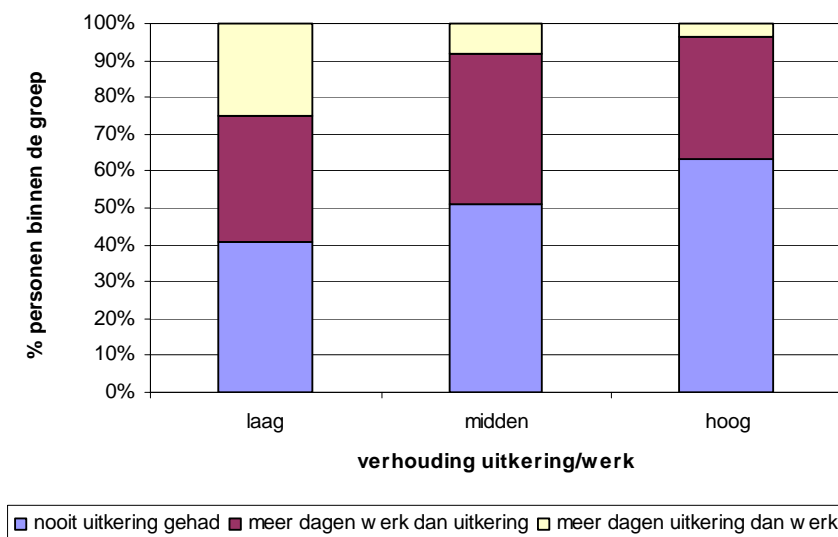
Figuur B2.4b Risicoprofiel naar leeftijdsgroepen

Figuur B2.4c Risicoprofiel naar etniciteit

Figuur B2.4d Risicoprofiel naar opleidingsindicatie

In box B2.3 is een praktische toepassing gegeven van het gebruik van risicoprofielen vanuit beleidsperspectief. Het gaat hier om de mogelijkheid van individueel sparen van uitkeringsrecht.

Box B2.3 Sparen voor eigen uitkering

Een praktische toepassing van de besproken risicoprofielen is het bestuderen van de haalbaarheid van 'sparen' voor de eigen uitkering als mogelijk alternatief voor de huidige collectieve uitkeringsvoorzieningen.

Om hier iets over te kunnen zeggen, moeten we een veronderstelling maken over de mate waarin mensen zouden moeten sparen tijdens de periode dat ze werken om gemiddeld genomen hun eigen uitkering bij elkaar te sparen. Hiervoor gebruiken we het gemiddelde percentage van de tijd dat de panelleden in de periode 1989 – 2000 gewerkt hebben en het gemiddelde percentage dat zij een uitkering hebben ontvangen. Gemiddeld heeft men 71 procent van de tijd gewerkt en 18 procent van de tijd een uitkering gehad. Nemen we de gemiddelde verhouding 'uitkering/werk' als uitgangspunt dan moet men dus per gewerkte dag 0,25 (=18/71) uitkeringsdag sparen.

Hoeveel mensen hebben dan in 1989 – 2000 hun eigen uitkering bijeen 'gespaard'? In tabel B2.6 is te zien dat 50 procent van de mensen nooit een uitkering heeft gehad en dus het totale spaarsaldo overhoudt en dat 20 procent een verhouding 'uitkering/werk' van maximaal 25 procent heeft. Deze mensen houden dus recht op uitkering over. Zes procent komt tot 100 procent tekort en 23 procent komt meer dan 100 procent tekort. Laag opgeleiden, ouderen en niet-westers allochtonen hebben de meeste kans om uitkeringsrecht tekort te komen. Ongeveer 13 procent van de mensen zit redelijk dicht in de buurt van het evenwicht van sparen en het opnemen van het spaarsaldo.

Veronderstellen we dat de conjunctuur en de daarbij behorende patronen van werk en uitkeringen in de jaren '90 representatief zijn voor het gehele arbeidsleven van individuen, dan kunnen we concluderen dat de helft van de mensen het spaarsaldo in het geheel niet benut, dat 20 procent het gespaarde uitkeringsrecht niet helemaal zal gebruiken en dat bijna een kwart van de mensen juist een aanzienlijk tekort opbouwt. Het is zeker voor deze groep niet te verwachten dat de prikkel die van het spaarsysteem uitgaat om het uitkeringsgebruik te beperken voldoende is om evenwicht te brengen tussen het gespaarde bedrag en het bedrag dat nodig is voor de uitkeringen.

SAMENVATTEND BEELD NAAR GROEPEN

In sommige tabellen in dit hoofdstuk en in de tekst (op basis van tabellen uit de bijlage) zijn resultaten gepresenteerd voor verschillende groepen. In deze paragraaf geven we een samenvattend beeld van de verschillen in uitkomsten tussen groepen op de volgende punten:

- Patronen van werk, uitkering en inactiviteit zonder uitkering (tabel B2.7).
- Het belang van de verschillende persoonskenmerken voor verschillen in de mate waarin mensen werk dan wel een uitkering hebben gehad (tabel B2.8).
- Concentratie en risicoprofiel (tabel B2.9).

Uit tabel B2.7 komen grote verschillen naar kenmerken naar voren. Van de tijd in het panel werken mannen gemiddeld 72 procent tegen slechts 49 procent voor vrouwen. Beide groepen verblijven ongeveer eenzelfde percentage van de tijd in het panel in een uitkering. Een niet verrassend resultaat is dat vrouwen een veel groter deel van de tijd in de situatie zonder werk en uitkering verblijven.

Tabel B2.7 Overzicht patronen van werk en gebruik van sociale regelingen binnen groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator

	Patronen								
	Percentage steeds gewerkt	Gemiddeld percentage van de totale tijd gewerkt	Percentage met meer dan twee werkperiodes	Percentage steeds uitkering gehad	Gemiddeld percentage van de totale tijd uitkering gehad	Percentage met meer dan twee periodes een uitkering	Percentage steeds geen werk noch uitkering	Gemiddeld percentage van de totale tijd geen werk noch uitkering	Percentage met meer dan één periode zonder werk en uitkering
Geslacht									
Man	35%	72%	25%	7%	21%	10%	5%	7%	4%
Vrouw	19%	49%	24%	7%	19%	9%	18%	31%	9%
Geboortejaar									
1970-1985	15%	65%	54%	1%	9%	8%	6%	25%	15%
1960-1969	34%	73%	31%	2%	14%	15%	5%	13%	5%
1950-1959	42%	68%	15%	3%	15%	9%	9%	17%	5%
1940-1949	37%	58%	9%	6%	21%	8%	15%	20%	4%
1925-1939	8%	27%	2%	28%	49%	7%	23%	24%	2%
Etniciteit									
Autochtoon	29%	63%	25%	7%	18%	9%	9%	18%	7%
Niet-westers allochtoon	12%	45%	35%	6%	33%	18%	11%	22%	9%
Westers allochtoon	23%	55%	24%	7%	24%	11%	14%	20%	7%
Opleidingsindicatie									
Laag	17%	54%	34%	20%	27%	16%	-	18%	12%
Gemiddeld	32%	76%	36%	7%	13%	12%	-	11%	7%
Hoog	44%	83%	29%	4%	8%	6%	-	8%	6%
Totaal	27%	61%	25%	7%	20%	10%	11%	19%	7%

Ook naar leeftijd zien we een verwacht patroon. Degenen die tussen 1950 en 1985 geboren zijn (en bij instroom in het panel tussen 15 en 40 jaar oud waren) hebben gedurende ongeveer tweederde van hun tijd in het panel gewerkt. De jongste groep heeft een relatief groot deel van de tijd in het onderwijs gezeten, wat in de tabel valt onder 'niet gewerkt en geen uitkering gehad'. Jongeren maken echter minder gebruik van uitkeringen. Bij de groep die tussen 1940 en 1949 is geboren (en bij instroom in het panel tussen 40 en 50 jaar waren), is het percentage gewerkte tijd al wat lager en het percentage tijd in een uitkering al wat hoger. In de oudste leeftijdscategorie is gemiddeld genomen het percentage gewerkte tijd nog maar ruim 25 procent en maakt men gemiddeld genomen voor de helft van de tijd gebruik van een uitkering.

Allochtonen werken gemiddeld minder en maken meer gebruik van uitkeringen. Dit geldt het sterkst voor niet-westerse allochtonen. Etniciteit heeft geen grote invloed op het percentage van de tijd zonder werk en uitkering.

Als mensen ingedeeld worden op basis van de opleidingsindicator zien we ook grote verschillen. Naarmate de opleiding hoger is, is het percentage gewerkte tijd hoger en zijn de percentages van de tijd met uitkering en de tijd zonder werk en uitkering lager. Hierbij moet opgemerkt worden dat we de opleidingsindicator alleen hebben kunnen berekenen voor de mensen die tijdens de periode in het panel tenminste korte tijd hebben gewerkt. Bij dit kenmerk gaat het dus om een deelpopulatie.

Arbeidsmarkttransities komen vooral voor onder jongeren, allochtonen en laag opgeleiden. De percentages met meer dan twee perioden in een situatie liggen bij deze groepen over het algemeen duidelijk boven die van de andere groepen.

Tabel B2.8 Marginale effecten van persoonskenmerken op percentages tijd werkzaam en tijd in uitkering a)

	Percentage werkzaam	Percentage in uitkering
Geslacht (referentie: vrouw)		
Man	0,14	-0,02
Etniciteit (referentie: autochtoon)		
Niet-westers allochtoon	-0,15	0,12
Westers allochtoon	-0,04	0,04
Geboortejaar (referentie: 1950-1959)		
Geboortejaar tussen 1970 en 1985	-0,11	-0,05
Geboortejaar tussen 1960 en 1969	-0,03	0,02
Geboortejaar tussen 1940 en 1949	-0,02	0,04
Geboortejaar tussen 1925 en 1939	-0,26	0,31
Opleidingsniveau (referentie: middelbaar niveau)		
Laag opgeleid	-0,17	0,08
Hoog opgeleid	0,08	-0,04
Percentage van de variantie verklaard	24 %	23 %

a) Alle marginale effecten significant op 0,01 significantieniveau.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tot nu toe is hoofdzakelijk gekeken naar partiële relaties tussen werken, uitkeringsgebruik en persoonskenmerken. Maar deze laatste kenmerken hangen ook onderling samen. Om een beeld te krijgen van het belang van de verschillende kenmerken zijn regressies uitgevoerd waarbij het percentage van de tijd die men heeft gewerkt en het percentage van de tijd in een uitkering is verklaard uit al deze kenmerken. Tabel B2.8 bevat de marginale effecten van de verschillende persoonskenmerken die uit deze analyse naar voren komen. De tabel moet men zo lezen dat als een man en een vrouw worden vergeleken die verder dezelfde kenmerken hebben, bij de man het percentage gewerkte tijd 14 procentpunten hoger ligt dan bij de vrouw. De effecten van niet-westerse etniciteit en laag opleidingsniveau (beide negatief) zijn van vergelijkbare omvang. Leeftijd heeft het grootste effect: onder de oudste leeftijdscategorie ligt het percentage maar liefst 26 procentpunten lager dan bij de referentiecategorie bij vergelijkbare overige kenmerken. Jongeren werken ook minder, maar dat heeft hoofdzakelijk met hun deelname aan het onderwijs te maken. Tesaamen verklaren de persoonskenmerken bijna een kwart van de variantie van het percentage gewerkte tijd. Mogelijk spelen ook andere factoren een rol waarover wij geen informatie hebben, zoals sociaal milieu. Verder zal toeval een belangrijke rol spelen.²⁷

De resultaten voor het percentage van de tijd in een uitkering zijn in grote lijnen het spiegelbeeld van die voor het percentage gewerkte tijd. Opleiding en (vooral) geslacht zijn echter voor het gebruik van uitkeringen van minder belang.

Uit tabel B2.9 blijkt dat de concentratie in het uitkeringsgebruik sterk verschilt naar leeftijd, etniciteit en opleidingsindicatie. Ook hier geldt weer de opmerking dat de cijfers naar opleidingsindicatie gelden voor de deelpopulatie van mensen die gedurende hun tijd in het panel tenminste enige tijd hebben gewerkt. De verschillen naar geslacht zijn naar verhouding gering. Bij leeftijd vertoont vooral de oudste leeftijdscategorie een afwijkend beeld. Tweederde van de ouderen heeft een uitkering ontvangen. Dit komt voornamelijk door mensen die vervroegd uittreden. Deze mensen zitten zelden heel kort in de Vut, zodat het gebruik van uitkeringen vrij gelijkmatig verdeeld wordt over deze groep en de concentratie dus laag is.

Opvallend is dat het percentage personen dat tenminste één keer een uitkering heeft gehad een ander patroon laat zien dan de concentratie van het uitkeringsgebruik onder de uitkeringsgebruikers. Als het percentage gebruikers hoog is, is de concentratie binnen de groep gebruikers juist laag, en vice versa. De concentratie van het uitkeringsgebruik in de totale populatie van een groep wordt vooral bepaald door de kans dat men überhaupt in een uitkering komt. Deze concentratie is veelal het hoogst bij groepen met een relatief gunstige arbeidsmarktsituatie (jongeren, autochtonen en hoger opgeleiden).

Zoals verwacht is het risicoprofiel het gunstigst voor mannen, jongeren, autochtonen en hoger opgeleiden. Als indicator hiervoor is gebruikt het percentage mensen waarvoor de totale tijd in een uitkering langer is dan de totale gewerkte tijd. Zoals eerder in dit hoofdstuk aangegeven is het risicoprofiel voor niet-westers allochtonen extra ongunstig omdat alleen mensen die tenminste tien jaar in het panel zaten worden opgenomen. Binnen de groep niet-westers allochtonen zitten relatief veel jongeren die niet de gehele

²⁷ Door toeval of een samenloop van omstandigheden kan iemand werkloos worden. Op het moment van werkloos worden gaan factoren als duurzaamheid en cumulatie een rol spelen. Deze zijn onafhankelijk van persoonskenmerken, maar bepalen wel de kansen op toekomstige werkloosheid. Via deze twee factoren werkt toeval door op patronen in werk en uitkeringsgebruik.

periode in het panel zaten. Deze jongeren hebben een gunstiger risicoprofiel dan oudere allochtonen. Overigens geldt voor alle leeftijdsgroepen binnen de groep allochtonen dat hun risicoprofiel minder gunstig is dan voor hun autochtone leeftijdsgenoten.

Tabel B2.9 Overzicht patronen van werk en gebruik van sociale regelingen binnen groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator

	Concentratie			Risicoprofiel
	Percentage dat uitkering heeft gehad	Aandeel 10% grootste gebruikers in uitkeringen binnen betrokken groep	Aandeel 10% grootste gebruikers binnen totale groep	Verhouding tijd in uitkering en gewerkte tijd groter dan 1
Geslacht				
Man	47%	30%	55%	15%
Vrouw	40%	32%	62%	21%
Geboortejaar				
1970-1985	32%	39%	76%	7%
1960-1969	48%	36%	60%	11%
1950-1959	35%	28%	66%	14%
1940-1949	39%	25%	55%	22%
1925-1939	67%	23%	35%	53%
Etniciteit				
Autochtoon	41%	32%	61%	15%
Niet-westers allochtoon	58%	29%	44%	41%
Westers allochtoon	47%	30%	54%	23%
Opleidingsindicator				
Laag	52%	28%	46%	26%
Gemiddeld	42%	36%	63%	8%
Hoog	35%	40%	74%	4%
Totaal	43%	31%	58%	18%

GEDETAILLEERDE TABELLEN BIJ BIJLAGE 2

Tabel B2.10 Verdeling panel naar beslag van de tijd en aantal keer dat iemand in een bepaalde inkomenssituatie heeft doorgebracht

Inkomenssituaties	Loon	WW	WAO	Bijstand	Ziektewet	Pensioen/lijfrente /Vut	Overige pensioenen	Geen inkomen
<i>Beslag naar inkomenssituatie</i>								
0 procent	20,3%	82,9%	89,3%	84,6%	91,0%	88,8%	97,0%	58,2%
1-50 procent	19,7%	16,8%	6,0%	11,4%	9,0%	7,9%	2,5%	20,9%
51-99 procent	33,2%	0,3%	2,4%	2,8%	0,0%	2,1%	0,3%	10,3%
100 procent	26,8%	0,1%	2,3%	1,3%	0,0%	1,2%	0,2%	10,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
<i>Aantal perioden in inkomenssituatie</i>								
0 perioden	20%	83%	89%	85%	91%	88%		58%
1 periode	40%	10%	9%	10%	6%	9%		35%
2 perioden	15%	4%	2%	3%	2%	3%		6%
3 perioden	9%	2%	0,1%	1,1%	0,8%	0,2%		1%
4 perioden	6%	1%	0,0%	0,4%	0,4%	0,0%		0,1%
5 perioden	4%	0,4%	0,0%	0,1%	0,2%	0,0%		0,0%
> 5 perioden	7%	0,5%	0,0%	0,1%	0,2%	0,0%		0%
Totaal aantal personen (= 79.288)	100%	100%	100%	100%	100%	100%		100%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B2.11 Typen van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen naar aantal perioden WW, bijstand, WAO en pensioen

Verdeling per typologieklaasne naar gebruik van verschillende typen uitkeringen	WW			Bijstand			WAO			Pensioenen		
	geen	1 periode	> 1 periode	geen	1 periode	> 1 periode	geen	1 periode	> 1 periode	geen	1 periode	> 1 periode
Typologieën naar hoofdbezigheid												
Werk												
Voornameelijl gewerkt, uitkering(en) gehad, < 6 overgangen	58%	35%	7%	77%	20%	3%	84%	14%	2%	70%	27%	3%
Voornameelijl gewerkt, uitkering(en) gehad, >= 6 overgangen	21%	28%	51%	59%	26%	15%	89%	9%	2%	92%	7%	1%
Uitkering												
Gehele periode dezelfde uitkering gehad	98%	2%	0%	77%	23%	0%	54%	46%	0%	71%	29%	0%
Voornameelijl dezelfde uitkering gehad, één andere situatie (werk, uitkering of geen inkomen) gehad	96%	4%	0%	76%	20%	4%	49%	43%	8%	45%	42%	13%
Voornameelijl uitkering(en) gehad, meerdere andere situaties gehad	64%	19%	17%	51%	22%	27%	57%	31%	12%	59%	21%	20%
Overig												
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, minder dan 5 overgangen gehad	82%	16%	2%	58%	36%	6%	85%	14%	1%	74%	19%	7%
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, 5 of meer overgangen gehad	44%	27%	29%	46%	30%	24%	87%	11%	2%	90%	7%	3%
Totale panel	82%	10%	8%	85%	10%	5%	89%	9%	2%	88%	9%	3%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B2.12a Typen van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen naar persoonskenmerken

Verdeling per typologieklasse naar persoonskenmerken	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Aantal personen
		1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon	
Typologieën naar hoofdbezigheid	Man									
Werk										
Altijd gewerkt bij dezelfde werkgever	69%	5%	27%	33%	28%	6%	89%	8%	3%	16.108
Altijd gewerkt bij verschillende werkgevers	57%	43%	31%	16%	9%	1%	87%	8%	6%	4.636
Voorname lijk gewerkt, nooit een uitkering gehad	45%	66%	14%	11%	7%	1%	86%	8%	7%	8.732
Voorname lijk gewerkt, uitkering(en) gehad, < 6 overgangen	62%	13%	31%	19%	19%	18%	84%	9%	7%	8.074
Voorname lijk gewerkt, uitkering(en) gehad, >= 6 overgangen	57%	42%	37%	13%	7%	1%	81%	9%	10%	6.508
Uitkering										
Gehele periode dezelfde uitkering gehad	60%	2%	7%	9%	15%	67%	82%	10%	8%	3.241
Voorname lijk dezelfde uitkering gehad, één andere situatie (werk, uitkering of geen inkomen) gehad	54%	4%	6%	9%	15%	67%	82%	10%	8%	3.006
Voorname lijk uitkering(en) gehad, meerdere andere situaties gehad	54%	10%	19%	17%	21%	33%	71%	12%	17%	6.140
Geen inkomen										
Gehele periode geen inkomen gehad	15%	14%	10%	16%	24%	37%	77%	13%	10%	7.464
Voorname lijk geen inkomen gehad, nooit een uitkering gehad	31%	53%	16%	17%	10%	4%	80%	9%	11%	5.516
Overig										
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, minder dan 5 overgangen gehad	43%	13%	22%	19%	21%	26%	75%	12%	13%	2.868
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, 5 of meer overgangen gehad	44%	36%	34%	17%	10%	3%	73%	11%	16%	3.319
Totale panel	51%	24%	22%	19%	17%	17%	82%	10%	8%	75.612

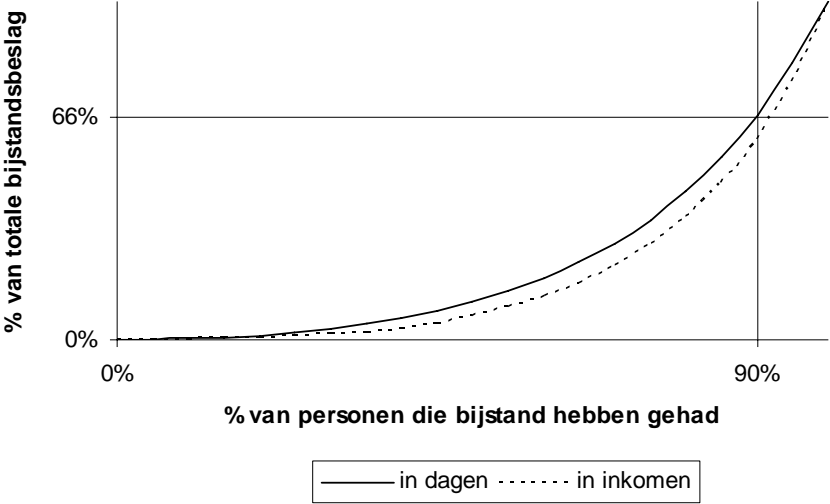
Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B2.12b Typen van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen naar persoonskenmerken (vervolg)

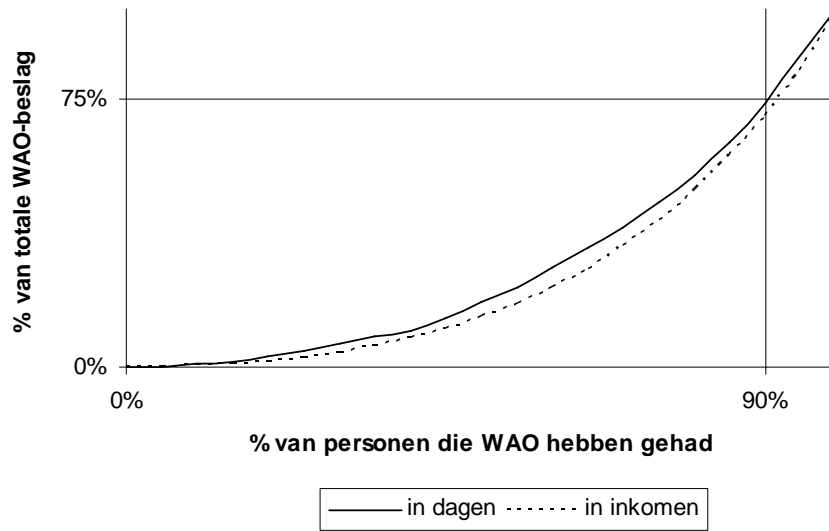
Verdeling per typologieklaasne naar persoonskenmerken Typologieën naar hoofdbezigheid	Opleidingsindicatie			Aantal personen
	laag	midden	hoog	
Werk				
Altijd gewerkt bij dezelfde werkgever	16%	35%	49%	13.550
Altijd gewerkt bij verschillende werkgevers	26%	34%	40%	4.575
Voornameelij gewerkt, nooit een uitkering gehad	32%	36%	32%	8.679
Voornameelij gewerkt, uitkering(en) gehad, < 6 overgangen	28%	35%	38%	8.232
Voornameelij gewerkt, uitkering(en) gehad, >= 6 overgangen	26%	43%	32%	6.553
Uitkering				
Gehele periode dezelfde uitkering gehad	_ 1	_ 1	_ 1	_ 1
Voornameelij dezelfde uitkering gehad, één andere situatie (werk, uitkering of geen inkomen) gehad	51%	24%	25%	1.288
Voornameelij uitkering(en) gehad, meerdere andere situaties gehad	68%	21%	11%	4.867
Geen inkomen				
Gehele periode geen inkomen gehad	_ 1	_ 1	_ 1	_ 1
Voornameelij geen inkomen gehad, nooit een uitkering gehad	53%	29%	18%	5.691
Overig				
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, minder dan 5 overgangen gehad	56%	25%	19%	1.240
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, 5 of meer overgangen gehad	48%	32%	20%	3.117
Totale panel	33%	33%	33%	57.792

¹ Opleidingsindicatie kan alleen bepaald worden voor mensen die tijdens de onderzoeksperiode een keer gewerkt hebben, omdat het gebaseerd is op verdiende inkomens..

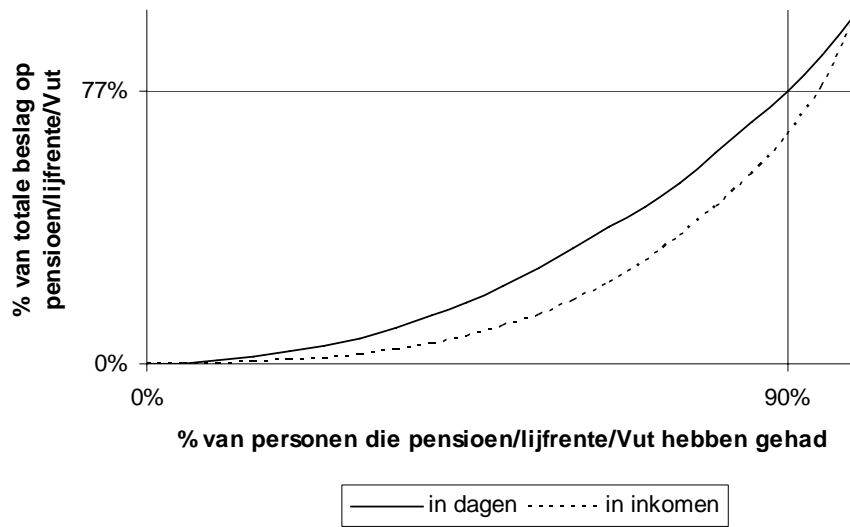
Figuur B2.5 *Lorenzcurve van bijstandsgebruik (in dagen en in inkomen)*

Figuur B2.6 *Lorenzcurve van WAO-gebruik (in dagen en in inkomen)*

Figuur B2.7 *Lorenzcurve van gebruik van pensioen/lijfrente/Vut (in dagen en in inkomen)*

Tabel B2.13 *Persoonskenmerken van groepen naar mate van beslag (totaal van uitkeringen en afzonderlijk voor bijstand en WAO)*

Uitkeringen (WW, WAO, bijstand, pensioen, ZW)	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie			Aantal personen
		1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon	laag	midden	hoog	
<i>Beslag in dagen</i>	Man												
50% van de mensen met laagste beslag	56%	28%	32%	15%	11%	15%	80%	10%	10%	28%	37%	35%	17.192
40% van de mensen met 'gemiddeld' beslag	56%	10%	19%	15%	17%	39%	77%	11%	12%	52%	29%	19%	13.660
10% van de mensen met hoogste beslag	48%	1%	10%	18%	34%	36%	79%	12%	9%	79%	13%	8%	3.428
Totaal van de personen met een uitkering	55%	18%	25%	15%	15%	26%	79%	10%	11%	40%	33%	27%	34.280
Totale panel	51%	24%	22%	19%	17%	17%	82%	10%	8%	33%	33%	33%	79.288

Bijstand	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie			Aantal personen in de bijstand
		1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon	laag	midden	hoog	
<i>Beslag in dagen</i>	Man												
50% van de mensen met laagste beslag	52%	35%	40%	13%	7%	5%	73%	10%	17%	32%	35%	32%	6.129
40% van de mensen met 'gemiddeld' beslag	46%	17%	33%	21%	14%	15%	58%	13%	29%	60%	29%	12%	4.892
10% van de mensen met hoogste beslag	38%	4%	25%	26%	26%	19%	65%	13%	22%	82%	15%	3%	1.224
Totaal van de personen in de bijstand	48%	24%	36%	17%	12%	11%	66%	12%	22%	46%	32%	23%	12.245
WAO	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie			Aantal personen in de WAO
	Man	1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon	laag	midden	hoog	
<i>Beslag in dagen</i>	Man												
50% van de mensen met laagste beslag	53%	11%	16%	19%	21%	30%	83%	9%	8%	47%	31%	22%	4.243
40% van de mensen met 'gemiddeld' beslag	68%	6%	8%	16%	26%	45%	83%	10%	7%	74%	16%	10%	3.263
10% van de mensen met hoogste beslag	62%	2%	14%	20%	40%	25%	82%	11%	7%	94%	5%	1%	979
Totaal van de personen in de WAO	60%	8%	14%	18%	25%	35%	79%	10%	10%	59%	24%	17%	8.485

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B2.14 Concentratie van uitkeringsgebruik binnen groepen naar achtergrondkenmerken

Concentratie per groep	Geslacht		Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie		
	Vrouw	Man	1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Niet-westers allochtoon	Westers allochtoon	Laag	Gemiddeld	Hoog
Uitkering gehad (a)	40%	47%	32%	48%	35%	39%	67%	41%	58%	47%	52%	42%	35%
Concentratie binnen groep gebruikers	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag
50% met laagste beslag	13%	12%	9%	10%	13%	16%	23%	12%	15%	13%	16%	11%	9%
40% met gemiddeld beslag	56%	57%	52%	54%	59%	59%	54%	57%	56%	57%	56%	53%	51%
10% met hoogste beslag	32%	30%	39%	36%	28%	25%	23%	32%	29%	30%	28%	36%	40%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Dagloon in 10 gelijke decielen											Totale groep uitkeringsgerechtigden
	1-7 euro	7-15 euro	15-24 euro	24-33 euro	33-41 euro	41-50 euro	50-59 euro	59-70 euro	70-88 euro	> 88 euro		
Uitkering gehad (a)	18%	25%	36%	39%	42%	42%	39%	32%	24%	22%		43%
Concentratie binnen groep gebruikers	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag
50% met laagste beslag	15%	13%	12%	11%	12%	11%	10%	10%	10%	12%		13%
40% met gemiddeld beslag	59%	56%	55%	56%	55%	54%	53%	52%	54%	55%		56%
10% met hoogste beslag	26%	31%	33%	33%	33%	35%	37%	38%	36%	33%		31%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%		100%

(a) Het gaat hier om het aandeel binnen de groep vrouwen, mannen, etc. dat tenminste eenmaal WW, bijstand, WAO, bijstand, ziektewet of pensioen heeft gehad.

Tabel B2.15 *Dubbele concentratie van uitkeringsgebruik binnen groepen naar achtergrondkenmerken*

Dubbele concentratie per groep					
			Vrouw		Man
60% met laagste beslag			0%		1%
10% met laag gemiddeld beslag			2%		5%
10% met gemiddeld beslag			10%		13%
10% met hoog gemiddeld beslag			26%		27%
10% met hoogste beslag			62%		55%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)			100%		100%

Leeftijdsklassen					
	1970-1985	1960-1969	1950- 1959	1940- 1949	1924- 1939
60% met laagste beslag	0%	1%	0%	0%	15%
10% met laag gemiddeld beslag	0%	4%	1%	2%	12%
10% met gemiddeld beslag	4%	11%	8%	13%	16%
10% met hoog gemiddeld beslag	19%	24%	26%	30%	23%
10% met hoogste beslag	76%	60%	66%	55%	35%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)	100%	100%	100%	100%	100%

Etniciteit			
	Autochtonen	Niet-westers allochtonen	Westers allochtonen
60% met laagste beslag	0%	5%	1%
10% met laag gemiddeld beslag	3%	9%	5%
10% met gemiddeld beslag	10%	16%	13%
10% met hoog gemiddeld beslag	26%	26%	27%
10% met hoogste beslag	61%	44%	54%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)	100%	100%	100%

Opleidingsindicatie			
	Laag	Gemiddeld	Hoog
60% met laagste beslag	3%	0%	0%
10% met laag gemiddeld beslag	8%	3%	1%
10% met gemiddeld beslag	16%	10%	6%
10% met hoog gemiddeld beslag	27%	25%	20%
10% met hoogste beslag	46%	63%	74%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)	100%	100%	100%

	Dagloon in 10 gelijke decielen									
	1-7 euro	7-15 euro	15-24 euro	24-33 euro	33-41 euro	41-50 euro	50-59 euro	59-70 euro	70-88 euro	> 88 euro
60% met laagste beslag	0%	0%	1%	1%	3%	3%	1%	0%	0%	0%
10% met laag gemiddeld beslag	0%	1%	5%	6%	7%	7%	5%	2%	0%	0%
10% met gemiddeld beslag	2%	8%	13%	13%	14%	14%	12%	9%	5%	4%
10% met hoog gemiddeld beslag	23%	26%	26%	26%	26%	25%	25%	24%	22%	24%
10% met hoogste beslag	75%	66%	56%	53%	50%	52%	57%	65%	73%	72%
Totale uitkeringsbeslag (in dagen)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel B2.16 Verdeling van risicoprofielen binnen groepen naar achtergrondkenmerken

Risicoprofiel (a)	Geslacht		Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie		
	Vrouwen	Mannen	1970-1979	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1930-1939	Autochtoon	Niet-westers allochtoon	Westers allochtoon	Laag	Gemiddeld	Hoog
0%	49%	51%	47%	49%	62%	54%	15%	53%	23%	43%	41%	51%	63%
1-10%	11%	15%	22%	19%	9%	7%	5%	13%	10%	13%	9%	17%	17%
10-25%	7%	7%	10%	9%	5%	5%	6%	7%	8%	7%	7%	9%	7%
25-50%	6%	6%	7%	7%	5%	5%	8%	6%	9%	6%	8%	8%	5%
50-100%	6%	6%	5%	5%	5%	6%	12%	6%	10%	8%	10%	7%	4%
100-200%	5%	5%	3%	4%	4%	5%	11%	4%	10%	6%	10%	4%	2%
>200%	16%	10%	4%	7%	10%	17%	42%	11%	31%	17%	16%	4%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal personen dat minimaal 10 jaar in panel heeft gezeten	22.127	26.242	7.420	14.146	12.086	10.500	4.214	41.461	2.793	4.103	12.889	13.404	15.018

(a) Risicoprofiel = verhouding aantal dagen uitkering gehad gedeeld door aantal gewerkte dagen.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B2.17 Definities van typologieën van inkomenspatronen over de periode 1989-2000

Typologieën naar hoofdbezigheid	Definities op basis van beslag van de tijd en aantal perioden
Werk	
Altijd gewerkt bij dezelfde werkgever	100% loon, 1 periode
Altijd gewerkt bij verschillende werkgevers	100% loon, meer dan 1 periode
Voorname­lijk gewerkt, nooit een uitkering gehad	51-99% loon, 1-50% geen inkomen, 0% uitkering
Voorname­lijk gewerkt, uitkering(en) gehad, minder dan 6 overgangen gehad	51-99% loon, 1-50% uitkering, < 6 perioden
Voorname­lijk gewerkt, uitkering(en) gehad, 6 of meer overgangen gehad	51-99% loon, 1-50% uitkering, 6 of meer perioden
Uitkering	
Gehele periode dezelfde uitkering gehad	51-100% uitkering, 1 periode
Voorname­lijk dezelfde uitkering gehad, één andere situatie (werk, uitkering of geen inkomen) gehad	51-100% uitkering, 2 perioden
Voorname­lijk uitkering(en) gehad, meerdere andere situaties gehad	51-100% uitkering, meer dan 2 perioden
Geen inkomen	
Gehele periode geen inkomen gehad	100% geen inkomen
Voorname­lijk geen inkomen gehad, nooit een uitkering gehad	51-99% geen inkomen, 1-50% loon, 0% uitkering
Overig	
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, minder dan 5 overgangen gehad	Overig 1-50% uitkering, < 5 perioden
Uitkering(en) gehad, gewerkt en geen inkomen gehad, 5 of meer overgangen gehad	Overig 1-50% uitkering, 5 of meer perioden

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

BIJLAGE 3 PATRONEN VAN WW-GEBRUIK

INLEIDING

In deze bijlage gaan we specifiek in op patronen in het gebruik van de WW. We zullen hier op ongeveer dezelfde wijze te werk gaan als in het vorige hoofdstuk. We beginnen met het presenteren van beslag en frequentie van gebruik van de WW, op basis waarvan we typologieën van WW-gebruik bepalen. Daarna wordt ingegaan op concentratie van WW-gebruik. Hierbij gaat het zowel om concentratie binnen de groep van WW-gebruikers als gerelateerd aan de totale populatie van personen in het IPO-panel. Vervolgens relateren we het risico om in de WW terecht te komen aan de tijd dat men gewerkt heeft. Ook zullen we het gebruik van de WW relateren aan het gebruik van andere sociale regelingen. Als laatste kijken we specifiek naar WW in relatie tot vervroegde uittreding. De slotparagraaf geeft een samenvattend beeld van de uitkomsten naar groepen.

BESLAG EN FREQUENTIE VAN GEBRUIK VAN DE WW

In de onderzoeksperiode 1989 – 2000 hebben 13.580 mensen tenminste één keer een WW-uitkering ontvangen. Dit is 17 procent van het totale aantal panelleden. In tabel B3.1 is de verdeling van deze groep weergegeven naar het beslag in tijd en het aantal perioden dat men in de WW heeft gezeten. We hebben ter vergelijking de verdeling van de totale WW-populatie over 1998-2002 opgenomen. We zien dat over een 12-jaarsperiode vooral de frequentie van WW-gebruik verandert ten opzichte van een 5-jaarsperiode. Over de periode van twaalf jaar zien we dat vaker sprake is van herhaalde werkloosheid en minder vaak van eenmalige werkloosheid. De verdeling naar duur in de WW verschuift ook maar minder sterk dan de verdeling naar frequentie. Over een langere periode bezien is iets vaker sprake van langdurige werkloosheid.

Tabel B3.1 WW-beslag (in dagen) en -frequentie op basis van het IPO-panel (1989-2000) en de totale WW-populatie (1998-2002)

	IPO panel 1989-2000 (a)	WW-populatie 1998-2002 (b)
<i>Beslag van de tijd</i>		
< half jaar	39%	44%
½ - 1 jaar	17%	17%
1 – 2 jaar	17%	13%
2 – 5 jaar	23%	20%
5 – 7 jaar	3%	> 5 jaar: 6%
> 7 jaar	0,8%	
Totaal	100%	100%
<i>Aantal perioden in de WW</i>		
1 periode	55%	73%
2 perioden	23%	17%
3 perioden	11%	6%
4 perioden	5%	2%
> 4 perioden	5%	2%
Totaal	100%	100%
Aantal personen	13.580	1.073.952

a) Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

b) Bron: Het onderzoek naar patronen in het gebruik van de WW in opdracht van SZW (Bijwaard et al., 2005).

Hoe is het beslag op de WW verdeeld over verschillende groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicatie? In tabel B3.2 is de verdeling van het totale WW-beslag in personen, tijd en inkomen over de verschillende groepen weergegeven. In aantal personen gemeten zitten er meer mannen dan vrouwen in de WW. De verhouding aantal dagen/aantal personen verschilt echter nauwelijks tussen mannen en vrouwen. Wel leggen mannen duidelijk een groter inkomensbeslag op de WW. Dit heeft echter ook te maken met het feit dat mannen vaker werken dan vrouwen en daardoor vaker voor de WW zijn verzekerd. Hier zullen we in de paragraaf over risicoprofielen op terugkomen.

Meer dan de helft van de mensen die in de WW hebben gezeten, waren in 1989 jonger dan 30 jaar. Hun relatieve beslag is echter niet groot. Zij nemen gezamenlijk 40 procent van de totale tijd en 31 procent van het totale inkomen voor hun rekening. De oudste leeftijdsgroep neemt 19 procent van het tijdsbeslag en 28 procent van het inkomensbeslag in, terwijl deze groep slechts 8 procent van het totale aantal WW-gebruikers bevat.

De verhouding ‘tijdsbeslag/personen’ naar etniciteit is voor de drie onderscheiden groepen vrijwel gelijk. Alleen wat betreft het inkomensbeslag zien we dat niet-westers allochtonen een relatief lager beslag leggen op de WW. De indicator voor opleiding tenslotte heeft duidelijk invloed op de verdeling naar beslag in tijd en inkomen. Mensen met een lage opleiding leggen duidelijk meer beslag op de WW dan mensen met een gemiddelde of hoge opleiding. Wel is het zo dat mensen met een gemiddelde opleidingsindicatie het meest vertegenwoordigd zijn in de groep WW-gebruikers.

Tabel B3.2 geeft een eerste inzicht in hoe het WW-beslag is verdeeld over verschillende groepen. Waar hier nog geen rekening mee is gehouden, is de verdeling van werk over de verschillende groepen. Dit is met name van belang omdat je alleen vanuit werk in de WW terecht kunt komen. Daardoor zal voor groepen waar veel gewerkt wordt het risico om in de WW terecht te komen groter zijn. Zo zagen we bijvoorbeeld dat mannen in absolute zin een groter beslag op uitkeringen leggen dan vrouwen. Gerelateerd aan de gewerkte tijd zou er echter een ander beeld kunnen ontstaan. Hier zullen we later in deze bijlage nader op in gaan.

Tabel B3.2 Beslag in personen, tijd en inkomen op de WW naar persoonskenmerken

Verdeling WW-beslag	Aandeel binnen groep WW-gebruikers	Beslag in dagen	Beslag in inkomen	Aandeel binnen totale panel
Vrouwen	41%	42%	29%	49%
Mannen	59%	58%	71%	51%
Totaal aantal WW-ers	100%	100%	100%	
Geboortjaar tussen 1970-1985	24%	12%	8%	24%
Geboortjaar tussen 1960-1969	36%	28%	23%	22%
Geboortjaar tussen 1950-1959	19%	20%	19%	19%
Geboortjaar tussen 1940-1949	14%	20%	22%	17%
Geboortjaar tussen 1924-1939	8%	19%	28%	17%
Totaal aantal WW-ers	100%	100%	100%	
Autochtoon	80%	79%	80%	82%
Niet-westers allochtoon	10%	10%	8%	10%
Westers allochtoon	10%	11%	12%	8%
Totaal aantal WW-ers	100%	100%	100%	
Lage opleidingsindicatie	35%	46%	41%	33%
Gemiddelde opleidingsindicatie	38%	33%	33%	33%
Hoge opleidingsindicatie	28%	20%	27%	33%
Totaal aantal WW-ers	100%	100%	100%	

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

TYOLOGIEËN VAN GEBRUIK VAN DE WW

Op basis van de tabel uit de vorige paragraaf en eerder verricht onderzoek²⁸ naar patronen in het gebruik van de WW onderscheiden we de volgende vijf typen van gebruik van de WW:

- Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar).
- Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar).
- Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar).
- Twee keer in de WW (korter dan 1 jaar en langer dan 1 jaar).
- Meer dan twee keer in de WW (korter dan 1 jaar en langer dan 1 jaar).

In tabel B3.3 is de verdeling van het IPO-panel in 1989 – 2000 en de totale WW-populatie in 1998 – 2002 naar WW-gebruik weergegeven. De verdeling is zowel naar personen weergegeven als naar het cumulatieve beslag in tijd en inkomen van de verschillende typen van WW-gebruik.

We zien dat over een langere periode (namelijk 12 jaar) genomen het aandeel eenmalig (langdurig) werklozen afneemt en het aandeel meermalig langdurig werklozen toeneemt ten opzichte van een tijdsbestek van vijf jaar. Over vijf jaar gemeten zat bijna driekwart van de mensen eenmalig in de WW, terwijl dit over 12 jaar 55 procent is. Naar beslag van de tijd zien we dit verband nog duidelijker. Herhaald werklozen nemen over 12 jaar gemeten 61 procent van het totale tijdsbeslag in, terwijl dit over vijf jaar slechts 28 procent was.

²⁸ Bijwaard, G., B. van Dijk, J. de Koning, H. Kroes & P. van Nes (2005) *Patronen in het gebruik van de WW*. In opdracht van SZW.

Tabel B3.3 Aantal personen en beslag in tijd en inkomen per typologieklaas van WW-gebruik op basis van het IPO-panel (1989-2000) en de totale WW-populatie (1998-2002)

Typologieën van WW-gebruik	IPO panel 1989-2000 (a)			WW-populatie 1998-2002 (b)	
	Aantal personen	Tijdsbeslag	Inkomens beslag	Aantal personen	Tijdsbeslag
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	40%	9%	8%	47%	10%
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	6%	6%	6%	7%	7%
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	9%	23%	29%	19%	56%
<i>Eenmalig, subtotaal</i>	55%	39%	42%	72%	72%
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	12%	4%	4%	10%	3%
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	12%	20%	20%	7%	13%
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	4%	2%	2%	5%	2%
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	17%	35%	32%	6%	10%
<i>Meermalig, subtotaal</i>	45%	61%	58%	28%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	13.580 personen	7.139.231 dagen	201.659.954 euro	1.073.952 personen	66.226.240 weken

a) Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

b) Bron: Het onderzoek naar patronen in het gebruik van de WW in opdracht van SZW (Bijwaard et al., 2005).

Hoe is het gebruik van de WW verdeeld binnen verschillende groepen? In tabel B3.14a en B3.14b is per groep naar geslacht, etniciteit, leeftijd de verdeling van de personen over de verschillende typologieklassen gegeven. Ook hier is weer een vergelijking gemaakt met de WW-populatie van 1998 tot en met 2002. We zien zowel binnen het IPO-panel als binnen de WW-populatie dat de verschillen tussen de groepen naar geslacht en etniciteit gering zijn. Wel zitten niet-westers allochtonen zowel in het IPO-panel als in de WW-populatie iets vaker herhaald in de WW dan autochtonen. Voor wat betreft de leeftijdsopbouw is een duidelijk patroon te onderscheiden voor beide populaties. Voor beide populaties is te zien dat ouderen relatief vaker langdurig in de WW zitten. Echter waar dit over vijf jaar voor de helft van de ouderen eenmalig was, is dit over 12 jaar nog voor 28 procent eenmalig en heeft 33 procent herhaald langdurig (langer dan een jaar) in de WW gezeten.

In tabel B3.14c is voor de drie groepen van opleidingsindicatie de verdeling van personen over de typologieklassen van WW-gebruik weergegeven. Dit kon alleen voor het IPO-panel gedaan worden. We zien hier dat mensen met een lage opleidingsindicatie vaker in de langdurende klassen zitten dan mensen met een gemiddelde of hoge

opleidingsindicatie. Mensen met een hoge opleidingsindicatie zitten relatief vaker eenmalig in de WW.

Behalve dat we kunnen kijken naar de verdeling van het gebruik van WW *binnen* verschillende groepen, kunnen we ook bekijken wat de samenstelling is van de verschillende typologieklassen van WW-gebruik. In de tabellen B3.15, B3.16 en B3.17 zijn de typen van WW-gebruik vergeleken op basis van persoonskenmerken, huishoudkenmerken en de bedrijfsklasse waarin mensen werkzaam waren begin 2000. We zullen hier per type van WW-gebruik kort de belangrijkste uitkomsten samenvatten.

- De klasse ‘eenmalig WW, korter dan een jaar’ bestaat voor bijna driekwart uit mensen die in 1989 jonger dan 30 jaar waren (de klassen ‘1960-1969’ en ‘1970-1985’).
- De klasse ‘eenmalig WW, langer dan twee jaar’ bestaat voor tweederde uit personen van 40 jaar of ouder in 1989, voor ongeveer de helft uit mensen met een lage opleidingsindicatie en relatief veel echtparen zonder (thuiswonende) kinderen. Mensen in deze klasse zijn relatief wat vaker afkomstig uit de sectoren handel & horeca, financiële en zakelijke dienstverlening en de zorg.
- Mensen die twee of meer keer in de WW hebben gezeten met een cumulatieve duur van *minder* dan een jaar zijn veelal jonge echtparen met kinderen en hebben een gemiddelde opleidingsindicatie. Personen in de subcategorie met meer dan twee WW-perioden zijn relatief vaker afkomstig uit de sectoren landbouw & visserij, de bouw en de uitzendbranche.
- Mensen die twee of meer keer in de WW hebben gezeten met een cumulatieve duur van *meer* dan een jaar zijn veelal tussen de 20 en 40 jaar in 1989, zijn wat vaker van allochtone afkomst en hebben overwegend een lage of gemiddelde opleidingsindicatie. Wat betreft sector waaruit men afkomstig is, zien we ongeveer hetzelfde patroon als bij de groep kortdurende herhalingswerklozen.

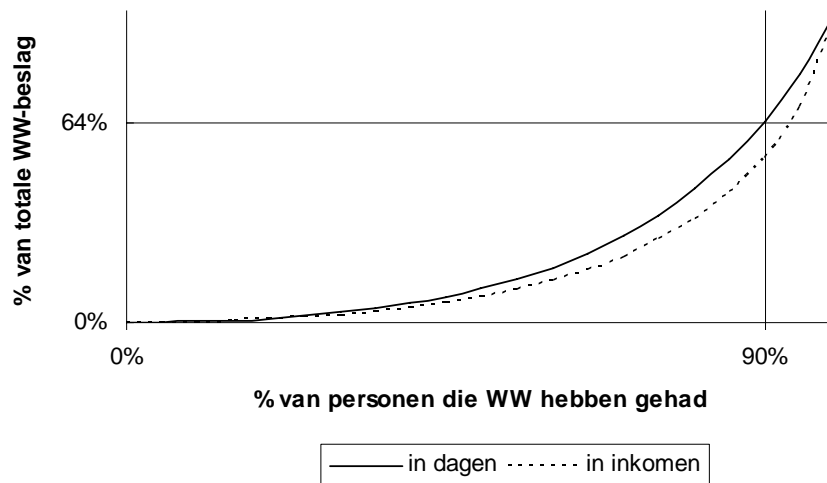
CONCENTRATIE VAN GEBRUIK VAN DE WW

In deze paragraaf gaan we in op concentratie van gebruik van de WW. In het vorige hoofdstuk is voor de totale groep uitkeringsgebruikers een Lorenzcurve weergegeven. Het principe van de Lorenzcurve is dat hoe rechter de lijn is, hoe gelijk het WW-gebruik verdeeld is over de personen die in de WW hebben gezeten. Bij een 45-graden-lijn zou het gebruik dus volkomen gelijk verdeeld zijn.

Concentratie binnen groep WW-gerechtigden

In figuur B3.1 is te zien dat tien procent van de WW-gebruikers 36 procent van de totale WW-duren voor hun rekening neemt en zelfs 47 procent van het totale inkomen uit de WW. In box B3.1 worden de kenmerken van deze ‘grootgebruikers’ van de WW besproken.

Figuur B3.1 Lorenzcurve van WW-gebruik (in dagen en in inkomen) voor totaal van WW-gebruikers

Box B3.1 Grootgebruikers van de WW

In tabel B3.18 en B3.19 zijn de persoons- en sectorkenmerken weergegeven van de tien procent van de WW-gebruikers die het meest gebruik maakt van de WW. Hierbij hebben we de WW-gebruikers ingedeeld in drie klassen naar mate van beslag. Vervolgens wordt per klasse het percentage mannen, vrouwen, autochtonen, etcetera weergegeven.

De klasse van WW-gebruikers met het hoogste WW-beslag kenmerkt zich door een hoog aandeel ouderen (40% ouder dan 50 jaar in 1989), veelal een lage opleidingsindicatie (57%) en iets meer westers allochtonen (13%) ten opzichte van de andere twee klassen van WW-beslag.

In tabel B3.19 is voor de drie onderscheiden klassen van WW-beslag weergegeven in welke sector men per 1-1-2000 werkzaam was (voor zover men dan niet in de WW zat). Er zijn geen grote verschillen zichtbaar qua samenstelling naar sector tussen de drie klassen van mate van WW-gebruik. WW-gebruikers die in de industrie werkzaam waren, leggen gemiddeld een wat lager beslag op de WW en WW-gebruikers in de sectoren landbouw & visserij, de uitzendbranche en het onderwijs hebben wat vaker een hoger WW-beslag ten opzichte van WW-gebruikers in andere sectoren. De verschillen zijn echter te klein om van concentratie van WW-gebruik in deze sectoren te kunnen spreken.

Hoe is het gebruik van de WW *binnen* elke groep verdeeld? In tabel B3.20 is de concentratie van gebruik binnen verschillende groepen naar geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsindicatie en inkomensdecielen weergegeven. Hierbij is dezelfde indeling in drie klassen naar mate van beslag gebruikt als in tabel B3.18 en B3.19, maar nu berekenen we geen percentages per klasse maar per achtergrondkenmerk (bijvoorbeeld vrouwen). Zo zien we dat van alle vrouwen die een keer een WW-uitkering hebben gehad de tien procent met het hoogste beslag 33 procent van het totale WW-beslag inneemt.

Voor alle groepen naar achtergrondkenmerken geldt dat er in meer of mindere mate sprake is van concentratie van WW-gebruik. De concentratie voor mannen is iets groter dan voor vrouwen. Naar leeftijd zien we grotere verschillen. Voor de jongste leeftijdsgroep is de concentratie het grootst. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt de

concentratie af. Voor autochtonen is de concentratie iets groter dan voor allochtonen, maar evenals voor geslacht geldt ook hier dat de verschillen niet groot zijn. Naarmate het opleidingsniveau hoger is, neemt de concentratie toe.

Concentratie gerelateerd aan totale populatie

Relateren we het beslag op de WW aan de totale beroepsbevolking dan is de uitkeringsongelijkheid natuurlijk nog veel groter, omdat dan ook rekening wordt gehouden met mensen die helemaal geen WW-uitkering hebben gehad. In totaal heeft 17 procent van de mensen in het panel een keer een WW-uitkering gehad. Binnen het totale panel is er dus concentratie van gebruik van sociale regelingen. Daarnaast is er binnen deze groep van gebruikers nog eens een subgroep die een groot beslag op uitkeringen legt. Dit wordt ook wel dubbele concentratie genoemd. Dit betekent dat 1,7 procent van de panelleden 36 procent van het totale WW-beslag in dagen en 47 procent van het totale WW-beslag in geld voor hun rekening neemt²⁹.

In tabel B3.4 is de verdeling van het WW-beslag voor het totale panel weergegeven waarbij vijf klassen van mate van beslag zijn onderscheiden. Vijf procent van het totale panel neemt 71 procent van het WW-beslag in dagen voor hun rekening en zelfs 79 procent van het totale inkomen uit WW.

Tabel B3.4 Verdeling WW-beslag ten opzichte van totale panel

Verdeling WW-beslag	in dagen	in inkomen
Indeling totale panel naar WW-beslag (a)		
83% nooit WW-uitkering gehad	0%	0%
2% met laagste beslag	0,5%	0,3%
5% met laag gemiddeld beslag	6%	4%
5% met hoog gemiddeld beslag	22%	16%
5% met hoogste beslag	71%	79%
Totale WW-beslag	100%	100%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

a) Voor dubbele concentratie nemen we 5 procentklassen, omdat anders de beslagen erg hoog worden.

Ook binnen verschillende groepen naar achtergrondkenmerken is er sprake van dubbele concentratie. Dit is weergegeven in tabel B3.21³⁰. De dubbele concentratie is het grootst voor vrouwen, ouderen, autochtonen, mensen met een hoge opleidingsindicatie en mensen met een heel laag of juist heel hoog dagloon.

²⁹ Tien procent van 17 procent is 1,7 procent.

³⁰ In de vorige bijlage hebben we de dubbele concentratie ook grafisch gepresenteerd. Dit is voor de WW echter minder zinvol, omdat maar een klein deel van de mensen een keer WW ontvangt. Dit levert erg dicht bij elkaar liggende curven op wanneer we naar dubbele concentratie kijken.

In box B3.2 zijn de resultaten uit deze paragraaf over concentratie in WW-gebruik nog eens samengevat. In de eerste kolom is weergegeven het percentage van het totaal aantal mensen, van het aantal mannen, etcetera dat een keer een WW-uitkering heeft gehad. In de tweede kolom zien we vervolgens hoeveel procent van het WW-beslag de grootgebruikers binnen de groep WW-gebruikers innemen. De derde kolom is in feite een combinatie van de eerste twee kolommen. Hier zien we hoeveel procent van het WW-beslag de grootgebruikers binnen de totale groep panelleden, binnen de groep mannen, etcetera innemen.³¹

Voor vrouwen is de dubbele concentratie wat groter dan voor mannen. Dit komt vooral doordat minder vrouwen een keer WW ontvangen. De concentratie binnen de groep vrouwelijke WW-gebruikers is namelijk lager dan bij mannelijke WW-gebruikers.

De dubbele concentratie is het laagst voor de leeftijdsklasse '1960-1969'. Dit komt vooral doordat relatief veel mensen in deze klasse een keer WW hebben ontvangen. De concentratie binnen de WW-gebruikers uit deze leeftijdsklasse is namelijk wel vrij groot. De oudste leeftijdsklasse kent de hoogste dubbele concentratie. Het gebruik van de WW is vrij gelijkmatig verdeeld over de WW-gebruikers uit deze leeftijdsgroep, maar doordat relatief weinig mensen in deze leeftijd in de WW terechtkomen, leidt dit tot een hoge dubbele concentratie.

Binnen de groep autochtonen is de dubbele concentratie hoger dan binnen de groep (met name niet-westers) allochtonen. Dit komt zowel doordat iets minder autochtonen een keer WW ontvangen als doordat de concentratie binnen de groep autochtone WW-gebruikers groter is dan binnen de groep allochtone WW-gebruikers.

De groep mensen met een hoge opleidingsindicatie kent de hoogste dubbele concentratie. Evenals bij autochtonen komt dit ook hier door een lager gebruik van de WW en een sterkere concentratie binnen de groep van WW-gebruikers.

Voor de groepen naar geslacht, etniciteit en opleiding vinden we redelijk gelijke patronen in concentratie tussen WW-gebruik en uitkeringsgebruik in zijn geheel. Het patroon voor concentratie in WW-gebruik naar leeftijd is echter tegengesteld aan dat van uitkeringsgebruik. WW-gebruik onder ouderen is geconcentreerd bij een kleine groep ouderen die daar langdurig gebruik van maken. Het uitkeringsgebruik onder ouderen is daarentegen veel gelijkmatiger verdeeld. Dit komt vooral door vervroegde uittrekking. Veel ouderen treden vervroegd uit en zitten vaak meerdere jaren in de Vut waardoor de concentratie binnen de groep ouderen laag is.

³¹ N.B: voor dubbele concentratie nemen we 5 procent van de betreffende groep, omdat anders de beslagen erg hoog worden.

Box B3.2 Concentratie van gebruik van de WW

	% dat een WW-uitkering heeft gehad	Concentratie binnen de groep WW-gebruikers	Concentratie binnen totale groep (=dubbele concentratie)
		10% van de WW-gebruikers neemt aan tijdsbeslag in:	5% van de betreffende groep neemt aan tijdsbeslag in:
Totale panel	17%	36%	71%
Geslacht			
Mannen	20%	37%	68%
Vrouwen	14%	33%	75%
Leeftijdsgroepen			
1970-1985	17%	38%	72%
1960-1969	28%	35%	52%
1950-1959	17%	31%	66%
1940-1949	13%	27%	73%
1924-1939	8%	20%	88%
Etniciteit			
Autochtonen	17%	36%	72%
Niet-westers allochtonen	21%	32%	59%
Westers allochtonen	18%	34%	67%
Opleidingsindicatie			
Laag	23%	30%	54%
Gemiddelde	25%	36%	58%
Hoog	18%	42%	74%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

RISICOPROFIEL MET BETREKKING TOT DE WW

In het vorige hoofdstuk hebben we gekeken naar het risico voor mensen om een uitkering te ontvangen. Dit hebben we gedaan door middel van risicoprofielen. Ook met betrekking tot het gebruik van de WW zijn dergelijke risicoprofielen op te stellen. We doen dit voor alle personen die in de periode 1989-2000 tenminste tien jaar in het panel hebben gezeten en die tijdens die periode een WW-uitkering hebben gehad, hebben gewerkt of een combinatie van beide hebben gehad. Het gaat in deze paragraaf dus om een subpopulatie van mensen die als het ware actief op de arbeidsmarkt participeren. Hierdoor zullen enkele percentages afwijken van percentages in eerdere paragrafen. Daarbij komt nog eens dat we mensen die minder dan tien jaar in het panel zaten buiten beschouwing laten. Het risicoprofiel is gedefinieerd als het aantal dagen dat iemand WW heeft ontvangen gedeeld door het aantal gewerkte dagen.

In tabel B3.5 is het risicoprofiel weergegeven voor alle personen die in de periode 1989-2000 tenminste tien jaar in het panel hebben gezeten. Driekwart van personen die minstens tien jaar in het panel zaten, heeft nooit een WW-uitkering ontvangen. De

personen die wel een keer WW hebben ontvangen, zijn vrij gelijkmatig verdeeld over de verschillende risicoklassen. Acht procent heeft een verhouding ‘WW/werk’ van meer dan 0,24.

Tabel B3.5 Indeling van het panel naar risicoprofiel WW (verhouding aantal dagen in de WW gedeeld door aantal gewerkte dagen)

WW-risicoprofiel	Verhouding	Aandeel personen
Nooit WW-uitkering gehad	0%	75%
Relatief kort WW gehad	1-4%	7%
	4-8%	4%
	8-16%	4%
	16-24%	3%
Relatief lang WW gehad	24-32%	2%
	>32%	6%
	Totaal	100%
Aantal personen in subpopulatie		45.253

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Hoe is het WW-risicoprofiel voor verschillende groepen? In tabel B3.22 zijn de risicoprofielen voor afzonderlijke groepen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicatie weergegeven. Daarnaast zijn hieronder in figuur B3.2a – B3.2d de WW-risicoprofielen per groep nog eens grafisch weergegeven. Hier zien we bijvoorbeeld dat 76 procent van de vrouwen nooit een WW-uitkering heeft gehad, 15 procent relatief kort WW heeft gehad (ten opzichte van het aantal gewerkte dagen) en 9 procent heeft relatief lang een WW-uitkering gehad.

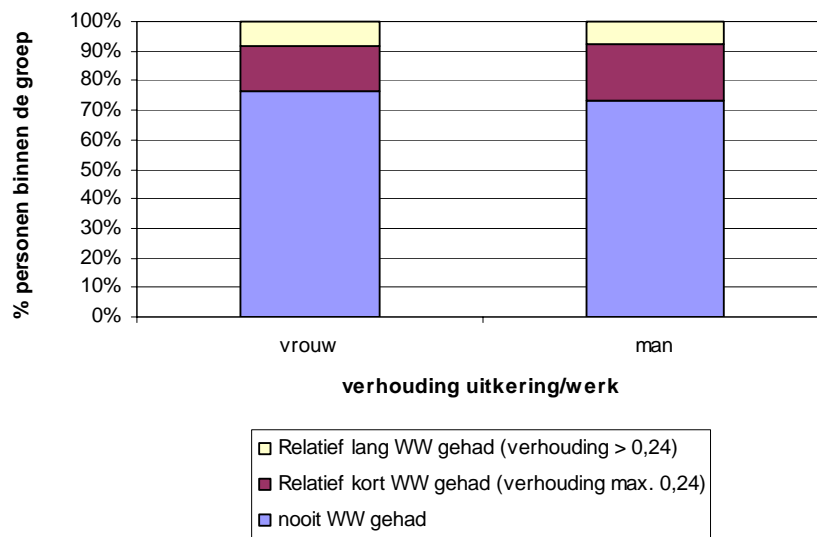
Tussen mannen en vrouwen zijn geen grote verschillen in risicoprofiel. Naar leeftijd zien we dat jongeren relatief meer kans hebben om in de WW terecht te komen, maar dat zijn doorgaans kortdurende perioden en zij hebben relatief lang gewerkt. De drie oudste leeftijdsgroepen hebben ongeveer even grote kans om een keer WW te ontvangen, maar naarmate de leeftijd stijgt, zien we duidelijk een steeds ongunstiger risicoprofiel. De kans wordt steeds kleiner om vanuit een WW-situatie weer aan het werk te komen.

Niet-westers allochtonen hebben de grootste kans om in de WW terecht te komen (39 procent heeft een keer WW gehad). Zij hebben daarnaast ook de meest ongunstige verhouding tussen aantal dagen in de WW en aantal gewerkte dagen. In het begin van dit hoofdstuk zagen we dat het WW-beslag redelijk gelijk verdeeld is over autochtonen en allochtonen. Dit lijkt in tegenspraak met elkaar. Bedacht moet echter worden dat het in deze paragraaf specifiek om de relatie werk en WW gaat. Het ongunstige risicoprofiel voor niet-westers allochtonen wijst erop dat zij relatief vaak via de WW in de bijstand terecht komen in plaats van dat ze weer aan het werk komen.

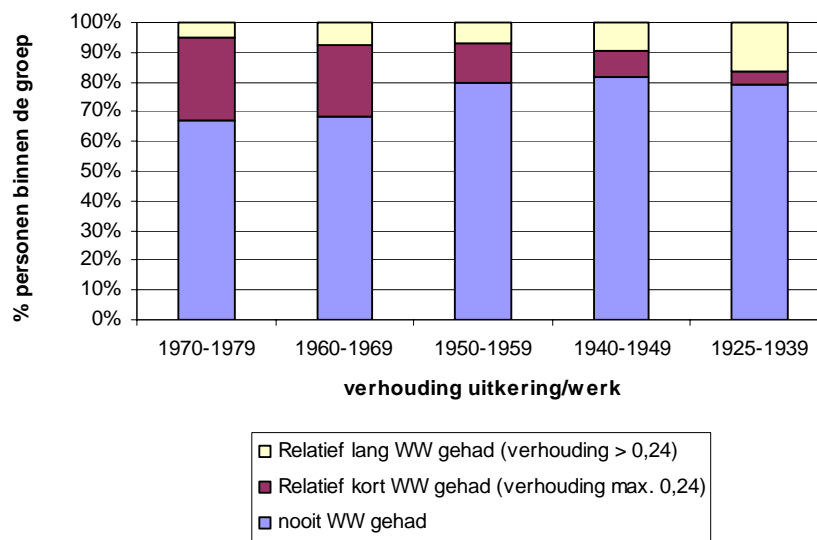
Opleiding lijkt niet zozeer invloed te hebben op de kans om in de WW terecht te komen (70 procent van de laag en gemiddeld opgeleiden heeft nooit WW gehad tegen 80 procent van de hoog opgeleiden), maar vooral op het vermogen (daarna) weer aan het werk te komen. We zien namelijk bij laag opgeleiden meer mensen met een verhouding ‘WW-

uitkering/werk' van meer dan 32 procent. Voor laag opgeleiden is het risico groter om herhaaldelijk in de WW terecht te komen dan voor hoger opgeleiden. Daarnaast komen zij ook minder makkelijk weer aan het werk, zodat ze een grotere kans hebben om via de WW in de bijstand terecht te komen.

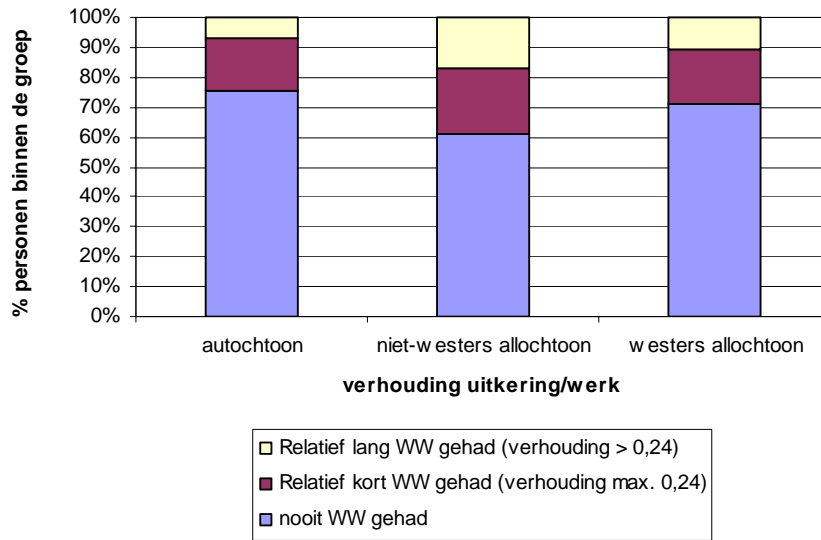
Figuur B3.2a WW-risicoprofiel naar geslacht

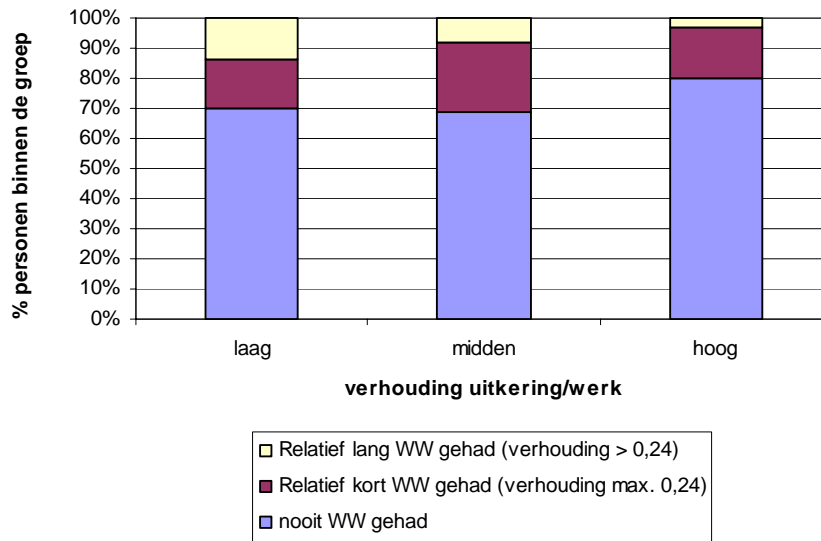
Figuur B3.2b WW-risicoprofiel naar leeftijdsgroepen

Figuur B3.2c *WW-risicoprofiel naar etniciteit*

Figuur B3.2d *WW-risicoprofiel naar opleidingsindicatie*

In box B3.3 wordt de mogelijkheid van een ‘spaar-WW’ besproken aan de hand van het risicoprofiel van mensen.

Box B3.3 Sparen voor eigen WW-uitkering

Een praktische toepassing van de besproken risicoprofielen is het bestuderen van de haalbaarheid van 'sparen' voor de eigen WW-uitkering als mogelijk alternatief voor de huidige collectieve sectorvoorzieningen.

We maken de veronderstelling dat het gemiddelde percentage van de tijd dat de panelleden in de periode 1989 – 2000 gewerkt hebben en het gemiddelde percentage dat zij een uitkering hebben ontvangen representatief zijn voor de gemiddelden over het hele arbeidsleven. Gemiddeld heeft men 71 procent van de tijd gewerkt en 3 procent van de tijd een WW-uitkering gehad. Nemen we de gemiddelde verhouding 'WW-uitkering/werk' als uitgangspunt dan moet men dus per gewerkte dag 0,04 (=3/71) WW-uitkeringsdag sparen.

Hoeveel mensen hebben dan in 1989 – 2000 hun eigen WW-uitkering bijeen 'gespaard'? In tabel B3.5 is te zien dat 75 procent van de mensen nooit een WW-uitkering heeft gehad en dus het totale spaarsaldo overhoudt. Zeven procent heeft een verhouding 'uitkering/werk' van maximaal 4 procent. Deze mensen houden dus recht op uitkering over. Ongeveer 8 procent komt tot 250 procent tekort en 11 procent komt meer dan 250 procent aan WW-recht tekort. Laag opgeleiden, ouderen en niet-westers allochtonen hebben de meeste kans om WW-recht tekort te komen. Ongeveer 11 procent van de mensen zit redelijk dicht in de buurt van het evenwicht van sparen en het opnemen van het spaarsaldo (tussen 1% en 8%, tabel 3.5).

Onder de hierboven gemaakt veronderstelling betekent het dus dat driekwart van de mensen tijdens hun arbeidsleven het gespaarde WW-recht in het geheel niet zal gebruiken, dat zeven procent een deel van het WW-spaarsaldo benut en dat ongeveer één op de vijf mensen juist een aanzienlijk tekort opbouwt. Zeker voor laatstgenoemde groep geldt dat de prikkel tot beperking van het uitkeringsgebruik die uitgaat van een spaarsysteem niet voldoende zal zijn om evenwicht te brengen tussen het gespaarde bedrag en het bedrag dat nodig is voor de uitkeringen.

GEBRUIK VAN WW IN RELATIE TOT WERK EN GEBRUIK VAN ANDERE SOCIALE REGELINGEN

In deze paragraaf gaan we in op het gebruik van de WW in relatie tot het gebruik van andere sociale regelingen. De volgende vragen staan hierbij centraal:

- In hoeverre is er sprake van cumulatie van gebruik van sociale regelingen? Leidt bijvoorbeeld gebruik van de WW tot een verhoogde kans op gebruik van WAO?
- Hoe is de relatie tussen de typen van WW-gebruik en het gebruik van andere sociale regelingen?
- Wat zijn de patronen van gecombineerd gebruik van sociale regelingen en welke groepen mensen hebben welke patronen?

Cumulatie van gebruik van sociale regelingen

In deze subparagraaf gaan we in op cumulatie van gebruik van sociale regelingen aan de hand van de correlatie tussen (1) het aantal keer dat mensen in verschillende situaties zitten en (2) de cumulatieve duur (in dagen) in verschillende situaties. Je kunt dan bijvoorbeeld zien in hoeverre een langer verblijf in de WW samengaat met een langer verblijf in de WAO.

In tabel B3.6 zijn de correlatiecoëfficiënten weergegeven tussen frequenties van verschillende situaties.³² Het aantal gewerkte perioden hangt positief samen met het

³² De correlatiecoëfficiënt is een maatstaf voor de lineaire relatie tussen twee variabelen ten opzichte van hun gemiddelde. Als beide variabelen tegelijkertijd boven of juist onder hun gemiddelde liggen, is de correlatiecoëfficiënt positief. Wanneer de ene variabele boven het gemiddelde ligt, terwijl de andere variabele er onder ligt, is de correlatiecoëfficiënt negatief. De correlatiecoëfficiënt ligt tussen -1 en +1. In tabel B3.6 zien we een positieve coëfficiënt van

aantal perioden in de WW, bijstand en ziektewet en negatief met het WAO- en pensioenperioden. Dit zijn logische verbanden aangezien WAO en pensioen vaak eindstations zijn van waaruit geen uitstroom naar werk meer plaatsvindt, terwijl vooral WW en (in mindere mate) bijstand en ziektewet bedoeld zijn voor mensen die nog actief participeren op de arbeidsmarkt.

Het aantal WW-perioden is positief gecorreleerd met bijstands-, WAO- en Ziektewetperioden. Dit geeft aan dat er cumulatie-effecten zijn. Als je een keer WW hebt gekregen, is de kans groter om ook een keer bijstand, WAO of een ziektewet-uitkering gehad te hebben. Pensioenen en WW hebben een negatief verband. Dit zal vooral veroorzaakt worden doordat jongeren relatief vaker gebruik maken van de WW dan ouderen. Jongeren zullen natuurlijk nog niet met pensioen gaan in een periode van twaalf jaar.

Tabel B3.6 Correlatiematrix van aantal perioden in verschillende situaties

Aantal perioden in:	Werk	WW	Bijstand	WAO	Ziektewet	Vut	Overig pensioen
Werk		0,41**	0,22**	- 0,07**	0,25**	- 0,01**	- 0,01**
WW			0,17**	0,06**	0,48**	- 0,03**	- 0,03**
Bijstand				NS	0,17**	- 0,07**	- 0,02**
WAO					0,17**	0,01**	0,03**
Ziektewet						- 0,02**	- 0,02**
Vut							0,31**
Overig pensioen							

NS Correlatie is niet significant afwijkend van nul.

* Correlatie is significant met een 95%-betrouwbaarheidsinterval.

** Correlatie is significant met een 99%-betrouwbaarheidsinterval.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In tabel B3.7 is op dezelfde wijze als in de voorgaande tabel een correlatiematrix weergegeven maar nu van de cumulatieve duur dat men in verschillende situaties heeft gezeten. In tegenstelling tot de voorgaande tabel is in tabel B3.7 de coëfficiënt van werk en bijstand negatief. Dit geeft aan dat er weliswaar een positieve samenhang is tussen de kans op een bijstandperiode en de kans op een periode van werk, maar dat de duur in de ene situatie wel ten koste gaat van de duur in de andere situatie. Voor de relatie tussen werk en WW zien we juist dat een langere duur in de WW positief samenhangt met een langere gewerkte tijd. Hiervoor zijn twee verklaringen. Ten eerste hangt de duur van het

0,41 voor de relatie tussen het aantal gewerkte perioden en het aantal WW-perioden. Dit betekent dus dat een groter aantal WW-perioden samengaat met een groter aantal gewerkte perioden. Dit is normaal, omdat mensen pas recht hebben op een WW-uitkering na een periode van werk. Dat de correlatie niet 100 procent is, komt doordat de gebruikte correlatiecoëfficiënt geen causaal verband aangeeft. De coëfficiënt geeft dus puur het gezamenlijke patroon van twee situaties weer. Aangezien niet alle mensen die werken ook een keer WW ontvangen, is de correlatie dus niet 100 procent.

WW-recht af van de duur dat iemand gewerkt heeft. Ten tweede bestaat het grootste deel van de WW-gebruikers uit mensen voor wie de WW-periode een tijdelijke onderbreking is van het arbeidsleven en die het grootste deel van de periode gewerkt hebben. Ten opzichte van mensen die nooit WW hebben gehad, maar bijvoorbeeld wel bijstand, WAO, pensioen of geen inkomen, hebben WW-gebruikers dan vaak langer gewerkt.

Ook in tabel B3.7 zien we cumulatie-effecten tussen gebruik van de WW en gebruik van andere sociale regelingen. De duur in de WW correleert positief met de duur in de bijstand, WAO, Ziektewet, Vut en overig pensioen. Hier is ook de samenhang tussen de duur in de WW en duur van pensioen positief. Dit komt overeen met eerder gevonden patronen dat ouderen vaak langdurig in de WW zitten en dit is natuurlijk de groep die met pensioen of met de Vut gaat. Hierdoor ontstaat een positieve correlatie tussen de WW-duur en de duur van Vut/pensioenen.

Tabel B3.7 Correlatiematrix van duur in verschillende situaties

Cumulatieve duur in dagen in:	Werk	WW	Bijstand	WAO	Ziektewet	Vut	Overig pensioen
Werk		0,07**	- 0,18**	- 0,18**	0,03**	- 0,12**	- 0,09**
WW			0,04**	0,03**	0,31**	0,02**	0,01*
Bijstand				- 0,02**	0,04**	- 0,06**	- 0,02**
WAO					0,12**	0,06**	0,02**
Ziektewet						- 0,02**	NS
Vut							0,39**
Overig pensioen							

NS Correlatie is niet significant afwijkend van nul.

* Correlatie is significant met een 95%-betrouwbaarheidsinterval.

** Correlatie is significant met een 99%-betrouwbaarheidsinterval.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

WW-typologieën in relatie tot andere situaties

In tabel B3.23 is per typologieklassse van WW-gebruik het gemiddeld aantal dagen dat men andere uitkeringen heeft gehad weergegeven. Dit is voor zowel het totale panel gedaan als per groep gesplitst naar geslacht, etniciteit, leeftijd, opleidingsindicatie en sector. Voor een gecomprimeerde tabel verwijzen we naar tabel B3.12 achter in deze bijlage.

Mensen die nooit WW hebben gehad tijdens de onderzoeksperiode hebben gemiddeld 614 uitkeringsdagen gehad. Daarvan hebben ze gemiddeld 210 dagen WAO gehad, 170 dagen bijstand en 173 dagen pensioen/lijfrente/Vut³³. Mensen die korter dan een jaar in de WW zitten hebben gemiddeld ongeveer een gelijk aantal uitkeringsdagen als mensen

³³ Het surplus van het totaal aan uitkeringen minus WW, WAO, bijstand en pensioen/lijfrente/Vut wordt veroorzaakt door ziektewet-uitkeringen en overige pensioenen.

die geen WW hebben ontvangen. Wel is de samenstelling van uitkeringen anders. In aanvulling op WW hebben ze vaker bijstand gehad en minder vaak WAO of pensioen.

Naarmate mensen langer in de WW zitten neemt het gemiddeld aantal totale uitkeringsdagen toe. Voor een deel wordt dit natuurlijk veroorzaakt door het aantal dagen in de WW, maar ook het surplus van uitkeringen minus WW stijgt naarmate de gemiddelde WW-duur toeneemt. Ook per uitkeringstype is te zien dat naarmate de WW-duur toeneemt de gemiddelde duur van de betreffende uitkeringsstypen toeneemt. De gemiddelde duur dat men werkt, neemt daarentegen af.

Hoe zijn de gemiddelde uitkeringsduren in relatie tot het WW-gebruik voor verschillende groepen? Mannen hebben gemiddeld een groter aantal dagen gewerkt en WAO of pensioen/lijfrente/Vut gehad. Vrouwen ontvangen gemiddeld vaker bijstand dan mannen. Deze patronen gelden zowel voor mensen die geen WW ontvingen als voor mensen die wel WW ontvingen. Er lijken dus geen verschillen te zijn tussen mannen en vrouwen in WW-gebruik in relatie tot andere regelingen.

Wat betreft etniciteit zien we vooral voor niet-westers allochtonen een opvallend patroon. Voor autochtonen zien we het 'verwachte' patroon dat het gemiddeld aantal dagen WAO, bijstand en pensioen toeneemt en het aantal gewerkte dagen afneemt naarmate de WW-duur toeneemt. Voor niet-westers allochtonen die meer dan één keer in de WW hebben gezeten, zien we echter een tegengesteld patroon. Niet-westers allochtonen die *langer* dan een jaar herhaald in de WW hebben gezeten, hebben gemiddeld langer gewerkt en korter bijstand ontvangen dan niet-westers allochtonen die *korter* dan een jaar herhaald in de WW zaten. Laatstgenoemde groep bestaat voor het grootste gedeelte uit mensen die jonger dan 30 jaar waren in 1989. Deze groep mensen komt kortdurend in de WW terecht en heeft vervolgens een grotere kans om in de bijstand terecht te komen dan om weer aan het werk te komen.

Zoals reeds eerder aangegeven neemt het beslag op het gebruik van sociale regelingen toe met het toenemen van de leeftijd. Dit zien we ook duidelijk terug in tabel B3.23. Vooral het gebruik van WW, WAO en pensioen is duidelijk hoger voor ouderen dan voor jongeren. De bijstand vertoont een minder duidelijk patroon over de leeftijdsgroepen. Opvallend is dat voor de jongste leeftijdsgroep er een duidelijk verschil is tussen personen die geen WW hebben gehad en personen die wel WW hebben ontvangen. Laatstgenoemden hebben gemiddeld aanmerkelijk langere bijstandsduren. Voor andere leeftijdsgroepen is dit verschil minder groot. Jongeren hebben vaak kortdurende WW-rechten en hebben daardoor meer kans om vervolgens in de bijstand terecht te komen.

Bij de oudste leeftijdsgroep zien we dat mensen die eenmalig kortdurend in de WW zaten lang in de bijstand hebben gezeten. Hier gaat het vooral om mensen met een patroon waarbij WW en werk elkaar afwisselen. Op een gegeven moment hebben zij hun WW-recht verbruikt en komen zij in de bijstand terecht. Wat betreft de relatie tussen WW en pensioen/Vut tenslotte zien we dat vooral ouderen die meer dan één keer in de WW hebben gezeten gemiddeld lange tijd pensioen ontvingen. Ouderen die een hoger risico hebben om in een uitkeringssituatie terecht te komen, zullen waarschijnlijk eerder geneigd zijn om vervroegd uit te treden.

Mensen met een hoge opleidingsindicatie hebben over het algemeen een lager risico om in een uitkeringssituatie terecht te komen. Dit zien we ook terug in tabel B3.23. Het gebruik van met name WAO en bijstand is voor met mensen met lage inkomens aanzienlijk hoger dan voor mensen met een hoog inkomen. Dit geldt ook voor zowel de

mensen met een hoge opleidingsindicatie die WW hebben gehad als mensen met een hoge opleidingsindicatie zonder WW. Mensen met een hoge opleidingsindicatie zitten ongeveer even lang in de WW als mensen in de andere twee groepen, maar maken aanzienlijk minder gebruik van de WAO en bijstand en hebben gemiddeld langer gewerkt. Daarentegen zien we voor mensen met een hoge opleidingsindicatie die eenmalig langdurig in de WW zaten wel een meer dan gemiddeld gebruik van pensioenen.

De laatste onderverdeling is naar sector. Voor deze splitsing is het aantal WW-typen teruggebracht tot drie klassen vanwege het kleine aantal waarnemingen voor sommige subcategorieën. In de sector landbouw en visserij is de gemiddelde WW-duur hoger dan in andere sectoren. Mensen in deze sector die langdurig van de WW gebruik maken, maken echter niet lang gebruik van de bijstand. Langdurige WAO-perioden komen, behalve bij mensen in sociale werkplaatsen, ook in de sectoren vervoer & communicatie en (in mindere mate) de bouw voor. De combinatie van WW en langdurige bijstand komt veel voor in de uitzendbranche. Voor de overige sectoren zijn weinig duidelijk afwijkende patronen te vinden.

Typologieën van gecombineerd gebruik van WW, werk en overige sociale regelingen

In tabel B3.8 zijn de typologieën van gecombineerd gebruik van WW en andere inkomenssituaties weergegeven. Omdat er een grote hoeveelheid combinaties mogelijk is, hebben we een aantal keuzen moeten maken. Zo laten we de situaties ‘ziektewet-uitkering’, ‘geen inkomen’ en de categorie ‘overig’ buiten beschouwing voor wat betreft de klassen van combinaties met WW. Dit wil zeggen dat iemand die in de klasse ‘werk en WW’ valt naast deze twee situaties mogelijk ook een ziektewet-uitkering heeft gehad of een periode geen inkomen heeft gehad. Aangezien hiermee het aantal mogelijke combinaties van inkomenssituaties exponentieel toeneemt, hebben we ervoor gekozen alleen combinaties van werk, WW, WAO, bijstand en Vut te onderscheiden. Een tweede keuze is dat Vut ‘voorrang’ heeft op andere situaties. Dit wil zeggen dat iemand die tijdens de periode werk, WW en Vut heeft gehad in deze klasse valt onafhankelijk van of hij of zij ook andere situaties als bijvoorbeeld bijstand heeft gehad. We hebben de categorie ‘pensioenen/lijfrente/Vut’ in combinatie met leeftijd (55 jaar of ouder op moment van uittrekking) als indicator voor vervroegde uittrekking gebruikt.

De klassen ‘bijstand overig’, ‘WAO overig’ en ‘Vut overig’ zijn alle overige combinaties waarin geen WW-uitkeringen voorkomen. Hierbij geldt dat Vut ‘voorrang’ heeft op de WAO en de WAO ‘voorrang’ op de bijstand. Mensen die bijvoorbeeld in de bijstand hebben gezeten, nog een tijdje hebben gewerkt en uiteindelijk in de WAO terecht te komen, vallen dan dus onder de categorie ‘WAO overig’. De categorie ‘Alleen WW en pensioen gehad’ bestaat voor het grootste gedeelte uit ouderen die in 1989 in de WW zaten en daar tot hun 65^e in hebben gezeten.

In totaal heeft 17 procent van alle panelleden een combinatie met een WW-uitkering gehad (zie tabel B3.8). Deze 17 procent neemt 28 procent van het uitkeringsbeslag in tijd en 21 procent van het uitkeringsbeslag in inkomen voor hun rekening. De overige uitkeringssituaties omvatten 28 procent van alle panelleden en nemen samen maar liefst 72 en 79 procent van het uitkeringsbeslag in tijd en inkomen voor hun rekening. Op het totaal van uitkeringsgebruik maakt de totale groep mensen met een combinatie met WW dus bescheiden gebruik van andere sociale regelingen.

Dit komt vooral door de groep die alleen werk en WW heeft gehad. Deze groep bevat iets meer dan de helft van alle mensen met een WW-uitkering, maar neemt slechts acht procent van het totale uitkeringsbeslag voor hun rekening. De overige groepen van combinaties met WW hebben een aanzienlijk slechtere verhouding in uitkeringsbeslag ten opzichte van het aantal personen (zie laatste kolom uit tabel B3.8). De groep die zowel WW als bijstand als WAO heeft gehad, heeft met 4,3 de hoogste verhouding 'tijdsbeslag/personen'. Deze groep legt dus gerelateerd aan het aantal personen in deze groep het hoogste beslag op sociale regelingen.

Tabel B3.8 Aantal personen en beslag in tijd en inkomen per typologieklassie naar typologieën van combinatie van werk, WW en gebruik van overige sociale regelingen over de periode 1989-2000

	aantal personen	Uitkeringsbeslag		Verhouding
		in tijd	in inkomen	Tijdsbeslag / personen
Combinaties met WW				
Werk en WW gehad	9,5%	8%	6%	0,8
Werk, WW en bijstand gehad	4,3%	9%	6%	2,1
Werk, WW en WAO gehad	1,6%	6%	4%	3,8
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	0,7%	3%	2%	4,3
Werk, WW en Vut gehad	0,6%	2%	3%	3,3
Alleen WW en pensioen gehad	0,2%	0%	0%	0,0
subtotaal	17%	28%	21%	1,6
Overige uitkeringssituaties				
Bijstand overig	9,3%	19%	13%	2,0
WAO overig	7,4%	28%	26%	3,8
Vut overig	4,9%	14%	24%	2,9
Overig ¹	5,9%	11%	16%	1,9
subtotaal	28%	72%	79%	2,6
Overig				
Altijd gewerkt	26,8%	0%	0%	0
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	18,3%	0%	0%	0
Nooit inkomen gehad	10,5%	0%	0%	0
subtotaal	55%	0%	0%	0
Totaal	100%	100%	100%	
Aantal	79.288 personen	56.491.147 dagen	1.936.818.124 euro	

¹ De klasse 'Overig' bevat mensen die overige pensioenen en/of een ziekte-uitkering hebben gehad zonder dat zij één van de andere uitkeringsstypen hebben gehad.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In tabel B3.24 is per typologieklassie de cumulatieve verdeling in tijd over werk, uitkeringen en geen inkomen weergegeven. In de klassen 'werk en WW' en 'werk, WW en bijstand' wordt het grootste gedeelte van de tijd gewerkt. In de klassen waarin WAO of Vut voorkomt, wordt de meeste tijd in een uitkeringssituatie doorgebracht. In tabel

B3.25 is te zien om welke soort uitkeringen het gaat. Zoals we eerder zagen leggen mensen in de klasse ‘Werk, WW, bijstand en WAO’ een relatief hoog beslag op uitkeringen. Dit gebruik is vrij gelijkmatig verdeeld over de drie afzonderlijke sociale regelingen.

In tabel B3.26 zijn de typologieën van gecombineerd gebruik van werk, WW en sociale regelingen afgezet tegen het aantal perioden dat men in elke situatie heeft gezeten. De groepen waarin zowel WW voorkomt als bijstand maken de meeste transities op de arbeidsmarkt. Van de mensen die zowel werk, WW als bijstand hebben gehad, heeft 44 procent vier of meer perioden van werk gehad.

De verdeling naar aantal WW-perioden is vrij gelijkmatig verdeeld over de verschillende typologieklassen. Alleen mensen die via de WW met de Vut zijn gegaan, hebben vaker één keer in de WW gezeten dan mensen in andere typologieklassen. Zoals we reeds eerder zagen komen ouderen die in de WW terecht komen daar meestal niet snel meer uit. Voor de overige combinaties met WW (uitgezonderd de klasse ‘alleen WW en pensioen’) zien we dat ruwweg de helft van de mensen eenmalig in de WW zitten, een kwart twee keer en een kwart drie of meer keer.

Mensen die bijstand afwisselen met WW en werk hebben relatief vaker meer dan één keer bijstand dan de overige groep mensen met een bijstanduitkering. In de laatstgenoemde groep zitten meer mensen die langdurig in de bijstand zitten en niet echt meer participeren op de arbeidsmarkt, terwijl de groep ‘werk, WW, bijstand’ een groep is die afwisselend werkt en een uitkering krijgt, waarbij dus de kans op meerdere bijstandsperioden groter is. De WAO tenslotte is voor de meeste mensen een eenmalige situatie en zal vaak ook een ‘eindstation’ zijn. Opvallend is dat toch bijna één op de vijf mensen die zowel WW als WAO hebben gehad meer dan één WAO-periode heeft gehad. Dit zullen veelal gedeeltelijk arbeidsongeschikten zijn die nog in staat zijn uit de WAO te stromen.

In tabel B3.27 zijn de persoonskenmerken van de verschillende typologieklassen weergegeven. De klassen ‘werk en WW’ en ‘werk, WW en bijstand’ kenmerken zich door een hoog aandeel mannen en jongeren. De klasse ‘werk en WW’ bevat daarnaast vergeleken met andere combinaties met WW relatief veel mensen met een hoge opleidingsindicatie. De klasse met bijstand bevat daarnaast relatief veel niet-westers allochtonen en weinig hoog opgeleiden. Ditzelfde geldt ook voor de klassen ‘werk, WW, bijstand en WAO’ en ‘bijstand overig’. De klasse ‘werk, WW en WAO’ kenmerkt zich vooral door een hoog aandeel laag opgeleiden. Ook de klasse ‘werk, WW en Vut’ tenslotte bestaat uit relatief veel laag opgeleiden.

Tabel B3.28 toont de verdeling van de personen per typologieklassie naar sector waar men per begin 2000 werkzaam was. De combinatie van werk en WW komt relatief iets vaker voor in de bouwsector, terwijl combinaties van WW en bijstand vaker voorkomen in de uitzendbranche. De sectoren industrie en vervoer & communicatie hebben relatief hoge aandelen in de klassen met WW en Vut. Voor de industrie geldt dat ook de klasse ‘Vut overig’ een hoog aandeel heeft. In deze sector treden blijkbaar veel mensen vervroegd uit. Bij de sector vervoer en communicatie lijkt het erop dat vooral de combinatie van WW met vervroegde uittrekking meer voorkomt dan in andere sectoren.

In box B3.4 zetten we de voornaamste uitkomsten met betrekking tot typen van gecombineerd gebruik van werk, WW en sociale regelingen nog eens op een rijtje.

Box B3.4 Samenvatting van typologieën van gecombineerd gebruik van werk, WW en sociale regelingen

Typen	Verhouding beslag/ personen	Tijdsbesteding	Baanmobiliteit	Kenmerken
Werk en WW	Gunstig	Voorname lijk gewerkt (77%), deels een uitkering (14%), vooral WW	Gemiddeld	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mannen - Veel jongeren - Vergeleken met andere WW-combinaties veel mensen met een hoge opleidingsindicatie
Werk, WW en bijstand	Ongunstig	Voorname lijk gewerkt (58%), deels uitkering (34%), vooral bijstand (60%)	Hoog (44% meer dan 3 werkperiodes)	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mannen - Veel jongeren - Veel mensen met een lage opleidingsindicatie - Veel niet-westers allochtonen
Werk, WW en WAO	Zeer ongunstig	Helft van de tijd gewerkt, helft een uitkering, vooral WAO	Laag gemiddeld	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mensen met een lage opleidingsindicatie - Veel mensen van middelbare leeftijd
Werk, WW, bijstand en WAO	Zeer ongunstig	Meer dan de helft van de tijd een uitkering gehad (59%), gelijkmatig verdeeld over de drie uitkeringstypen	Gemiddeld	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mensen met een lage opleidingsindicatie - Veel niet-westers allochtonen
Werk, WW en Vut	Ongunstig	Meer dan de helft van de tijd een uitkering gehad, waarvan WW 40% en pensioen 46% van de tijd	Laag	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mannen - Veel ouderen - Veel mensen met een lage opleidingsindicatie

Wat kunnen we op basis van de informatie uit deze paragraaf nu concluderen over het gecombineerd gebruik van de WW met andere sociale regelingen? Duidelijk is dat mensen die een keer WW hebben ontvangen, een grotere kans hebben om ook een bijstand, WAO of ziekte wet-uitkering gehad te hebben dan mensen die geen WW hebben gehad. Wat betreft typen van combinaties komt vooral de combinatie met bijstand veel voor, met name onder jongeren en niet-westers allochtonen (deze laatste groep bestaat voor een relatief groot deel uit jongeren). Het relatieve beslag op uitkeringen is het hoogst voor de groep waarin naast WW (en bijstand) ook WAO voorkomt. Dit zijn relatief veel niet-westers allochtonen en mensen met een lage opleidingsindicatie.

PENSIOEN EN VERVROEGDE UITTREDDING

Een specifieke vraag in het onderzoek was in hoeverre ouderen die via de WW met pensioen gaan qua persoonskenmerken en arbeidsverleden anders zijn dan ouderen die op andere wijze (via werk, vut, bijstand, etc.) uittraden. Hier zullen we in deze paragraaf op ingaan.

Ongeveer 10.000 mensen zijn tijdens de onderzoeksperiode de grens van 65 jaar gepasseerd. Van deze personen is hun inkomenssituatie vastgesteld één kwartaal voordat ze uit het panel stromen vanwege het bereiken van 65 jaar (zie tabel B3.9). Meest voorkomende situaties voor uittreding zijn Vut/lijfrente (31 procent), geen inkomen (25 procent) en de WAO (16 procent). Slechts drie procent van de 64-jarigen gaat vanuit de WW met pensioen. In totaal hebben van de groep mensen die 65 jaar werd tijdens de panelperiode ongeveer 750 mensen een keer een WW-uitkering gehad. Dit betekent dat ongeveer eenderde van deze mensen (262/750) uiteindelijk nog steeds in de WW zit wanneer zij 65 jaar worden.

Tabel B3.9 Situatie één kwartaal voor bereiken van 65 jaar

Situatie één kwartaal voor uitstroom	Percentage	Aantal
Vut / lijfrente	31%	3.090
Werk	9%	873
WW	3%	262
Bijstand	5%	482
WAO	16%	1.611
Geen inkomen	25%	2.514
Overig (ziektewet, oorlogspensioenen, onbekende situaties, loon+WW, loon+WAO)	11%	1.074
Totaal aantal personen die 65 jaar worden	100%	9.906

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In hoeverre wijkt de groep mensen die via de WW uitstroomt qua kenmerken af van andere groepen mensen die uitstromen? In tabel B3.10 is per uitstroomsituatie de verdeling naar persoonskenmerken weergegeven. We zien hier dat de groep mensen die via de WW uittreedt qua kenmerken vrijwel overeenkomt met de groepen mensen die via werk of lijfrente/vut uitstromen. Het zijn echter vooral de overige uitstroomsituaties die afwijkende patronen vertonen.

In relatie tot etniciteit valt op dat een relatief hoog aantal allochtonen tot de leeftijd van 65 jaar in de bijstand zit. Voor wat betreft de WW is het patroon in relatie tot etniciteit niet anders dan voor WAO-ers, Vutters of werknemer die tot hun 65^e werken. Opvallend is verder dat werknemers die via de Vut of WW de 65-jarige leeftijd bereiken of werknemers die tot de leeftijd van 65 jaar werken, een significant hogere opleidingsindicatie hebben dan werknemers die via de WAO, bijstand of zonder inkomen de leeftijd van 65 jaar bereiken. Hieruit zou de conclusie getrokken kunnen worden dat de groep van werknemers die tot aan de 65-jarige leeftijd een WW-uitkering ontvangen, qua persoonskenmerken grotere overeenstemming vertoont met de groep werknemers die via de Vut of werkend de 65-jarige leeftijd bereiken, dan met de groep die via de bijstand, WAO of niet-werken, 65 wordt.

Tabel B3.10 *Uittreedroutes naar persoonskenmerken*

Uitstroomsituatie	Geslacht	Etniciteit			Opleidingsindicatie			Aantal personen
	Man	Autochtoon	Niet-westers allochtoon	Westers allochtoon	Laag	Gemiddeld	Hoog	
Vut / lijfrente	71%	89%	1%	10%	42%	26%	31%	3.090
Werk	75%	89%	1%	9%	39%	25%	36%	873
WW	80%	87%	2%	11%	48%	19%	33%	262
Bijstand	51%	77%	11%	12%	77%	11%	13%	482
WAO	73%	89%	2%	9%	76%	12%	12%	1.611
Geen inkomen	4%	90%	1%	9%	88%	7%	5%	2.514
Overig	26%	89%	1%	10%	73%	15%	12%	1.074
Totaal aantal personen die 65 jaar worden	49%	89%	2%	10%	50%	22%	27%	9.906

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

In hoeverre wijkt de groep mensen die via de WW uitstroomt qua arbeidsverleden af van andere groepen mensen die uitstromen? Deze vraag is moeilijk te beantwoorden omdat we maar twaalf jaar tot onze beschikking hebben en ouderen over het algemeen weinig veranderingen in inkomenssituatie doormaken. Het blijkt dat 43 procent van de mensen die via de WW uitstroomt alleen maar WW heeft gehad tijdens de periode dat zij in het panel zaten. Dit zijn dus mensen die al in de WW zaten bij aanvang van het IPO-panel in 1989 en daar tot het bereiken van de leeftijd van 65 jaar inzaten. Dit zijn dus mensen die niet de gehele onderzoeksperiode in het panel zaten, maar tussentijds uitstroomden vanwege het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. Nog eens 40 procent heeft alleen WW en werk gehad tijdens de onderzoeksperiode en 17 procent heeft behalve WW en werk nog bijstand, WAO en/of Vut/lijfrente gehad.

In tabel B3.11 is per uitstroomsituatie weergegeven hoeveel mensen gewerkt hebben en gebruik hebben gemaakt van sociale regelingen. Mensen die via werk uitstromen hebben relatief vaak meerdere banen dan wel perioden van werk gehad. De groepen die via de WW of Vut/lijfrente uitstromen hebben vergelijkbare patronen van werk. De groep die via Vut/lijfrente uitstroomt, heeft daarnaast relatief iets vaker WAO ontvangen.

Geconcludeerd kan worden dat de groep werknemers die vlak voor het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een WW-uitkering ontvingen, qua persoonskenmerken en arbeidsverleden het meest vergelijkbaar is met de groepen werknemers die tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een Vut-uitkering ontvingen of werkten. De groepen mensen die voor het bereiken van de leeftijd van 65 jaar bijstand, WAO of geen inkomen hadden, zijn qua persoonskenmerken en arbeidsverleden eveneens vergelijkbaar (meer allochtonen, lagere opleidingsindicatie en vrijwel niet gewerkt in de periode van 12 jaar).

Tabel B3.11 *Uittreedroutes naar arbeidsverleden*

Uitstroomsituatie	Aantal keer dat persoon tijdens onderzoeksperiode werk heeft gehad of gebruik heeft gemaakt van een sociale regeling					
	Werk		WW		WAO	Bijstand
	1 keer	> 1 keer	1 keer	> 1 keer	1 of meer keer	1 of meer keer
Vut / lijfrente	50%	8%	4%	2%	13%	4%
Werk	81%	19%	1%	1%	3%	2%
WW	47%	10%	81%	19%	7%	5%
Bijstand	13%	4%	10%	2%	4%	100%
WAO	17%	2%	2%	1%	100%	4%
Geen inkomen	4%	1%	1%	0%	0%	3%
Overig	67%	17%	18%	7%	48%	4%
Totaal aantal personen die 65 jaar worden	29%	5%	5%	2%	22%	8%

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000

SAMENVATTEND BEELD NAAR GROEPEN

In deze paragraaf geven we een overzicht van de resultaten naar groepen. Tabel B3.12 bevat de uitkomsten voor het patroon van het WW-gebruik; tabel B3.13 de resultaten voor de relatie van het gebruik van de WW met het gebruik van andere uitkeringstypen.

Het patroon in het WW-gebruik is vergelijkbaar met dat van het uitkeringsgebruik in het algemeen. Het gebruik ligt bij mannen hoger dan bij vrouwen, bij ouderen hoger dan bij jongeren, bij allochtonen hoger dan bij autochtonen en bij lager opgeleiden hoger dan bij hoger opgeleiden. Het verschil in WW-gebruik tussen mannen en vrouwen is duidelijk groter dan het verschil in het algemene uitkeringsgebruik. Naar leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator gezien zijn de verschillen kleiner. Langdurig WW-gebruik neemt toe met de leeftijd, wat uiteraard te maken heeft met de opbouw van WW-rechten. Herhaald WW-gebruik komt weinig voor onder ouderen.

Verklaart men het percentage van de tijd in de WW uit de vier persoonskenmerken, dan blijken vooral leeftijd, etniciteit en opleiding van belang te zijn: de variabele geslacht is dan niet significant.

De concentratie binnen de groep WW-gebruikers is qua omvang en verschillen tussen groepen vergelijkbaar met het algemene uitkeringsgebruik. Gemiddeld is de concentratie bij de WW iets hoger. Grotere verschillen met het algemene uitkeringsgebruik zien we bij het percentage van de personen dat gedurende de deelname aan het panel een keer WW heeft gehad. Bij de WW varieert dit percentage betrekkelijk weinig naar etniciteit en opleiding. Wel geldt binnen de groep niet-westers allochtonen dat vooral mensen die geboren zijn tussen 1940 en 1959 vaker WW hebben gehad dan hun autochtone leeftijdsgenoten.

Het verschil tussen het gebruik van mannen en vrouwen is bij de WW juist groter dan bij het algemene uitkeringsgebruik. Wat betreft leeftijd zien we dat de verschillen bij de twee oudste leeftijdscategorieën veel groter zijn dan bij de andere leeftijdscategorieën. Een belangrijke factor is dat in die categorieën een kleiner deel werkt. Zeker in de oudste categorie maakt een groot deel gebruik van de WAO of de VUT. Hierdoor komen relatief weinig ouderen in de WW terecht. De ouderen die wel in de WW terecht komen, komen hier bijna niet meer uit waardoor de mate van concentratie binnen deze groep laag is. Het opleidingsniveau binnen de groep ouderen heeft overigens weinig invloed op zowel het gebruik als de mate van gebruik van de WW.

Kijken we nu naar de concentratie binnen de totale populatie, dan zien we dat de verschillen in het algemeen vrij klein zijn.

Het risicoprofiel vertoont bij de WW een vergelijkbaar beeld als bij het algemene uitkeringsgebruik. Wel zijn de verschillen tussen deelcategorieën in alle gevallen minder groot.

WW-gebruikers maken ook meer gebruik van andere uitkeringen (zie tabel B3.13). Exclusief hun WW-gebruik is het gemiddelde aantal uitkeringsdagen voor WW-ers ongeveer 100 dagen hoger dan voor niet-WW-ers. Dit wordt volledig verklaard door een hoger gebruik van de bijstand.

Het hogere gebruik van de overige uitkeringen bij WW-gebruikers geldt voor alle onderscheiden subgroepen. Wel zijn er duidelijke verschillen naar de kenmerken leeftijd en etniciteit. Bij jongeren treedt de cumulatie in uitkeringsgebruik zeer sterk op, terwijl dit bij de oudste leeftijdsgroep relatief gering is. Bij de oudste leeftijdsgroep zien we verder onder niet-WW-gebruikers een hoger gebruik van de WAO, wat op een zekere substitutie kan wijzen. Overigens is dit laatste effect klein ten opzichte van het totale uitkeringsgebruik door deze groep. Het cumulatie-effect is relatief groot bij niet-westerse allochtonen. Dit heeft mede te maken met de relatief jonge leeftijdsopbouw van deze groep. Naar opleidingsindicatie zien we bij alle subgroepen cumulatie in ongeveer dezelfde mate optreden. Omdat de opleidingsindicatie alleen bekend is voor degenen die gedurende hun verblijf in het panel ten minste enige tijd hebben gewerkt, zijn de resultaten voor deze groep niet helemaal te vergelijken met de overige resultaten in tabel B3.13. Het percentage dat gedurende het verblijf in het panel in het geheel niet gewerkt heeft, ligt onder niet-WW-ers hoger (vooral langdurig WAO-ers en bijstandsgerechtigden). Daardoor is het uitkeringsgebruik onder niet-WW-ers bij de opleidingsindicatie onderschat.

Tabel B3.12 Overzicht patronen van WW-gebruik binnen groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator

	Patronen			Concentratie			Risicoprofiel
	Percentage "grote WW -gebruiker" (> 2 jaar)	Gemiddeld percentage van de totale tijd in de WW	Percentage met meer dan één WW-perioden	Percentage dat WW heeft gehad	Aandeel 10% grootste WW-gebruikers in WW-uitkeringen binnen betrokken groep	Aandeel 5% grootste WW-gebruikers binnen totale groep	Verhouding tijd in WW en gewerkte tijd groter dan 1/3
Geslacht							
Man	26%	2,9%	9%	20%	37%	68%	6%
Vrouw	28%	2,1%	6%	14%	33%	75%	7%
Geboortejaar							
1970-1985	9%	1.7%	7%	17%	38%	72%	3%
1960-1969	19%	2.9%	13%	28%	35%	52%	5%
1950-1959	32%	2.3%	8%	17%	31%	66%	5%
1940-1949	46%	2.5%	6%	13%	27%	73%	8%
1925-1939	72%	3.2%	2%	8%	20%	88%	16%
Etniciteit							
Autochtoon	26%	2,4%	8%	17%	36%	72%	6%
Niet-westers allochtoon	27%	3,6%	10%	21%	32%	59%	13%
Westers allochtoon	30%	3,1%	8%	18%	34%	67%	9%
Opleidingsindicatie							
Laag	37%	4,2%	11%	23%	30%	54%	11%
Gemiddeld	22%	3,1%	12%	25%	36%	58%	6%
Hoog	17%	1,8%	7%	18%	42%	74%	2%
Totaal	27%	2,5%	4%	17%	36%	71%	6%

Tabel B3.13 Overzicht gecombineerd gebruik van de WW en overige sociale regelingen binnen groepen personen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicator

	Groep WW-gebruikers				Niet-WW-gebruikers		
Gemiddeld aantal dagen in:	WW	Uitkering (excl. WW)	Bijstand	WAO	Uitkering	Bijstand	WAO
Geslacht							
Man	517	710	268	234	625	132	278
Vrouw	538	696	293	179	604	207	144
Geboortejaar							
1970-1985	272	361	210	46	165	77	40
1960-1969	403	540	322	106	375	240	98
1950-1959	566	819	300	333	447	208	162
1940-1949	795	1.122	257	502	783	187	337
1925-1939	1.297	1.508	266	406	1.426	166	463
Etniciteit							
Autochtoon	523	649	222	210	592	129	215
Niet-westers allochtoon	511	1.123	686	255	805	570	154
Westers allochtoon	575	769	342	196	729	231	226
Opleidingsindicatie							
Laag	684	1.179	476	402	786	263	253
Gemiddeld	453	488	218	103	295	91	58
Hoog	381	330	112	61	222	38	40
Totaal	526	704	278	211	614	170	210

GEDETAILLEERDE TABELLEN BIJ BIJLAGE 3

Tabel B3.14a Verdeling van personen over typen van WW-gebruik binnen groepen naar geslacht, etniciteit en leeftijd (IPO-panel (1989-2000) en de totale WW-populatie (1998-2002))

Typologieën	Geslacht				Etniciteit						Totaal aantal personen	
	Vrouw		Man		Autochtonen		Niet-westers allochtoon		Westers allochtoon		IPO (a)	WW-populatie (b)
	IPO (a)	WW-populatie (b)	IPO (a)	WW-populatie (b)	IPO (a)	WW-populatie (b)	IPO (a)	WW-populatie (b)	IPO (a)	WW-populatie (b)	IPO (a)	WW-populatie (b)
WW-gebruik:												
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	39%	48%	41%	46%	41%	46%	39%	51%	38%	46%	40%	47%
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	7%	8%	5%	6%	6%	8%	5%	6%	6%	7%	6%	7%
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	9%	19%	9%	19%	9%	21%	7%	10%	10%	20%	9%	19%
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	11%	9%	13%	11%	12%	9%	13%	13%	11%	10%	12%	10%
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	13%	7%	10%	6%	11%	7%	13%	7%	13%	7%	12%	7%
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	3%	3%	5%	5%	4%	4%	3%	5%	4%	4%	4%	5%
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	17%	5%	17%	6%	17%	5%	20%	7%	17%	6%	17%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	5.518	472.620	8.062	596.810	10.736	805.756	1.318	146.184	1.356	117.369	13.580	1.073.952

a) Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

b) Bron: Het onderzoek naar patronen in het gebruik van de WW in opdracht van SZW (Bijwaard et al., 2005).

Tabel B3.14b Verdeling van personen over typen van WW-gebruik binnen groepen naar geslacht, etniciteit en leeftijd (IPO-panel (1989-2000) en de totale WW-populatie (1998-2002)) (vervolg)

Typologieën	Leeftijd (naar geboortjaar)								Totaal aantal personen	
	1970-1985		1960-1969		1950-1959		1949 of daarvoor		IPO (a)	WW-populatie (b)
WW-gebruik:										
Enmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	52%	59%	44%	51%	37%	44%	24%	24%	40%	47%
Enmalig, middellange duur (1-2 jaar)	3%	5%	6%	8%	7%	9%	8%	9%	6%	7%
Enmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	1%	6%	3%	12%	10%	19%	28%	51%	9%	19%
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	18%	14%	13%	11%	9%	9%	6%	4%	12%	10%
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	7%	5%	11%	7%	14%	8%	16%	7%	12%	7%
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	6%	6%	5%	5%	3%	4%	2%	2%	4%	5%
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	13%	5%	18%	7%	20%	7%	17%	4%	17%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	3.222	340.442	4.912	292.272	2.543	219.199	2.903	217.517	13.580	1.073.952

a) Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

b) Bron: Het onderzoek naar patronen in het gebruik van de WW in opdracht van SZW (Bijwaard et al., 2005).

Tabel B3.14c Verdeling van personen over typen van WW-gebruik IPO-panel (1989-2000) binnen groep naar opleidingsindicatie

Typologieën	Opleidingsindicatie			Totaal aantal personen
	Laag	Gemiddeld	Hoog	IPO
WW-gebruik:				
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	33%	41%	50%	40%
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	7%	5%	5%	6%
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	12%	6%	6%	9%
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	9%	13%	14%	12%
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	15%	11%	9%	12%
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	3%	6%	4%	4%
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	22%	18%	12%	17%
Totaal	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	4.508	4.847	3.549	12.904

Tabel B3.15a Typen van WW-gebruik naar persoonskenmerken

Verdeling per typologieklasse naar persoonskenmerken	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			
		1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon	Aantal personen
Typologieën	Man									
WW-gebruik:										
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	60%	31%	40%	17%	10%	3%	81%	10%	10%	5.464
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	50%	12%	38%	22%	18%	11%	80%	11%	9%	827
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	58%	2%	13%	20%	27%	39%	81%	12%	8%	1.239
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	63%	37%	39%	15%	9%	1%	80%	10%	11%	1.592
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	53%	15%	34%	22%	18%	11%	78%	12%	11%	1.582
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	73%	35%	44%	14%	8%	1%	84%	9%	7%	554
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	60%	18%	37%	22%	16%	6%	79%	10%	12%	2.322
Totaal WW	59%	24%	36%	19%	14%	8%	80%	10%	10%	
Overige typen:										
Altijd gewerkt	66%	14%	28%	30%	24%	5%	88%	8%	4%	21.243
Afwisselend gewerkt & geen inkomen gehad	40%	61%	15%	14%	8%	2%	84%	8%	8%	14.487
Altijd geen inkomen gehad	15%	14%	10%	16%	24%	37%	77%	13%	10%	8.352
Andere uitkeringen dan WW gehad (al dan niet in combinatie met werk of geen inkomen)	53%	15%	17%	13%	17%	39%	78%	11%	12%	20.700
Totale panel	51%	25%	22%	19%	17%	17%	82%	10%	8%	78.362

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.15b Typen van WW-gebruik naar persoonskenmerken (vervolg)

Typologieën	Opleidingsindicatie			Aantal personen
	Laag	Midden	Hoog	
WW-gebruik:				
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	28%	38%	34%	5.232
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	40%	36%	24%	742
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	52%	27%	20%	1.051
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	27%	42%	31%	1.564
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	43%	34%	22%	1.507
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	24%	50%	27%	547
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	44%	38%	18%	2.261
Totaal WW	35%	38%	28%	
Overige typen:				
Altijd gewerkt	18%	35%	47%	18.125
Afwisselend gewerkt & geen inkomen gehad	40%	33%	27%	14.370
Altijd geen inkomen gehad	- ¹	- ¹	- ¹	- ¹
Andere uitkeringen dan WW gehad (al dan niet in combinatie met werk of geen inkomen)	46%	28%	27%	12.393
Totale panel	33%	33%	33%	57.792

¹ Opleidingsindicatie kan alleen bepaald worden voor mensen die tijdens de onderzoeksperiode een keer gewerkt hebben, omdat het gebaseerd is op verdiende inkomens.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.16 Typen van WW-gebruik naar type huishouden aan het begin van de onderzoeksperiode

Verdeling per typologieklasse naar type huishouden Typologieën	Eenpersoons huishouden	Alleenstaand met kinderen	Paar met kinderen	Paar zonder kinderen	Overig	Aantal personen
WW-gebruik:						
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	16%	4%	60%	13%	7%	5.464
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	15%	3%	53%	23%	6%	827
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	14%	2%	51%	29%	5%	1.239
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	15%	2%	63%	13%	7%	1.592
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	17%	3%	54%	20%	7%	1.582
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	14%	2%	67%	9%	8%	554
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	17%	3%	56%	17%	8%	2.322
Totaal WW	16%	3%	58%	16%	7%	
Overige typen						
Altijd gewerkt	11%	1%	63%	20%	4%	21.243
Afwisselend gewerkt & geen inkomen gehad	5%	4%	80%	8%	3%	14.487
Altijd geen inkomen gehad	8%	2%	60%	28%	2%	8.352
Andere uitkeringen dan WW gehad (al dan niet in combinatie met werk of geen inkomen)	19%	5%	46%	22%	9%	20.700
Totale panel	13%	3%	61%	18%	5%	78.362

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.17a Typen van WW-gebruik naar bedrijfsklasse waarin panellid per 1-1-2000 werkzaam is

Verdeling per typologieklasse naar bedrijfsklasse	Landbouw & visserij	Industrie (a)	Sociale werkplaatsen	Bouw	Handel & horeca	Vervoer en communicatie	Aantal personen (b)
Typologieën							
WW-gebruik:							
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	2%	15%	1%	7%	20%	7%	4.147
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	1%	9%	2%	3%	21%	8%	419
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	1%	8%	5%	4%	25%	5%	350
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	2%	15%	1%	11%	19%	7%	1.246
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	2%	12%	3%	6%	22%	7%	894
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	3%	16%	0,4%	20%	15%	7%	457
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	4%	11%	1%	13%	19%	7%	1.481
Totaal WW	2%	14%	1%	9%	20%	7%	
Overige typen							
Altijd gewerkt	2%	16%	1%	6%	16%	7%	17.084
Afwisselend gewerkt & geen inkomen gehad	2%	8%	0,4%	4%	31%	5%	9.601
Altijd geen inkomen gehad (c)	2%	10%	0,5%	1%	23%	2%	209
Andere uitkeringen dan WW gehad (al dan niet in combinatie met werk of geen inkomen)	1%	12%	5%	4%	17%	6%	6.520
Totale panel	2%	13%	2%	6%	20%	7%	42.408

a) *Inclusief delfstoffenwinning en energie- en waterleidingbedrijven.*

b) *Het aantal personen bedraagt hier ongeveer de helft van het totaal aantal personen. Dit heeft twee redenen. Ten eerste is de variabele bedrijfsklasse toegevoegd aan het IPO-panel en was alleen voor de jaren 1998-2000 beschikbaar. Hierdoor is voor mensen die voor 1998 uit het panel zijn gestroomd geen informatie over de eventuele sector waar zij in werkten. Ten tweede is er een groep mensen die nooit gewerkt heeft in de onderzoeksperiode en daarom ook geen baankenmerken heeft.*

c) *Op het eerste gezicht is het vreemd dat personen die nooit gewerkt hebben in de onderzoeksperiode toch baankenmerken hebben. Dit zijn mensen die na 1998 zijn ingestroomd in het panel en sindsdien niet gewerkt hebben, maar voordat ze in het panel stroomden wel hebben gewerkt.*

Tabel B3.17b Typen van WW-gebruik naar bedrijfsklasse waarin panellid per 1-1-2000 werkzaam is (vervolg)

Typologieën	Financiële en zakelijke dienstverlening	Uitzendbureaus	Overheid	Onderwijs	Zorg	Cultuur en overige dienstverlening	Aantal personen
WW-gebruik:							
Eenmalig, kortdurend (minder dan 1 jaar)	19%	5%	5%	3%	10%	4%	4.147
Eenmalig, middellange duur (1-2 jaar)	23%	5%	5%	6%	11%	6%	419
Eenmalig, langdurig (meer dan 2 jaar)	21%	3%	3%	6%	14%	5%	350
Twee keer in de WW, korter dan een jaar	17%	7%	5%	4%	8%	4%	1.246
Twee keer in de WW, langer dan een jaar	19%	6%	4%	3%	13%	4%	894
Meer dan twee keer in de WW, korter dan een jaar	16%	8%	3%	2%	8%	3%	457
Meer dan twee keer in de WW, langer dan een jaar	16%	11%	3%	3%	9%	5%	1.481
Totaal WW	18%	6%	5%	3%	10%	4%	
Overige typen							
Altijd gewerkt	15%	2%	11%	8%	13%	3%	17.084
Afwisselend gewerkt & geen inkomen gehad	18%	6%	3%	4%	13%	4%	9.601
Altijd geen inkomen gehad	21%	4%	6%	12%	15%	4%	209
Andere uitkeringen dan WW gehad (al dan niet in combinatie met werk of geen inkomen)	19%	5%	7%	7%	14%	4%	6.520
Totale panel	17%	4%	7%	6%	12%	4%	42.408

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.18 Kenmerken van groepen personen naar mate van beslag op de WW

<i>WW-beslag in dagen</i>	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie			Aantal personen
	Man	1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Westerse allochtoon	Niet-westerse allochtoon	Laag	Midden	Hoog	
50% van de mensen met laagste beslag	62%	33%	40%	16%	9%	2%	81%	9%	10%	27%	40%	34%	6.787
40% van de mensen met 'gemiddeld' beslag	55%	17%	38%	23%	15%	7%	79%	10%	11%	40%	38%	22%	5.434
10% van de mensen met hoogste beslag	63%	3%	13%	15%	29%	40%	80%	13%	6%	57%	25%	18%	1.359
Totaal van de personen in de WW	59%	23%	36%	19%	14%	8%	79%	10%	10%	35%	38%	28%	13.580
Totale panel	51%	25%	22%	19%	17%	17%	82%	10%	8%	33%	33%	33%	79.288

Tabel B3.19 Verdeling van personen naar mate van beslag op de WW naar sector

Beslag in dagen	Landbouw & visserij	Industrie	Sociale werkplaatsen	Bouw	Handel en horeca	Vervoer en communicatie	Financiële & zakelijke dv	Uitzend bureaus	Overheid	Onderwijs	Zorg	Cultuur & overige dv	Aantal personen
50% van de mensen met laagste beslag	2%	16%	1%	9%	20%	7%	18%	6%	5%	3%	9%	4%	5.261
40% van de mensen met 'gemiddeld' beslag	2%	11%	2%	8%	20%	7%	19%	8%	4%	3%	12%	5%	3.309
10% van de mensen met hoogste beslag	4%	10%	1%	9%	20%	7%	18%	9%	4%	5%	9%	5%	424
Totaal van de personen in de WW	2%	14%	1%	9%	20%	7%	18%	6%	5%	3%	10%	4%	8.994
Totale panel	2%	13%	2%	6%	20%	7%	17%	4%	7%	6%	12%	4%	42.408

Tabel B3.20 Concentratie van WW-gebruik binnen groepen naar achtergrondkenmerken

Concentratie per groep	Geslacht		Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie		
	Vrouw	Man	1970-1985	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1924-1939	Autochtoon	Niet-westers allochtoon	Westers allochtoon	Laag	Gemiddeld	Hoog
WW gehad (a)	14%	20%	17%	28%	17%	13%	8%	17%	21%	18%	23%	25%	18%
Concentratie binnen groep gebruikers	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag
50% met laagste beslag	12%	10%	13%	12%	13%	14%	25%	10%	13%	11%	13%	11%	10%
40% met gemiddeld beslag	55%	53%	49%	53%	56%	59%	55%	54%	55%	55%	56%	53%	48%
10% met hoogste beslag	33%	37%	38%	35%	31%	27%	20%	36%	32%	34%	30%	36%	42%
Totale WW-beslag in dagen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Dagloon in 10 gelijke decielen										Totale groep WW-gebruikers
	1-7 euro	7-15 euro	15-24 euro	24-33 euro	33-41 euro	41-50 euro	50-59 euro	59-70 euro	70-88 euro	> 88 euro	
WW gehad (a)	3%	8%	18%	23%	25%	26%	23%	17%	11%	8%	17%
Concentratie binnen groep gebruikers	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag	Beslag
50% met laagste beslag	13%	12%	12%	12%	12%	11%	10%	9%	8%	8%	11%
40% met gemiddeld beslag	57%	56%	54%	53%	53%	54%	52%	52%	54%	57%	54%
10% met hoogste beslag	31%	32%	34%	35%	35%	35%	38%	39%	38%	35%	36%
Totale WW-beslag in dagen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(a) Het gaat hier om het aandeel binnen de groep vrouwen, mannen, etc. dat tenminste eenmaal WW heeft gehad.

Tabel B3.21 *Dubbele concentratie van WW-gebruik binnen groepen naar achtergrondkenmerken*

Dubbele concentratie per groep					
	Vrouw		Man		
80% met laagste beslag	0%		0%		
5% met laag gemiddeld beslag	0%		2%		
5% met gemiddeld beslag	4%		8%		
5% met hoog gemiddeld beslag	21%		22%		
5% met hoogste beslag	75%		68%		
Totale WW-beslag (in dagen)	100%		100%		

	Leeftijdsklassen				
	1970-1985	1960-1969	1950- 1959	1940- 1949	1924- 1939
80% met laagste beslag	0%	3%	0%	0%	0%
5% met laag gemiddeld beslag	0%	7%	1%	0%	0%
5% met gemiddeld beslag	7%	13%	7%	3%	0%
5% met hoog gemiddeld beslag	21%	25%	26%	24%	12%
5% met hoogste beslag	72%	52%	66%	73%	88%
Totale WW-beslag (in dagen)	100%	100%	100%	100%	100%

	Etniciteit		
	Autochtonen	Niet-westers allochtonen	Westers allochtonen
80% met laagste beslag	0%	0%	0%
5% met laag gemiddeld beslag	0,4%	4%	1%
5% met gemiddeld beslag	6%	11%	8%
5% met hoog gemiddeld beslag	21%	26%	24%
5% met hoogste beslag	72%	59%	67%
Totale WW-beslag (in dagen)	100%	100%	100%

	Opleidingsindicatie		
	Laag	Gemiddeld	Hoog
80% met laagste beslag	1%	1%	0%
5% met laag gemiddeld beslag	5%	5%	1%
5% met gemiddeld beslag	12%	11%	6%
5% met hoog gemiddeld beslag	28%	25%	19%
5% met hoogste beslag	54%	58%	74%
Totale WW-beslag (in dagen)	100%	100%	100%

Dagloon in 10 gelijke decielen

	1-7 euro	7-15 euro	15-24 euro	24-33 euro	33-41 euro	41-50 euro	50-59 euro	59-70 euro	70-88 euro	> 88 euro
80% met laagste beslag	0%	0%	2%	5%	8%	7%	4%	0%	0%	0%
5% met laag gemiddeld beslag	0%	0%	6%	7%	8%	8%	6%	3%	0%	0%
5% met gemiddeld beslag	0%	0%	11%	14%	14%	15%	12%	9%	3%	0%
5% met hoog gemiddeld beslag	8%	15%	26%	24%	24%	25%	24%	22%	17%	10%
5% met hoogste beslag	92%	85%	56%	49%	45%	45%	53%	66%	80%	90%
Totale WW-beslag (in dagen)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel B3.22 Verdeling van WW-risicoprofielen binnen groepen naar achtergrondkenmerken

Risicoprofiel	Geslacht		Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			Opleidingsindicatie		
	Vrouwen	Mannen	1970-1979	1960-1969	1950-1959	1940-1949	1930-1939	Autochtoon	Niet-westers allochtoon	Westers allochtoon	Laag	Gemiddeld	Hoog
0%	76%	73%	67%	68%	80%	82%	79%	76%	61%	71%	70%	69%	80%
1-4%	5%	9%	12%	11%	5%	3%	1%	7%	6%	7%	5%	10%	8%
4-8%	3%	4%	7%	5%	3%	2%	1%	4%	4%	4%	3%	5%	4%
8-16%	4%	4%	6%	6%	3%	3%	1%	4%	8%	4%	5%	5%	3%
16-24%	3%	2%	3%	3%	2%	1%	1%	2%	5%	3%	3%	3%	2%
24-32%	2%	2%	2%	2%	2%	1%	1%	2%	4%	2%	3%	2%	1%
>32%	7%	6%	3%	5%	5%	8%	16%	6%	13%	9%	11%	6%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal personen dat minimaal 10 jaar in panel heeft gezeten	20.151	25.102	7.312	13.807	11.572	9.450	3.110	39.075	2.405	3.764	12.889	13.404	15.018

(a) Risicoprofiel = verhouding aantal dagen WW-uitkering gehad gedeeld door aantal gewerkte dagen.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.23 *Typen van WW-gebruik en gemiddeld aantal dagen van werk en gebruik van sociale regelingen (totale panel en per groep naar geslacht, etniciteit, leeftijd, opleidingsindicatie en sector)*

Gemiddeld aantal dagen		Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Totale panel	Geen WW gehad	614	0	2012	210	170	173	64782
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	651	115	2911	145	279	60	5464
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1389	542	2565	332	288	121	827
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2527	1350	2013	410	300	319	1239
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	698	177	3027	123	267	51	1592
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1871	915	2672	315	323	150	1582
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	661	226	3228	109	155	42	554
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1908	1090	2940	234	268	104	2322
Vrouwen	Geen WW gehad	604	0	1587	144	207	157	32887
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	718	127	2655	139	325	58	2171
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1305	544	2537	273	283	85	411
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2187	1222	2183	308	258	211	524
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	720	187	2778	132	265	38	582
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1695	886	2711	214	297	120	742
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	829	239	2986	137	208	74	148
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1884	1096	2841	165	272	110	940

Gemiddeld aantal dagen		Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Mannen	Geen WW gehad	625	0	2450	278	132	189	31895
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	607	108	3080	149	249	61	3293
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1473	540	2593	390	293	156	416
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2776	1444	1889	486	331	398	715
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	685	172	3170	118	268	58	1010
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	2027	942	2637	403	346	176	840
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	599	221	3316	100	135	30	406
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1924	1087	3007	281	266	99	1382

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Autochtoon	Geen WW gehad	592	0	2208	215	129	185	51326
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	584	112	3075	147	214	64	4352
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1377	544	2653	344	240	135	647
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2539	1366	2068	412	270	337	989
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	628	174	3193	120	202	57	1256
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1812	921	2782	302	266	149	1212
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	612	224	3351	104	102	45	462
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1852	1090	3039	229	224	110	1818
Niet-westers allochtoon	Geen WW gehad	805	0	1130	154	570	48	4945
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	1101	137	2014	132	737	24	509
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1584	535	2362	201	712	41	70
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2926	1171	1701	642	817	181	92
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	1235	192	2056	200	680	26	172
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	2150	814	2283	431	674	67	170
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	1171	229	2327	218	596	0	40
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	2221	1051	2535	299	560	44	265
Westers allochtoon	Geen WW gehad	729	0	1732	226	231	192	5923
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	792	121	2715	147	384	67	521
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1462	527	2444	400	361	90	88
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2269	1364	2059	292	203	276	140
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	701	184	2921	73	356	30	150
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	2000	984	2473	283	386	225	182
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	705	243	2948	75	274	49	49
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	2034	1152	2697	211	294	130	226

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Leeftijdsgroep '1970-1985'	Geen WW gehad	165	0	1502	40	77	43	15862
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	411	103	2556	34	194	45	1666
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	943	505	2683	94	242	44	98
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	1785	925	2323	299	403	0	21
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	520	163	2754	45	214	40	581
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1136	640	2718	68	303	32	237
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	534	222	2974	40	108	56	191
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1289	809	2911	63	245	23	428
Leeftijdsgroep '1960-1969'	Geen WW gehad	375	0	2746	98	240	25	12479
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	573	113	3175	83	312	29	2176
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1249	552	2652	204	417	18	317
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	1714	936	2626	225	411	35	157
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	645	182	3256	68	295	34	618
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1392	725	2871	135	360	52	537
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	648	228	3361	99	205	12	241
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1636	989	3083	119	326	27	866

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Leeftijdsgroep '1950-1959'	Geen WW gehad	447	0	2753	162	208	50	12253
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	822	125	3087	258	337	39	938
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1337	537	2763	358	272	92	178
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2083	1082	2536	502	348	54	245
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	829	189	3126	209	283	27	233
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1914	885	2910	469	323	89	354
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	879	234	3444	268	90	71	75
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	2051	1127	2979	351	244	93	520
Leeftijdsgroep '1940-1949'	Geen WW gehad	783	0	2456	337	187	169	11650
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	1056	136	3051	422	240	137	525
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1809	533	2966	605	211	228	145
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2643	1325	2334	600	274	294	335
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	1217	194	3095	490	283	105	142
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	2472	1145	2514	561	365	170	280
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	829	218	3371	186	193	27	42
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	2497	1389	2917	480	201	153	369
Leeftijdsgroep '1924-1939'	Geen WW gehad	1426	0	788	463	166	608	12538
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	1889	152	1517	562	514	518	159
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1801	571	1079	551	32	454	89
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2970	1659	1310	297	253	577	481
	Twee keer in de WW	3220	1439	1796	501	216	713	192
	Meer dan 2 keer in de WW	3337	1615	2048	382	250	731	144

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Groep met een lage opleidingsindicatie	Geen WW gehad	786	0	1887	253	263	203	14757
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	1181	137	2356	308	581	72	1470
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1746	545	2557	497	396	140	296
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2777	1343	2147	597	373	286	550
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	1237	198	2605	291	525	72	421
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	2406	1019	2489	517	492	163	654
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	1045	236	2876	268	311	57	129
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	2418	1215	2756	394	390	143	988
Groep met een gemiddelde opleidingsindicatie	Geen WW gehad	295	0	2632	58	91	124	14474
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	475	110	3098	69	214	44	1985
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	1229	537	2830	184	326	103	265
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2221	1285	2449	238	231	353	288
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	591	173	3120	73	225	55	654
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1491	803	2851	171	251	123	518
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	569	218	3362	63	122	39	273
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1548	1015	3110	107	196	51	864

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Groep met een hoge opleidingsindicatie	Geen WW gehad	222	0	3156	40	38	125	15657
	Eenmalig WW, kortdurend (minder dan 1 jaar)	338	100	3248	43	91	68	1777
	Eenmalig WW, middellange duur (1-2 jaar)	959	531	2998	130	139	103	181
	Eenmalig WW, langdurig (meer dan 2 jaar)	2198	1435	2239	102	190	425	213
	Twee keer in de WW, korter dan een jaar	385	165	3238	39	114	28	489
	Twee keer in de WW, langer dan een jaar	1337	838	2961	91	134	165	335
	Meer dan 2 keer in de WW, korter dan een jaar	478	230	3296	48	80	36	145
	Meer dan 2 keer in de WW, langer dan een jaar	1405	927	3107	89	144	109	409
	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Landbouw/visserij	Geen WW gehad	221	0	2353	82	70	42	572
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	528	109	2864	1	317	45	102
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1546	1062	3241	156	99	31	78
Industrie & delfstoffen	Geen WW gehad	158	0	3440	42	42	53	4383
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	329	119	3509	31	109	42	900
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1261	823	3412	112	170	50	334
Sociale werkplaatsen	Geen WW gehad	1089	0	3441	726	282	58	508
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	1699	171	3167	904	519	21	64
	Langdurend WW, langer dan een jaar	2664	853	2913	1343	271	37	66

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Bouw	Geen WW gehad	159	0	3401	73	26	33	1559
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	366	114	3546	64	67	28	530
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1436	927	3424	180	117	21	264
Handel en horeca	Geen WW gehad	174	0	2561	40	67	48	6863
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	446	128	3212	71	173	38	1140
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1397	880	3170	140	225	54	645
Vervoer & communicatie	Geen WW gehad	194	0	3369	56	57	69	2149
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	437	122	3381	65	166	49	418
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1634	846	3314	316	238	98	216
Financiele en zakelijke dv	Geen WW gehad	221	0	2890	35	109	60	5644
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	479	131	3202	45	207	44	1071
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1479	893	3153	144	274	59	581
Uitzendbureaus	Geen WW gehad	307	0	1707	47	190	54	1146
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	689	145	2339	38	388	48	326
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1637	944	3005	107	329	66	247
Overheid	Geen WW gehad	207	0	3617	35	78	69	2740
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	464	132	3410	58	193	40	295
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1562	894	3185	115	402	48	113

	Gemiddeld aantal dagen	Uitkering	WW	Loon	WAO	Bijstand	Pensioen	Aantal personen in subgroep
Onderwijs	Geen WW gehad	209	0	3490	41	75	80	2308
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	539	143	3440	67	237	55	194
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1552	921	3489	164	296	52	115
Zorg	Geen WW gehad	257	0	3233	35	130	62	4330
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	584	156	3206	60	280	49	569
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1416	889	3492	146	221	66	337
Cultuur en overige dv	Geen WW gehad	277	0	2860	53	132	77	1212
	Kortdurend WW, korter dan een jaar	499	129	3141	25	242	57	241
	Langdurend WW, langer dan een jaar	1559	880	3264	142	268	171	148

Tabel B3.24 *Verdeling van tijd in werk, uitkering of geen inkomen per type van gecombineerd gebruik van werk, WW en overige sociale regelingen*

	Werk	Uitkering	Geen inkomen	Totaal
Combinaties met WW				
Werk en WW gehad	77%	14%	8%	100%
Werk, WW en bijstand gehad	58%	34%	8%	100%
Werk, WW en WAO gehad	49%	48%	4%	100%
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	37%	59%	3%	100%
Werk, WW en Vut gehad	44%	56%	1%	100%
Alleen WW en pensioen gehad	0%	80%	20%	100%
Overige uitkeringssituaties				
Bijstand overig	39%	41%	20%	100%
WAO overig	31%	65%	4%	100%
Vut overig	41%	53%	6%	100%
Overig ¹	53%	38%	10%	100%
Overig				
Altijd gewerkt	100%	0%	0%	100%
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	57%	0%	43%	100%
Nooit inkomen gehad	0%	0%	100%	100%

¹ *De klasse 'Overig' bevat mensen die overige pensioenen en/of een ziekteuitkering hebben gehad zonder dat zij één van de andere uitkeringstypen hebben gehad.*

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.25 *Verdeling van tijd in afzonderlijke sociale regelingen per type van gecombineerd gebruik van werk, WW en overige sociale regelingen*

	WW	Bijstand	WAO	Pensioenen	Ziektewet	Totaal aan uitkeringen
Combinaties met WW						
Werk en WW gehad	79%	0%	0%	13%	8%	100%
Werk, WW en bijstand gehad	32%	60%	0%	3%	4%	100%
Werk, WW en WAO gehad	26%	0%	56%	8%	10%	100%
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	21%	30%	36%	5%	8%	100%
Werk, WW en Vut gehad	40%	4%	8%	46%	2%	100%
Alleen WW en pensioen gehad	36%	17%	31%	13%	3%	100%
Overige uitkeringssituaties						
Bijstand overig	0%	94%	0%	5%	1%	100%
WAO overig	0%	5%	80%	13%	1%	100%
Vut overig	0%	3%	16%	80%	0%	100%
Overig ¹	0%	0%	0%	99%	1%	100%
Overig						
Altijd gewerkt						Nvt
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad						Nvt
Nooit inkomen gehad						Nvt

¹ De klasse 'Overig' bevat mensen die overige pensioenen en/of een ziektewetuitkering hebben gehad zonder dat zij één van de andere uitkeringstypen hebben gehad.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.26 Typen van gecombineerd gebruik van werk, WW en overige sociale regelingen naar aantal perioden werk, WW, bijstand & WAO

	Werk						WW					Bijstand			
	geen	1 periode	2	3	4	> 4	geen	1 periode	2	3	> 3	geen	1 periode	2	> 2
Combinaties met WW															
Werk en WW gehad	0%	18%	25%	18%	13%	26%	0%	57%	23%	10%	10%	100%	0%	0%	0%
Werk, WW en bijstand gehad	0%	10%	14%	17%	15%	44%	0%	52%	25%	12%	11%	0%	57%	27%	16%
Werk, WW en WAO gehad	0%	29%	23%	19%	12%	17%	0%	51%	25%	13%	11%	100%	0%	0%	0%
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	0%	20%	19%	16%	15%	30%	0%	45%	28%	15%	12%	0%	61%	24%	15%
Werk, WW en Vut gehad	0%	71%	17%	8%	3%	1%	0%	63%	22%	8%	7%	90%	9%	1%	0%
Alleen WW en pensioen gehad	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	86%	9%	1%	2%	100%	0%	0%	0%
Overige uitkeringssituaties															
Bijstand overig	30%	24%	16%	10%	7%	13%	99%	1%	0%	0%	0%	0%	71%	20%	9%
WAO overig	47%	34%	11%	4%	2%	2%	98%	1%	0%	0%	0%	89%	8%	2%	1%
Vut overig	31%	58%	10%	1%	0,3%	0%	99%	1%	0%	0%	0%	96%	3%	1%	0%
Overig	30%	30%	17%	8%	5%	10%	100%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Overig															
Altijd gewerkt	0%	78%	12%	4%	2%	4%	100%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	0%	35%	26%	15%	10%	14%	100%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Nooit inkomen gehad	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%
Totale panel	20%	40%	15%	9%	6%	10%	83%	10%	4%	2%	1%	85%	10%	3%	2%

Tabel B3.26 Typen van gecombineerd gebruik van werk, WW en overige sociale regelingen naar aantal perioden werk, WW, bijstand & WAO (vervolg)

	WAO		
	geen	1 periode	> 1
Combinaties met WW			
Werk en WW gehad	100%	0%	0%
Werk, WW en bijstand gehad	100%	0%	0%
Werk, WW en WAO gehad	0%	78%	22%
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	0%	83%	17%
Werk, WW en Vut gehad	85%	13%	2%
Alleen WW en pensioen gehad	100%	0%	0%
Overige uitkeringssituaties			
Bijstand overig	100%	0%	0%
WAO overig	0%	87%	13%
Vut overig	82%	16%	2%
Overig	100%	0%	0%
Overig			
Altijd gewerkt	100%	0%	0%
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	100%	0%	0%
Nooit inkomen gehad	100%	0%	0%
Totale panel	89%	9%	2%

Tabel B3.27 Typen van gecombineerd gebruik werk, WW en overige sociale regelingen naar persoonskenmerken

Verdeling per typologieklaas naar persoons- kenmerken	Geslacht	Leeftijd (naar geboortejaar)					Etniciteit			
		1970- 1985	1960- 1969	1950- 1959	1940- 1949	1924- 1939	Autochtoon	Niet- westers allochtoon	Westers allochtoon	Aantal personen
Typologieën	Man									
Combinaties met WW										
Werk en WW gehad	59%	27%	36%	20%	13%	4%	85%	6%	10%	7.497
Werk, WW en bijstand gehad	60%	30%	47%	14%	7%	3%	70%	19%	11%	3.423
Werk, WW en WAO gehad	55%	9%	26%	30%	26%	8%	83%	8%	9%	1.257
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	53%	14%	36%	24%	21%	4%	71%	20%	10%	588
Werk, WW en Vut gehad	82%	0%	0%	0%	22%	78%	85%	3%	12%	457
Alleen WW en pensioen gehad	62%	1%	10%	6%	13%	70%	88%	1%	12%	159
Overige uitkeringssituaties										
Bijstand overig	42%	24%	33%	18%	13%	12%	63%	25%	12%	7.348
WAO overig	61%	8%	11%	17%	27%	37%	84%	6%	10%	5.879
Vut overig	63%	0%	0%	0%	9%	91%	88%	2%	10%	3.922
Overig	53%	22%	15%	13%	17%	33%	86%	5%	10%	4.676
Overig										
Altijd gewerkt	66%	14%	28%	30%	24%	5%	88%	4%	8%	21.243
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	40%	61%	15%	14%	8%	2%	84%	8%	8%	14.487
Nooit inkomen gehad	15%	14%	10%	16%	24%	37%	77%	10%	13%	8.352
Totale panel	51%	25%	22%	19%	17%	17%	82%	10%	8%	79.288

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.27 Typen van gecombineerd gebruik werk, WW en overige sociale regelingen naar persoonskenmerken (vervolg)

	Opleidingsindicatie			Aantal personen
	Laag	Midden	Hoog	
Combinaties met WW				
Werk en WW gehad	26%	41%	33%	7.497
Werk, WW en bijstand gehad	41%	37%	22%	3.423
Werk, WW en WAO gehad	56%	28%	16%	1.257
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	63%	27%	10%	588
Werk, WW en Vut gehad	46%	28%	26%	457
Alleen WW en pensioen gehad	- ¹	- ¹	- ¹	159
Overige uitkeringssituaties				
Bijstand overig	45%	29%	26%	7.348
WAO overig	59%	24%	18%	5.879
Vut overig	40%	27%	34%	3.922
Overig	34%	31%	35%	4.676
Overig				
Altijd gewerkt	18%	35%	47%	21.243
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	40%	33%	27%	14.487
Nooit inkomen gehad	- ¹	- ¹	- ¹	8.352
Totale panel	33%	33%	33%	79.288

¹ Opleidingsindicatie kan alleen bepaald worden voor mensen die tijdens de onderzoeksperiode een keer gewerkt hebben, omdat het gebaseerd is op verdiende inkomens.

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

Tabel B3.28 *Typen van gecombineerd gebruik werk, WW en overige sociale regelingen naar bedrijfsklasse waarin panellid per 1-1-2000 werkzaam is*

Verdeling per typologieklasse naar bedrijfsklasse	Landbouw & visserij	Industrie (a)	Sociale werkplaatsen	Bouw	Handel & horeca	Vervoer en communicatie	Aantal personen (b)
Typologieën							
Combinaties met WW							
Werk en WW gehad	2%	15%	0,4%	11%	20%	7%	5.754
Werk, WW en bijstand gehad	2%	12%	1%	5%	20%	7%	2.353
Werk, WW en WAO gehad	2%	10%	10%	9%	21%	8%	573
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	1%	9%	8%	6%	19%	6%	233
Werk, WW en Vut gehad	3%	20%	1%	11%	23%	23%	70
Alleen WW en pensioen gehad (c)	-	-	-	-	-	-	-
Overige uitkeringssituaties							
Bijstand overig	1%	10%	2%	2%	16%	5%	3.333
WAO overig	2%	10%	16%	6%	15%	6%	1.274
Vut overig	2%	20%	3%	6%	15%	8%	447
Overig	2%	14%	1%	5%	20%	6%	9.601
Overig							
Altijd gewerkt	2%	16%	1%	6%	16%	7%	17.084
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	2%	8%	0,4%	4%	31%	5%	9.601
Nooit inkomen gehad (d)	2%	10%	1%	1%	23%	2%	209
Totale panel	2%	13%	2%	6%	20%	7%	43.171

a) *Inclusief delfstoffenwinning en energie- en waterleidingbedrijven.*

b) *Het aantal personen bedraagt hier ongeveer de helft van het totaal aantal personen. Dit heeft twee redenen. Ten eerste is de variabele bedrijfsklasse toegevoegd aan het IPO-panel en was alleen voor de jaren 1998-2000 beschikbaar. Hierdoor is voor mensen die voor 1998 uit het panel zijn gestroomd geen informatie over de eventuele sector waar zij in werkten. Ten tweede is er een groep mensen die nooit gewerkt heeft in de onderzoeksperiode en daarom ook geen baankenmerken heeft.*

c) *Van de mensen die alleen WW hebben gehad, zijn geen sectorgegevens bekend.*

d) *Op het eerste gezicht is het vreemd dat personen die nooit gewerkt hebben in de onderzoeksperiode toch baankenmerken hebben. Dit zijn mensen die na 1998 zijn ingestroomd in het panel en sindsdien niet gewerkt hebben, maar voordat ze in het panel stroomden wel hebben gewerkt.*

Tabel B3.28 Typen van gecombineerd gebruik werk, WW en overige sociale regelingen naar bedrijfsklasse waarin panellid per 1-1-2000 werkzaam is (vervolg)

Typologieën	Financiële en zakelijke dienstverlening	Uitzendbureaus	Overheid	Onderwijs	Zorg	Cultuur en overige dienstverlening	Aantal personen
Combinaties met WW							
Werk en WW gehad	18%	5%	4%	3%	10%	4%	5.754
Werk, WW en bijstand gehad	20%	9%	6%	4%	11%	5%	2.353
Werk, WW en WAO gehad	14%	7%	3%	3%	12%	3%	573
Werk, WW, bijstand en WAO gehad	22%	7%	3%	2%	12%	5%	233
Werk, WW en Vut gehad	4%	4%	0%	4%	4%	1%	70
Alleen WW en pensioen gehad	-	-	-	-	-	-	-
Overige uitkeringsituaties							
Bijstand overig	23%	7%	7%	7%	15%	5%	3.333
WAO overig	14%	3%	7%	7%	13%	3%	1.274
Vut overig	15%	3%	12%	9%	4%	5%	447
Overig	17%	4%	8%	5%	14%	4%	9.601
Overig							
Altijd gewerkt	15%	2%	11%	8%	13%	3%	17.084
Afwisselend gewerkt en geen inkomen gehad	18%	6%	3%	4%	13%	4%	9.601
Nooit inkomen gehad (c)	21%	4%	6%	12%	15%	4%	209
Totale panel	17%	4%	8%	6%	12%	4%	43.171

Bron: IPO-panelbestand 1989-2000.

BIJLAGE 4 OVERGANGSKANSEN TUSSEN WERK, UITKERINGEN EN INACTIVITEIT ZONDER UITKERING

In deze bijlage bespreken we de overgangskansen die als basis voor de simulaties hebben gediend. Hierbij is gebruik gemaakt van twee modellen, namelijk (a) een model met gemiddelde overgangskansen zonder rekening te houden met het verleden van mensen en (b) een model met gemiddelde overgangskansen waarbij wel rekening wordt gehouden met het verleden (door middel van duurzaamheid en cumulatie). Van het tweede model is daarnaast een variant geschat waarin de conjuncturele situatie is meegenomen.

METHODIEK

Uit de beschikbare data is per individu afgeleid wat de situatie van dit individu aan het begin van ieder kwartaal en aan het begin van het volgende kwartaal is. De mogelijke situaties zijn: werk, WW, bijstand, WAO, Ziektewet, geen inkomen, pensioen/lijfrente/Vut, (overig) pensioen, loon in combinatie met WAO, loon in combinatie met WW en overig/onbekend.

Voor individu i zou bij wijze van voorbeeld de volgende reeks mogelijk kunnen zijn:

- 1 januari '89: werkend
- 1 april '89: werkend
- 1 juli '89: WW
- 1 oktober '89: WW
- 1 januari '90: bijstand
- 1 april '90: werkend
- 1 juli '90: WAO
-

Sommige mensen zullen we maar over een deel van de periode kunnen volgen omdat zij aan het begin van de periode nog niet de leeftijd hadden om deel te kunnen nemen aan de arbeidsmarkt of omdat ze 65 jaar werden.

Binnen de klasse van microsimulatiemodellen kunnen een aantal varianten onderscheiden worden. Voor dit onderzoek wordt uitgegaan van microsimulatie waarmee de overgangen van de diverse situaties gedurende het werkzame leven van individuen wordt weergegeven. Hoewel micro-economisch gedrag van individuen expliciet gemodelleerd kan worden in een microsimulatie model wordt hier in beginsel uitgegaan van overgangskansen tussen de diverse situaties³⁴.

De overgangskansen zijn vanuit twee invalshoeken bepaald. De eerste invalshoek is dat wordt uitgegaan van een *first-order Markov* proces. Hiermee wordt bedoeld dat voor de

³⁴ Er zijn tal van min of meer bekende micro-simulatiemodellen waarin op gedetailleerde wijze het gedrag van individuen wordt gemodelleerd. Doorgaans worden dit soort uitgebreide modellen gebouwd in het kader van langlopend onderzoek.

grootte van de overgangskans voor een bepaald individu van situatie i naar situatie j in het tijdsinterval $(t, t+1)$ alleen de situatie i van dit individu op het tijdstip t relevant is. Het verleden van een individu voor tijdstip t wordt dan buiten beschouwing gelaten.

Concreet betekent dit dat we voor mensen die in een bepaald kwartaal in de periode 1989-2000 een baan hadden, bepalen wat de kans is om in het volgende kwartaal nog steeds werk te hebben of naar een andere situatie over te gaan. Deze kansen tellen per definitie op tot één. Op dezelfde manier kunnen we de kansen bepalen voor mensen die in een bepaald kwartaal in de WW zitten dat zij het volgende kwartaal nog steeds in de WW zitten, een baan hebben of een andere inkomenssituatie hebben. Vanuit elke mogelijke situatie heb je dus steeds een blijfkans en een aantal overgangskansen die samen tot één optellen.

De overgangskansen hangen af van persoonskenmerken van de individuen; de kans van bijvoorbeeld werk naar WW is waarschijnlijk niet het zelfde voor een autochtone versus een allochtone persoon. Per subgroep naar persoonskenmerken worden daarom gemiddelde overgangskansen bepaald.

De tweede benadering maakt gebruik van econometrische modellen. Het voordeel hiervan is dat rekening kan worden met aspecten die bij een berekening van overgangskansen op basis van gemiddelden niet meegenomen kunnen worden. Dit betreft allereerst variabelen die het verleden van een individu in de analyse betrekken. Het gaat dan om aspecten als duurzaamheid en cumulatie. Duurzaamheid wil zeggen dat naarmate mensen langer in een bepaalde situatie (bijvoorbeeld WW) verblijven hun kans op uitstroom naar een andere situatie (bijvoorbeeld werk) afneemt. Cumulatie is relevant omdat het denkbaar is dat als iemand (langdurig) werkloos is geweest, dit doorwerkt op toekomstige overgangskansen. Een ander aspect dat door middel van econometrische modellen meegenomen kan worden, is de conjunctuur. Door het opnemen van landelijke werkloosheidspercentages per kwartaal kunnen we toetsen in hoeverre de conjunctuur/arbeidsmarktsituatie invloed heeft op overgangskansen.

Bij de toepassing van deze modellen zijn naast de variabelen die duurzaamheid, cumulatie en conjunctuurafhankelijkheid weergeven natuurlijk ook de persoonskenmerken geslacht, leeftijd, etniciteit en opleidingsindicatie opgenomen, waarbij voor elk kenmerk een onafhankelijke invloed op de overgangskansen resulteert. Voor elke mogelijke beginsituatie wordt een vergelijking geschat voor elke mogelijke overgang, waarbij de vergelijking met betrekking tot de kansen om in de beginsituatie te blijven als referentiecategorie wordt genomen.

OVERGANGSKANSEN ZONDER DOORWERKING VAN HET VERLEDEN

Geen inkomen

Voor mannen is de kans om vanuit een situatie zonder inkomen een baan te krijgen in het volgende kwartaal groter dan voor vrouwen (zeven procent voor mannen tegenover drie procent voor vrouwen). Ook jongeren in deze categorie hebben meer kans op een baan, dit zijn voor een belangrijk deel schoolverlaters die aan het werk gaan. Naar etniciteit zijn de kansen nagenoeg gelijk.

Werk

Wanneer je nu een baan hebt, is de kans dat je het volgende kwartaal ook een baan hebt 98 procent. Dit percentage is ongeveer gelijk voor wat betreft mannen en vrouwen, te weten 98 procent om 97 procent. De verschillende leeftijdscategorieën laten een lichte stijging zien van de kans op een baan in het volgende kwartaal naarmate je ouder wordt. Een uitzondering hierop vormt de laatste categorie, 55+, dit omdat het percentage dat het volgende kwartaal met pensioen of in de VUT gaat groter is. Overgangskansen naar etniciteit laten enige spreiding zien. De kans om in een baan te blijven van het ene op het andere kwartaal is 98 procent voor autochtonen, 95 procent voor niet-westers allochtonen en 97 procent voor westers allochtonen.

WW- uitkering

Wanneer de huidige situatie WW is, is de kans om nog steeds in de WW te zitten in het volgende kwartaal 73 procent. Twaalf procent vindt een baan en acht procent komt in de categorie loon in combinatie met WW terecht. De kans op een baan is voor mannen groter dan voor vrouwen: 13 procent om tien procent. Van dit verschil komt bijna twee procent voor rekening van vrouwen die in het volgende kwartaal geen inkomen hebben. Verder kan worden opgemerkt dat mannen relatief meer kans hebben om in de bijstand te komen en dat de kans op loon in combinatie met WW in het volgende kwartaal tussen mannen en vrouwen gelijk is.

De verschillende leeftijdsgroepen laten een oplopend patroon zien voor de kans om in de WW te blijven: van 43 procent (voor 15 tot 25 jaar) tot 95 procent (voor 55+). Dit gaat samen met omgekeerde patronen in de kansen op een baan, bijstand en loon in combinatie met WW in het volgende kwartaal. Personen van jongere leeftijd hebben dus meer kans op een baan vanuit een WW-situatie. Dit verschil in kansen op een baan is aanzienlijk: 30 procent voor de leeftijdscategorie 15 tot 25 jaar aflopend tot slechts één procent voor de 55-plussers. Tel daarbij op de categorie loon in combinatie met WW in het volgende kwartaal, dan is duidelijk te zien dat jongeren een relatief veel grotere kans hebben op een baan wanneer ze in de huidige situatie in de WW zitten.

De overgangskansen naar etniciteit laten niet veel variatie zien. Westers allochtonen hebben een iets kleinere kans op een baan in het volgende kwartaal: tien procent tegen twaalf procent voor zowel autochtonen als niet-westers allochtonen. Ook kan voor niet-westers allochtonen gesteld worden dat zij minder kans hebben om in de WW te blijven en een grotere kans om vanuit de WW in de bijstand of de ziektewet terecht te komen.

Bijstand

De kans om in de bijstand te blijven is 94 procent. Dit verschilt niet veel voor het kenmerk geslacht (93 procent voor mannen tegenover 95 procent voor vrouwen). Dit verschil komt vooral voor rekening van een hogere kans op een baan voor mannen. De leeftijd speelt een belangrijke rol. Naarmate men ouder wordt is de kans op een langer verblijf in de bijstand groter. Dit komt volledig voor rekening van een verhoogde kans op een baan voor jongeren. De leeftijdscategorie 15 tot 25 jaar heeft elf procent kans op een baan tegenover slechts 0,2 procent voor 55-plussers. Etniciteit laat nagenoeg geen variatie zien.

WAO

Voor de overgangskansen vanuit de WAO zijn geen duidelijke patronen waarneembaar voor verschillende groepen. Voor zowel de kenmerken geslacht, leeftijd als etniciteit liggen de percentages alle heel dicht bij elkaar. Noemenswaardig is wel dat hoe lager de leeftijd is hoe groter de kans op loon in combinatie met WAO in het volgende kwartaal.

Overig

De kans om van het ene op het andere kwartaal in de **ziektewet** te blijven is 56 procent. De belangrijkste overgangscategorieën (om de volgende periode in terecht te komen) zijn: baan (13 procent), WAO (elf procent) en de WW (acht procent). Vrouwen hebben iets lagere percentages en daarnaast een hogere kans om het volgende kwartaal geen inkomen te hebben.

De kans om in de ziekte wet te blijven loopt op met de leeftijd: van 49 procent (voor de categorie 15 tot 25 jaar) tot 67 procent (voor de categorie 55+). Ditzelfde oplopende patroon is te zien in de kans om in het volgende kwartaal in de WAO te komen. Het omgekeerde patroon, dus een hoog percentage voor de jongeren en een laag percentage voor ouderen is te zien in de kans op een baan in de volgende periode. Dus jongeren hebben relatief meer kans op een baan vanuit de ziekte wet dan ouderen. Jongeren hebben tevens meer kans om in de WW terecht te komen. Ook deze kans laat een aflopend patroon zien met de leeftijd, op de categorie '15 tot 25 jaar' na, wat gecompenseerd wordt door een hogere kans op bijstand en loon in combinatie met WW.

Voor wat betreft etniciteit zijn de verschillen in de percentages niet heel groot met de aantekening dat autochtonen een iets hogere kans hebben op een baan (14 procent tegen tien procent voor niet-westers allochtonen en elf procent voor westers allochtonen). Ook is te zien dat niet-westers allochtonen vaker in de bijstand terecht komen.

Wanneer je in de huidige situatie **loon in combinatie met WW** hebt, heb je 63 procent kans om het volgende kwartaal dat nog steeds te hebben. Elf procent belandt in de WW en bijna een kwart vindt een baan. Naar geslacht zijn de verschillen niet heel groot. Mannen verlaten deze categorie met een grotere kans, maar hebben ook meer kans om volledig in de WW te belanden. Om vanuit loon in combinatie met WW volledig in de WW te belanden maakt voor wat betreft de leeftijd niet zoveel uit; slechts de 55-plussers wijken af van de overige leeftijdsgroepen door een lager percentage. Voor het vinden van een baan is een duidelijk patroon te zien. Deze kans loopt af met oplopende leeftijd: waar deze kans nog 38 procent is voor de categorie 15 tot 25 jaar is de kans nog slechts 6 procent voor de 55-plussers. Dit wordt gecompenseerd door een omgekeerd patroon van de kans om in het volgende kwartaal in dezelfde categorie (loon in combinatie met WW) te blijven. 55-plussers hebben een extra hoge kans is om in deze categorie te blijven, wat ook samengaat met een (extra) laag percentage dat een baan vindt dan wel volledig in de WW beland.

Niet-westers allochtonen hebben een relatief grotere kans om geheel aan het werk te komen maar eveneens een grotere kans om geheel in de WW terecht te komen.

De kans op wederom **loon in combinatie met WAO** in het volgende kwartaal is 90 procent. De overige elf procent wordt voornamelijk verdeeld over de categorieën alleen WAO (zes procent) en alleen loon (drie procent). Vrouwen hebben een grotere kans om uit deze situatie te geraken: bijna 15 procent tegenover bijna negen procent voor de

mannen. De kans voor vrouwen op een baan is vijf procent en op de WAO negen procent. Voor mannen liggen deze percentages op respectievelijk drie procent en vijf procent.

Jongeren hebben meer kans om uit de situatie loon in combinatie met WAO te geraken. Ook hier wordt dit verdeeld in een hogere kans op alleen een baan of alleen WAO.

Voor wat betreft etniciteit springt de groep niet-westers allochtonen er enigszins uit doordat zij een grotere kans hebben om vanuit deze situatie in de WAO terecht te komen.

OVERGANGSKANSEN MET DOORWERKING VAN HET VERLEDEN

SPECIFICATIE VAN HET GEBRUIKTE MODEL

De specificatie voor de overgangskans van toestand i naar toestand j ($j=1, \dots, N$) is:

$$P(i \rightarrow j) = \frac{\exp(\beta_j^i(z))}{1 + \sum_{k=1}^{N-1} \exp(\beta_k^i(z))} \quad (j = 1, \dots, N-1) \quad (1)$$

en:

$$P(i \rightarrow N) = 1 - \sum_{k=1}^{N-1} P(i \rightarrow k) \quad (2)$$

Hierbij is z een vector met verklarende factoren zoals geslacht, leeftijd, etcetera.

We hebben drie varianten van het model geschat, te weten:

- Een variant met persoonskenmerken en een variabele voor duurzaamheid.
- Een variant met persoonskenmerken, een variabele voor duurzaamheid en een variabele met betrekking tot het arbeidsverleden (cumulatie).
- Een variant met persoonskenmerken, een variabele voor duurzaamheid en een conjunctuurvariabele.

Variant met alleen duurzaamheid

In de variant met duurzaamheid kan $\beta_{ji}^i z$ als volgt gespecificeerd worden:

$$\beta_{ji}^i z = \beta_j^i(0) + \beta_j^i(1)d_i + \beta_j^i(2)(d_i)^2 + \gamma_j^i p \quad (3)$$

Waarbij:

d_i = verblijfsduur in toestand i tot moment van meting;
 p = vector met persoonskenmerken (geslacht, leeftijd, etnische afkomst, de geconstrueerde opleidingsvariabele).

De kwadratische term voor verblijfsduur wordt alleen meegenomen bij de overgangskansen vanuit werk om te toetsen in hoeverre er een parabolisch verband is tussen het aantal jaren werk en de kans om werkloos te worden. Dit wil zeggen dat de

kans op werkloosheid aanvankelijk daalt, naarmate iemand langer werk heeft, maar dat vanaf een bepaald aantal gewerkte jaren de kans om werkloos te worden juist toeneemt.

Aangezien het IPO-panel begint in 1989 is een aanzienlijk deel van de duren ‘afgeknot’, dat wil zeggen: we weten niet hoe lang iemand al in de betreffende toestand zat vóór 1989. Een manier om dit te ondervangen is door duren bij te schatten op basis van de duren die wel van begin tot eind bekend zijn in het IPO-panel. Dit is als volgt gedaan. Allereerst is een regressie op alle duren in het IPO-panel³⁵ geschat met als verklarende variabelen de kenmerken geslacht, leeftijd, etniciteit en een dummy voor afgeknotte duren. Hierbij is voor elke mogelijke situatie (werk, WW, etc) een aparte vergelijking geschat. Uit de schattingsresultaten zijn de constante en de coëfficiënten voor geslacht, leeftijd en etniciteit gebruikt om de uiteindelijke duur voor ‘afgeknotte’ situaties te schatten. De schatting is voor het meest recente kwartaal van de afgeknotte situatie verricht en vandaar is teruggerekend voor elke voorgaande kwartaal waarin dezelfde situatie van toepassing was. In het geval van negatieve duren die daardoor mogelijk waren (gaat immers om schattingen op basis van gemiddelden), is de oorspronkelijke duur weer genomen. Hier wordt dan verondersteld dat men inderdaad ongeveer begin 1989 in de betreffende situatie terecht is gekomen. Op deze wijze is voor ongeveer 70 procent van de afgeknotte duren de werkelijke duur gelijk gesteld aan de geschatte duur.

Variant met doorwerking van het arbeidsverleden

Het is denkbaar dat als iemand (langdurig) werkloos is geweest, dit doorwerkt op toekomstige overgangskansen. Het probleem is dat dit niet is los te zien van de tijd die iemand al in een toestand zit. Mensen die altijd gewerkt hebben, zijn per definitie niet werkloos geweest. We hebben de volgende specificatie gebruikt om een dergelijke doorwerking van het verleden te toetsen:

$$\beta_j^i z = \beta_j^i(0) + \beta_j^i(1)d_i + \beta_j^i(2)(d_i)^2 + \gamma_j^i p + \delta_j^i(1)dum_wl * dum_bn + \delta_j^i(2)dum_bn \quad (5)$$

dum_bn = 1 indien verblijfsduur in baan tot moment waarop de overgangskansen worden beschouwd korter is dan twee jaar;
= 0 anders.
dum_wl = 1 indien werkloos (WW of bijstand) voorafgaande aan werkperiode;
= 0 anders

We nemen hier dus twee ‘dummy-variabelen’ (0/1-variabelen) op. Een variabele die de waarde één aanneemt voor mensen die korter dan twee jaar werken op het moment dat de overgangskansen bepaald worden en een variabele met de waarde één voor mensen die een keer werkloos (WW of bijstand) zijn geweest. Door deze twee variabelen te kruisen ontstaat een zogenaamde ‘interactieterm’. We toetsen dan of mensen die korter dan twee jaar werken en daarvoor een keer werkloos zijn geweest een hogere kans op (hernieuwde) werkloosheid hebben dan mensen die eveneens korter dan twee jaar werken, maar niet werkloos zijn geweest.

Deze variant wordt alleen geschat voor de overgangskansen vanuit werk. We veronderstellen hierbij dat vroegere werkloosheid vooral invloed heeft op de kans om (vanuit werk) opnieuw werkloos te worden. Het is eveneens denkbaar dat voorgaande

³⁵ Om precies te zijn de logaritme van de duren, omdat hierdoor negatieve duren onmogelijk worden.

werkloosheidsperioden invloed hebben op de overgangskansen vanuit een huidige werkloosheidssituatie. Dit hangt echter op complexe wijze samen met duurzaamheidsproblemen en is daarom moeilijk te analyseren.

Variant met invloed van de conjunctuur

Het ligt voor de hand dat een deel van de overgangskansen samenhangen met de conjuncturele situatie. Om dit te toetsen hebben we het geregistreerde werkloosheidspercentage in het kwartaal van meting opgenomen. Deze variabele varieert dus alleen in de tijd en niet tussen de individuen. De specificatie is:

$$\beta_j^i z = \beta_j^i(0) + \beta_j^i(1)d_i + \beta_j^i(2)(d_i)^2 + \gamma_j^i p + \tau_j^i q \quad (4)$$

q = geregistreerde werkloosheidspercentage in kwartaal van meting;

UITKOMSTEN VAN MODEL MET DOORWERKING VAN HET VERLEDEN

In deze paragraaf presenteren we de uitkomsten van de drie gebruikte varianten. We zullen alleen de overgangskansen vanuit de situaties werk en WW presenteren omdat dit de twee belangrijkste situaties zijn vanuit het perspectief van de WW. Instroom in de WW is immers in principe alleen mogelijk vanuit werk.

De coëfficiënten die direct resulteren uit het multinomiaal logitmodel hebben niet een duidelijke interpretatie zoals in een lineair model, waar ze gelijk zijn aan de marginale effecten (of elasticiteiten als de variabelen in logaritmen zijn opgenomen). Ook de tekens van de parameters in een multinomiaal logit model zeggen niets over de tekens van de marginale effecten. Ze zeggen alleen iets over hoe de verhouding van de kans ten opzichte van de referentietypologie verandert met de variabele. Op indirecte wijze kunnen echter wel quasi-elasticiteiten worden berekend. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen continue verklarende variabelen zoals leeftijd, en discrete binaire variabelen ('dummy-variabelen') zoals geslacht. Zowel voor continue variabelen (zoals leeftijd) als voor binaire variabelen (zoals geslacht) hebben deze quasi-elasticiteiten wel een duidelijke interpretatie:

Continue variabelen: de quasi-elasticiteiten geven de procentpunt verandering in de kans op een situatie, gegeven dat de continue variabele één procent toeneemt.

Binaire variabelen: de quasi-elasticiteiten geven de procentpunt verandering in de kans op een situatie, gegeven dat de binaire variabele de waarde 1 heeft. Deze verandering in kans is ten opzichte van de referentiecategorie van de binaire variabele.

De quasi-elasticiteiten hangen af van de X -waarden van de verklarende variabelen, dus is het niet mogelijk om elasticiteiten te geven die gelden voor elke willekeurige persoon uit de totale populatie. In theorie kunnen quasi-elasticiteiten berekend worden voor elke mogelijke combinatie van achtergrondkenmerken. Wij hebben ervoor gekozen om de quasi-elasticiteiten te berekenen voor een persoon met modale kenmerken. Deze modale persoon kan verschillend zijn voor de verschillende modellen afhankelijk van de opgenomen variabelen. Voor iedere opgenomen variabele dient namelijk een waarde ingevuld te worden voor de modale persoon.

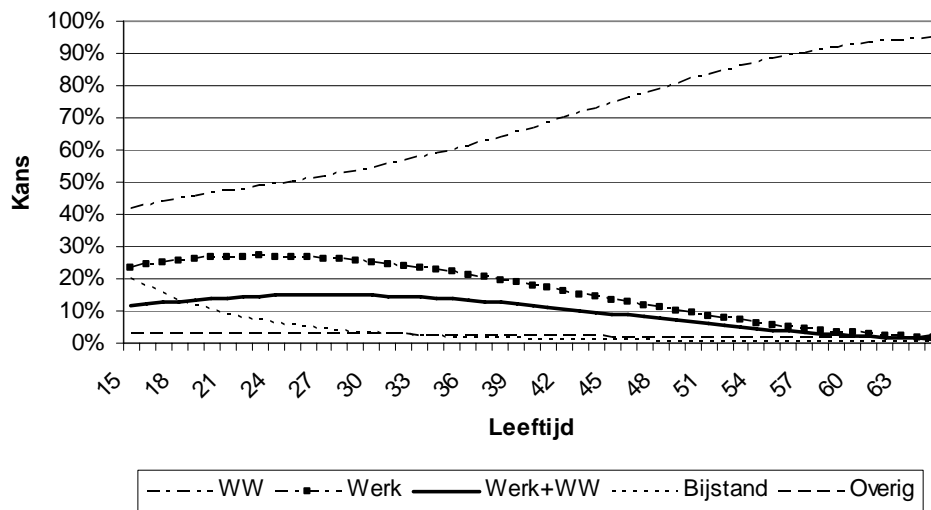
Variant met alleen duurzaamheid

In tabel B4.1 (zie einde hoofdstuk) zijn de quasi-elasticiteiten voor een modaal persoon in de WW gegeven. Een modaal persoon is hier gedefinieerd als een man van 40 jaar, die 1 jaar in de WW zit op moment van meting, van autochtone afkomst is en een gemiddelde opleidingsindicatie heeft. Daarnaast hebben we steekproefsgewijs achtergrondkenmerken veranderd om te toetsen in hoeverre de quasi-elasticiteiten veranderen wanneer de “referentie-persoon” verandert. Het blijkt dat de cijfers voor een modaal persoon zoals weergegeven in tabel B4.1 een goede indicatie geven van de mate waarin de achtergrondkenmerken van invloed zijn op de kansen om in de WW te blijven of naar een andere situatie te gaan.

Zoals gezegd geven de quasi-elasticiteiten de procentpunt verandering weer in de kans op een situatie bij een verandering van een bepaald achtergrondkenmerk. In de eerste regel van tabel B4.1 staan de kansen op elke situatie voor de modale persoon die in de WW zit aan het begin van een kwartaal. Deze kansen geven inzicht in de grootte van de quasi-elasticiteiten. Zo is bijvoorbeeld de kans voor een vrouw om in de situatie ‘geen inkomen’ te komen 1,3 procentpunt groter dan voor een man. De kans voor onze modale man op die situatie is 0,4 procent (zie 1^e rij tabel B4.1) en voor een vrouw dus 1,7 procent. Voor een continue variabele zoals de duur in de WW geldt dat een toename van de duur met 1 procent leidt tot een 7,3 procentpunt daling in de kans om naar werk uit te stromen.

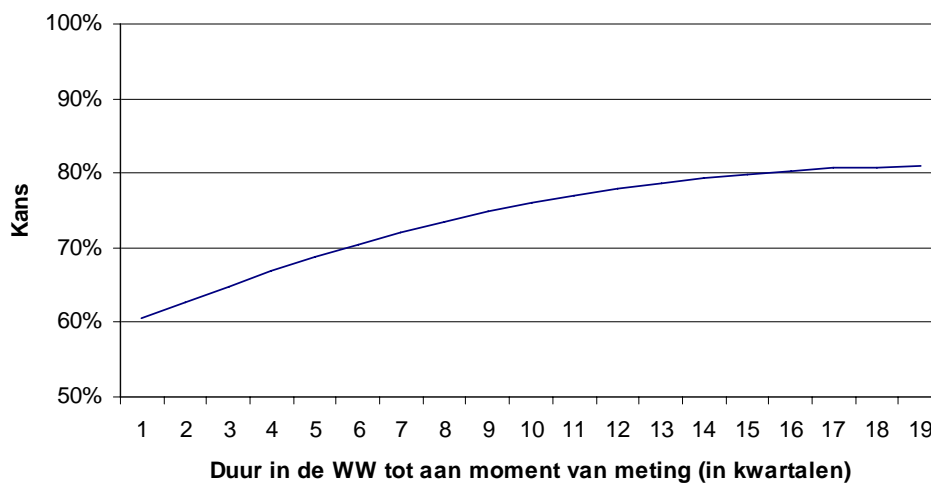
Een modaal persoon in de WW heeft de meeste kans om een volgend kwartaal nog steeds in de WW te zitten (66,8 procent). Twee andere belangrijke overgangskansen zijn werk (17,9 procent) en loon in combinatie met WW (11,7 procent). Leeftijd heeft een belangrijke invloed op de kansen op werk en bijstand. De kwadratische term van leeftijd is opgenomen omdat we verwachtten dat de overgangskansen vooral zullen veranderen op jongere leeftijd en voor ouderen af zullen vlakken. In figuur b4.1 zijn de kansen vanuit de WW voor verschillende leeftijden gegeven waarbij de overige variabelen gelijk zijn gesteld aan de waarden voor de modale persoon. We zien dat de kans om in de WW te blijven, toeneemt met het toenemen van de leeftijd. Voor dertigers en veertigers is deze toename het sterkst. De kansen om vanuit de WW aan het werk te komen of in de bijstand terecht te komen, nemen af naarmate mensen ouder worden.

Figuur B4.1 Kansen op verschillende situaties vanuit de WW voor verschillende leeftijden

Naarmate iemand langer in de WW zit, daalt de uitstroomkans naar werk en neemt de kans om in de WW te blijven of naar de bijstand of WAO te gaan toe. De blijfkans in de WW is in figuur b4.2 nog eens grafisch weergegeven voor verschillende dueren dat iemand in de WW zit op moment van meting. De blijfkans is ongeveer 60 procent voor iemand die net in de WW zit en de kans stijgt tot ruim 80 procent voor mensen die langdurig in de WW zitten.

Figuur B4.2 Kans om in de WW te blijven naar duur in de WW tot aan moment van meting

Vrouwen hebben een grotere kans om in de WW te blijven dan mannen en als ze uit de WW stromen, doen ze dit vaker naar de situatie ‘geen inkomen’ en minder vaak naar werk. Allochtonen stromen minder vaak uit de WW naar werk of geen inkomen en blijven vaker in de WW of stromen uit richting bijstand of WAO. Een zelfde patroon vinden we voor mensen met een lage opleidingsindicatie terwijl we voor mensen met een hoge opleidingsindicatie precies omgekeerde patronen vinden. Hoe hoger de opleiding, hoe groter de kans om weer aan het werk te komen en hoe lager de kans om werkloos te blijven.

In tabel B4.2 zijn de overgangskansen met betrekking tot werk weergegeven. Voor een modale persoon die in een gegeven kwartaal werkt, is de kans om te blijven werken van het ene op het andere kwartaal maar liefst 98 procent. Ondanks dat de overgangskansen naar andere situaties erg klein zijn³⁶, zeggen ze wel iets over de verbanden met opgenomen kenmerken. Mannen hebben een grotere kans om aan het werk te blijven dan vrouwen. Voor leeftijd hebben we op gelijke wijze als voor de WW overgangskansen vanuit werk voor verschillende leeftijden berekend. Omdat de kansen erg klein zijn, zullen we deze niet in een figuur weergeven, maar hier kort bespreken. De kans om aan het werk te blijven neemt toe tot aan de leeftijd van ongeveer 54 jaar en neemt daarna af. Naarmate de leeftijd toeneemt, nemen de kansen op WW, bijstand en WW in combinatie met werk af en neemt de kans op pensioen (vanzelfsprekend) toe.

Wat betreft de overige kenmerken zien we in tabel B4.2 dat de kans om vanuit werk in de WW of bijstand terecht te komen groter is voor allochtonen, laagopgeleiden en mensen die nog niet zo lang werken.

Variant met doorwerking van het arbeidsverleden

In tabel B4.3 zijn de resultaten van de variant met doorwerking van eerdere werkloosheidsperioden op de overgangskansen vanuit werk weergegeven. We zien dat voor een modaal persoon de kans om in een volgende kwartaal in de WW te zitten 0,4 procent is. Voor iemand die nog niet zo lang werkt en daarvoor een keer werkloos (WW/bijstand) is geweest, is deze kans 1,8 procent (namelijk 0,4 procent van de modale persoon plus 1,4 procent). Daarnaast is de kans om in de categorie ‘loon in combinatie met WW’ terecht te komen 1,7 procent. Ondanks dat de percentages in absolute zin laag zijn, zien we hier toch duidelijk dat voorgaande werkloosheidsperioden doorwerken op de kans op toekomstige werkloosheid.

Variant met invloed van de conjunctuur

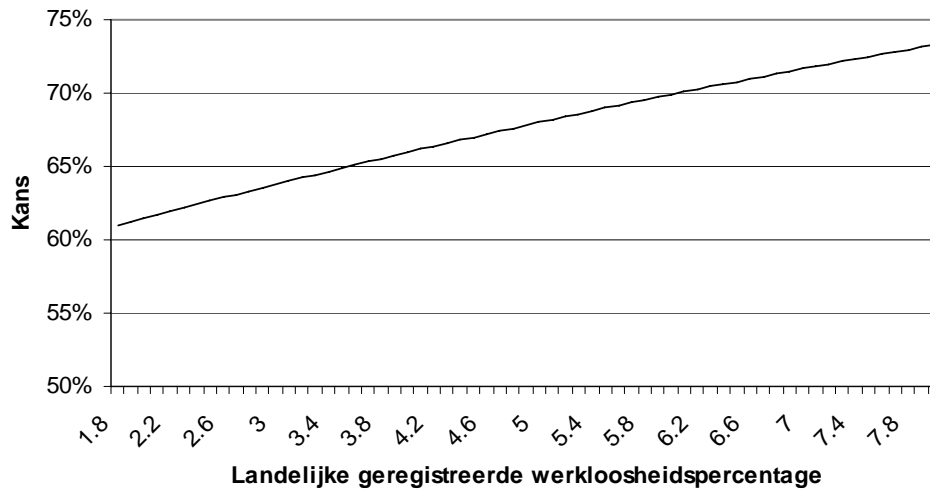
In tabel B4.4 zijn de uitkomsten weergegeven van de variant met als beginsituatie WW met opname van het geregistreerde, landelijke werkloosheidspercentage per kwartaal.

We zien dat de overige uitkomsten vrij constant zijn gebleven ten opzichte van de voorgaande variant met WW als beginsituatie. In figuur b4.3 is de kans om in de WW te blijven weergegeven voor verschillende landelijke werkloosheidspercentages die in de jaren negentig van toepassing geweest. Naarmate het werkloosheidspercentage hoger is,

³⁶ Het gaat hier immers om overgangskansen binnen een relatief kort tijdsinterval, namelijk een kwartaal. Binnen een dergelijk tijdsinterval vinden er relatief minder transitie van werk plaats dan bijvoorbeeld transitie van de WW.

is de kans om in de WW te blijven hoger. Dit gaat samen met een dalende kans om weer aan het werk te komen.

Figuur B4.3 Kans om in de WW te blijven naar landelijk werkloosheidspercentage op moment van meting

In tabel B4.5 zien we de overgangskansen en bijbehorende quasi-elasticiteiten vanuit werk. Naarmate het werkloosheidspercentage hoger is, neemt de kans om vanuit werk in de WW terecht te komen toe ten koste van de kans om aan het werk te blijven.

SAMENVATTING

De overgangskansen vanuit werk hangen af van persoonskenmerken, de duur in de huidige werksituatie, het arbeidsverleden en de conjunctuur. Mannen hebben een grotere kans om aan het werk te blijven dan vrouwen. De kans om aan het werk te blijven neemt toe tot aan de leeftijd van ongeveer 54 jaar en neemt daarna af. De kans op WW en bijstand neemt af naarmate men ouder wordt. De kans om vanuit werk in de WW of bijstand terecht te komen is groter voor allochtonen, laagopgeleiden en mensen, die nog niet zo lang in de huidige werksituatie verkeren.

De invloed van het arbeidsverleden op de overgangskansen vanuit werk is getoetst door mensen die korter dan twee jaar werken en daarvoor een keer werkloos zijn geweest te vergelijken met mensen die eveneens korter dan twee jaar werken, maar niet werkloos zijn geweest. Het blijkt dat voor mensen die korter dan twee jaar werken en een keer werkloos zijn geweest de kans om vanuit werk in de WW te komen groter is dan voor mensen die niet werkloos zijn geweest.

De conjuncturele situatie in een kwartaal speelt een rol bij de overgangskansen vanuit werk. Naarmate het geregistreerde, landelijke werkloosheidspercentage in een kwartaal hoger is, neemt de kans om vanuit werk in de WW terecht te komen toe ten koste van de kans om aan het werk te blijven.

De overgangskansen vanuit WW hangen af van persoonskenmerken, de duur in de huidige WW-situatie en de conjuncturele situatie. De kans om in de WW te blijven, is hoger voor vrouwen en allochtonen en neemt toe naarmate de leeftijd toeneemt. Naarmate iemand langer in de WW zit, neemt de uitstroomkans naar werk af en de uitstroomkans naar bijstand of WAO toe.

De conjuncturele situatie heeft niet alleen invloed op de kans om van werk in de WW terecht te komen, maar ook op de kans om in de WW te blijven. Naarmate het geregistreerde, landelijke werkloosheidspercentage hoger is, neemt de blijfkans toe. Dit gaat samen met een lagere kans om weer aan het werk te komen.

Tabel B4.1 Resultaten multinomiaal logitmodel met duurzaamheid met als startsituatie WW

Situatie	Geen inkomen	Werk	Pensioen	ZW	WAO	WW	Bijstand	Onbekend	Loon+WAO	Loon+WW
Kans op situatie voor modaal persoon (a)	0.004	0.179	0.001	0.013	0.001	0.668	0.013	0.003	0.001	0.117
Leeftijd	-0.007	0.301	-0.002	0.026	0.000	-0.528	-0.117	-0.010	0.065	0.271
Leeftijd in het kwadraat	0.000	-0.326	0.002	-0.018	0.000	0.559	0.039	0.002	-0.033	-0.227
Duur in dagen in de WW	0.002	-0.073	0.000	0.002	0.001	0.077	0.006	0.001	0.000	-0.015
Vrouw	0.013	-0.094	0.000	0.014	0.000	0.096	-0.005	-0.002	-0.001	-0.021
Niet westers allochtoon	-0.001	-0.062	-0.001	0.007	0.001	0.063	0.009	-0.001	-0.001	-0.014
Westers allochtoon	0.000	-0.023	0.000	0.000	0.000	0.030	0.002	-0.001	-0.001	-0.007
Lage opleidingsindicatie	0.003	-0.044	0.000	0.002	0.002	0.016	0.012	0.000	0.002	0.009
Hoge opleidingsindicatie	-0.001	0.048	0.000	-0.003	-0.001	-0.031	-0.001	-0.001	0.001	-0.013

a) Een modaal persoon is gedefinieerd als een man van 40 jaar, die 1 jaar in de WW zit op moment van meting, van autochtone afkomst is en een gemiddelde opleidingsindicatie heeft.

Tabel B4.2 Resultaten multinomiaal logitmodel met duurzaamheid met als startsituatie werk

Situatie	Geen inkomen	Werk	Pensioen	ZW	WAO	WW	Bijstand	Onbekend	Loon+WAO	Loon+WW
Kans op situatie voor modaal persoon	0.002	0.981	0.000	0.001	0.000	0.007	0.001	0.001	0.001	0.005
Leeftijd	-0.014	0.010	-0.007	0.005	0.001	0.001	0.004	-0.004	0.000	0.003
Leeftijd in het kwadraat	0.006	0.000	0.004	-0.003	0.000	-0.002	-0.004	0.002	0.000	-0.004
Duur in dagen in werk	-0.001	0.004	0.000	0.000	0.000	-0.001	-0.001	0.000	0.000	-0.001
Duur in dagen in werk (kwadraat)	0.00008	-0.00011	0.00000	0.00001	-0.00001	0.00000	0.00003	0.00002	0.00000	-0.00002
Vrouw	0.004	-0.006	0.000	0.001	0.000	-0.001	0.000	0.000	0.000	0.001
Niet westers allochtoon	0.000	-0.016	0.000	0.002	0.000	0.006	0.002	0.000	0.000	0.005
Westers allochtoon	0.000	-0.004	0.000	0.000	0.000	0.002	0.001	0.000	0.000	0.001
Lage opleidingsindicatie	0.003	-0.009	0.000	0.001	0.001	0.001	0.001	0.000	0.001	0.002
Hoge opleidingsindicatie	-0.001	0.007	0.000	-0.001	0.000	-0.002	0.000	0.000	0.000	-0.002

a) Een modaal persoon is gedefinieerd als een man van 40 jaar, die 1 jaar werkt op moment van meting, van autochtone afkomst is en een gemiddelde opleidingsindicatie heeft.

Tabel B4.3 Resultaten multinomiaal logitmodel met doorwerking van het arbeidsverleden met als startsituatie werk

Situatie	Geen inkomen	Werk	Pensioen	ZW	WAO	WW	Bijstand	Onbekend	Loon+WAO	Loon+WW
Kans op situatie voor modaal persoon (a)	0.002	0.988	0.000	0.001	0.000	0.004	0.000	0.000	0.001	0.004
Leeftijd	-0.001	0.003	-0.004	0.004	0.000	0.000	0.001	-0.001	-0.001	0.000
Leeftijd in het kwadraat	0.000	-0.002	0.002	-0.002	0.000	0.001	-0.001	0.001	0.001	0.000
Duur in dagen in werk	-0.003	0.007	0.000	-0.001	0.000	-0.001	-0.001	0.000	0.000	-0.001
Duur in dagen in werk (kwadraat)	0.001	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Vrouw	0.004	-0.006	0.000	0.001	0.000	-0.001	0.000	0.000	0.000	0.001
Niet westers allochtoon	0.000	-0.008	0.000	0.001	0.000	0.002	0.001	0.000	0.000	0.003
Westers allochtoon	0.000	-0.001	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001
Lage opleidingsindicatie	0.002	-0.004	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001	0.000	0.001	0.000
Hoge opleidingsindicatie	-0.001	0.004	0.000	0.000	0.000	-0.001	0.000	0.000	0.000	-0.001
Dummy met waarde 1 als iemand korter dan twee jaar werkt op moment van meting en daarvoor een keer WW of bijstand heeft ontvangen	-0.001	-0.030	0.000	0.002	0.001	0.014	0.001	0.000	0.000	0.013
Dummy met waarde 1 als iemand korter dan twee jaar werkt op moment van meting	0.000	0.003	0.000	0.000	0.000	-0.001	0.000	0.000	0.000	-0.001

a) Een modaal persoon is gedefinieerd als een man van 40 jaar, die drie jaar werkt op moment van meting, van autochtone afkomst is en een gemiddelde opleidingsindicatie heeft.

Tabel B4.4 Resultaten multinomiaal logitmodel met invloed van de conjunctuur met als startsituatie WW

	Situatie	Geen inkomen	Werk	Pensioen	ZW	WAO	WW	Bijstand	Onbekend	Loon+WAO	Loon+WW
Kans op situatie voor modaal persoon (a)		0.004	0.186	0.001	0.013	0.001	0.662	0.013	0.003	0.001	0.116
Leeftijd		-0.007	0.283	-0.002	0.026	0.000	-0.509	-0.115	-0.010	0.063	0.272
Leeftijd in het kwadraat		0.000	-0.329	0.002	-0.019	0.000	0.560	0.039	0.002	-0.032	-0.225
Duur in dagen in de WW		0.002	-0.076	0.000	0.001	0.001	0.080	0.006	0.001	0.000	-0.014
Geregistreerd werkloosheidspercentage		0.001	-0.110	0.000	-0.006	0.000	0.109	0.002	-0.001	-0.002	0.009
Vrouw		0.013	-0.099	0.000	0.014	0.000	0.100	-0.005	-0.002	-0.001	-0.021
Niet westers allochtoon		-0.001	-0.067	-0.001	0.006	0.001	0.068	0.009	-0.001	-0.001	-0.014
Westers allochtoon		0.000	-0.023	0.000	0.000	0.000	0.030	0.002	-0.001	-0.001	-0.007
Lage opleidingsindicatie		0.003	-0.044	0.000	0.002	0.002	0.015	0.012	0.000	0.002	0.009
Hoge opleidingsindicatie		-0.001	0.048	0.000	-0.003	-0.001	-0.030	-0.001	-0.001	0.001	-0.013

a) Een modaal persoon is gedefinieerd als een man van 40 jaar, die 1 jaar in de WW zit op moment van meting, van autochtone afkomst is en een gemiddelde opleidingsindicatie heeft.

Tabel B4.5 Resultaten multinomiaal logitmodel met invloed van de conjunctuur met als startsituatie werk

Situatie	Geen inkomen	Werk	Pensioen	ZW	WAO	WW	Bijstand	Onbekend	Loon+WAO	Loon+WW
Kans op situatie voor modaal persoon (a)	0.002	0.982	0.000	0.001	0.001	0.006	0.001	0.001	0.001	0.005
Leeftijd	-0.014	0.014	-0.007	0.005	0.001	-0.001	0.003	-0.004	0.000	0.001
Leeftijd in het kwadraat	0.006	-0.002	0.004	-0.004	0.000	-0.001	-0.003	0.002	0.000	-0.002
Duur in dagen in werk	-0.001	0.004	0.000	-0.001	0.000	-0.001	-0.001	0.000	0.000	-0.001
Duur in dagen in werk (kwadraat)	0.000082	-0.00015	-0.000001	0.000014	-0.000008	0.000023	0.000032	0.000016	-0.000008	0.000000
Geregistreerd werkloosheidspercentage	0.000	-0.011	0.000	0.000	0.000	0.006	0.000	0.000	0.000	0.005
Vrouw	0.004	-0.006	0.000	0.001	0.000	-0.001	0.000	0.000	0.000	0.001
Niet westers allochtoon	0.000	-0.016	0.000	0.002	0.000	0.006	0.002	0.000	0.000	0.005
Westers allochtoon	0.000	-0.004	0.000	0.000	0.000	0.002	0.001	0.000	0.000	0.001
Lage opleidingsindicatie	0.003	-0.009	0.000	0.001	0.001	0.001	0.001	0.000	0.001	0.002
Hoge opleidingsindicatie	-0.001	0.007	0.000	-0.001	0.000	-0.002	0.000	0.000	0.000	-0.002

a) Een modaal persoon is gedefinieerd als een man van 40 jaar, die 1 jaar werkt op moment van meting, van autochtone afkomst is en een gemiddelde opleidingsindicatie heeft.

BIJLAGE 5 VALIDATIE VAN DE SIMULATIERESULTATEN

Het doel van de simulaties is om een beeld te krijgen van patronen van werk en gebruik van sociale regelingen over het totale arbeidsleven van mensen. Hierbij worden overgangskansen over een 12-jaarsperiode (het IPO-panel) gebruikt als input voor een berekening over 50 jaar. De vraag is nu in hoeverre deze doorrekening van kansen een realistisch beeld opleveren, met andere woorden: in hoeverre zijn de uitkomsten valide?

Het probleem bij het valideren van de uitkomsten is dat het 12-jaarspanel een mix van verschillende leeftijden bevat, terwijl in het gesimuleerde cohort iedereen dezelfde leeftijd heeft. Hierdoor is bijvoorbeeld een directe vergelijking van 12 jaar uit de simulatie met het 12-jaarspanel niet mogelijk. Daarnaast speelt het feit dat de samenstelling en kenmerken van de beroepsbevolking in de tijd verandert een rol. De huidige schoolverlaters zijn gemiddeld hoger opgeleid en gaan vaker aan het werk dan vroegere generaties waar het IPO-panel mede op gebaseerd is. Het doorrekenen van een nieuwe generatie van personen in de beroepsbevolking op basis van overgangskansen van de vorige generatie kan dan tot verschillende patronen leiden.

Met deze opmerkingen in het achterhoofd kunnen we wel een globale vergelijking maken door het simulatiecohort op te delen in verschillende 'levensfasen' van ongeveer 12 jaar en deze fasen te vergelijken met het IPO-panel. We hebben er voor gekozen om te kijken naar patronen van het 27^e tot 39^e levensjaar, van het 39^e tot 51^e levensjaar en het 51^e tot 63^e levensjaar. We zullen per levensfase kijken naar de verdeling van beslag en frequentie van werk, uitkeringen, WW en geen inkomen.

In tabel B5.1 is voor de simulatie zonder duurzaamheid per levensfase de verdeling van personen naar beslag van de tijd in werk, WW, uitkering en geen inkomen weergegeven. In de laatste kolom zijn de percentages weergegeven voor de twaalf jaar uit het IPO-panel. Globaal komen de patronen uit tabel B5.1 redelijk overeen met de patronen in het IPO-panel. Wel zien we in de simulatie voor alle leeftijdsfasen een onderschatting van het aantal mensen dat geen inkomen heeft. Dit zal te maken hebben met het eerder genoemde punt, dat we een recent cohort van schoolverlaters als basis voor de simulatie nemen. Een groter deel van hen gaat na hun opleiding aan het werk. Dit werkt vervolgens weer door op de kans om in een situatie zonder inkomen terecht te komen.

In de tabellen B5.2 en B5.3 is op dezelfde wijze als in tabel B5.1 beslagen weergegeven maar nu voor de simulaties met (a) duurzaamheid en (b) duurzaamheid en cumulatie. De verschillen tussen deze twee simulaties zijn klein. Voor beide simulaties geldt dat vooral in de laatste twee levensfasen (39-51 en 51-63 jaar) relatief weinig mensen altijd gewerkt hebben. Voor alle levensfasen geldt dat het aantal mensen dat een keer WW heeft ontvangen wat aan de lage kant is. Daarentegen hebben juist veel personen in beide simulaties een tijd geen inkomen gehad.

De tabellen B5.4 tot en met B5.6 laten de verdeling zien naar aantal perioden in verschillende situaties voor de drie uitgevoerde simulaties. We zien hier voor uitkeringen maar met name voor de WW dat er vergeleken met het IPO-panel te weinig mensen zijn die meer dan twee keer een (WW)-uitkering ontvangen. Waar in het IPO-panel nog zo'n vier procent van de mensen drie of meer keer een WW-uitkering ontvingen, is dit in de

simulaties minder dan 0,5 procent. Er is in de simulaties dus sprake van een onderschatting van herhalingswerkloosheid.

Hiervoor zijn twee mogelijke verklaringen. Ten eerste zijn er niet-waarneembare factoren in het IPO-panel die bepalen in hoeverre men risico loopt om herhaaldelijk in de WW terecht te komen. Hierbij moet gedacht worden aan bepaalde niet-waarneembare persoonskenmerken of bepaalde sectoren waar een hoger risico op de WW is door bijvoorbeeld seizoenswerkloosheid of uitzendwerk. Ten tweede hebben we de overgangskansen bepaald van kwartaal op kwartaal in het IPO-panel. In de WW komen vergeleken met andere situaties relatief veel kortdurende perioden voor. Wellicht gaat door het gebruik van kwartalen een deel van de mobiliteit in de WW verloren. De eerste verklaring lijkt echter het meest plausibel. Er zijn nu eenmaal mensen die tijdens hun arbeidsleven meer risico op werkloosheid lopen dan andere mensen. Dit aspect is in een simulatie echter zeer moeilijk te ondervangen.

Een opvallend resultaat van de twee simulaties met duurzaamheidsafhankelijkheid is dat er meer beweging tussen situaties is dan in de simulatie zonder duurzaamheidsafhankelijkheid. Dit wil zeggen dat door het opnemen van duurzaamheidsafhankelijkheid mensen meer verschillende situaties hebben tijdens hun arbeidsleven. Dit is opvallend aangezien je zou verwachten dat mensen juist langer in dezelfde situatie zullen blijven. Vermoedelijk veroorzaakt het opnemen van een variabele voor duurzaamheidsafhankelijkheid dat het aandeel van gemiddelde duren afneemt en het aandeel van korte en lange duren toeneemt. Door een toenemend belang van korte duren ontstaat dan meer beweging op de arbeidsmarkt.

Wij concluderen dat wat betreft beslag van de tijd in verschillende situaties de uitkomsten van de simulaties voldoende valide zijn. Het aantal perioden in verschillende situaties moet echter voorzichtiger behandeld worden. De simulaties geven een onderschatting van herhaald WW-gebruik.

Tabel B5.1 Verdeling leeftijdsfasen van het simulatiecohort naar beslag van de tijd dat men werk, WW, uitkering of geen inkomen had (**simulatie zonder duurzaamheid**)

	27 tot 39 jaar	39 tot 51 jaar	51 tot 63 jaar	IPO-panel
Tijdsbeslag per situatie	Werk	Werk	Werk	Werk
0 procent	10%	21%	37%	20%
1-50 procent	20%	18%	27%	20%
51-99 procent	42%	31%	25%	33%
100 procent	28%	31%	10%	27%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	WW	WW	WW	WW
0 procent	81%	87%	90%	83%
1-50 procent	19%	13%	10%	17%
51-99 procent	0%	0%	0%	0,3%
100 procent	0%	0%	0%	0,1%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	Uitkering	Uitkering	Uitkering	Uitkering
0 procent	59%	64%	37%	57%
1-50 procent	34%	25%	32%	27%
51-99 procent	6%	8%	20%	10%
100 procent	1%	3%	10%	7%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen inkomen
0 procent	69%	72%	72%	58%
1-50 procent	21%	16%	13%	21%
51-99 procent	8%	7%	7%	10%
100 procent	2%	5%	8%	11%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288

Tabel B5.2 Verdeling leeftijdsfasen van het simulatiecohort naar beslag van de tijd dat men werk, WW, uitkering of geen inkomen had (**simulatie met duurzaamheid**)

	27 tot 39 jaar	39 tot 51 jaar	51 tot 63 jaar	IPO-panel
Tijdsbeslag per situatie	Werk	Werk	Werk	Werk
0 procent	3%	7%	13%	20%
1-50 procent	13%	24%	31%	20%
51-99 procent	58%	57%	49%	33%
100 procent	26%	12%	7%	27%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	WW	WW	WW	WW
0 procent	88%	87%	92%	83%
1-50 procent	12%	13%	8%	17%
51-99 procent	0%	0%	0,1%	0,3%
100 procent	0%	0%	0%	0,1%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	Uitkering	Uitkering	Uitkering	Uitkering
0 procent	70%	66%	36%	57%
1-50 procent	24%	25%	42%	27%
51-99 procent	4%	6%	14%	10%
100 procent	2%	4%	8%	7%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen inkomen
0 procent	48%	33%	45%	58%
1-50 procent	47%	54%	46%	21%
51-99 procent	5%	13%	9%	10%
100 procent	0,1%	0,3%	0,2%	11%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288

Tabel B5.3 Verdeling leeftijdsfasen van het simulatiecohort naar beslag van de tijd dat men werk, WW, uitkering of geen inkomen had (*simulatie met duurzaamheid en cumulatie*)

	27 tot 39 jaar	39 tot 51 jaar	51 tot 63 jaar	IPO-panel
Tijdsbeslag per situatie	Werk	Werk	Werk	Werk
0 procent	3%	7%	13%	20%
1-50 procent	13%	25%	29%	20%
51-99 procent	61%	56%	51%	33%
100 procent	23%	13%	6%	27%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	WW	WW	WW	WW
0 procent	89%	87%	89%	83%
1-50 procent	11%	13%	11%	17%
51-99 procent	0%	0%	0,1%	0,3%
100 procent	0%	0%	0%	0,1%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	Uitkering	Uitkering	Uitkering	Uitkering
0 procent	72%	66%	37%	57%
1-50 procent	22%	24%	42%	27%
51-99 procent	4%	6%	14%	10%
100 procent	2%	4%	8%	7%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Tijdsbeslag per situatie	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen inkomen
0 procent	45%	34%	50%	58%
1-50 procent	50%	52%	41%	21%
51-99 procent	6%	13%	9%	10%
100 procent	0,1%	0,3%	0,2%	11%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288

Tabel B5.4 Verdeling leeftijdsfasen van het simulatiecohort naar aantal perioden dat men werk, WW, uitkering of geen inkomen had (*simulatie zonder duurzaamheid*)

	25 tot 39 jaar	39 tot 51 jaar	51 tot 63 jaar	IPO-panel
Aantal perioden per situatie	Werk	Werk	Werk	Werk
0 perioden	10%	21%	37%	20%
1 periode	57%	61%	54%	40%
2 perioden	28%	17%	8%	15%
3 perioden	5%	2%	0,5%	9%
4 of meer perioden	0,7%	0,1%	0,01%	16%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Aantal perioden per situatie	WW	WW	WW	WW
0 perioden	82%	87%	90%	83%
1 periode	16%	11%	9%	10%
2 perioden	2%	2%	1%	4%
3 perioden	0,3%	0,1%	0,05%	2%
4 of meer perioden	0,03%	0,01%	0,0%	2%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Aantal perioden per situatie	Uitkering	Uitkering	Uitkering	Uitkering
0 perioden	59%	64%	37%	58%
1 periode	27%	25%	47%	22%
2 perioden	10%	8%	13%	11%
3 perioden	3%	2%	2%	5%
4 of meer perioden	1%	0,6%	0,4%	4%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Aantal perioden per situatie	Geen inkomen	Geen inkomen	Geen inkomen	Geen inkomen
0 perioden	69%	72%	72%	58%
1 periode	28%	26%	27%	35%
2 perioden	3%	2%	1%	6%
3 perioden	0,1%	0,06%	0,02%	1%
4 of meer perioden	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288
Aantal perioden per situatie	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal
0 perioden	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
1 periode	34%	45%	33%	36%
2 perioden	18%	20%	35%	18%
3 perioden	22%	18%	18%	13%
4 of meer perioden	26%	17%	14%	34%
Totale cohort	100%	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000	79.288

Tabel B5.5 Verdeling leeftijdsfasen van het simulatiecohort naar aantal perioden dat men werk, WW, uitkering of geen inkomen had (*simulatie met duurzaamheid*)

	25 tot 39 jaar	39 tot 51 jaar	51 tot 63 jaar
Aantal perioden per situatie	Werk	Werk	Werk
0 perioden	3%	7%	13%
1 periode	59%	50%	60%
2 perioden	31%	37%	25%
3 perioden	6%	5%	2%
4 of meer perioden	1%	0,5%	0,1%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	WW	WW	WW
0 perioden	88%	87%	92%
1 periode	10%	11%	8%
2 perioden	2%	2%	0,8%
3 perioden	0,3%	0,3%	0,1%
4 of meer perioden	0,0%	0,0%	0,0%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	Uitkering	Uitkering	Uitkering
0 perioden	70%	66%	36%
1 periode	20%	23%	51%
2 perioden	7%	7%	10%
3 perioden	3%	3%	3%
4 of meer perioden	1%	1%	0,8%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen Inkomen
0 perioden	48%	33%	45%
1 periode	48%	62%	51%
2 perioden	4%	5%	3%
3 perioden	0,3%	0,2%	0,1%
4 of meer perioden	0,0%	0,0%	0,0%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	Totaal	Totaal	Totaal
0 perioden	Nvt	Nvt	Nvt
1 periode	28%	17%	14%
2 perioden	26%	27%	30%
3 perioden	23%	30%	28%
4 of meer perioden	23%	26%	28%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000

Tabel B5.6 *Verdeling leeftijdsfasen van het simulatiecohort naar aantal perioden dat men werk, WW, uitkering of geen inkomen had (simulatie met duurzaamheid en cumulatie)*

	25 tot 39 jaar	39 tot 51 jaar	51 tot 63 jaar
Aantal perioden per situatie	Werk	Werk	Werk
0 perioden	3%	7%	13%
1 periode	58%	52%	58%
2 perioden	32%	35%	26%
3 perioden	6%	6%	2%
4 of meer perioden	1%	1%	0,3%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	WW	WW	WW
0 perioden	89%	87%	89%
1 periode	9%	11%	9%
2 perioden	2%	2%	1%
3 perioden	0,4%	0,5%	0,2%
4 of meer perioden	0,1%	0,1%	0,0%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	Uitkering	Uitkering	Uitkering
0 perioden	72%	66%	37%
1 periode	18%	22%	49%
2 perioden	6%	7%	10%
3 perioden	3%	3%	3%
4 of meer perioden	2%	2%	1%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	Geen Inkomen	Geen Inkomen	Geen Inkomen
0 perioden	45%	34%	50%
1 periode	50%	59%	47%
2 perioden	5%	6%	3%
3 perioden	0,3%	0,3%	0,2%
4 of meer perioden	0,0%	0,0%	0,0%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000
Aantal perioden per situatie	Totaal	Totaal	Totaal
0 perioden	Nvt	Nvt	Nvt
1 periode	25%	17%	14%
2 perioden	27%	28%	30%
3 perioden	25%	29%	30%
4 of meer perioden	22%	27%	27%
Totale cohort	100%	100%	100%
Aantal personen	100000	100000	100000